

Smith per Spencer?

Openyng

Van Snyder Jr

1915

9051

Dr. Mary Spencer

Sy. R. Thompson

297 to Wm. E. Pennington

Handwritten text, possibly a signature or name, written in cursive.

1921

ՀԱՆՐԱԳԻՏԱԿԱՆ

ՕՐԱՅՈՅՑ

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ

1915

1916

ԹՈՒԱԿԱՆԻՆ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

Գ. ՊԱՂՏԱՍԱՐԵԱՆ

Կ. ՊՈԼԻՍ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Յ. ՄԱՏԹԷՈՍԵԱՆ

ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՈՐԲԱՆՈՑԻՆ

Ի ՊՐՈՒՍԱ

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՕՐԱՑՈՑ

1915

ԹՈՒԱԿԱՆԻՆ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

ԵՒ ԲՈՒՆ ԹՈՒԱԿԱՆԻՆ ՀԱՅՈՑ

4407—4408

ԵՒ ՏՈՄԱՐԱԿԱՆ ԹՈՒԱԿԱՆԻՆ ՀԱՅՈՑ

ՌՅԿԳ—ՌՅԿԵ=1364—1365

Գիրք տարւոյն է	Ա.
Եօթնէրեակն	Գ.
Վերագիրն	ԻԵ
Խննդատաներեակն	43
Տանուտէրն	Խոյ

ԶԱՐԺԱԿԱՆ ՏՕՆՔ ԵՒ ՄԻՋՈՑՔ ՆՈՑԻՆ

ՕՐ ԾՆՆԴԵԱՆ	Գշ. Յունուար	6
Միջոց ուսիք աւուրք		2
Առաջաւորաց բարեկենդան Յունուար		44
Սուրբ Սարգիս	»	49
Բուն բարեկենդան	Փետրուար	4
Օր Տեառնրեղաւաջի Շք.	»	44
ԶԱՏԻԿ	Մարտ	22
Օր Աւետման	Գշ. Ապրիլ	7
Երեւման Խոյ	»	19
Համբարձումն	»	30

Հոգեգալուս	Մայիս	40
Լուսաւորչի բարեկենդան	"	31
Ս. Գրիգոր Լուս. (գիւս)	Յունիս	6
Վարդավառի բարեկենդան	"	21
ՎԱՐԴԱՎԱՌ	"	28
Միջոց եօթնեակի պահօք	Եօրը	
Ս. Ասուածածնի բարեկ	Օգոստոս	9
ՎԵՐԱՓՈՒՍ. Ս. ԱՍՏՈՒՍԱՄՆԻ	"	16
Միջոց եօթնեակի պահօք	Չորս	
Ս. Խաչի բարեկենդան	Սեպտ.	6
ԽԱՉՎԵՐԱՑ	"	13
Վարագայ Ս. Խաչի բարեկ	"	20
Վարագայ Ս. Խաչ	"	27
Միջոց ունիք եօթնեակի	Եօրը	
Գիւս Խաչ	Հոկտ.	25
Հրեւականացե	Նոյեմ.	7
Յիսնակաց բարեկենդան	"	15
Ս. Յակոբայ բարեկենդան	Դեկտ.	6
Ս. Յակոբ	"	12
Օր բարեկեն. ի ծննդեան	Գշ.	29

ՀՍԻ ԼԱՏԻՆԱՑԻՈՑ

Շրջանն յուսնի, որ է Ոսկեթիւն	16
Շրջանն Արեգակնային փոքր	20
Վերադիրն	14
Ինդիկսիտնն Հռովմէական	13
Կիրակագիրն	Գ

Իսկ Չափիկ նոցա ընդ մեզ է :

ԵԱՐԺԱԿԱՆ ՏՕՆԻ ԼԱՏԻՆԱՑԻՈՑ

Եօրանաներոց Կիրակէ (Ն.Տ.) Յունւլ	31
Օր մսխրոց	Փետր. 16
Չափիկ	Ապրիլ 4
Համբարձումն	Մայիս 13
Հոգեգալուս	" 23
Ամենաաւորք Երրորդու թիւն	" 30
Տօն խորհրդոյ Ս. Հազորդու թեան Յունիս	3
Ա. Կիրակէ Գալստեան	Նոյ. 28

ԱՄՍԱՄՈՒՑԻ ՏԱՃԿԱՑ

Քէպիւլ Էվվէլ 1333	Օր 29	Յուն.	4
Քէպիւլ Խիքր	" 30	Փետր.	2
Ճէմագիւլ Էվվէլ	" 29	Մարտ	4
Ճէմագիւլ Խիքր	" 30	Ապրիլ	2
Քէճէպ	" 30	Մայիս	2
Շապան	" 29	Յունիս	1
Քամագան	" 30	"	30
Շէվվալ	" 29	Յուլիս	30
Ջիւլգասէ	" 30	Օգոստոս	28
Ջիւլիմբէ	" 30	Սեպտ.	27
Մուհարրէմ 1334	" 30	Հոկտ.	27
Սէմէր	" 29	Նոյեմբ.	26
Քէպիւլ Էվվէլ	" 30	Դեկտ.	24

ՆՇԱՆԱԻՐ ԱՌՈՒՐԻ ՏԱՀՎԱՑ

Մէվլոսք նէպ.	Բեդ. Էւլլու	15 Յուլ. 15
Խյ ալար	Բեճեդ	Մայիս 2
Լէյլէի Բեղաիպ	»	» 8
» Միրան	»	հպ 28
» Պէրաթ	Շ-դ-ու	10 Յուլիս 15
» Գասր	Բ-մ-զ-ու	հպ Յուլիս 26
Բամազան պայր.	Շեւէւլ	» 30
Գուրպան պայր.	Զեւէւլ	» Սեպտ. 6
Առուրէ կիւնիս	Մ-հ-բ-բեմ	» Նոյ. 4

ԱՄՍԱՄՈՒՏԻ ԼՐԷՒՑ

Շք-թ 5675	Օր 30	Յուլուար	3
Ար-բ	» 29	Փետրուար	2
Նի-ու	» 30	Մարտ	3
Ե-բ	» 29	Ապրիլ	2
Սէ-ու	» 30	Մայիս	4
Թ-մ-զ-ւ	» 29	»	34
Ա-բ	» 30	Յուլիս	29
Ի-լ-ւ	» 29	Յուլիս	29
Թ-ւրէ 5674	» 30	Օգոստոս	27
Խե-ու-ու	» 30	Սեպտեմբեր	26
Բ-դ-ե-	» 30	Հոկտեմբեր	26
Թ-բ-բ-բ	» 29	Նոյեմբեր	25
Շք-թ	» 30	Դեկտեմբեր	24

ՆՇԱՆԱԻՐ ԱՌՈՒՐԻ ԼՐԷՒՑ

Տարեգրութի սնկոց	Սէ-թ 15	Յուլ. 17
Կամաւոր ծով վանք	Ար-բ 7	Փետր. 8
Ծով վանք Եսթերայ	» 12	» 13
Փուրիմ (Շեֆեր պայրամք) or 2	» 15	» 16
Տարեգրութի (պս Ս. Գրոց)	Նի-ու 4	Մարտ 3
Պատէֆ (Խամուր-սուլ) or 8	» 15	» 17
Ծով վանք ման. Յետուայ	» 26	» 28
Ծով վանք ման. Յեղեայ	Ե-բ 11	Ապրիլ 12
Երկրորդ խամուր-սուլ	» 15	» 16
Սալվոթ (Կիւլ պայրամք) or 2	Սէ-ու 6	Մայիս 6
Ծով վանք առ-մանն Երզն.ի	Թ-մ-զ-ւ 17	Յուլիս 16
Ծով վանք առ-ւերմանն Երու-սաղեմի (Գարա պայրամ)	Ա-բ 9	Յուլիս 7

Տարեմուտ 5676 տոն, or 2	Թւրէ	4	<i>Ognus.</i>	27
Ծով վասն մահ. Գորդեայ	»	4	»	30
Քիփուր (Զօրապ պայրամբ)	»	40	<i>Սեպս.</i>	5
Սուֆօթ (Փամբօ պայրամբ), or 9	»	45	»	40
Խանուկայ (Փան- սիլ պայրամբ)	Քաշե	25	<i>Նոյ.</i>	49

ՋՈՐՍ ԵՂԱՆԱԿՔ

Փարեանամուտ եւ հասարակած	<i>Մարտ</i>	8
Ամառնամուտ եւ արեւադարձ	<i>Յունիս</i>	9
Աշուննամուտ եւ հասարակած	<i>Սեպս.</i>	11
Զմեռնամուտ եւ արեւադարձ	<i>Դեկտ.</i>	10

ՏԱՐԵՄՈՒՏՔ

Քրիստոսի բուականին	4915	<i>Յունիլ.</i>	4
Տանկաց եյմս. բուակ.	1334	<i>Մարտ</i>	4
Փոքր բուոյն Ագարիայի	300	»	24
Բուն եւ Երժ. քկն. Հայոց	4408	<i>Ognus.</i>	5
Տոմ. հասս. քկն. Հայոց	1365	»	11
Հրէից բուականին	5676	»	27
Տանկաց Հիւր. բուակ.	1334	<i>Հոկտ.</i>	27
Փրկչ. բուկ. (Ն. Տ.)	4916	<i>Դեկտ.</i>	19

ԽԱՆԱՐՄՈՒՏՔ

⊙ Փետր. 1. — Մանեկաձեւ խաւարումն
Արեւու, Կ. Պօլսէն անտեսանելի

Սկիզբ ամբողջական խաւարման	<i>ժ. 10, ր. 35</i>
» մանեկաձեւ	» 11, » 37
» կեղրոնական	» 11, » 38
Մէջ խաւարման	» 13, » 27
Վերջ	» 15, » 16
» մանեկաձեւ	» 15, » 17
» ամբողջական	» 16, » 19

Յուլիս. 29. — Մանեկաձեւ խաւարումն
Արեւու, Կ. Պօլսէն անտեսանելի

Սկիզբ ամբողջական խաւարման	<i>ժ. 3, ր. 04</i>
» բողբոջական	» 4, » 06
» կեղրոնական	» 4, » 07
Մէջ խաւարման	» 6, » 00
Վերջ կեղրոնական խաւարման	» 7, » 53
» բողբոջական	» 7, » 54
» ամբողջական	» 8, » 56

ՀԱՅՈՑ	ՀՐՈՎՄԱՍ.	ՏԱՃԿԱՍ	ԱԶԱՐԻԱՅԻ	ՀՐԷԻՑ
Նուստարդ	30 Յունուար	31 Քեան, ամի	Շամա	30 Քերի
Հոռի	30 Փետր.	28-29 Շուպար	Ազամ	30 Խէտու
Սանձի	30 Մարտ	31 Մարք	Շքաք	30 Քապել
Տրէ	30 Ապրիլ	30 Նիսան	Նախայ	30 Քէլէք
Քարոց	30 Մայիս	31 Մայիս	Ղամար	30 Սէքաք
Արաց	30 Յունիս	30 Հազիրան	Նաբար	30 Ազար
Մեհեկան	30 Յուլիս	31 Քէմնուզ	Քիրայ	30 Վէ ադար
Աւեգ	30 Օգոստոս	31 Ազոբաս	Ռամայ	30 Նիսան
Անեկան	30 Սեպտեմբեր	30 Իլուլ	Համիրայ	30 Յուլ
Մաւերի	30 Հոկտեմբեր	31 Քերիցի էվէլ	Աւամ	30 Սիլան
Մարգոց	30 Նոյեմբեր	31 Քերիցի ամի	Ովան	30 Քամուզ
Հրոսից	30 Դեկտեմբեր	31 Քեան, էվէլ	Նիրն.	30 Աբ
Աւելեաց	5.6		Աւելեաց	5 Իլուլ

ՀԱՄԱՌՕՏԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

- Հ₂. Հաս Տօնացուցին Հայոց
- Հ₄. Հաս Տօնացուցին Հոռի. Հայոց
- Բ₄. Բողոքական Հայոց
- Թ₂. Թուեաց
- Լ. կամ Լ₇. Լասինաց
- Տ. կամ Տ₅. Տանկաց
- Հ₇. Հրէից
- Օ. Օր ամսոյն
- Գ. Գաւրք
- Խ. Խարէլէզ
- Տ₇. Հաս Տօնարին Հայոց
- Թ₇₋₇. Հաս Թ₇ յամսուրաց
- Ա. Ազարիայի
- † Տօն կամ Տէրունական օր
- ⊙ Արեգակն
- ⊙ Մն. Լս. Մնունդ լուսնի
- ⊙ Ան. Քն. Առաջին քառօր լուսնի
- ⊙ Լր. Լս. Լրումն լուսնի
- ⊙ Վր. Քն. Վերջին քառօր լուսնի
- Մ. Ա. Մազուն արեւու
- Կ. Օ. Կէս օր եւ կէս զիւր
- Ե. Տ. Երկայնութիւն սուրբնցեան

ՓՈԹՈՐԻԿՆԵՐԸ

Փոթորիկներ . . . ընութեան անսանձ
ու ամեհի տարերքը գող,
Ի՛նչ աւերիչ, անկարեկիր, անագորոյն
ընթացք ունին,
Խուժեն յերկիր, ալեկոծեն ծով ու ով-
կեան ընդարձակ՝ խոր,
Խորասուզեն վիթխարի նաւն եւ տա-
պալեն հսկայ կաղնին:

Փոթորիկներ . . . բուռն կիրքերու, որ-
բանս դառն են ու մոլեգին,
Ի՛նչ չեն, աւեր անոնք գործ են՝ երբ
յարձակին մարդու վրայ,
Քանդեն մարմին խանգարեն միտք, ա-
պականեն անմահ հոգին,
Եւ ինչ կ'ըլլայ, աւանդ, յայնժամ մարդ
բանական. — Կ'անանանայ:

Փոթորիկներ . . . փորձանքներու , տա-
 ռապանքի հոգեսարսուռ ,
 Որքան յաճախ կ'ալեկոծեն կեանքի ծո-
 վը մարդ էակին ,
 Դառն վիշտերու հոծ ալիքներ , տուայ-
 տանքի կոհակներ կուռ՝
 Կը խըռովեն խաղաղ կեանքը . . . հոգ-
 ւոյն վըրայ երբ կուտակին :

Կագ ու կըռիւ , նախանձ . զայրոյթ , հը-
 պարտութիւն , հեռ ոխ ու քէն
 Կեանքեր քանդող աղետալի փոթորիկ-
 ներ չեն ապաքէն ,
 Քանի տուններ , ընկերութիւն , ակումք
 ժողով եւ ընտանիք
 Վատ կիրքերու փոթորիկէն , հն , կոր-
 ծանաձ՝ դարձած են չիր :

Կ. Յ. ՊԵՇԿԷՕԹԻՒՐԵԱՆ

ՅՈՒՆՈՒԱՐ

ՕՐ 31

ՏՃ. Քեանուռնի ասնի

14 1 ԵՇ. — Հ. Գ. օր պահոց . Մնդ. 58 78
 և ԿԱՂԱՆԴԻ, Տարեմուտ
 1915 թուականին Քրիստո-
 սի, ըստ հին տամարի : —
 ՀԳԿ՝ Ը. օր Մնդեան և
 ԿԱՂԱՆԴ. և ՏՃ՝ Տնօրէ-
 նութեան Քրիստոսի : Եւս
 ՅԿ՝ սրոց և ՏՃ՝ Բարդէ հայ-
 բաղի : — ԲԳԿ. ԿԱՂԱՆԴԻ,
 — ՏՃ՝ Քաղցրի Ա. Յայտ-
 Քաղցրի Ի՛Ի. Ա. Արամայ
 ԺԷ. — ԼԿ. Յանուարի 14,
 — ՏՃ. Սեփե 28 (1333) և
 Գարգ 68, — ՀԿ. Թեփե 28
 (5675) :

Handwritten note: 1916/17. Կր. Երանուհի Բեյ

L	O	16	ՅՈՒՆՈՒԱՐ	S	Գ
15	2	ՈՒՐ. — Հո. Գ. օր պահոց. Ծննդ. — Հոց. Պահք: Տամ. Արաց, օր 30:	Գ	Գ	
16	3	ԵՐ. — Հո. և Հոց. Սրբոցն: Բարոզի Հայրապետին և եղբոր նորա Գրիգորի նիւաղաւոյն, Աեղբեսարոսի Հուովմ: Հայրապետին և արայ Եփրեմի Խուրին ասորւոյ: — Հր. Շք-բ. օր, 30:	Կ	Վ	
<p>● Ծն. Լու. ժ. 00, ր. 6:</p> <p>Աճարեւ եւ հողմուճ</p>					
17	4	ՄԱՐ. — Հո. Զ. օր պահոց Ծննդեան: — Հոց. Բ. Յիսնակաց: — Լր. Անտոնի քթային: — Տէ. Բեդէ-յի եւմէլ, օր 29:	Վ	Վ	
18	5	ՐԵ. — Հո. Ճրագալոյց Ծնդ. և Մկրտութեան Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի: — Հոց. Ճրագալոյց Յայտնութեան: Եւս Յ. — Լր. Տնանանն Յիսուսի:	Կ	ՎԵ	
19	6	ԳԵ. — Հոց. Տօն Մննդեան եւ Մկրտութեան Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի: Ուտիք է ութ օր անմիջոց: —	Կ	ՎԵ	

L	O	17	ԲԷՊԻՒԼ ԷՎՎԷԼ	S	Գ
20	7	Հոց. Յայտնութեան Տեառն Յիսուսի Քրիստոսի Եւս Յ. — Բոց. Ծննդեան Տեառն: ԳԵ. — Հոց. Բ. օր Ծննդեան: Յիշատակ մեռելոց: — Հոց. Բ. օր Յայտ: Օր մեռելոց: — Յ. Եւս. Կարգեբոյն:	Է	ՎԷ	
21	8	ՅԵ. — Հո. Գ. օր Ծննդեան: — Հոց. Գ. օր Յայտնութ: Յայտ: Արաց օր 30: — Լր. Աբեդե իսթն:	Օ	ՎՕ	
<p>● Ի Զրհնսն ժ. 12, ր. 22</p> <p>ՏԵ. Պուրճի Տելվ</p>					
22	9	ՈՒՐ. — Հո. Գ. օր Ծննդ: — Հոց. Գ. օր Յայտնութեան ՊՏք:	Կ	ՎԿ	
23	10	ԵՐ. — Հո. Ե. օր Ծննդեան: — Հոց. Ե. օր Յայտնութ:	Վ	ՎՎ	
<p>● Ան. Քն ժ. 14, ր. 50</p> <p>Աճարեւ եւ հողմ</p>					
24	11	ՄԱՐ. — Հո. և Հոց. Առաջաւորաց բարեկենդան: — Յ. Գրիգորի, օր է փոքն ժրտան իրախեց:	Վ	ՎԱ	
25	12	ՐԵ. — Հո. և Հոց. Ա. օր պահոց Առաջաւորաց: — Յ. Լուսնայի պահոց յայտն եօնեիք:	Վ	ՎԱ	
26	13	ԳԵ. — Հոց. Բ. օր պահոց Ա-	Վ	Վ	

Սեպտեմբեր 21 - 1911
 Առաջաւորաց Տեառն - ԲՅԵՆ

Սեպտեմբեր 21 - 1911
 Առաջաւորաց Տեառն - ԲՅԵՆ

L	O	ՅՈՒՆՈՒԱՐ	S	Գ
	18	Առջաւորաց և Տօն Անուանակոչութեան Տեառն Յրասուի Գրիստոսի — ՀՀ. Բ. օր պահոց Առաջաւորաց:		
27	14	ԳԵ. — Հո. և ՀՀ. Գ. օր պահոց Առաջաւորաց: — Լր. Յովնանու Ուրբեքանի, Տար. Ծննդ. Վիլիելմ Բ. Կայսեր Գերմանիոյ 1859	11	Ա1
28	15	ԵԵ. — Հո. և ՀՀ. Դ. օր պահոց: Առաջ: — Ա. Ուրբեք, օր 30: — Տճ. Միլլեր:	15	ԱԵ
29	16	ՈՒՐ. — Հո. և ՀՀ. Ե. օր պահոց Առաջ. և յիշատակ Յովնանու մարգարէին: — Լր. Փրանկլինի Սուրբապոստոս:	17	ԱԳ
30	17	ՇԲ. — Հո. և ՀՀ. Տօն Ծննդ. Սրբոյն Յովնանու Կարապետին: Յն՝ Առաջի անուարութի: — Տճ. Արքեպիսկոպոս: — Հր. Սարգիստեան Գրիստոսի: — Տճ. Արքեպիսկոպոս: — Հր. Տարբիլուի Կոնստանտին:	18	ԱԶ
31	18	* ՎԻՐ. — Հո. Բ. զկնի Ծննդ. — ՀՀ. Բ. զկնի Յայտնութեան: — Յն՝ Արևմտի և Կիւրղի հայրապետաց և զԿոնստանտինոպոլսի: — Լր. Եօթնանու	19	ԱՅ

L	O	ԲԷՊՊԻՒԼ ԷՎՎԷԼ	19	S	Գ
		Երբոր Կիրակի: — Տճ. Էվիլի Իմանուէլ, յիշակոյն յառաջ երբոր Կիրակի Գրիստոսի			
		⊕ Լր. Լու. Ժ. 13, ր. 51 Յրատունց հոգևուց			
4	19	ԲԵ. — Հո. Սրբոյն Սարգիս զօրավարին, և որդւոյ նորա Մարտիրոսին, և չորքտասան զինուորացին: Եւ Ատովմանց զօրավարաց: — ՀՀ. Սրբոյն Սարգիս զօրավարին, որդւոյ նորա Մարտիրոսին և չորքտասան զինուորացի: — Լր. Փետրոս:	17	ԱԴ	
2	20	ԳԵ. — Հո. Սրբոյն Սուրբասանց զԿայից: — ՀՀ. Սրբոյն Ատովմանց զօրավարաց: Եւ Սուրբասանց Բօշից: — Յն. Երեմիայի ճիւղատեղի: — Լր. Տեառնեքտոս:	17	ԱԿ	
3	21	ԳԵ. — Հո. և ՀՀ. պահոց — Լր. Վլասայ Եպիսկոպոսին:	18	ԱԱ	
4	22	ԵԵ. — Հո. և ՀՀ. Սրբոյն Ոսկեանց քահանայից:	19	ԱԲ	
5	23	ՈՒՐ. — Հո. և ՀՀ. Պահոց: — Լր. Արքեպիսկոպոսին:	20	ԱԳ	
6	24	ՇԲ. — Հո. և ՀՀ. Սրբոյն Իսահակայ Պարթեւի Հայրաս	21	ԱԸ	

ընդամասը: Եւս Յն: — ՏՃ.
Րեզիւտ — Եւր, օր 30: — Հր.
Արար, օր 29:

- 46 3 ԳԵ. — Հո. և Հնո. Բ. օր մեծ
պահոց: 5 101
 - 47 4 ԳԵ. — Հո. և Հնո. Գ. օր մեծ
պահոց: — Լր. Օր Մարտոյ: 5 105
 - 48 5 ԵՇ. — Հո. և Հնո. Գ. օր մեծ
պահոց: 5 108
 - 49 6 ԵՇ. — Հո. և Հնո. Ե. օր մեծ
պահոց: 6 102
 - 20 7 ԵՇ. — Հո. և Հնո. Զ. օր մեծ
պահոց, և Սրբոյն թէոզորո-
սի զօրավարին: Եւս Յն: —
Յայտ. Մեհեկան, օր 30: —
ՏՃ. ձեռքէ ելեւ շէ հաւա,
օր էջանելոյ լեւոս-թեան արե-
ւոյ յօր: 7 100
- © Ի Չուկն ժ. 4, ր. 25
ՏՃ. Պուրճի Հուր
- 24 8 * ԿԵՐ. — Հո. և Հնո. Բ. Բա-
նասնորդաց: Եւ Է. օր մեծ
պահոց: Յն. Յէւրի. Ջեւելոյ:
Եւ Երկոյ թէոզորոսաց 41:
— Հր. Ծոմ լան խնաման
Մուտի: 7 107
 - 22 9 ԲԵ. — Հո. և Հնո. Ը. օր մեծ
պահոց: 8 107

Յ Ան. Բն. ժ. 11, ր. 42
Խառն հողմուճ

- 23 40 ԳԵ. — Հո. և Հնո. Թ. օր մեծ
պահոց: — Յն. Ղարաւաճոյն
բանանայն: 9 108
 - 24 41 ԳԵ. — Հո. և Հնո. Ժ. օր մեծ
պահոց: Յն. Վլասոյ եղե-
նապետ: — Լր. Մարտիոյ
առաւելոյն: 10 109
 - 25 12 ԵՇ. — Հո. և Հնո. ԺԱ. օր մեծ
պահոց: 11 110
 - 26 13 ԵՇ. — Հո. և Հնո. ԺԲ օր մեծ
պահոց: — Հր. Ծոմ լան Ե-
րեւոյ: 12 111
- Տար. Ծննդ. Ֆերսիանս Ա.
Թագ. Պուլկարիոյ. 1861:
- 27 14 ԵՐ. — Հո. Տեառնընդամաք:
Եւ Ժ. օր մեծ պահոց: —
Հնո. ԺԳ. օր մեծ պահոց:
Եւ Սրբոյն Կիւրղի Երուսա-
ղիմայ Տայրապետին և միւս
Կիւրղի եպիսկոպոսին և մօր
նորա Աննայի: — ՏՃ. ձեռ-
քէ անէ շէ ալ, օր էջանելոյ
լեւոս-թեան արեւոս էջոյն:
28 15 * ԿԵՐ. — Հո. և Հնո. Գ. Բա-
նասնորդաց և Ժ. օր մեծ
պահոց: Անաստակին: 12 112

92

L	O	ՓԵՏՐՈՒԱՐ	S	Գ
1	16	ԲԵ. — Հց. և Հհց. ԺԵ. օր մեծ պահոց: — Լր. Մարտի — Հր. Փարբի. Կճ. յէլարտիկէն: Երեւոյ. Եկեղեցի-յարտի, օր 2:	10	112
2	17	ԳԵ. — Հց. և Հհց. ԺԶ. օր մեծ պահոց: Ⓞ Եկեղեցի Լր. Լու. Ժ. 3, ր. 6. Հողմախառն անճարեւ:	17	110
3	18	ԳԵ. — Հց. և Հհց. ԺԷ. օր մեծ պահոց:	17	117
4	19	ԵԵ. — Հց. և Հհց. ԺԸ. օր մեծ պահոց:	18	117
5	20	ՈՒՐ. — Հց. և Հհց. ԺԹ. օր մեծ պահոց:	19	118
6	21	ԵՐ. — Հց. Ի օր մեծ պահոց. Եւ Սրբոցն՝ Կիւրղի Երուսաղիմայ Հայրապետին, և մօր նորա Աննայի, Եւ Յովհաննու Երուսաղիմայ Հայրապետին, և Հայրապետացն Յովհ. Իմաստասիրին Օձնեցւոյ, Յովհաննու Որսանեցւոյն և Քրիզոստի Տաթեւացւոյն: — Հհց. Ի. օր մեծ պահոց: Եւ Յովհաննու Երուսաղիմայ Հայրապետին: — Եւ Տէմաթիսի և Եւստաթիոսի Ֆէնարացն: — ՏՖ. Ճեմարի:	19	119

29
1

Գրքից 1 օր. 22 Ի. Կրտսեր

Ի 2

L	O	ԻԵՊԻԻԼ ԱԽԸՐ	25	S	Գ
7	22	ՃԿԵՐ. — Հց. և Հհց. Գ. Քառասներորոց, և ԻԱ օր մեծ պահոց: Տեսեօին: — Լր. Թաթևայի Արարացն:	19	115	
8	23	ԲԵ. — Հց. և Հհց. ԻԲ. օր մեծ պահոց: Ⓞ Կր. Քն. Ժ. 20, ր. 52 Խառնակ օր	19	114	
9	24	ԳԵ. — Հց. և Հհց. ԻԳ. օր մեծ պահոց: — Յե՛՛՛՛՛ Գեորգիոս արքայն Յուդանու Կարապետն:	19	115	
10	25	ԳԵ. — Հց. և Հհց. ԻԴ. օր մեծ պահոց: Միջինք. Յե՛՛՛՛՛ Գրիգորի Առաքաւորաբանն: — ՏՖ. Էլիէի պերտ իւրաքանու յիւր յրոյն պատասանց, որ տեւեթիս տեւեւ արեւելք: Հիւսիս ֆարսանու:	19	115	
11	26	ԵԵ. — Հց. և Հհց. ԻԵ. օր մեծ պահոց:	19	112	
12	27	ՈՒՐ. — Հց. և Հհց. ԻԶ. օր մեծ պահոց:	19	110	
13	28	ԵՐ. — Հց. և Հհց. ԻԷ. օր մեծ պահոց: Եւ քառասուն մանկանցն՝ որք Ի Սեբաստիա կատարեցան:	19	117	

Ի 2 Կրտսեր 29 11

Մ Ա Ր Տ

ՕՐ 31

Տճ. Մարտ

- 14 1 * ԳԵՐ. — Հո. և ՀՀո. Ե Քա-
 ռանորդաց, և ԻԸ. օր մեծ
 պահոց: Գատաւորին: —
 ՏՃ. Տարեհատ 1331 ԵԼԴՄ-
 ին Քաւալանին:
- 15 2 ՔԵ. — Հո. և ՀՀո. ԻԹ. օր մեծ
 պահոց:
- 16 3 ԳԵ. — Հո. և ՀՀո. Լ. օր մեծ
 պահոց: Տոմ. Արեգ, օր
 30: — ՏՃ. Ախրը պերտ Ե-
 առաւ լերը ցրտոյն պառ-
 առնոց: — Հր. Նիւան, օր 30,
 օր Ե Ա. ափս ըտ Ս. Գրոց:

ԿՂ 147
ԿՂ 148
Կ. 149

● ԵՆ. Չասկ. Լու. ժ. 3, ր. 56
 Մերք անձրեւ Եւ մերք պարզ

- 17 4 ԳԵ. — Հո. և ՀՀո. ԼԱ. օր մեծ
 պահոց: — ՏՃ. ձեհ-դե-լ ԵԼ-
 լեւ օր 29:
- 18 5 ԵՇ. — Հո. և ՀՀո. ԼԲ. օր մեծ
 պահոց: — Լր. Գ-բրէլեկ
 հրելոյն-դերին:
- 19 6 ՈՒՐ. — Հո. և ՀՀո. ԼԳ. օր մեծ
 պահոց: — Լր. Յ-լ-ԵԿոյ
 Աստուածահոյն:
- Տար. Գան. Գոնսքանքին Ա.
 Թագ. Յունասանի, 4913:
- 20 7 ՇԱ. — Հոյ և ՀՀո. ԼԴ. օր մեծ
 պահոց: Եւ Սրբայն Գրիգորի
 Լուսաւորչին մուտն Եվի-
 րապին: — Յն. Գիւր Եղե-
 րոց արքայն Յովհաննէս Կար-
 դերին: — ՏՃ. Ախրը Ե-
 լին. լերը յեռան առաջ
 երկրորդի հասին յօրան:
- 21 8 * ԳԵՐ. — Հո. և ՀՀո. Չ. Քա-
 ռանորդաց, և ԼԵ. օր մեծ
 պահոց: Գալստեան: — Լր.
 Բիւն-բիւրստի արքայն-Գուր-
 նանատար և հասարակած Ե-

ԿՂ

Կ 147
Կ 148
Կ 149

L	O	ՄԱՐՏ	S	Գ
	28	Ի Ի թոյն ժ. 1, ր. 7 ՏՏ. Պուրճի Համէլ		
22	9	ԲԵ. — Հոյ. և Հնոյ. ԼԳ. օր մեծ պահոց: Յայտ: Արեգ, օր 30: Յն՝ Բարսեղի Բանիս:	7	150
23	10	ԲԵ. — Հոյ. և Հնոյ. ԼԵ. օր մեծ պահոց:	7	157
24	11	ԲԵ. — Հոյ. և Հնոյ. ԼԶ. օր մեծ պահոց: Յ Ան. Քն. ժ 6, ր. 51 Անճարե եւ մերք պարզ	8	157
25	12	ԵԵ. — Հոյ. և Հնոյ. ԼԸ. օր մեծ պահոց: — ԼԹ. Աւետարան:	9	158
26	13	ՈՒՐ. — Հոյ. և Հնոյ. Խ. օր մեծ պահոց:	10	159
27	14	ՇԵ. — Հոյ. և Հնոյ. Յիշատակ յարութեանն Ղազարու: —	11	150
28	15	ՄԵՐ. — Հոյ. և Հնոյ. Մարգարէ: Եւ Յ: — Հր. Աղեղ, Էսրայէլ:	12	151

L	O	ՃԷՄԱԶԻԻԼ ԷՎՎԷԼ 29	S	Գ
29	16	ԲԵ. — Հոյ. և Հնոյ. Աւագ երկուշաբթի Ա. Աւերակաց, օր 5:	12	152
30	17	ԲԵ. — Հոյ. և Հնոյ. Աւագ երկշաբթի: Յիշատակ տանն կուսանաց: — Հր. Պուրճ. Խանդավազ պարմէ, օր 8:	12	152
31	18	ԲԵ. — Հոյ. և Հնոյ. Աւագ շաբթի — Յ: Կերպէ Երանայէլի Կարմալ: — Յ: Լու. ժ. 13, ր. 28 Յ Աւագամա եւ խոնաւ	10	152
1	19	ԵԵ. — Հոյ՝ և Հնոյ՝ Աւագ հինգշաբթի: Յիշատակ Ունալուայի: — ԼԹ. Աղբէլ:	17	150
2	20	ՈՒՐ. — Հոյ և Հնոյ. Աւագ ուրբաթ: Յիշատակ շաբարանաց և թագման Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի:	17	157
3	21	ՇԵ. — Հոյ. և Հնոյ. Աւագ շաբթի: Ճրագալոյց Զատիկի: Կուսակապիք: Խթում: Ա. Շամն, օր 30: Տարեմուտ Յ=300 փոքր թուականին Զուղայեցւոց, և գարնանամուտ ըստ հին տամարին: Ըստ հին տմարի այսօր Է աւագ յուսնի յուսնի	18	157 30

L	O	30	ՄԱՐՏ	S	Գ
4	22	✳	ԿԻՐ. — Հց. և Հհց. և Բհց. ԶԱՏԻԿ: Եււ Յն. և Լր: Հց. և Հհց. ուտիք է մինչև Համբարձում, իսկ Յն. մինչև Նոր Կիրակի:	19	128
5	23	ԲԵ.	— Հց†, Հհց†, Բհց†, Յն† Բ. օր Զատիկ: Յիշատակ մեռելոց. — Լր† Բ. օր Զատիկ: Եւ վերջին Թերթերն:	20	129
6	24	ԳԵ.	— Հց† և Հհց† Գ. օր Զատիկ:	21	130
7	25	ԳԵ.	— Հց. Գ. օր Զատիկ: — Հհց† Գ. օր Զատիկ: Եւ Աւետուհի Ս. Աստուածածնի Եււ Յն†:	22	131
<p>© Վր. Քն. յ. 4, ր. 57 Ամպամած օր</p>					
8	26	ԵԵ.	— Հց. և Հհց. Ե. օր Զատիկ: Ի քաղաքս ինչ և ի գիւղօրէս տօն վասն արարէից: — Յն. Տն. մեռելոց երկնային զբոյ:	23	132
<p>Տար. Ծննդ. Ալլպերք Ա. Թագ. Պէլճիգալի. 1875</p>					
9	27	ՈՒՐ.	— Հց. և Հհց. Զ. օր Զատիկ: — Յն† Տն Պալէլէայային:	24	133

L	O	31	ՃԵՄԱԶԻՒՒՆ ԷՎՎԷՒ	S	Գ
10	28	ԵՐ.	— Հց. և Հհց. Է. օր Զատիկ: Եւ յիշատակ գլխաման արարյն Յովհաննու Մկրտչին: — Հր. Ծախ Լուսահասն Յեսոսայ:	25	134
11	29	✳	ԿԻՐ. — Հց. և Հհց. Ը. օր Զատիկ: Նոր Կիրակէ: — Յն. Թախայէ արարելոյն:	26	135
12	30	ԲԵ.	— Հց. և Հհց. Թ. օր Յիւննց:	27	136
13	31	ԳԵ.	— Հց. և Հհց. Ժ. օր Յիւննց:	28	137

Ա Պ Ր Ի Լ

ՕՐ 30

ՏՃ. Նիսսևի

- 14 1 ԳԵ. — Հո. և Հնո. ԺԱ. օր Յի- ԲԱ 10A
նանց:
- Ծն. Լս. ժ. 19, ր. 10
Խառն հողմունիք
- 15 2 ՅԵ. — Հո. և Հնո. ԺԲ. օր Յի- 1 10A
նանց, Տոմ. Ահեկան, օր 30:
— ՏՃ. ձեռնդեղ-լ արբ. օր 30:
— Հր. Երբ., օր 29:
- 16 3 ՈՒՐ. — Հո. և Հնո. ԺԳ. օր Ը 17.
Յինանց:
- 17 4 ԵՐ. — Հո. և Հնո. ԺԴ. օր Յի- Ը 17A
նանց:

- 18 5 *ՎԻՐ. — Հո. և Հնո. ԺԵ. օր Է 17Բ
Յինանց, Աշխարհամարան
Կիւրակէ: Կանաչ Կիւրակէ:
- 19 6 ԲԵ. — Հո. և Հնո. ԺԶ. օր Յի- 0 17Բ
նանց:
- 20 7 ԳԵ. — Հո. և Հնո. ԺԷ. օր 7 17Է
Յինանց: Եւ Աւետուհի Ս.
Աստուածածնի:
- 21 8 ԳԵ. — Հո. և Հնո. ԺԸ. օր Յի- Կ 170
նանց: Յայսմ: Ահեկան օր 30:
© Ի Յուլի ժ. 11, ր. 59
ՏՏ. Պարթի Սէվր
Տար. Ծննդ. Կարոլ Բ.
Թագ. Ռուսանիոյ. 1839
- 22 9 ՅԵ. — Հո. և Հնո. ԺԹ. օր Յի- Ա 177
նանց:
● Առ. Գն. ժ. 23, ր. 2
Պարզ օր
- 23 10 ՈՒՐ. — Հո. և Հնո. Ի. օր Յի- Գ 17Կ
նանց. — Լր. Ս. Գերգէ:
- 24 11 ԵՐ. — Հո. և Հնո. ԻԱ. օր Յի- 1 17A
նանց:
- 25 12 *ՎԻՐ. — Հո. և Հնո. ԻԲ. օր 11 17A
Յինանց, Կարմիր Կիւրակէ:
— Լր. Մարտի արեւմտեան կողմ:
— Հր. Ծն. Լուս. Երբ. արեւմտեան

L	O	31	ԱՊՐԻԼ	S	Գ
			Հեղեայ ե գերստեան րոպե- նալի:		
26	13	ԲԵ.	— Հո. և Հնո. ԻԳ. օր Յի- նանց:	15	17.
27	14	ԳԵ.	— Հո. և Հնո. ԻԳ. օր Յի- նանց:	15	17.1
			Տարեդարձ Գահակալութեան Օգոստափառ Սուլթան ՄԷՀՄԷՏ ԲԷՇԱՏ Ե. ԽԱՆ Կալսեր Թուրքիոյ. 6 Բեդեւի Արեւ 4327 14 Արեւի 1909		
28	15	ԳԵ.	— Հո. և Հնո. ԻԵ. օր Յի- նանց — Յո՛ր Կիւսսուրեւի- րի:	15	175
29	16	ԵԵ.	— Հո. և Հնո. ԻԶ. օր Յի- նանց: — Հր. Բ. Իստամբուլ ⊕ Լր. Լու. ժ. 21, ր. 34 Մեղմ եղանակ	10	174
30	17	ՈՒՐ.	— Հո. և Հնո. ԻԷ. օր Յի- նանց:	17	172
1	18	ՇԲ.	— Հո. և Հնո. ԻԸ. օր Յի՛նանց: — Լր. Մայիս, և թնստեւոյն Փէլեդոսի և Յալիքայ:	17	170
2	19	ՃԿԵՐ.	— Հո. և Հնո. ԻԹ. օր Յի՛նանց: Եւ տօն Երեւման Ս. Խաչի:	18	177

L	O	ՃԷՄԱԶԻԻԼ ԱՅՐՐ	35	S	Խ
3	20	ԲԵ.	— Հո. և Հնո. Լ. օր Յի՛ն: Ա. Արամ: օր 30: — Լր. Գիւր Խուլ	19	177
4	21	ԳԵ.	— Հո. և Հնո. ԼԱ. օր Յի- նանց:	19	178
5	22	ԳԵ.	— Հո. և Հնո. ԼԲ. օր Յի- նանց:	19	179
6	23	ԵԵ.	— Հո. և Հնո. ԼԳ. օր Յի- նանց: — Յո՛ր Ս. Կերբի: — Տճ. Խըրեւի:	19	1
			Տար. Գահ. ճօրն Ե. Թազ. Անգլիոյ եւ Կալսեր Հնդ- կաստանի. 1910 ⊕ Վր. Բն. ժ. 10, ր. 30 Պարզ օր		
7	24	ՈՒՐ.	— Հո. և Հնո. ԼԴ. օր Յի- նանց:	19	1
8	25	ՇԲ.	— Հո. և Հնո. ԼԵ. օր Յի- նանց: — Յո. Մարտիստե- րաւանի:	19	1
9	26	ՃԿԵՐ.	— Հո. և Հնո. Վեղե- րսրդ Կիւրակէ: ԼԶ. օր Յի- նանց:	19	1
10	27	ԲԵ.	— Հո. և Հնո. ԼԷ. օր Յի՛ն. — Յո. Շտամիստեւոյն Բերեւոսի:	19	0

L	O	36	ԱՊՐԻԼ	S	tu
11	28	ԳԵ.	— Հց. և Հհց. ԼԸ. օր ՅԻ-	Կ	Դ
			նանց:		
12	29	ԳԵ.	— Հց. և Հհց. ԼԹ. օր ՅԻ-	Կ	Կ
			նանց:		
13	30	ԵՇ.	— Հց† և Հհց† և Բհց†	Կ	Ա
			Խ. օր Յինանց: Եւ Համբար-		
			ձուսն Քրիստոսի: Վիճակ:		
			Եւս Յն† և Լ. Դ†:		

L	O	ԲԷՃԷՊ	37	S	tu
<p>Մ Ա Յ Ի Ս</p> <p>ՕՐ 31</p> <p>ՏՃ. Մայրս</p>					
14	1	ՈՒՐ.	— Հց. և Հհց. ԽԱ. օր Գ.	Գ	Գ
			Յինանց: Պահջբ: — Յն. Եբե-		
			Գոյ Ժուրջուրէն: — Հր. Սի-		
			Վն, օր 30:		
			● Եւ. Լս. Ժ. 12, Դ. 30		
			Փոփոխական աւուրք		
15	2	ՇՐ.	— Հց. և Հհց. ԽԲ. օր ՅԻ-	Կ	Կ
			նանց: Տոմ. Մարերի, օր 30:		
			— Յն. Գե-դ Նիւորայ Արնն-		
			ոյ հայրադէրէն: — ՏՃ. Բէճեդ,		
			օր 30: Իււ-յուր:		
16	3	*ՍՐ.	— Հց. և Հհց. ԽԳ.	Կ	Կ
			օր Յինանց: Բ. Մաղկա-		
			զարդ:		

ԳԻԱ

L	O	40	ՄԱՅԻՍ	S	Խ
			Յարութեան: Յիշատակ Եղիայ մարգարէին: Առաջին պատկ: Եւս Հնչ. որոց և տօն Ամենատարր Երրորդութեան: Եւս Լ. — Յն. Տօն միշտն որբոց, և Բորեիեմբան արեւոյ:		
31	18	ԹԵ	— Հոյ. և Հնչ. Սրբոց Հռիփ-սիմեանց կուսանաց: — Յն. Պահ և Արեւելոյ, օր 42:	17	27 37
1	19	ԳԵ.	— Հոյ և Հնչ. Սրբոց Գայիանեանց կուսանաց: — Լ. Գ. Յանի:	18	27 30
2	20	ԳԵ.	— Հոյ. և Հնչ. Պահճբ: Ա. Նրաթ, օր 30:	19	28 1
3	21	ԵԵ.	— Հոյ. և Հնչ. Սրբոցն Յովհաննու Կարապետին և Աթանազիեայ եպիսկոպոսին. — Յն. Կարապետն և Հեղինեայ: — Լ. Տօն Խորհրդ. Ա. Հարգութեան: Կիւմբանայր:	20	29
			Տար. Երևոյ. ձօրն Ե. Թագ. Անգլիոյ Էլ Կայսեր Հնդկաստանի. 1865		
4	22	ՈՐ.	— Հոյ. և Հնչ. Պահճբ. — Ք Վր. Քն ժ. 23, ր. 13 Փոփոխական օր	21	29

L	O	ԲԷՃԷՊ	41	S	Խ
5	23	ԵՐ	— Հոյ և Հնչ. Սրբոցն Գրբորի Լուսաւորչին Ելն ի վերապէն:	22	21
6	24	ՔԱՐ.	— Հոյ. և Հնչ. Բ. զհնի Հոգեգալստեան: Տօն Կաթողիկէ եկեղեցւոյ, Կարգեալ ի սրբոյ Լուսաւորչին Ելն ի վերապէն:	22	22
			Տարեդարձ Ազգային Սահմանադրութեան Հայոց. 1860		
7	25	ԹԵ.	— Հոյ. Սրբոց մանկանցն Բեթլեհէմի, և Ակակիտի վկային, Մովկիմայ քահանային և Կոզրատիտի զինաւորին: — Հնչ. Մանկանցն Բեթլեհէմի, և Ակակիտի վկային:	23	22
8	26	ԳԵ.	— Հոյ. և Հնչ. Սրբ. կուսանացն Նունեայ և Մանեայ:	24	22
			Տար. Թագր. Ֆրանճ Եղեմ Ա. Կայսեր Աւստրիոյ Էլ Թագ. Հոնգարիոյ. 1867		
9	27	ԳԵ.	— Հոյ. և Հնչ. Պահճբ:	25	20
10	28	ԵԵ.	— Հոյ. Սրբոց իշխանացն: Սահակայ և Յովսեփայ, և վկայեցն Սարգսի և Բագոսի: — Հնչ. Սարգսի և Բա-	25	27

դասի — Տճ. Լեյլէի Մէրճի:
Տար. Գան. Բերար Ա. Թազ.
Սերպիոյ, 1903

11 29 ա՛ր. — Հո. և Հնո. Պաճք. — ԳՆ ԳՎ

Լր. Բարձրագոյ առաւելումն:
12 30 թճ. — Հո. Սրբոցն՝ Մեծին
Ներսէսի Հայրապետին, և
Խաղայ եպիսկոպոսին —
Հնո. Մովկիմայ քահանա-
յին և Կոզրատիոսի զի-
նաւորին:

13 31 * ս՛ր. — Հո. և Հնո. Գ. զկնի
Հոգեգալտեան Բարեկեն-
դան Լուսաւորչին — Հր.
Թաճաւ օր 29:

● Ծն. Լու. Ժ. 1, ր. 35
Պայծառ աւուրք

ՅՈՒՆԻՍ

ՕՐ 30

Տճ. Հազիրաւի

14 1 ռճ. — Հո. Պաճք. Սրբոցն՝ Ե-
պիփանու Կիպրացւոյն, Բա-
բելայ Հայրապետին և Երեց
աշակերտաց նորին — Հնո
Պաճք. Եպիփանու Կիպրաց-
ւոյն Տոմ: Մարգար, օր 30:
— Տճ. Շապաւ, օր 29:

15 2 Գճ. — Հո. և Հնո. Պաճք. Սրբոցն՝
Կոստանդիանոսի
Թագաւորին և մօր նորա
Հեղինեայ:

Տար. Գան. Վիլնիւմ Բ.
Կայսեր Գերմանիոյ. 1888

L	O	ՅՈՒՆԻՍ	S	tu
16	3	ԴԵ. — Հց. և Հհց. Պահքի	5	էԷ
17	4	ԵՇ. — Հց. և Հհց. Պահքի Սրբոցն թէոզիսոսնի Գաղա- տացոյն և թալիլեայ բժշ- կին, և եօթն կուսանացն, որք յԱնկիւրիս կատարե- ցան:	է	էԿ
18	5	ՈՐ. — Հց. և Հհց. Պահքի	0	էէ
19	6	ՇԲ. — Հցո՛ր և Հհցո՛ր Գիււս նըշ- խարաց որոյն Գրեգորի Լուսաւորչին:	7	է0
20	7	ՃԱՐ. — Հց. և Հհց. Գ. զկնի Հոգեգալտեան: Յայտ. Մարգաց, օր 30:	Կ	է7
		Յ Առ. Բռ. ժ. 21, ր. 1 Առսուլ եւ անձրել		
21	8	ՐԵ. — Հց. Սրբոց վկայիցն՝ Ան- տոնինոսի, Թէոփիլոսի, Ա- նիքոսի և Փոսինոսի — Հհց. Ներսիսի հայրապետին և Խաղայ եպիսկոպոսին:	Ա	էԿ
22	9	ԳԵ. — Հց. և Հհց. Գանիէլի մարգարէին, և երեք ման- կանցն՝ Սեդրաքայ, Միսա- քայ և Աբեթնազովի: — Ատանմար և արեազարչ իւնդիտի. Երեւել Ի՛գօի Խը- հանալ և Բիլերել երկրէլ: —	Գ	էԱ

L	O	ՇԱՊԱՆ	45	S	tu
		ՏՖ. Խնգլուղը սոյքի, ուղիքն սարսաթեան շարչն Նեւոնի:			
		Յ Ի ինցգեթիմն ժ. 18, ր. 54 ՏՖ. Պուսեթի Սերիքան			
23	10	ԴԵ. — Հց և Հհց. Պահքի	10	էԳ	
24	11	ԵՇ. — Հցո՛ր և Հհց. Ս. Թարգ- մանչացն Սահակայ և Մե- րոպայ: — Յն. Սրբոց սարս- նոցն Խորթագեթոնի և Բա- նաբոյ: — Լոյ՛ր Մ. Յովն- նա կարպետին:	11	00	
25	12	ՈՐ. — Հց. և Հհց. Պահքի	12	01	
26	13	ՇԲ. — Հց. Սրբոցն՝ Տրդատայ Թագաւորին, Աշիէն տիկ- նոցն և Խորովեղիսոյն — Հհց. Զաքարիայ մարգարե- ին և Ոնոփրիսի Ս. Հօրն:	13	02	
27	14	ՃԱՐ. — Հց. Ե. զկնի Հոգե- գալտեան: Եւ Գիւս տփոյ Ս. Աստուածածնի: — Հհց. Ե. զկնի Հոգեգալտեան:	14	03	
		Յ Լր. Լւ. ժ. 11, ր. 04 Ախորձելի աւուրք			
28	15	ՐԵ. — Հց. Սրբոցն՝ Կալիսարա- տոսի, և քառասուն և ինն վկայիցն, և Ղուկիանոսի քահանային: — Հհց. Տրդա-	15	04	

տայ թագաւորին, և Աշխէն
տիկնոջ և Խոսրովիբայնի
Տ՛ Լէյլէի Պէրսի:

29 16

ԳԵ. — Հո. Սրբոյն Զարարայ
մարգարէին: — Հո. Սրբոց
և թռուսնց որոյ Լուսա-
ւորչին՝ Արիստակեսի, Վըր-
թանեսի, Յուսկանն, Գրիգո-
րիտի և Գանիւէլի: — Լր. Ա-
ռաթելոյն Պէրսի: և Պոզուտի:
— Հր. Ծո՛ւ վան սրահն Ե-
րուսղէմ:

Տար. Ծննդ. Բեղար Ա.
Թագ. Սերվիոյ:

30 17

ԳԵ. — Հո. և Հոց. Պահչք: 17 07

1 18

ԵՇ. — Հո. և Հոց. Սրբոյն Եղի-
սէի մարգ: — Լր. Յարտի: 18 07

2 19

ՈՒՐ. — Հո. և Հոց. Պահչք: Ա.
Նախայ, որ 30: — Լր. Այ.
յելուսի: Ս. Առաքելոցն: 19 08

3 20

ՇԲ. — Հո. և Հոց. Սրբոց Եր-
կոտասան առաքելոցն Բը-
րիստոսի և Պողոսի Երեքաս-
աներորդ առաքելոյն: 20 09

4 21

ՃԿԻՐ. — Հո. և Հոց. Զ. զկնի
Հոգեգալստեան: Բարեկեն-
դան Վարդապետի: 21 10

12
2
12

Շ Վր. Գն. ժ. 12, ր. 31

Պարզ եւ ջերմ

Տարեդարձ անկախութեան
Միացեալ-Նահանգաց
Ամերիկայի. 1777

5 22

ՌԵ. — Հո. և Հոց. Ա. որ պա-
հոց Վարդապետի: 22 11

6 23

ԳԵ. — Հո. և Հոց. Բ. որ
պահոց Վարդապետի: —
Յ. Արեւիկէ: 23 12

7 24

ԳԵ. — Հո. Գ. որ պահոց Վար-
դապետի: — Հոցի Ծնունդ
Յովհաննու Կարապետին:
Եւս Յի: 24 13

8 25

ԵՇ. — Հո. և Հոց. Դ. որ պա-
հոց Վարդապետի: 25 14

9 26

ՈՒՐ. — Հո. և Հոց. Ե. որ պա-
հոց Վարդապետի: 26 15

10 27

ՇԲ. — Հո. և Հոց. Յիշատակ
տապանակին Նաւակատիբ: 27 16

11 28

ՃԿԻՐ. — Հո. և Հոց. ՎԱՐ-
ԴԱՎԱՌ: 28 17

12 29

ՌԵ. — Հոցի և Հոցի Բ. որ Վար-
դապետի: Օր մեռելոց: —
Յի և Յիլուսի Պէրսի:
և Պոզուտի: — Հր. Ա. Բ, որ 30:

Շ Ծն. Լս. ժ. 16, ր. 13
Պարզ եղանակ

14

29
1

13 30

ԳԵ. — ՀՅ. և ՀՀՅ. Գ. օր Վարդապետի: — ՅԷԺ Երեւոյստանստեպետ: — ՏՃ. Բաժնակաւ, օր 30:

1 79

ՅՈՒԼԻՍ

ՕՐ 31

ՏՃ. Թեւոնոզ

14 1

ԳԵ. — ՀՅ. և ՀՀՅ. Պահճք, Տօմ. Հրատից, օր 30:

5 70

Տար. հաստատութեան Հանրապետական Գաղղիոյ եւ Բանդուսն հռչակաւոր բանտին Պատրիլի. 1789

15 2

ԵՇ. — ՀՅ. և ՀՀՅ. Սրբոյն Եայեայ մարդարեւն: — ՅԷԺ

5 71

7
42

16 3

ԳԻՆՊ ԴԻՅՅ Ս. ԱՆՏՈՆՆԻՅԻՆ: ՈՒՐ. — ՀՅ. և ՀՀՅ. Պահճք: — ԼԴ. Տօմ հանրեւրջից ՍԲ. ԱՆՏՈՆՆԻՅԻՆ:

Տար. Ծննդ. Կիւսքավ Ե. Թագ. Շուէթի. 1858

17 4

ԵՐ. — ՀՅԺ և ՀՀՅ. Սրբոցն՝ Թագէտի առաքելոյն և Սանդիտոյ կուսին:

18 5

ՃԱՐԲ. — ՀՅ. և ՀՀՅ. Բ. զկնի Վարդապետի:

19 6

ԲԵ. — ՀՅ. Սրբոցն՝ Կիպրիանոսի եպիսկոպոսին, և քառասուն և հինգ զկայիցն, և կուսանացն՝ Յուստինեայ, Եւփրեայ և Քրիստինեայ: — ՀՀՅ. Շուշանայ դատեր մեծին Վարդանայ:

20 7

ԳԵ — ՀՅ. Սրբոցն՝ Աթանազիկեայ եպիսկոպոսին, և տասն աշակերտացն, և հինգ զկայիցն: — ՀՀՅ. Կիպրիանոսի եպիսկոպոսին և Յուստինեայ կուսին: Յայտմ. Հրատից, օր 30: — ԼԴ. Բաժնակաւ Կիրակոս: — ԼԴ. Մարգարեայ Կուսին: — ՀԵ. Ծմ լուսն գերստեպետ և

42
21
5

— Երբան Երբանդակ. Գար-
դարմա:

Յ Առ. Բռ. ժ. 3, ր. 56
Պարզ եւ ջերմ

24 8 ԴԵ. — Հց. և Հհց. Պահջբ: 9 VV

22 9 ԵՇ. — Հց. Սրբոց նախահարցն՝
Աղամայ, Աբէլի, Սեթայ,
Ենովայ, Ենովքայ, Նոյի,
Միլքիսեղեկի, Աբրահամու,
Իսահակայ, Յակոբայ, Յով-
սեփայ, Մովսեսի, Ահարոնի,
Եղիազարու, Յեսուայ, Սա-
մուէլի, Սամիսոնի, Յեփ-
թայեայ, Բարակայ, Գե-
ղէտնի, և այլոց նախահարցի
— Հհց. 45 վկայիցն: Եւ սրբ-
ոց կուսանացն Եւփիմեայ
և Քրիստոսայ: — Լ. Գ. Մ-
րեմիա Մարգարէնացի:

23 10 ՈՐԲ. — Հց. և Հհց. Պահջբ: 11 VV

Տարեդարձ վերահաստատու-
թեան Օսմանեան Սահմա-
նադրութեան. 1908

24 11 ՇԲ. — Հց. Սրբոց որդւոց և
թողանց Գրիգորի Լուսա-
ւորչին՝ Արիստակէտի, Վրբ-
թանէտի, Յուսկանն. Գրի-

12
9
54

գորիտի և Գանիէլի — Հհց.
Սրբոց նախահարցն՝ Աղամայ
Աբէլի, Սեթայ, Ենովայ, Ե-
նովքայ, Նոյի, Միլքիսեղե-
կի, Աբրահամու. Իսահա-
կայ, Յակովբայ, Յովսեփայ,
Մովսեսի, Ահարոնի, Եղիա-
զարու, Յեսուայ, Սամուէլի,
Սամիսոնի, Յեթթայեայ,
Բարակայ, Գեղէտնի, և այ-
լոց նախահարցի:

Յ յԱռիւծն ժ. 4, ր. 00

56. Պուրնի Էսլո

25 12 * ԿՐԲ. — Հց. և Հհց. Գ. ղկնի 12 A1
Վարդավառի: — Լ. Գ. Յ-
բայ արտէլն:

26 13 ԲԵ. — Հց. Սրբոց Մակարա- 12 A2
յեցւոցն՝ Եղիազարու քա-
հանային, և Շամուենայ,
— Հհց. Սահակայ և Յով-
սեփայ, որք ի կարնոյ քա-
ղաքն կատարեցան: — Լ. Գ. Դ
Անայի ՏԲ Ս. Աստուածայնի:

Յ Լ. Լու. ժ. 19, ր. 04

ԱճճԵԼԱՔԵՐ ԲՈՂՈՒՆԸ

L	O	ՅԵ	ՅՈՒԼԻՍ	S	tu
27	14	ԳԵ.	— Հց. և Հհց. երկուսան մարգարեիցն՝ Ովեսայ, Ամովսայ, Միքիայ, Գովելեայ, Աբդիու, Նաուումայ, Ամբակուժայ, Գովանու, Սոփոնիայ, Անգեայ, Զաքարիայ և Մաղաքիայ:	10	ԱԲ
28	15	ԳԵ.	— Հց. և Հհց. Պաշք:	17	ԱԷ
29	16	ԵՇ.	— Հց. Սրբոցն՝ Սոփիայ և երկից դասերացն՝ Պիստատի, Ելզիսի և Ագապեայ: — Հհց. Այժանագինեայ եպիսկոպոսին և տասն աշակերտաց նորին, — Լր. Մարտի, Կիլիկիա և Կարթագոն:	17	ԱԾ
30	17	ՈՒՐ.	— Հց. և Հհց. Պաշք: — Են. Մարտի, Կիլիկիա: — ՏՃ. Ելզիսի եպիսկոպոսին և Սահակոսի: Սահակոսի և Սահակոսի:	18	ԱԿ
			Տար. Գահ. Վիկտոր Էմմանուէլ Գ. Թագ. Իսպիոյ. 1900		
31	18	ԵՐ.	— Հց. Սրբոցն՝ Պետրոսի Հայրապետին, Վլասայ եպիսկոպոսին և Արիստողոսայ սարկաւազին: — Հհց. Անտոնինոսի, Թեոփիլոսի, Անիկատոսի և Փոտրինոսի:	19	ԱԿ

L	O	ԸՄԱՐԱԶԱՆ	ՅԵ	S	tu
1	19	ՔԱՐ.	— Հց. և Հհց. Գ. զկնի վարդապետի: Ա. Վամար օր 30: — Լր. Օգոստոս:	19	ԱԿ
2	20	ԲԵ.	— Հց. Սրբոցն Անտոնի ճղնասորին: — Հհց. Մակարայեցոցն և զհարաւու քահանային և Շամունեայ և եօթն որդւոց նորին: — Են. Ելզիսի, Կարթագոն:	20	ԱԿ
3	21	ԳԵ.	— Հց. Սրբոցն Թեոդոսի Թագաւորին և մանկանցն Եփեսոսի: — Հհց. Սոփիայ և երկից դասերացն Պիստատի, Ելզիսի և Ագապեայ:	21	ԱԿ
			Շ Վր. Գն. յ. 4, ր 26 Պարզ եւ հանդարտ Տար. Ծննդ. Համոն Է. Թագ. Նորվեկիոյ. 1872 Տար. ծննդ. Գոնսթանբից. Թագ. Յունաստանի, 1868		
4	22	ԳԵ.	— Հց. և Հհց. Պաշք: — Են. Մարտի, Կիլիկիա: — ՏՃ. Ելզիսի եպիսկոպոսին և Սահակոսի: Սահակոսի և Սահակոսի:	22	ԱԿ

9
42

L	O	ՅՈՒԻԹՍ	S	lu
5	23	ԵՇ. — Հո. Սրբոցն՝ Կիրակոսի և մօր նորա Յուզղիտայ: — Հնո. Քրիստոսի վկային: Եւ երկուց կանանցն կալի- նիկեայ և Ակիլինեայ:	Հ	ԳԵ
6	24	ՈՒՐ. — Հո. և Հնո. ՊաՏք: — Լր. Վարդապետ: — Տճ. Ա- բել Եյեմի Եւ Կոնստանդնու- սոսոց շնի ստեղծ:	Հ	ԳԲ
7	25	ՇՐ. — Հո. Սրբոց Հայրապե- տացն Աթանասի և Կիւրղի: — Հնո. Պետրոսի Հայրապե- տին և Արիստղոմայ սար- կաւագին: — Յն. Անայի մօր Ս. Առաքաւանքն:	Հ	ԳԷ
8	26	* ԿՒՐ. — Հո. և Հնո. Ե. զկնի Վարդապետի, — Յն. Սըր- բուհայն Պարտեմիտայ: — Տճ. Գարբէ Կիլիկի:	Հ	ԳԸ
9	27	ՐԵ. — Հո. Սրբոցն՝ Վահանայ Գողթնացւոյն, և վկայիցն՝ Գորգիոսի. Պողիկասի և Գրիգորիսի: — Հնո. Թէոդո- սի թագաւորին և մանկանցն Եփեսոսի: — Յն. Պանդարտիսի Բելի:	Հ	ԳԹ
10	28	ԳԵ. — Սրբոցն՝ Տրիփոնի. Պար- սամայ և Անտիոսի Ճգնա- ւարացն: — Հնո. Կիրակոսի	Հ	ԳՎ

10
50
5

L	O	ՇԷՎՎԱԼ	ՅՅ	S	lu
11	29	Եւ մօր նորա Յուզղիտայ: — Լր. Լարբերտի վկային: ԳԵ. — Հո. և Հնո. ՊաՏք: — Լր. Յիւլիանայ Կոնստանդնու- սոսոց, օր 29:	Հ	ԳԱ	
		Պ Մկ. Լս. ժ. Ե, ր. 00 Հողմային ամուրք			
12	30	ԵՇ. — Հո. Սրբոցն՝ Եւզինեայ կուսին, և Տօրն Փրիլպպոսի. Եւ մօրն Կղզեայ, և երկուց եղբարցն Սերգեայ և Ապի- տանի: — Հնո. Վահանայ Գողթնացւոյն: Եւ Տրիփոնի վկային: Եւ Գորգիոսի. Պա- ղիկասի և Գրիգորիսի: — Յն. Տէրայի ստեղծին: Ե- ւ Բարեբեդայի Սարգ Առաքա- ւանքն: — Տճ. Տէրիւ, օր 29, և Տէրեբ պարտեւ, օր 3	Հ	ԳԲ	
13	31	ՈՒՐ. — Հո. և Հնո. ՊաՏք: Տոմ. Աւելեաց, օր 5:	Հ	ԳԳ	

ՕԳՈՍՏՈՍ

ՕՐ 31

ՏՃ. Աղուարս

14 1 ~~ԹԵ~~ — Հո. Մբ. Գրիգորի Աստուածաբանին — Հո. Հայրապետացն Աղեքսանդրիոյ՝ Աթանասի և Կիրիլի, և Գրիգորի Աստուածաբանին, և Վլասայ եպիսկոպոսին և Ոնեանիսայ աշակերտին Պօղոսի — Յ. Սիբիլի պահոց Ս. Արարածքնի:

45 2 *ԿԵՐ. — Հո. և Հո. Զ. զկնի Վարդավառի — Լ. Կ. Վերածննդն Ս. Արարածքնի:

46 3 ԹԵ. — Հո. Սրբոցն՝ Եւգրինէոսի, Մակարիոսի, Վաղերիոսի, Կանդիտոսի և Ակիւ-

5 101

5 105

0 105

ղասայ — Հո. Սեղբեսորոսի Հռովմայ հայրապետին և Կաստանդրիանոսի Թագաւորին Եւ Մարութայի եպիսկոպոսին — Լ. Կ. Ռոմանի Կարապետին:

17 4 ԹԵ. — Հո. Սրբոցն՝ Անդրէի զօրավարին և բանակի նորին, Կալինիկոսի և Գիովնիսայ վկայիցն: — Հո. Եւգրինայ կուսին, և հօր նորա Փիլիպոսի, և մօր նորա Կղօղեայ, և երկուց եղբայրցն Սերգեայ և Ապիտոնի, և երկուց ներքինեացն, Եւ սրբոց վկայիցն Եւգրինէոսի, Մակարիոսի, Վաղերիոսի, Կանդիտոսի և Ակիւղասայ:

18 5 ԹԵ. — Հո. և Հո. Պահ. Տոմ. Նուստարդ, օր 30, Ամանոր և տարեմուտ ՏՆԸ = 4408 բուն և շարժական Թուականին Հայոց:

Տար. Ծննդ. Ֆրանս-եղէլ Ա. Կայսեր Աւստրիոյ Եւ Թագ. Հունգարիոյ. 1830

4
26

7 105

9 100

Յ Առ. Գն. Ժ. 9, ր. 29
Հողով եւ անճրեւ

- 19 6 ԵՇ. — Հց. Սրբոցն՝ Աղբիւս նստի և կնոջն՝ Անաստիայ, Թէոդորոսի և Ելիւթիւրոսի վկայիցն։ — Հհց. Կռււնեղիս. սի հարեւրապետին, և Շմոււանի աղբականին Քրիստոսի և Պողիկարպոսի Զմիւռնիոյ Հայրապետին և Արեւելեան վկայից։ Յայսմ։ Աւելեաց, որ 5: — Յն՛ Կլաւթերոյ — Քրիստոսի:
- 20 7 ՈՒՐ. — Հց. և Հհց. Պահչք 9 1. 7
- 21 8 ՇՐ. — Հց. և Հհց. Եփեսոսի Ս. Ժողովոյն երկերեւը հայրապետաց: 10 1. 8
- 22 9 ՄԵՐ. — Հց. և Հհց. Է. զկնի վարդավառի. Բարեկենդան Ս. Աստուածածնի: 11 1. 9
- 23 10 ԲԵ. — Հց. և Հհց. Ա. որ պահաց Աստուածածնի: 12 11.
- 24 11 ԳԵ. — Հց. և Հհց. Բ. որ պահաց Աստուածածնի: Յայսմ. Նաւասարդ. որ 30: Տարեմուտ ՌՅԿԵ = 4365 Տաստասուն և անշարժ Թուականին Հայոց: — Լր. Բար-

17
7
15

Բարեկենդանի:

Յ Ի Կոյսն Ժ. 13, ր. 15
ՏՏ. Պուրհի Սիւմպիւէ

- 25 12 ԳԵ. — Հց. և Հհց. Գ. որ պահաց Աստուածածնի: 12 11. 5
- Յ Լր. Լու. Ժ. 5, ր. 5
Պարզ եւ ցեմ
- 36 13 ԵՇ. — Հց. և Հհց. Գ. որ պահաց Աստուածածնի: 10 11. 5
- 27 14 ՈՒՐ. — Հց. և Հհց. Ե. որ պահաց Աստուածածնի: 17 11. 5
- 28 15 ՇՐ. — Հց. և Հհց. Տօն Շողակաթի Ս. Էջմիածնի, ըստ տեսեան սրբոյն Գրիգորի Լուսաւորչին: Նաւակաթի — Յն՛ վկաւթերոյ — Ս. Աստուածածնի: — Լր. Օգոստոսի — Է եղիւրդոսի:
- 29 16 ՄԵՐ. — Հց. և Հհց. Վերսիս Փնոթի Ս. ԱԾ. ԱԾՆԵՆԻ — Լր. Գրեւորոսի Յովնան Սիրուէ: 18 11. 7
- 30 17 ԲԵ. — Հց. և Հհց. Բ. որ վարդապետան: Օր մեռելաց: — Լր. Ռուդոլֆ Իսթի: 19 11. 7
- 31 18 ԳԵ. — Հց. և Հհց. Գ. որ վարդապետան Ա. Նազար, որ 30: 20 11. 8

17

3
43

L	O	ՕԳՈՍՏՈՍ	S	Խ
	60	Տար. Ծննդ. Վիլիելմիմա Թագուհույն Հոլանտայի. 1880		
1	19	ԳԵ. — Հյ. և Հհյ. Գ. օր վերափոխման: Պահք: — Լր. Սեպտեմբեր:	51	119
		Տարեդարձ Ծննդեան Օգոստափառ Սուլթան ՄԷԶՄԷՏ ԻԷՇԱՏ Ե. ԽԱՆ Վալսեր Թուրքիոյ. 21 Շեկու 1260		
		Շ վր. Գն. Ժ. 22, ր. 32 Խառն հողմունք		
2	20	ԵԵ. — Հյ. և Հհյ. Ե. օր վերափոխման:	55	150
3	21	ՈՒՐ. — Հյ. և Հհյ. Զ. օր վերափոխման: Պահք: — Յն. Թարեւէ սուրբերն:	55	151
4	22	ՏՐ. — Հյ. և Հհյ. Է. օր վերափոխման:	55	152
5	23	Ճ ՎՈՐ. — Հյ. և Հհյ. Ը. օր վերափոխման: — Յն. Թ. օր վերափոխման:	50	153
6	24	ՔԵ. — Հյ. և Հհյ. Թ. օր վերափոխման:	57	154
7	25	ԳԵ. — Հյ. և Հհյ. Սրբոցն՝ Յովակիմոյ և Աննայի ծնողաց Ս. Աստուածածնի, և	57	150

L	O	ԶԻԳԱՏԷ	61	S	Խ
		Վանանցն Խաղարից:			
8	26	ԳԵ. — Հյ. և Հհյ. Պահք: — Լր. Թ. սուրբ Ս. Աստուածածնի:	58	157	
9	27	ԵԵ. — Հյ. Սրբոցն Երեմիայ մարգարեին: — Հհյ. Բարեւոյ Հայրապետին, և Երից աշակերտաց նորին, և Գրիգորի Ակրագանժացոյն: Եւ Պիոնի քահանային, և Ստեփանոսի Ունեցւոյն, և Աբղիմեհի վկային: — Հր. Թ. օր 30: Տարեւոյ 5676 Բասիլի, և Դոն օր 2:	59	157	
		● Են. Լս. Ժ. 18, ր. 37 Խառն հողմունք			
10	28	ՈՒՐ. — Հյ. և Հհյ. Պահք: — Տճ. Զեփարէ, օր 30:	1	158	
11	29	ՏՐ. — Հյ. Սրբոց սուրբերոցն Թովմայի, Յակոբայ և Շմանի: — Հհյ. Թովմայի սուրբերոցն: — Յն. Թ. սուրբ Յովակիմոյ: — Միքայէլ, և Կահր:	5	159	
12	30	Ճ ՎՈՐ. — Հյ. և Հհյ. Գ. զկնի վերափոխման: Գիւտ Գուտոյ Ս. Աստուածածնի: — Հր. Թ. սուր Լան Իանուան Գ. Բաղի:	5	150	

x3
16

Կո

7
40

Կո

13 31

ՌԵ. — ՀԳ. Սրբոցն՝ Ստեփանոսի Ուշնեցւոյն, և վկայիցն Գոհարինեայ, Ծամիտոսի, Տուքիկոսի և Ռատիկոսի — ՀԳ. Անդրէի զօրավարին, և բանակի նորին, և Կալիւնիկոսի վկային, և Գեմետրեայ բժշկին: Եւ Ադրիանոսի և Կնոջ նորա Անատոլայ, և Թէոդորոսի Ստրատելատի Արակլացւոյ և Թիւրոսի վկային:

Հ 131

ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ

ՕՐ 30

ՏՃ. Իղուշ

14

ՌԵ. — ՀԳ. Սրբոց մարգարէիցն՝ Եղեկէլի, Եզրի և Զաքարիայ Տօրն Յովհաննու Մըկրաչին: — ՀԳ. Մեսրոպոս վարդապետին և Եղիշէի, և Մովսէսի քերթողին, և Գաւթի անյաղթ փիլիսոփային, և Գրիգորի Նարեկացւոյն և Ներսէսի Կլայեցւոյն, և Ներսէսի Լամբրոնացւոյն: — Յն. Սեփակեան Սեփակեան: Եփեսոսացւոյն Կրիստոսի Երանան: — Լրդ Թուրքացի:

Չ 135

L	O	ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ	S	tu
15	2	ԴԵ. — ՀԳ. և ՀՀԳ. Պահճք:	7	137
16	3	ԵՇ. — ՀԳ. Սրբոցն՝ Յովհաննու Կարապետին և Յորայ ար- դարոյն: Եւս ՀՀԳ. որոց և Երեմիայ մարգարէին: Եւ Եղեկիկէի, Եղբի, և Զա- քարիայ հօրն Յովհաննու Մկրտչին: — Լր. Եօնն ցաւոց խաւն:	8	138
		Յ Առ. Բն. Ժ. 15, ր. 14 Խառնակ օր		
17	4	ՈՒՐ. — ՀԳ. և ՀՀԳ. Պահճք: Տոմ. Հոռի, օր 30:	8	138
18	5	ՇԵ. — ՀԳ. և ՀՀԳ. Նիկիոյ Ս. Ժողովոյն երեք հարիւր ութ և տասն հայրապետաց: — Հբ. Բեթսաւ, րժ. Կաթոլի- կոս, ր Ե Զօրոյ պայմաւ: և շոմ ժր:	9	137
19	6	ՊՐ. — ՀԳ. և ՀՀԳ. Գ. զկնի Վերափոխման: Բարեկեն- դան պահոց Ս. Խաչի: — Յնի Միտայիս հրեւրապետ- րին: Ի գիւղերս րժն լաւ արօրեկոց:	10	137
20	7	ՐԵ. — ՀԳ. և ՀՀԳ. Ա. օր պա- հոց Խաչի:	11	138
21	8	ԴԵ. — ՀԳ. և ՀՀԳ. Բ. օր	12	139

1/2
x6
36

3
40

L	O	ՉԻՂՊՍԷ	65	S	tu
		պահոց Խաչի: Եւ Մնուշոյ Ս. Աստուածածնի յԱնու- յէ: Եւս Յնի — Լր. Մա- թեոս — Երբարեւելն:			
22	9	ԴԵ. — ՀԳ. և ՀՀԳ. Գ. օր պա- հոց Խաչի:	12	138	
23	10	ԵՇ. — ՀԳ. և ՀՀԳ. Գ. օր պա- հոց Խաչի: Յոյսմ. Հոռի, օր 30: — Հբ. Սաթուր, րժն Կաթոլիկոս, Գաթոլիկոս Եր. օր 9:	12	139	
		Յ Լր. Լու. Ժ. 17, ր. 38 Փոփոխական հոգևունի			
24	11	ՈՒՐ. — ՀԳ. և ՀՀԳ. Ե. օր պա- հոց Խաչի: — Ալեանմար և հասարակոց. Ենի րժն և գիւղեր հասարակոց: — Տճ. Ինիպու- հարեֆի, ր Ե Կաթոլիկոս Կաթոլիկոս. Երբ Կաթոլիկոս Կաթոլիկոս Նեղոս:	10	138	
		Յ Ի Կղիոն Ժ. 10, ր 54 Տճ. Պուրեհի Միքայ			
25	12	ՇԵ. — ՀԳ. և ՀՀԳ. Տօն Ե- կեղեցոյ: Նուակառիք Ս. Խաչին:	17	138	
26	13	ՊՐ. — ՀԳ. և ՀՀԳ. ԽԱՉ. Վ. ԵՐԱՅ:	17	139	

1/2
x5
30

11 28 ԲԵ. — ՀԳ. և ՀԿԳ. Գաւթի
Գիւնեցւոյն, և Ղամբէտի
և Ղամբէտուհւոյն:

12 29 ԳԵ. — ՀԳ. և ՀԿԳ. Սրբոցն՝
Սւտաքէտի և կնոջն Թէ-
փասեայ, և երկուց որդ-
ւոցն, և կուսանացն՝ Երմոն-
եայ և Կերտարինեայ:

13 30 ԳԵ. — ՀԳ. և ՀԿԳ. Պահքի —
Յն. Տոն արքայն Գրիգորի Լուս-
նորդի: — Լ. Երտարար-
բարեբան: — ՏՃ. Գուշի Կե-
տի ֆարսի: — Ե:

109

17.

171

ՉՈԿՏԵՄԲԵՐ

ՕՐ 31

ՏՃ. Թըշրիևի եղվեղ

14 1 ԵԵ. — ՀԳ. և ՀԿԳ. Սրբոց իշ-
խանացն՝ Սահակայ և Հա-
մազասպայ: — Յն. Անուի-
տարեան:

15 2 ԵԲ. — ՀԳ. և ՀԿԳ. Պահքի
— Լ. Թերեղայ Կուրն:

16 3 ԵԲ. — ՀԳ. և ՀԿԳ. Սրբոց Կո-
թմանաուն և երկու աշա-
կերտացն Քրիստոսի:

175

175

172

Յ Ան. Բն. յ. 22, 26 ր.
Անձեւաբեր հողմունք

17 4 ԵԲ. — ՀԳ. և ՀԿԳ. Գ. զկնի
Խաչի Բ. կիւրակէ եօթն
շաբաթուց: Տոմ. Սահմի,
օր 30:

170

L	O	ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ	S	tu
	68			
11	28	Թուր. — Տճ. Զիւնի 45 է օր 30: Բուհեցւորն, և Ղամբէտսի և Ղամբէտուհւոյն:	109	
12	29	Գ.Շ. — Հո. և Հհո. Սրբոցն՝ Եւստաքէտսի և կնոջն Թէո- փիստեայ, և երկուց սրբ- ւոցն, և կուսանացն՝ Երման- եայ և Ներտարինեայ:	170	
13	30	Գ.Շ. — Հո. և Հհո. Պահք: — Յն.Տն. սրբոցն Պրէքրէ Լու- սարէն: — Լ.Գ. Երտարայ Բեռնարէն: — Տճ. Գուռ Կե- լի ֆորնիստուց:	171	

L	O	ՉԻԼԷԻՃՃԷ	S	tu
	69			
				
		ՉՈԿՏԵՄԲԵՐ ՕՐ 31		
		Տճ. Թըշրիկի կվկեր		
14	1	Ե.Շ. — Հո. և Հհո. Սրբոց իշ- խանացն՝ Սահակայ և Հա- մազասպայ: — Յն. Անանի- ստեղծ:	172	
15	2	ՍԻՐ. — Հո. և Հհո. Պահք: — Լ.Գ. Թերեւայ Բուհն:	173	
16	3	ՇԵ. — Հո. և Հհո. Սրբոց եօ- թանասուն և երկու աշու- կերացն Քրիստոսի:	172	
		Յ Առ. Բռ. ժ. 22, 26 ր. Անձրեւաբեր հողմուցի		
17	4	*ՍԻՐ. — Հո. և Հհո. Գ. զկնի Խաչի Բ. կիւրակէ եօթն շարաթուց: Տաճ. Սահմի, օր 30:	170	

L	O	ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ	S	tu
18	5	ԲԵ. — ՀՅ. և ՀՀՅ. Սրբոցն՝ Փոկասու Հայրապետին, և Սրանոսի Հեռեւողին առա- քելոց: — ԼԴ. Դ. — — — — — Երբարանէն: — ՏՃ. Արէֆէ:	9	177
19	6	ԳԵ. — ՀՅ. Սրբոց կուսանացն Թեկղեայ, Վառվառեայ և Պեղապետայ: — ՀՀՅ. Սրբոց կուսանացն՝ Թեկղեայ և Վառվառեայ: — ԲՆ. Թու- հայտարարէն: — ՏՃ. Բ. — դան պարտէ: որ 4:	10	177
20	7	ԴԵ. — ՀՅ. և ՀՀՅ. Պահ.բ:	11	178
21	8	ԵԵ. — ՀՅ. և ՀՀՅ. Սրբոցն՝ Պանդարէնի բժշկին, Եր- մուղեայ քահանային և Եւ- պրաքսեայ կուսին: — ԼԴ. Որուայ յառնէ:	12	179
22	9	ՈՒՐ. — ՀՅ. և ՀՀՅ. Պահ.բ: — ԲՆ. Յաւթայ Տեառնեբօր	13	179
23	10	ՇԵ. — ՀՅ. Սրբոց թարգման- չաց վարդապետացն՝ Մե- րսպայ, Եղեշէի, Մովսիսի քերթողին, Իսաթի ան- յաղթ փրկիտոփային. Գրե- գորի Նարեկացւոյն, և Ներ- սիսի Ալայեցւոյն: — ՀՀՅ. Ապիստարատոսի և Խթ. վը- կայիցն, և Ղուենկիանոսի	14	171

9
54

5
30

L	O	ՉԻԼՀԻՃՃԷ	71	S	tu
		քահանային: Յայտ: Սահ- մի, որ 30:			
		⊙ ԼԴ. Լու. ժ 8, ր. 59 Անճրեւաբեր հողմուճի			
24	11	ՃԿԵՐ. — ՀՅ. և ՀՀՅ. Ե. զկնի Խաչի: Գ. կուրակէ եօթն շարաթուց: — ԼԴ. Ուր- յեի հրելու պէտքէն:	10	175	
		⊙ Ի կարիճն ժ. 20, ր. 13 ՏՃ. Պարսն Ագրեպ			
25	12	ԲԵ. — ՀՅ. և ՀՀՅ. Գիււս նըշ- խարաց սրբոյն Գրեգորիսի Աղուանից կաթողիկոսին, և սրբոց Հարցն՝ Թաթլոյ, Վարոսի, Թովմասու, Ան- տանի և Արանիդեայ, և եօթն խոսանարակացն, որք յին- նակնեան վանն կատարե- ցան:	17	178	
26	13	ԳԵ. — ՀՅ. Սրբոց առաքելացն՝ Անանիայ, Մատթիայ, Բառնարայ, Փիլիպպոսի, Յովհաննու, Շիղայի և Սիդ- ոււանոսի: Եւ ՀՀՅ. որոց և ԺԲ. վարդապետացն՝ Գիւ- նէսիոսի Արիսպագացոյ, Յութիոսի, Սեղբեարոսի,	17	178	

6
36

Աթանասի, Կիւրղի Երուսաղիմացւոյն, Եփրեմի, Բարդի Կեսարացւոյն, Գրիգորի Նագիանգացւոյն, Գրիգորի Նիւսացւոյն, Եղիփանու Կիպրացւոյն, Յովհաննու Ոսկերեւանին, և Կիւրղի Աղեքսանդրացւոյն:

27 14 ՊԵ. — Հո. և Հհո. Պահք: 18 170

28 15 ԵՇ. — Հո. և Հհո. Սրբոցն՝ Գիւնեսիոսի Արևազացւոյն, և առաքելոցն Տիմոթէոսի և Տիտոսի, և այլոց աշակերտացն Պողոսի — Լ. Կ. — Եւլոյն՝ Սէմէի և Յուդայի:

29 16 ՈՒՐ. — Հո. և Հհո. Պահք: — Յն. Ղաւթանոյն հարեմարտի:

30 17 ՇՐ. — Հո. Սրբոց աւետարանչացն՝ Մատթէոսի, Մարկոսի, Ղուկասու և Յովհաննու: Եւս Հհո. սրոց և Ղուկիանոսի քահանային, և սրբոց վկայիցն՝ Տարսղոսի, Պրորոսի, Անդրանիկոսի, և Պեղազեայ կուսին: Ա. Դամայ, որ 30:

31 18 * ԳՆՐ. — Հո. և Հհո. Չ. զկնի խաչի Գ. կիւրակէ եօթն 55 179

42

8

45

Հարսթուց: Հարսանիք: — Յն. Ղաւթանոյն հարեմարտի: Գու Գաւթուէն Գարեմարտ:

© Վր. Գն. Ժ. 13, ր. 33 Պարզ օր

1 19 ՊԵ. — Հո. և Հհո. Սրբոցն՝ 15 18

Ղուկիանոսի հարեւրացեալին, և Յովսեփայ Աստուածաօրն, և Յովսեփայ Արեմսթացւոյն, և բարեկամին Գրիտոսի Ղազարու, և քերթ Նորա Մարթայի և Մարիամու: — Յն. Յովսեփայ Ժարգարեի: — Լ. Կ. Նոյնիքի, և Կոնստանդնուպոլիս:

2 20 ՊԵ. — Հո. և Հհո. Սրբոցն՝ 15 18

Թէոփիլոսի քահանային, և Չեննի վինաւորին, և Մակարայ, Եւտրոսոյ և Ռամելայ: — Յն. Մարտոսայ Կոնստանդնուպոլիս: — Լ. Կ. Յիւլիանոյ հարեմարտի:

3 21 ՊԵ. — Հո. և Հհո. Պահք: 15 18

Տար. Գառ. Նիհիլա Յ. Կայսեր Ռուսիոյ. 1894

4 22 ԵՇ. — Հո. Սրբոց Խարիթ — 15 18

6/36

x 9

54

եանց, և որոց վկայիցն Արտեմեայ և Քրիստափորի, և երկուց կանանցն կալինիկեայ և Ակիւլինեայ — Հոյ. Խարիթ եանց մարտիրոսաց և Արտեմեայ կուսին:

5 23

ՈՒՐ. — Հոյ. և Հոյ. Պահչք:

ԿՂ 182

6 24

ՇՅ. — Հոյ. Սրբոց երկուսասան վարդապետացն՝ Ռեթէոսի, Գրնեկոսի, Սեղբեսարոսի, Աթանասի, Կիւրղի Երուսողիմացւոյն, Եփրեմի Խուրին Ատրւոյ, Բարսղի Կեսարացւոյն, Գրիգորի Նիւսացւոյն, Գրիգորի Ատուածաբանին, Եպիփանու Կիպրացւոյն, Յովհաննու Ոսկերեբանին և Կիւրղի Աղեքսանդրոցւոյն: — Հոյ. Գեմեարեայ վկային, և Բասիլիկոսի քահանային:

ԿՂ 180

7 25

* ՎՈՐ. — Հոյ. Է. զկնի Խաչի Գիւտ Խաչ: Ե. կիւրակէ եօթն շաբաթուց: Եւս Հոյ. որոց և օր նահատակութեան կոմիտասայ վկային:

ԿԳ 187

8 26

ՔՇ. — Հոյ. և Հոյ. Սրբոցն՝ Անատոսայ քահանային, և Վարսոսի, և Թէոդորիտ-

Կ. 1

եայ և որդւոց նորա և որոց ընդ նոսա կատարեցան: — Յոյ. Գեմեարեայ վկային: — ՏՃ. Գառլ. Գառլ քառքառուս: Հր. Բառլու, օր 29:

Թմ. Լս. ժ. 16, ր 54: Խառնակ օր

9 27

ԳՇ. — Հոյ: Սրբոց Հիպերիբեանց, որք ի Սամուսա կատարեցան, և Սեւերիանոսի Սերասացւոյն, և Բարեղայ ծերոյն, և ութսուէ և չորից աշակերտաց նորին: Հոյ. Հիպերիբեանց մարտիրոսաց: — ՏՃ. Մառիմար 1334 Բառլուին Հիպերիբէ:

40 28

ԳՇ. — Հոյ. և Հոյ. Պահչք:

Կ Կ

41 29

ԵՇ. — Հոյ. Սրբոյն Յովհաննու Ոսկերեբանին: — Հոյ. Սեւերիանոսի Սերասացւոյն, և Բարեղայ ծերոյն, և ութսուէ և չորից աշակերտաց նորին:

Կ Է

Տար. Ծննդ. Վիթոր Էմմանուէլ Գ. Թագ. Իսպիոյ. 1869

12 30

ՈՒՐ. — Հոյ. և Հոյ. Պահչք:

Է 0

x 10 / 60

13 31 ՇՐ. — Հո. Ամենայն սրբոց հոց և նորոց, յայտից և անյայտից: — ՀՀո. Բարազամու Անտիքաջուրն. և եօթն մանկանցն Եփեսոսի:

ՆՈՅԵՄԲԵՐ

ՕՐ 30

ՏՃ. Թըշրիևի սանի

14 4 ✱ ՎԵՐ. — Հո. և ՀՀո. Ը. ղկնի Խաչի Զ. կիւրակէ եօթն շարաթուց: — Յո. Կոլմայի և Գոգանուի:

Յ Ան. քն. ժ. 8, ր. 16
Անպամած եւ անճրեւ

15 2 ՌԵ. — Հո. և ՀՀո. Սրբոցն՝ Ստեփանոսի Հոսովմայ հայ:

րապետին, և քահանայից, և սարկաւազաց և ժողովրդոց:

16 3 ԳԵ. — Հո. և ՀՀո. Սրբոցն՝ Ակիփսիմեայ եպիսկոպոսն, և Յովսեփայ քահանային, Այիթալայ սարկաւազին և Պղատոնի վկային: Տոմ. Տրէ օր 30:

17 4 ԳԵ. — Հո. և ՀՀո. Պահք: — 10
18 5 ՆԵ. — Հո. և ՀՀո. Սրբոց հայրապետոցն՝ Մետրոփանոսի, Աղէքսանդրոսի, և Պողոսի Խոստովանողին, և սրբոց նոտարոցն՝ Մարկիանոսի և Մարտիրոսի:

Տար. Գան. Հախն Է.
Թագ. Նորվեկիոյ. 1905

19 6 ՌԵ. — Հո. և ՀՀո. Պահք: 11 15
20 7 ՇՐ. — Հո. և ՀՀո. Սրբոց հրեշտակապետացն՝ Գարբիէլի և Միքայէլի. և ամենայն երկնային զօրաց:

21 8 ✱ ՎԵՐ. — Հո. և ՀՀո. Թ. ղկնի Խաչի: Է. կիւրակէ եօթն շարաթուց: — Յո. Միտայի հրեշտակապետին և Միտայի հրեշտակապետին: — Լ. Կոլմայի:

L	O	ԵՆՈՅԵՄԲԵՐ	S	Գ
	78	ԵՆՈՅԵՄԲԵՐ		
22	9	Ընչոյս Ս. Ա. Կոմիտասի և Վ. Վ. Վրացիի Մեծի Տանն Կիլիկիայի Առաքելական Սրբազան Եկեղեցւոյ, և Միւսական Եկեղեցւոյ, և միւս Մեծի Տանն Կիլիկիայի, Բուրայ քաղաքին, և Շինու սարկաւազին: Յայսմ Տրէ, օր 30: — Լ. Գ. Զեյնեպոյ խոսքի:	12	10
		⊕ Լ. Գ. Ժ. 2, ր. 54 Խոնաւ օր		
23	10	ԳԵ. — Հոյ. և Հոյ. Սրբոցն Գեորգիոսի և Գեորգիոսի քաղաքին: — Հոյ. Յովհ. Ոսկերչունին:	10	17
		⊙ յԱղիղնաւորն ժ. 17, ր 50 ՅԵ. Պարթի Գազա		
		Տար. Գահ. Վիլիելմիմա Թագաւոյն Հոլանտայի. 1889		
24	11	ԳԵ. — Հոյ. և Հոյ. ՊաՏՏ. 17	17	17
25	12	ԵԵ. — Հոյ. և Հոյ. Սրբոցն Գուրգիոսայ, Սամուէլայ, Աբիբայ սարկաւազին, Ռոմանոսի միսյնակեցին, Մանկանն Խոստովանողի, և Հիւսիքոսի զինաւորին: — Յն.	17	18

L	O	ՄՈՒՀԱՐՐԷՄ	79	S	Գ
		ՄՈՒՀԱՐՐԷՄ	79		
		Յովհաննէս Կոմիտասի: Տօն է Գեորգիոսայ — Լ. Գ. Կոմիտասի խոսքի:			
26	13	ՈՒՐ. — Հոյ. և Հոյ. ՊաՏՏ. — Յն. Յովհաննէս Ուիլիելմի: — 18	19	19	
27	14	ԵՐ. — Հոյ. Սրբոց առաքելոցն Անդրէի և Փիլիպպոսի: — Հոյ. Փիլիպպոսի առաքելոցն: — Յն. Փիլիպպոսի առաքելոցն, Եւ Քաթիլիկոսի քաղաքին: — Գեորգիոսայ Կոմիտասի քաղաքին:	19	20	
28	15	ՔԱՐ. — Հոյ. և Հոյ. Ժ. զԿնի խաչի: Բարեկենդան Յիւնակաց: — Յն. Սիլվիոս քաղաքին: — Գեորգիոսայ Կոմիտասի քաղաքին: — Լ. Գ. Ա. ինքն ինքն խոսքի: — Գեորգիոսայ Կոմիտասի քաղաքին: — Գեորգիոսայ Կոմիտասի քաղաքին:	20	21	
29	16	ՅԵ. — Հոյ. և Հոյ. Ա. օր պահոց Յիւնակաց: — Ա. Համիլայ, օր 30: — Յն. Մարտինոսի առաքելոցն:	21	22	
30	17	ԳԵ. — Հոյ. և Հոյ. Բ. օր պահոց Յիւնակաց: — Լ. Գ. Անդրէի առաքելոցն. ⊕ Կր. Բն. ժ. 7, ր. 36 Ամպամած եւ խոնաւ	22	23	

15
x 90

L	O	ՆՈՅՆՄԲԵՐ	S	Գ
1	18	ԳԵ. — ՀՅ. և ՀԳ. Գ. օր պահոց Յիսնակաց: — ԼԳ. Գեդեմեթ:	54	52
2	19	ԵՇ. — ՀՅ և ՀԳ. Գ. օր պահոց Յիսնակաց: ՀԵ. Խանայ, Գուրգէլ պարտէ:	52	50
		Տար. Գահ. Ֆրանս-եղով Ս. Կայսեր Աւսրիոյ եւ Թագ. Հունգարիոյ. 1846		
3	20	ՈՒՐ. — ՀՅ. և ՀԳ. Ե. օր պահոց Յիսնակաց:	50	57
4	21	ՇՐ. — ՀՅ՛ և ՀԳ՛ Բնծայուն Ս. Աստուածածնի թ Տաճարն: Եւս Յ՛՛:	57	55
5	22	ՃԿՈՒՐ. — ՀՅ. և ՀԳ. Ա. Յիսնակաց:	55	58
6	23	ՐՇ. — ՀՅ. և ՀԳ. Սրբոց կուսանացն Յուլիանեայ և Վասիլուհայ, Բմբուռոյ: — ԼԳ. Նէիւլայի հայրդեթէ, պարպանին նաւաբոյ: — ՏՃ. Ետեթ տեօի-թ- ֆոբ Բուսուր:	58	59
7	24	ԳՇ. — ՀՅ. Սրբոցն Ղուկիանոսի քահանային, Տարագոսի, Պրորոսի, Անդրոնիկոսի, Անեփմայ, և այլոց աշակերտացն առաքելոցն	59	5.

L	O	ՍԷՅԷՐ	81	S	Գ
		Պողոսի: — ՀԳ. Սրբոց առաքելոցն Յակոբայ և Շմուէոնի: — ԼԳ. Աճբուսի-սի եղիւիւսիւսի:			
		● Ծն. Լս. ժ. Յ. 33 Զիւնբեր հողմուց			
8	25	ԳՇ. — ՀՅ. և ՀԳ. Պահք: — Յ՛. Նեդարեթեայ իսսին: — ԼԳ՛ Եզրեթ Ս. Աստուածածնի, Անայի: — ՏՃ. Սեֆեր, օր 30: — ՀԵ. Թեթեթ, օր 29:	5	51	
		Տար. Գահ. Կիւսքայ Ե Թագ. Շուէթի. 1907			
9	26	ԵՇ. — ՀՅ. Սրբոցն՝ Կղեմայ հայրապետին, և Բագարատայ Տուսմենայ եպիսկոպոսին: — ՀԳ. Գրեգորի սքանչելագործին, Նիկողայոսի հայրապետին, և Միւսանայ եպիսկոպոսին:	5	55	
10	27	ՈՒՐ. — ՀՅ. և ՀԳ. Պահք:	5	55	
11	28	ՇՐ. — ՀՅ՛ Սրբոց առաքելոց և առաջին Լուսաւորչացն Թագէտի և Բարժժուղիմէոսի: — ՀԳ. Անդրէի առաքելոցն:	5	52	
12	29	ՃԿՈՒՐ. — ՀՅ. և ՀԳ. Բ. Յիսն.	0	50	

14
84

6
36

Յակորայ — Յն՛ Եփեղայի
հայրանքին, պաշտօնին և
մարտի:

Տօն անուան Եփեղայ Բ.
Կայսեր Ռուսիոյ

20 7 ՌԵ. — Հոյ և Հնոյ Պահքի Սրբոյն՝ 14 15

Մինասայ, Եմուգինեայ և
Գրարոսի, և կամուար ազ-
քատացն Յովհաննու և Ա-
լեքսիանոսի:

21 8 ԴԵ. — Հոյ Պահքի Սրբոյն՝ 12 13

Կուռնեղիտի հարկապե-
տին, և Եմուանի ազգակա-
նին Քրիստոսի, և Պողիկար-
պոսի հայրապետին Զմիւռ-
նիոյ, և վկայիցն՝ որք յարե-
ւելս կատարեցան — Հնոյ
Սրբոց առաքելոցն Բարթու-
ղիմէոսի և Յուզպի: —
Լր. Թովայի առտիւն:

⊕ Լր. Լս. ժ. 22, ր. 26
Զիւնքեր հոգմուց

22 9 ԴԵ. — Հոյ՛ և Հնոյ՛ Պահքի: 10 10

Եւ Յղութիւն Ս. Աստուա-
ծածնի յԱննայէ: Եւս Յն՛:
Յայսմ. Բարդոց, որ 30.

23 10 ԵԵ. — Հոյ և Հնոյ Պահքի: 17 17

Սրբոց վկայիցն Եւստուա-

x 11
66

տրոսի, Օգոստոսի, Եւգի-
նէոսի, Ովրեստոսի և Մար-
գարոսի: — ԶԳանուար և
մարտի — Աշեղիւր. ցերեկ
Բնիկ երկրէ և Գէորգ Իր-
ճանայ — Տճ. Խնդրուց յ
Բեւի, Իս Եվելիւր արդեւն.
Աիգիւս Կուստան ասորոյ
— Եւս Կուսն յԵրուս, Իր-
գեւ: Կեանք տե՛տե՛տ — Ֆոր-
թանուց:

⊕ յԱյծեղիւրն ժ. 7, ր. 27
Տճ. Պուրճի ձևի

24 11 ՌԵ. — Հոյ և Հնոյ Պահքի: 17 17

25 12 ԵՐ. — Հոյ և Հնոյ Սրբոյն՝ Յա-
կորայ Մծբնայ հայրապե-
տին, Մարուգէի ճգնաւորին
և Մելիտոսի եպիսկոպոսին:
— Յն՛ Սղիբէրոսի եպիսկոպ-
ոսին: — Լր.՛ Մուսուր Քրէնոյ:
18 18

26 13 * ԿՐԻ. — Հոյ և Հնոյ. Դ. Յիս-
նակաց: — Լր.՛ Սրեփանոսի
նախաւորութիւն: 19 19

27 14 ՌԵ. — Հոյ և Հնոյ Սրբոց հայ-
րապետացն՝ Իգնատիոսի և
Ադգէի, և Մարութայի ե-
պիսկոպոսին: — Լր. Յու-
հաննու առտիւնին: 20 20

18

L	O	86	ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ	S	Գ
28	15	ԳԵ.	— Հյ և Հհյ. Սրբոցն՝ Թէպտմկայ եպիսկոպոսին, և Թէոփայ վկային, և չոր- րից զինուորացն Բաստսի, Եւսերի, Եւտիքի և Բասի լիդեայ : — ԼԿ. Մանուշն Բեթլեհէմ :	51	01
29	16	ԳԵ.	— Հյ. և Հհյ. ՊաՏՃԻ — Ա. Ադամ, օր 30: Շ Վր. Գն. ժ. 29, ր. 32 Չիւնաբեր հողմունք	55	05
30	17	ԵՇ.	— Հյ. Սրբոց կուսանացն՝ Ինդոսի և Դոմնայի, և Գղե- րիկոսի քահանային, և եր- կուց բիւրուցն, որք այրեցան յեկեղեցին Նիկիոյդացուց : — Հհյ. Աղդէի Հայրապե- տին և Արգարու Թադաւո- րին Բարեկենդան Մընդ- եանն Քրիստոսի : — Յն. Դանիէլէ Տարգարէին :	57	07
31	18	ՈՒՐ.	— Հյ. ՊաՏՃԻ — Հհյ. Ա. օր պահոց Մննդեան : — ԼԿ. Սեղբեորոսի Հովհայ հայ բույժին :	59	09
1	19	ՇԱ.	— Հյ. Նախավկայ և ի Քրիստոս հաւատացեալ անդրանիկ Թադաւորին	50	00

14
84

124

L	O	ՍԷՅԷՐ	87	S	Գ
		որոյն Արգարու — Հհյ. Բ. օր պահոց Մննդեան և Ինդոսի և Դոմնայի և Գղե- րիկոսի քահանային և եր- կուց բիւրուց : — ԼԿ. Թաւ- սար և Գարեմար 1916 նա- հանլ Բասմանին Քրիստոսի, ըտ Նոր Տաճարի. և Գն Գն- բեան Քեան Տեառն :			
2	20	ՄԱՐ.	— Հյ. Զ. Յիսն : — Հհյ. Դ օր պահոց Մննդեան :	57	07
3	21	ՔԵ.	— Հյ. Սրբոց քահանայիցն Աբրահամն և Խորենայ, և անարծաթ բժշկացն Կող- մայի և Դամիանոսի, Եւս Հհյ. սրոց և Դ. օր պահոց Մննդեան :	57	07
4	22	ԳԵ.	— Հյ. Սրբոյն Աստուա- ծաորոյ վկային — Հհյ. Ե. օր պահոց Մննդեան : Եւ Դաւթի մարգարէին և Յա- կոբայ առաքելոյն :	58	08
5	23	ԳԵ.	— Հյ. ՊաՏՃԻ — Հհյ Զ. օր պահոց Մննդեան Շ Մն. Լս. ժ. 14, ր. 7 Պարզ եւ ցուրտ	59	09
6	24	ԵՇ.	— Հյ. Սրբոցն Դաւթի մարգարէին և Յակոբայ ա-	1	70

5
30

աւարելոյն: — Հնչ. Ճրագաւարաց Ծննդեանն Քրիստոսի: Եւս Յ. — 1րդ Գործնաբարձ Տեւան: Տճ. Բեդէ-Լեւ Լեւ. օր 30: Հր. Սեդա-ճ 30:

7 25

աւ. — Հնչ. Պահջբ: — Հնչ. Ծնունդ Տեւանն Յիսուսի Քրիստոսի. ուսիք է նոցա անընդհատ 8 օր: — Յնդ Ծնունդ Տեւան: Ուրիս Բն լե Յանուար 4:

Կ 71

8 26

եթ. — Հնչ. Սրբոյն Սահփանուսի նախասարկաւարին և առաջին մարտիրոսին: — Եւս Հնչ. սրոց և Բ. օր Ծըննդեանն:

Կ 75

9 27

ճ ԿԵ. — Հնչ. Զ. Յիսնակաց: — Հնչ. Գ. օր Ծննդեանն: — Յն. Սրբեմնաբարձ Կային:

Է 79

10 28

բե. — Հնչ. և Հնչ. Սրբոց աւարելոցն Պետրոսի և Պողոսի:

Օ 78

11 29

ԿԵ — Հնչ. Սրբոց Որդւոցն Որոտմանն Յակոբայ աւարելոյն և Յովհաննու աւետարանչին: Եւ Բարեկենդան պահոց Ծննդեանն Քրիստոսի: — Հնչ. Ե. օր Ծնդ: Եւ Որդւոցն Որոտմանն Յակոբայ

Դ 70

3
18

աւարելոյն, և Յովհաննու աւետարանչին:

12 30

ԿԵ. — Հնչ. Ա. օր պհջ. Ծնդ: — Հնչ. Զ. օր Ծննդեանն:

Կ 77

13 31

ԵԵ — Հնչ. Բ. օր պհջ. Ծնդ: — Հնչ. Ե. օր Ծննդեանն:

Լ 7Կ

Կ. Ա. ՊԱՐՈՆԵԱՆ

ԱՂԻՒՍԱԿ ԵԱՐԺԱԿԱՆ ՄԱՍԱՆՑ

ԱՒՈՒՐՑ

ՅՈՒՆՈՒԱՐ				ԱՊՐԻԼ			
Օ.	Ծ.Ա.	Կ.Օ.	Ե.Տ.	Օ.	Ծ.Ա.	Կ.Օ.	Ե.Տ.
	ձ.ր.	ձ.ր.	ձ.ր.		ձ.ր.	ձ.ր.	ձ.ր.
1	14.23	7.17	9.37	1	10.39	5.27	13.21
7	14.14	7.13	9.46	7	10.24	5.20	13.36
13	14.3	7.7	9.57	13	10.8	5.12	13.52
19	13.51	7.	10.9	19	9.54	5.3	14.6
25	13.38	6.53	10.22	25	9.40	4.56	14.20

ՓԵՏՐՎԱՐ				ՄԱՅԻՍ			
	ձ.ր.	ձ.ր.	ձ.ր.		ձ.ր.	ձ.ր.	ձ.ր.
1	13.21	6.44	10.39	1	9.28	4.50	14.32
7	13.6	6.36	10.54	7	9.16	4.43	14.44
13	12.50	6.28	11.10	13	9.6	4.39	14.54
19	12.35	6.19	11.25	19	8.58	4.35	15.2
25	12.19	6.12	11.41	25	8.51	4.31	15.9

ՄԱՐՏ				ՅՈՒՆԻՍ			
	ձ.ր.	ձ.ր.	ձ.ր.		ձ.ր.	ձ.ր.	ձ.ր.
1	12.8	6.7	11.52	1	8.46	4.29	15.14
7	11.51	5.58	12.9	7	8.44	4.27	15.16
13	11.30	5.51	12.30	13	8.44	4.27	15.16
19	11.14	5.44	12.46	19	8.47	4.30	15.13
25	10.58	5.36	13.2	25	8.51	4.32	15.9

ԱՂԻՒՍԱԿ ԵԱՐԺԱԿԱՆ ՄԱՍԱՆՑ

ԱՒՈՒՐՑ

ՅՈՒԼԻՍ				ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ			
Օ.	Ծ.Ա.	Կ.Օ.	Ե.Տ.	Օ.	Ծ.Ա.	Կ.Օ.	Ե.Տ.
	ձ.ր.	ձ.ր.	ձ.ր.		ձ.ր.	ձ.ր.	ձ.ր.
1	8.58	4.33	15.2	1	12.37	6.23	11.23
7	9.6	4.38	14.54	7	12.53	6.30	11.7
13	9.16	4.43	14.44	13	13.9	6.38	10.51
19	9.28	4.49	14.32	19	13.24	6.46	10.36
25	9.40	4.55	14.20	25	13.38	6.54	10.22

ՕԴՈՍՏՈՍ				ՆՈՅԵՄԲԵՐ			
	ձ.ր.	ձ.ր.	ձ.ր.		ձ.ր.	ձ.ր.	ձ.ր.
1	9.56	5.3	14.4	1	13.53	7.1	10.7
7	10.11	5.12	13.49	7	14.5	7.8	9.55
13	10.26	5.18	13.34	13	14.16	7.13	9.44
19	10.42	5.36	13.18	19	14.25	7.17	9.35
25	10.58	5.33	13.2	25	14.32	7.21	9.28

ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ				ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ			
	ձ.ր.	ձ.ր.	ձ.ր.		ձ.ր.	ձ.ր.	ձ.ր.
1	11.17	5.43	12.43	1	14.39	7.23	9.24
7	11.33	5.51	12.27	7	14.39	7.25	9.24
13	11.49	5.59	12.11	13	14.39	7.25	9.24
19	12.5	6.7	11.55	19	14.36	7.24	9.24
25	12.21	6.15	11.39	25	14.32	7.20	9.28

ՅԱՄԱՆԱԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ

ԵՐԵՒԵԼԻ ԱՆՑԻՑ ԻՆՉ ԱՇԽԱՐՀԻ

Ի սեղմանէ աշխարհի մինչեւ ցայժմ են աւմ	7340
Ի քրիստոսէ	5078
Ի գիւտոյ ապօկոյ	3555
Ի ծննդենէ Քրիստոսի	4915
Ի նահատակութենէ Թաղէսի ա- ռաբելոյն եւ Սանդիսոյ կուսին	4867
Ի ծննդենէ Ս. Քրիզոր Լուսաւորչի	4658
Ի յուսաւորութենէ Հայոց ի ձեռն Քրիզորի Լուսաւորչի	4612
Ի շինութենէ Ս. Էջմիածնի, ուր հաստատեալ կայ Հայրապետ- քիւն ամենայն Հայոց	4644
Ի շիեզերական ժողովոյն Նիկիոյ	4590
Ի գիւտոյ Խաչին Քրիստոսի յերու- սապէմ ի Հեղինեայ թագուհոյ	4588
Ի շինութենէ Կ. Պոլսոյ	4586
Ի շիեզերական ժողովոյն Կ. Պոլսոյ	4534
Ի շիեզերական ժողովոյն Եփեսոսի	4484
Ի գիւտոյ Հայերէն այբուբենից ի ձեռն Մեսրոպայ	4479
Ի քարգմանութենէ Աստուածա- տունչ զոց ի Հայ	4479
Ի շինութենէ տմարին Հայոց	4364
Ի յայտնելոյ Ս. Խաչին ի Վարազայ	4262

Ի գիւտոյ կողմնացուցին	614
Ի գիւտոյ սպար. ի Կերմանիա	476
Ի շիրեղոյ Օսմանեանց Կ. Պոլսոյ ի Սուլթան Մէհմեմէտ Բ.է	463
Ի գիւտոյ Ամերիկայի	424
Ի գիւտոյ սնուար ժամացուցի	415
Ի գիւտոյ շուքեարժ մեքենայից	226
Ի գիւտոյ օղապարիկ զնսոյն	434
Ի գիւտոյ նշանացի հեռագրին	424
Ի գիւտոյ շուքեանի ի Յրանսա	424
Ի գիւտոյ պատասխի մարմնոյ	418
Ի գիւտոյ վիմագրութեան	414
Ի հաստատութենէ Ս. Փրկչի Հիւան- դանցի Հայոց որ է յԵՏԻՊՈՅԷ Պէզնեան Յարութիւն Ամիրայէ	86
Ի մահուանէ Պէզնեան Յարութիւն Ամիրայի	82
Ի հաստատութենէ Բարսեթիւնայի	78
Ի գիւտոյ յուսանկարի	77
Ի գիւտոյ ելեւ. հեռագրութեան	67
Ի բացմանէ պարանցիկ Սուէզի	47
Ի բացմանէ Արեւելեան նրբանցիկ ի Պրոսա	41
Ի բացմանէ պարանցիկ կորթոսի	23
Ի գիւտոյ անթել հեռագրի	41
Ի բացմանէ քիմիկին Սեմիոնի	40
Ի հոչակումէ Օսմ. Սահմանադրութ. իսպիբորք պատերազմէն	7
Պալանեան պատերազմէն	4
Պալանեան պատերազմէն	3

ՕՍՄԱՆԵԱՆ

Կ Ա Յ Ս Ր Ո Ի Թ Ի Ի Ն

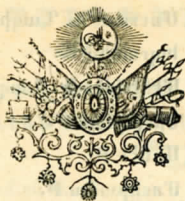
ՍՈՒԼԹԱՆԲ

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՀԱՐՍՏՈՒԹԵԱՆ

Թ—-|—+ 4—4—|.
Հի 4րեբէի 4րեբ—.

1. Սուլթան Օսման Ա. Ղազի	699	4299
2. Սուլթան Օրխան Ա. Ղազի	726	4325
3. Սուլթան Մուրաւս Ա. Ղազի	761	4359
4. Սուլթան Պայազիս Ա. Երլսբրբւմ	794	4388
5. Սուլթան Մէհեմմէտ Ա. Չէլէպի	846	4443
6. Սուլթան Մուրաւս Բ. Ղազի	824	4424
7. Սուլթան Մէհեմմէտ Բ. Ֆաթիհ	855	4454
8. Սուլթան Պայազիս Բ. Ղազի	886	4484
9. Սուլթան Սէլիմ Ա. Եալուզ	918	4542
10. Սուլթան Սիւլէյման Ա. Գանուրի	925	4520
11. Սուլթան Սէլիմ Բ. Ղազի	974	4566
12. Սուլթան Մուրաւս Գ. Ղազի	983	4574
13. Սուլթան Մէհեմմէտ Գ. Ղազի	1003	4594
14. Սուլթան Ահմէտ Ա. Ղազի	1012	4603
15. Սուլթան Մուսթաճա Ա.	1026	4617

16. Սուլթան Օսման Բ. Կէնն	1028	4618
17. Սուլթան Մուրաւս Գ. Ղազի	1032	4622
18. Սուլթան Իպրահիմ Ա.	1049	4639
19. Սուլթան Մէհեմմէտ Գ. Ղազի	1058	4648
20. Սուլթան Սիւլէյման Բ.	1099	4687
21. Սուլթան Ահմէտ Բ.	1102	4690
22. Սուլթան Մուսթաճա Բ.	1106	4694
23. Սուլթան Ահմէտ Գ. Ղազի	1115	4703
24. Սուլթան Մահմուտ Ա. Ղազի	1143	4730
25. Սուլթան Օսման Գ.	1168	4754
26. Սուլթան Մուսթաճա Գ. Ղազի	1172	4758
27. Սուլթան Ապս-իւլ-Համիտ Ա. Ղազի	1187	4773
28. Սուլթան Սէլիմ Գ. Ղազի	1203	4788
29. Սուլթան Մուսթաճա Գ.	1222	4807
30. Սուլթան Մահմուտ Բ. Ասիլ	1223	4808
31. Սուլթան Ապս-իւլ-Մէնիտ Ա. Ղազի	1255	4839
32. Սուլթան Ապս-իւլ-Ազիզ Ա.	1277	4860
33. Սուլթան Մուրաւս Ե	1293	4876
34. Սուլթան Համիտ Բ.	1293	4876

**ՎԵՅԱՓԱՌ ՍՈՒԼԹԱՆ
ՄԷՀՄԷՏ ԲԷՇԱՏ Ե.**

ԲԱՐԵՆՆԱՄ ԿԱՅՍԻ

Առաջին Կայսր Օսմանեան Սահմանադրական Պետութեան, 35^{րդ} Սուլթան ի սկզբնաւորութենէ Օսմանեան Հարսութեան եւ 29^{րդ} Կայսր յառմանէ Կոստանդնուպոլսոյ : Որդի է Սուլթան Ապս-իւլ-Մեհի՛ն Խանի, եւ Ծնեալ 21 Շեվվալ 1260 : Գահակալեց ի 14 Ապրիլ 1909 :

ՀԱՅ-ԱԶԳԱՅԻՆ

**Տ. Տ. ԳԷՈՐԳ. Ե. ԱՐԲԵՊԻՍԿՈՊՈՍ
Վ.Ե. Կարողիկոս Համայն Հայոց**

**Տ. Տ. ՍՍ.ՀՍ.Կ. Բ. ԱՐԲԵՊԻՍԿՈՊՈՍ
Կարողիկոս Կիլիկիոյ**

**Տ. Տ. ԶԱԻԷՆ ԱՐԲԵՊԻՍԿՈՊՈՍ
Պատրիարք Թուրքիոյ Հայոց**

**ՊԱՏՐԻԱՐՔՈՒԹԻՒՆ Ս. ԵՐՈՒՍԱՂԵՄԻ
Թափուր**

**ՀՈՌՎՄԷԱԿԱՆ ՀԱՅՔ
Զուցին ՊԱՏՐԻԱՐՔ**

**ԱԿԵՏԱՐԱՆԱԿԱՆ ՀԱՅՔ
Զուցին Ս. Զ. Գ. Ա. Պ Ե Տ**

ՅՈՅՆ-ՕՐԹՈՏՈՔԱՆԵՐ ԹՈՒՐՔԻՈՅ
 Տ. Տ. ԿԵՐՄԱՆՈՍ Ե. ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ
 Տիեզերական Պատրիարք

ԻՍՐԱՅԵԼԱՅԻ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴ ԹՈՒՐՔԻՈՅ
 ԲԱՐՈՒՆԱՊԵՏ ԽԱՅԻՄ ՆԱԽՈՒՄ

ԾԱՆՕԹ. — Ծանուցումներ ու վիճակագրական տեղեկություններ պէտք է միշտ մինչև Մայիս մեր քով գտնուին:

Խմբագրուիչին
 Հանրագիտական Օրացոյցի

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԹՂԹԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆ
 ՈՒ
 Հ Ե Ռ Ա Գ Ի Ր

Ն Ե Ր Ք Ի Ն

Նամակ 15 կրամ 1 զրշ.
 Փօսթ քարդ պարզ 20 փարա
 Փօսթ քարդ պատասխանով 1 զրշ.
 Լրագիր 50 կրամը 2 փր. 5000 կրամէ աւելի չընդունուիր
 Տպագրեալք և գործի թուղթ ծովով 75 կրամ 10 փր. ցամաքով 50 կրամ 10 փր.
 2000 կրամէ աւելի չընդունուիր
 Նմայշ մինչեւ 250 կրամ կ'ընդունուի
 ամէն 50 կրամին 10 փր.
 Ապահովագրին 1 զշ. ընկալագիր 1 զշ. ևս:

Մ Ի Զ Ա Զ Գ Ա Յ Ի Ն

Նամակ 20 կրամ 1 զրշ.
 Փօսթ քարդ պարզ 20 փր.
 Փօսթ քարդ պատասխանով 1 զրշ.

Տպագրեալք և գործի թուղթ 50 կրամ

10 փարա :

Մինչեւ 2000 կրամ՝ կ'ընդունուի :

Նմոյշ մինչեւ 350 կրամ՝ կ'ընդունուի եւ
50 կրամի համար 10 փարա,

Ապահովագրութիւնն 1 զրշ. ընկալագիր
1 զրշ. եւս : Թղթատարական Միութիւնէ
դուրս միշտ կրկին կը վճարուի :

Մ Ա Ն Տ Ա Փ Օ Ս Թ

Ն Ե Ր Ք Ի Ն

2000 զրուշէ աւելի չընդունուիր :

100—500 զրշ. 20 փր. առ 100 զրշ. :

501—2000 զրշ. 20 փր. առ 200 զրշ. :

Ա Ր Տ Ա Ք Ի Ն

2000 զրուշէ աւելի չընդունուիր :

1—100 զրշ. 1 զրշ. :

101—500 զրշ. 1 զրշ. առ 100 զրշ. :

501—2000 զրշ. 1 զրշ. առ 200 զրշ. :

Օսմ. սոկին հաւասար է 22 Ֆր. 65 սան-
թիմ, 18 մարդ 40 ֆէննիկ, և 21 դուրսն 60
հէլլէր :

Ք Օ Լ Ի Փ Օ Ս Թ Ա Լ

Ա. շրջանակ 5 քիլո 4 զրշ. :

Բ. շրջանակ 5 քիլո 5 զրշ. :

Գ. շրջանակ 5 քիլո 8 զրշ. :

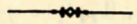
40 քիլոէ աւելի չընդունուիր :

Ապահովագրին 1000 զրշ. Ե 2 զրշ. :

Հ Ե Ռ Ա Գ Ի Ր

Ն Ե Ր Ք Ի Ն

Պօլսոյ ու շրջակայից համար 20 բառէ
բաղկացեալ պարզ հեռագրի համար 2¹/₂ զշ.
Գաւառաց համար միւսնոյն վիւլայէթի մէջ 1
բառ 10 փր. առնուազն 5 դճ.ի հաւասար,
սահմանակից 2 վիւլայէթ մէկ բառ 20 փր.
առնուազն 7¹/₂ դճ.ի հաւասար, տարբեր, ոչ
սահմանակից 2 վիւլայէթ 1 բառ 1 դճ. առ-
նուազն 10 դճ.ի հաւասար բառ պարունա-
կեալ է հեռագիրը : Քօլի Փօսթայի և հեռագ-
րի արտաքին ցուցակը հարկ չէ հոս դնել,
քանի որ հեռագիրը յանձնողը պաշտօնա-
տուէն կրնայ իմանալ իւրաքանչիւր երկրի
սակագիրը :

Ծ Ա Ն ՈՒ Ց ՈՒ Մ Ն Ե Ր

ԳՐԱՏՈՒՆ Պ. ՊԱԼԵՆՑ

20, Չամբախըլար, Կ. Պոլիս

Գրատանս մէջ կը վաճառուին հետագայ
 նշանաւոր հեղինակներուն դասական գիրքերը.
 Գ. ՊԱՂՏԱՍԱՐԵԱՆԻ բոլոր գործերը
 ԱՏՐՈՒՆԻ, Ամբողջական դասընթացք թուա-
 բանութեան
 Քասմանեան, Արգոյին պատմութիւններու
 շարքը
 Գազանեան, Ծիածան Ընթերցարան և Քե-
 րականութիւն
 Թէյեան Տօթ., Բնական և Բնապատմական
 գիտութիւն
 Խանեան, Աշխարհագրութիւն և Տօմարա-
 կալութիւն
 Ծալեան, Ընդհ. ազգաց պատմութիւն
 Մեսրոպ Երէց, Հին և Նոր Ուխտի պատմու-
 թիւն
 Յակոբեան Բրոժ., Ազգերու պատմութիւն

Ջէֆի Պէյ, Օսմ. լեզու
 Օրթոթերգեան, Ֆրանս-Հայ լեզու Berlitz,
 Meth. Directe
 Մուրատեան, Անգլ. լեզու
 Շամսաննեան, Գերմաներէն լեզու
 Գրացուցակ ձրի կ'ուղարկուի խնդրոյիմ :

Վ. Եր. Միպար Յ. Մնչեքեան

ՏԷՕՐԹ ԻՆՃԻԼԼԷՐԻՆ ՄԻԻԹԱՊԱԳԱՍԸ

1913

Չորս Աւետարանաց բաղդատութիւնն է
 սոյն գիրքը, չորսն ալ քով քովի տպեալ.
 օգտակար մանաւանդ թրքախօս քարոզիչնե-
 րու և Ս. Գրոց ուսումնասիրութեամբ հե-
 տաբերընդներու համար:

Նոյն հեղինակին ԱԼԼԱՆԸՆ ՄԷՎՃՈՒ-
 ՏԻՅԷԹԻ գործը արժանի է լուրջ ընթերցման:

Արեակ Կ. ԹԻՒՐՔԻՆՆԵԱՆ

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՅԻՍՈՒՍ ԳՐԻՍՏՈՍԸ

ՓՐՕՅ. Վ. Յ. ՅԱԿՈՒԲԵԱՆ Կ'ՐՍԷ, յոյն
գրքին Յառաջաբանին մէջ .

«Ի՞նչ մանաւանդ ո՛վ հայ երիտասարդ,
պէտք չունիս երբէք Մանկասարեաններու
մուրացածոյ վարդապետութիւններէն յուզ-
ուելու. բաց աչքով դիտէ իրողութիւնները,
քննէ զանոնք լրջօրէն և խաւաքարտէ շին-
ուած այդ առարկութիւնները պիտի ջնջուին
բոյրովին: Քրիստոս կենդանի է, պատմա-
կան է, իր հետեւողներուն հետ կ'երթայ
ամէն տեղ. եկեղեցիին սիւնը և հաստատու-
թիւնը և կեանքն է և զանիկա կը մղէ ամէն
բարի և ազնիւ ձեռնարկներու: «Մառը իր
պտուղէն կը ճանչցուի») Ամէն բան քննեցէք,
բարին ամուր բռնեցէք:»

ՍՐՏԻՆ ԳՆԱՐԸ

Վ. Ն. ԹՕԲՄԱՆԵԱՆ

Էջ 16

ԳԻՆ Զ ԴՃ.

Գողարիկ երգերու սիրուն փունջ մը:

ՈՍԿԵՂԷՆ ԲԱՆԱԼԻ

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԼԵԶՈՒԻ

Ժամ առաջ փութա՛ր գնել հաս մը
ՈՍԿԵՂԷՆ ԲԱՆԱԼԻ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ
ԼԵԶՈՒԻ ո՛ր և է առաջնակարգ գրա-
տունէ, և վստահ եղիր որ քեզի եւս
պիտի ժպտի մօտաւորագոյն ապագան,
որ միմիայն անգլիագէտինն է: Յիշէ
որ անգլիախօս գրամատէրներ քիչ
ատենէն հսկայ ձեռնարկութիւններու
պիտի սկսին Բուսիլիի և Անատոլուի
մէջ, ծովու և ցամաքի վրայ: Օգտուե
առիթբէն որ չողբաս ի զո՛ւր: Իւրա-
քանչիւր Ամերիկա գաղթող հայ ան-
հրաժեշտ ունենայու է մէկ ԲԱՆԱԼԻ
ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԼԵԶՈՒԻ:

Կեդրոն վաճառման Մասթրոսեան
վաճառատունը Կ. Պոլիս:

ԿՄԱՐԺԷ ԿԱՐԴԱԼ

Որբանոցիս Վարչութիւնը Մանկավարժ-
ըանաստեղծ Միիթար Պանտաջիի (Յ. Թ.
Գոյյատեան) հետ համաձայնած է անոր աշխա-
տասիրած ՄԻ ՄՈՌՆԱՐ ԶԻՍ անուն Յուշա-
րանը՝ Եւրոպական ամենամաքուր դունաւոր
տիպով և ճաշակաւոր կազմով օժտուած՝
հրատարակ հանելու, զուտ շահը Որբանոցիս
յատկացուելու հասկըցողութեամբ:

«ՄԻ ՄՈՌՆԱՐ ԶԻՍ»ը կը պարունակէ
տարուան օրերուն թիւով համառօտ, թե-
լադրիչ, սիրուն ոտանաւորներ և անոնց դի-
մաց մասնաւոր բաց տեղեր՝ ընտանիքի ան-
դամներուն, բարեկամներու, դպրոցակիցնե-
րու, դաստիարակներու և այլոց ծննդեան
(ինչպէս նաև ամուսնութեան և մահուան)
թուականները արձանագրելու համար, ինչ
որ շատ տարածուած գեղեցիկ սովորութիւն
մըն է բոլոր քաղաքակիրթ երկիրներու մէջ:

«ՄԻ ՄՈՌՆԱՐ ԶԻՍ»ի երեւումը հրատա-
րակաւ ծանուցանելով վստահ ենք որ այս
օգտակար ու գեղեցիկ նորութիւնը ջերմ
ընդունելութիւն պիտի գտնէ մեր ընտանե-
կան, բարեկամական և դպրոցական շրջա-
նակներուն մէջ:

ԲՈՒՆՈՐՈՎԻՆ ՆՈՐ

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԻ

Եւրոպական գեղեցիկ տիպով (երկգոյն) և
ճաշակաւոր կազմով

«ՄԻ ՄՈՌՆԱՐ ԶԻՍ»

անուն՝ Ընտանեկան, Դպրոցական, Բարեկա-
մական Յուշարանը, 366 սիրուն, ինքնատիպ
քառեակներով և պատկերներովը հեղինա-
կիւն, ՓՐՕՖ. Յ. Թ. ԳԱՅԱԵԱՆԻ:

Գին՝ 10 Դրշ. ճամբու ծախքով:

Կեդր. Կարգի:

ՊՈԼԻՍ ՄԱՏԹԻՆՈՍԵԱՆ ԳՐԱՏՈՒՆ

ԵՆ

ՊՐՈՒՍԱ, ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՈՐԱՆՈՑ

որուն յատկացուած է զուտ արգիւնքը՝
10 հատ գնողին մէկ հատ ձրի կը արուի:

ՀԱՃԻԼ ԴԻՄԵԼ ԴԵՆ ԶՍՊԱՌԱՆՄ

առ Գ. ՊԱՂՏԱՍԱՐԵԱՆ

ՊՐՈՒՍԱ

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱՒ

Հ Ե Ր Ո Վ Դ Ի Ա

Յուզիչ պատմութիւն Բրիտանի ժամանակէն

Գին 3 դաշեկան

Բոլոր Գրավաճառներն կը ծախեն

Հասոյթը Արեւելեան Ռեբանոցին յաշկացեալ

Բ Ե Թ Ր Ս Ը Ն Ղ Ե Կ Ա Վ Ա Ր

(Ատոր Թըքերէնը)

Տ Ի Մ Է Ն Ճ Ի Բ Յ Թ Ր Ս Ը Ն

Երկուքն ալ կը վաճառուին ի գին 3 դաշեկանի ամէն կարեւոր գրատան մէջ, թէ ի Պոլիս և թէ ի դաւառս: Սոյն պատմութիւնը միշտ նոր ու թարմ կը մնայ ու կարգացողը նորէն ու նորէն կը կարդայ, առանց ձանձրանալու ու միշտ օգուտներ քաղելով անոր ընթերցումէն:

ՇԷՅՔՍԱԲԻՐ

Յ Ո Ւ Լ Ի Ո Ս Կ Ե Ս Ա Ր ՏՈՒԱՄ, ՀԻՆԳ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹԻՒՆ

Թարգմ. Անգլիերէնէ

ՄԱԹԻՏ Գ. ՊԱՂՏԱՍԱՐԵԱՆ

Գին 3^{1/2} ԴՏ. Էջ 154

Սոյն պատմական յուղիչ տաճը մտքուր տպագրութեամբ ի լոյս ելած է. կ'արժէ կարգալ և ներկայացնել: Կը ծախուի միայն քանի մը գլխաւոր գրավաճառաց քով:

Բ Ա Ս Տ Ի Լ Ի Ա Ռ ՈՒ Մ Ը

Թարգմ. Մ. ՊԱՂՏԱՍԱՐԵԱՆ

Բրոքինգտոնի Գրատեխ

Տիւմայի սոյն հետաքրքրաշարժ պատմութիւնը, որ Թուրքիոյ ներկայ վերածնութեան յարմարագոյն և ընթերցանութեան արժանի բնութիւնէն, ջերմիւ կը յանձնարարուի Օրացոյցիս ընթերցողաց: Կը ծախեն միայն գլխաւոր գրավաճառներն ի Պոլիս և ի դաւառս:

Գին 10 Ղրշ:

ՀԱՍԿԵՐ

IX ՏԱՐԻ

Մանկական պատկերազարդ ամսագիր

Ամսագիրը լայս է տեսնում՝ ընդարձակ ծրագրով մշակված աշխատանքներով

զուգ. թուրքական եւ ս. ԽՆԿՈՑԵԱՆԻ

Բաժանորդագրիկն է նախապահաժամանակով

- Տարեկան 4 ա.
- Պարսկաստանում 4 ա. 50 կ.
- Արտասահմանում 12 Ֆր.
- 1906 թւից մինչև 1913 վերջը . 24 ա. 50 կ.
- Իսկ առանց յաւելածների՝ . 16 ա. 50 կ.

Խմբագրութեան հասցէն՝

Թիֆլիս, Սերգէյեան փողոց, 20

Тифлисть, Редакция журнала «ХАСКЕРЬ».

Tiflis, (Caucase) Rédaction du journal "HASKER",

Պատասխանատու խմբագիր՝ ՍՏ. ԼԻՍԻՑԵԱՆ

ԱԼԷԼՈՒԻԱ, տասնեակ իմաստասիրական, Բ. տպագրութիւն 1908, էջը 74. գին 7 1/2 ջրշ.

ՏԻԵՉԵՐԻ ՈՒ ՓԻԼԻՍՈՓԱՑՈՒԹԻՒՆ, Ի. Թէնէն հաստատած մը, Մարկոս-Աւրելիոսի վերաբերուածով, Թարգմանեց Յ. Գ. Մամբեան 1911, էջը 16, գին 1 1/2 ջրշ.

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ Ի Պետա բանասիրաց, մանաւանդ բարձրագոյն ուսանողաց, հաստր Ա. մասն Ա. մինչև Երգոսի գարը, յօրինեց Յ. Գ. Մամբեան, 1911 էջը 143, գին 7 ջրշ.

ԱՐԵՒԵԼՔԻ ԽՈՐՀՈՒՐԴՆԵՐԷՆ, Շէմնի Թէպրիզ, ձեւալէտաին Բուսի, (Հազրէթ Ի Մէվլանա) Սուֆիներ ու Մէվլէվի տէպրիշներու կարգը, Գրեց Յ. Գ. Մամբեան 1912, էջը 23, գին 2 1/2 ջրշ.

Ձ Ի Ն Ո Ւ Ո Ր Ա Գ Ր Ո Ւ Թ Ե Ա Ն

Ն Ո Ր Օ Ր Է Ն Ք Ն Ե Ր Ը

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՏՐԱԿՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՎ

Թուրքերէն երկրորդ և բարեփոխելու տպագրութեան թարգմանաբար առնուած:

Պահանջեցէք բոլոր գրավաճառներէ եւ ցուիչներէ

ԳԻՆ 40 ՓԱՐՍ

Կեդրոնատեղի՝ ԵՓՐԱՏ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ Պապ ը Ալի ճասոսի, քիւ 72

WEBSTERS

New Standard

ANGLO-ARMENIAN DICTIONARY

ՈՒԷՊՍԳԸՐԻ

ԸՆԴԱՐՁՈՎ

ԱՆԿԼՈ-ՀԱՅ ԲԱՌԱՐԱՆ

ՅՕՐԻՆԵՑ

Բրոք. Վ. Յ. ՅԱԿՈԲԵԱՆ, Վ. Ա.

Անաթոլիա Գոլէնի Ամերիկացի եւ Հայ Բրոքէստրներու աշխատակցութեամբ

Կը պարունակէ Հարիւրաւոր նոր բառեր, Բացատրութիւններ, Ոճեր, Հոմանիշներ, Հականիշներ, Արուեստական եւ գիտական ոճերու ճոխ բառամթերքով :

Գին 40 Ղրո.

Թղթասարի ծախսով 45 Ղրո.

Հրատարակիչ Յ. ՄԱՏԹԷՈՍԵԱՆ

ՊԱՅՊԱԿ, ՀԱՌԻՍ, Կ. ՊՈԼԻՍ

ՏՈՒԹ. Ն. ՏԱՂԱԻԱՐԵԱՆԻ ԿՈՂՄԷ
ՔՐԻՍՏՈՆԷԱԿԱՆ ԲՈՂՈՔԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ
ԵՒ ԳԸԶԸԼՊԱՇՆԵՐՈՒ ԱՂԱՆԳԻՆ ՎՐԱՅ
ԱԼԵՏԱՔԵՐԻ ԴԷՋ ՀՐԱՏԱՐԱԿԱԼԱԾ ՇԱՀԵԿԱՆ
յՕԴԱԼԱԾԱՇԱՐՔԸ ԳՐՔՐՅԿԻ ԺԵՆՈՎ ԱԼ ՀՐԱ-
ՏԱՐԱԿԱԼԵԳԱԸ Ե ԿՐ ԾԱԽՈՒԻ Յ. ՄԱՏԹԷՈՍ-
ԵԱՆ ԳՐԱՏԱՆ ԴԷՋ Ի ՊԱՅՎՐԸ ՀԱՌԱՍ ԳԻՆ
3 գահեկան :

Ա Ջ Գ Ա Պ Ա Տ Ո Ւ Մ

Հայ Ուղղափառ Եկեղեցւոյ անցքերը
սկիզբէն մինչև մեր օրերը յարակից ազգային
պարագաներով պատմուած :

Գ Ր Ե Ց

Մաղափիա Արեւայիսկոպոս Օրմանեան
Նախկին Պատրիարք

ՊԻՐ ՄՈՒԳԱՏՏԷՍ ՀԷՅՔԷԼ. Յ. Պ. Մա-
յր. — «Ստիժ էրքէքլէրէ մախոսու տըր» 12
սահիֆէի քիւչիւք պիր ըիսալէ օլուպ, իսթէ-
յէնլէր Ատանատա Պատ. Սիսակ Մանուկ-
եանա վէ իսթանպօլտա, Գիւրքճի խանտա
Բէշիշեան մատպատարնա միւրաճէաթ էթ-
մէլի տիրէր : Յիյ. 1 զրշ :

ԵՐԳԱՐԱՆ Կրօնական և ազգային. Պու-
քիթապտա 70 դաստար շարական վէ տիկեր
բուհանի իլաճիլէր վէ 17 ազգային երգչէր
(նօթասըլ) պուլունուպ, անլէր Գասիրէ Հայ
Աւետ. քիլիսէնին չօպանը վ.եր. Հ. Խանդա-
մուր եէտիլլէ ճէմ վէ շէճրի մէղքիւրին Հայ
Երիտ. Գրիտ. Ընկերութիւնը թարաֆընտան
նէշր էտիլլիշ տիր. Խոթանպօլտա Մատթէոս-
եան մատպասարնա միւրաճէաթ էտիլիւր.
Ֆիյ. 3 զրշ. սաղ տըր:

ՎԵՐԷՄ ԳԱՊԻԼ Ի ԹԵՏԱՎԻՏԻՐ. Միւ-
էլլիֆի Օգսէն էֆ. Ուրֆալեան Ատանաւ 196
սաճիֆէ. Ֆի 8 զր. փօթա իւճրէթի իլէ 9^{1/2}
զրշ. տըր: Վէրէմ պէլասընտան սազընտըր-
մագ վէ անա միւպթէլա օլանլարա չարէ ի
իւէլաս կէօթէրմէք էմէլիլլէ վազիթըն սօն
նազարիլլէ վէ թէտավի ուսուլարընտան
պաս էտէն Ֆաիտէլի պիր քիթապ տըր: Ա-
տանատա միւէլլիֆինէ եախօտ Խոթանպօլտա
Բիւրքճի խանտա Բէշիշեան մատպասարնա
միւրաճէաթ օլունա:

ԲԻՓ ՎԱՆ ՈՒԻՆԻՔԸԼ, Պեարոս Բ. Գըրգ-
եաշարեան (Հրատ) թարաֆընտան Ուօշիկ-
թըն Ըրվիհիկին մարուֆ էսերինին Էրմէնիճէլլէ
թէր ճիմէսի տիր: 29 սաճիֆէ Ֆիյ. 40 փարա:

Բ Ա Հ Ն Ի Ի Մ Ա

Սահիպ ի իմքիյագ վէ միւթիր ի մկուշը

Յ. Գ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ԵՆԻՐԱԻԹ. — Պիր սէնէլլէք ապօնէ պէտէլի
մէմալիք ի էճնէպիլլէ իչիւն 2 Տօլար, եախօտ
8 շիլին, եախօտ 10 Ֆրանք տըր: Պիր նուս.
Խէսի 1 զրշ. տըր:

ԻԼԱՆԼԱՐ մուվաֆըզ Ֆիյաթլա գա-
պուլ օլունուր:

ԱՏՐԷՍ. — Պիլ ճիւմլէ մուխապերաթըն
աթիտէքի ատրէսէ կէօնտէրիլմէսի լազըմ
տըր. — Վ.Ե.Ր. Յ. Գ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

Պայպըշ-Հառու

ՏԵՐԻՍԱԱՏԷԹ

ՀԱԶԱՐ ՈՒ ՄԷԿ ԵՍԱԴԻԿ. Արմենակ
Արըգեան, 1913 Պօթօն, Էրմէնիճէ վէ Թիւրք-
ճէ պաղը շիրլէր մէճմուլի: 126 սաճիֆէ, Ֆիյ.
50 սէնթ, եանի 12 զրշ., միւէլլիֆինէ միւրա-
ճէաթ օլունմալը տըր: Թրօյ Նիւ Եօրգ:

ԱԻԵՏԱԲԵՐ

ՇՅԱԲԱԹԱԿԱՆ ՀԱՆԴԻՆԵՐ

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ, ԿՐՕՆԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ
ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԽՄԲԱԳԻՐՆԵՐ. — ՎԵՐ. ՏԻՐ. Ֆ. Ու. ՄԷԲա-
լրմ, ՎԵՐ. Յ. Ա. ՃԵՆԻՊԵԱՆ, ՎԵՐ. Ա. Պ.
ՇՄԱՆՈՅԵԱՆ՝ ԱՇխատակցութեամբ Հայ Եւ
Օտարազգի ծանօթ գրողներու

ՏԱՐԵԿԱՆ ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳԻՆ

Թուրքիայ համար 40 դահեկան, Ամե-
րիկայի համար 2 տուար, Անգղիոյ հա-
մար 8 օբլին, ուրիշ երկիրներու հա-
մար 10 քրանց: Ձեռքէ կը ծախուի
հասը 40 փարայի:

ԱԻԵՏԱԲԵՐ ՄԱՆԿԱՆՑ

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ ԱՄՍԱԹԵՐԹԴԵՆԱՏԻՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

ՏԱՐԵԿԱՆ ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳԻՆ

Ամեն տարուայ համար 6 դահեկան: Տա-
րեկան 75 դահեկանի փոխարէն միւս-
նոյն հասցէին 15 քերք կը դրկուի, իսկ
108 դահեկանի փոխարէն 25 քերք
կը դրկուի:

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ վերաբերեալ ամէն գործիւն պէտք
է ուղղուի վեր. Ֆ. Ու. ՄԷԲալրմի հասցէին,
Պոլսոյ Վառնա, Կ. Պոլիս:

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ, ԵԱՆՈՒՑՄԱՆ և Թերթին
Վարչութեան վերաբերեալ ամէն խնդրի համար պէտք
է դիմել Հրատարակիչ Յ. ՄԱՏԹԷՆՈՍԵԱՆԻ,
Պոլսոյ Վառնա, Կոստանդնուպոլիս:

ՄՐՅԱՆԱԿԱԻՈՐ ԽՆԴԻՐՆԵՐ

Անցեալ 1914 ի խնդիրներն լուծողներէն
քուէն ընտրեց Օր. Արուսեակ Փարազեան,
Կ. Պոլիս, որոյ և արուեսաւ խոստացեալ մրցա-
նակ, արծաթեայ Զէնիթ ժամացոյց մը:

* * *

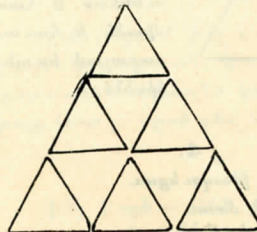
Ներկայ տարուան խնդիրները լուծողներն
պարտին մինչև Ս. Զատիկ երկուշաբթի օրը
պատասխաններն զրկած գտնուին: Քուէն կ'ո-
րոշէ ճշգրտապէս պատասխանողներէն եւրէ + ան-
ձինք, որոնց առաջինը կ'ստանայ մէկ տարի
Բիւզանդիոն, երկրորդը մէկ տարի Աւետարեք,
և երրորդը մէկ տարի Բահնիւմա:

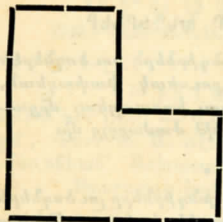
Պատասխանողները պէտք է տպեալ տամ-
սակը կարեն և գործածեն:

ՄՐՅԱՆԱԿԱԻՈՐ ԽՆԴԻՐՆԵՐ 1915 ի

1.

Այս 6 եռան-
կիւններէն 5 լուց-
կի վերջուր և կ'ու-
նենաս 5 եռան-
կիւն:

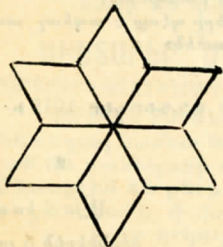

2.

Հայր մը այս
ձեւով արտ մը
թողուց իր 4 որդ-
ւոց և կտակեց որ
զւոյն 4 հաւասար
մասի բաժնեն ի-
րենց մէջ, պայ-

մանաւ որ 4 կտորն ալ ամբողջ արտին ձեւին
յար և նման ըլլայ: Բաժնէ տեսներ:

3.

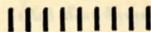
4.

Ողջ, ողջ թաղուեցաւ
Գերեզման մտաւ
Ինք և գերեզմանն

Այս լուցկի-
ներուն 6ը տեղա-
դափոխէ և պիտի
ուեննաս 6 հատ
միաձև և հաւա-
սարաչափ եռան-
կիւններ:

Վազել սկսան
Մարդն փնտուեցին
Տեղ չթողուցին
Բայց երկրիս վրայ չէր
Ոչ ալ երկինքն վեր:

5.

Այս 9 լուցկիներէն 5
կտոր բառակուտի ձեւացուր:

6.

1. Ո՞ր էր որ մեռաւ թէև չէր ծնած,
2. Մէջն եմ թէև բայց չեմ կարող ներս
մտնել: Ի՞նչպէս կը բացատրես:

7.

Ըսէ, խնդրեմ ի՞նչ է ան, որ փառաւո-
րապէս կառուցուած, հիանալի կերպով զար-
դարուած և ճոխապէս կահաւորեալ է թէև
բայց հնար չէ եղած դեռ հոն բնակիլ:

8.

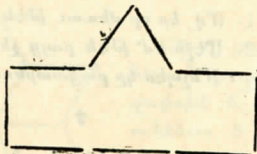
Ի՞նչ է այն որ թէև շինուած աւարտած
է, բայց և այնպէս ամէն օր նորէն կը շինուի:

9.

Քանի՞ տարեկան ես տիկին. — Կեցիր
ըսեմ և զտիր տարիքս, պատասխանեց տիկինը
ու շարունակեց. — Եթէ տարիքիս կրկինը և
կէսը և քառորդը և մէկ տարի ալ ունենայի
ճիշդ 100 ամեայ պատկառելի պառաւ մը
կ'ըլլայի Գտիր տեսնեմ քանի՞ տարեկան եմ:

10.

Ինն լուցկին
այնպէս տե-
ղափոխէ որ ե-
րեք տրաման-
կիւն ունենաս
մէկզմէկու կից:

Մ Ր Յ Մ Ա Ն Ց Ո Մ Ս

Հ Ա Ն Ր Ա Պ Ի Տ Ա Կ Ա Ն Օ Ր Ա Ց Ո Յ Ի

1915

Սոյն սամար կտրելով ու վրան երկու դանիկամի Օսմանեան
նամակադրու՛մ փակցնելով կը խրկեմ խնդիրներուն լուծման հետ:

Անուն

Հասցէ

2
դանեկամ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՈՐԲԱՆՈՑ

ՊՐՈՒՍԱ

Բ Ա Յ Ն Ա Մ Ա Կ

Կը հրատարակուի ԱՄԷՆ ԱՄԻՍ

Արեւելեան Որբանոցն բացուեցաւ 4/13 Յուլիս 1875: Այսօր, հաստատութեանս 40րդ տարեդարձին, 4/14 Յուլիս 1914, յարմար կը սեպենք ամէն ամիս մի Բաց Նամակ հրատարակել, որով կանոնաւոր յարաբերութեան մէջ պիտի գտնուինք հաստատութեանս բարեկամներուն եւ համակիրներուն, աջակիցներուն եւ գործակիցներուն, օգնականներուն եւ սատարողներուն հետ: Այս միջոցով նաեւ անոնք հաստատութեանս հետ ուղղակի յարաբերութեան մէջ պիտի գտնուին եւ պէտք եղած տեղեկութիւններն ու ծանօթութիւնները պիտի ստանան ամէն ամիս. պիտի տեղեկանան անոր պէտքերուն եւ կարօտութիւններուն, ուրախութիւններուն եւ տրամութիւններուն, եւ պիտի ծանօթանան նուիրատուներուն երբ ամէն ամիս կարգան անոնց անուններն և նուէրները Բաց Նամակի էջերուն մէջ:

Այսպէս ընելով վատահէք թէ հաստատութիւնը պիտի օգտուի նիւթապէս եւ բարոյապէս՝ եւ անոր նպատադներն ալ պիտի խրախուսուին եւ քաջալերուին իրենց լուսմաներուն յառաջ բերած արդիւնքն տեսնելով եւ պիտի յարատուեն բարեգործութեան վեհ եւ Աստուածահաճոյ շաւղին մէջ յառաջ ընթանալու, եւ ըստ Առաքելոյն ասանց ձանձրանալուս բարեք պիտի գործեն, վատահէք ըլլալով որ արքմար ժամանակին պիտի հնձեն թէ որ չթուլնան: (Գաղատ. Զ. Գ. 10):

ԾԱՆՅԹՈՒԹԻՒԻՒՆՔ

Հաստատութեան միակ նպատակն է պարզ եւ հիմնական դաստիարակութիւն մը տալ այնպիսեաց որք անկարող են մեծ գումարներ վճարելով այլ վարժարաններ խըրկել իւրեանց զուակուները: Աւստի իւր Ասման ծրագրէն արտաքսած է այնպիսի ուսմանք, որք անհրաժեշտ կարեւորութիւն չունին: Կուզէ մարմին, միտք եւ հոգի ներդաշնակ կերպով կրթել եւ դաստիարակել որպէսզի ըստ կարելոյն առողջ մարմնոյ մը մէջ ընակի մի առողջ միտք եւ հոգի: Ընչպէս յանցելու մն նոյնպէս եւ յայտնիտէ կ'ընդունին որք եւ աղքատիկ Հայ մանկտին, որոց ամէն պիտոյք հոգալէ ետեւ, կ'սկնկալէ որ նորա գաւառաց մէջ ճշմարիտ դաստիարակութեան լոյսն տարածեն:

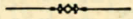
Հաստատութիւնն Պրուսայի տմեհարար ձրը մասին վրայ կառուցեալ լինելով, օգը մաքուր է եւ առողջարար, շրջապատեալ մեծ պարտէզներէ, տեսարան սքանչելի, բաղնիք եւ մտտուռի հաստատութեանս. վարժ մի խոհարար կը պատրաստէ կերակուրներն, հիւանդաց հոգ կը տանի մի ճարտար բժիշկ: Այցելուաց համար հաստատութեանս դռներն բաց են ուրբաթ օրերն յետ միջառուր: Վասն բանակցութեան դիմել առ Տնօրէնութիւն:

Որբանոցին մէջ աւանդուած ուսմանքները բաւ են Հայ աղջկանց համար, անկէ աւելին ընտա չը պիտի գործածեն մեր աղջիկներ իրենց կենաց օրերուն մէջ: Կափօլէօն Ա. Կոյսեր հարցուցին թէ Ֆրանսական աղգին համար անհրաժեշտ ի՞նչ է:

— Մայրե՛ր, եւ մի միայն Մայրեր, պատահանեց մեծ աշխարհակալը: Նոյնը իմա՛ նաեւ Հայ աղգին համար: Լաւ չէ՞ արտաքսել Հայ աղջկանց վարժարաններէն ըսոր աւելորդ, անկարեւոր զիտութիւններն եւ պատրաստել Հայ օրիորդը ճշմարիտ Մայր ըլլալու: Աղգը սոյսպիսեաց անհրաժեշտ պէտք ունի:

Ծանօթ է որ հաստատութիւնն չունի դրամագլուխ եւ հասոյթի ուէ աղբիւր. բարերարաց յօժարակամ նուէրներ եւ մեր հըրատարակութեանց արդիւնք կը հոգան որոց ըսոր պիտոյքներ: Ներկայիս ունինք միայն Բանալի Անգլ. Լեզուի 10 դ. 5., Հերովդիւս 3

դահ. , Բեթրորն Ղեկավար 3 դհ. , Տիւմէն-
 ճի Բեթրորն Թրքախօս Հայոց համար 3 դահ.
 Յուլիոս Կեսար 3 1/2 դհ. , և Փրօֆ. Գայտեանի
 Մի Մոռնար Զիս սիրուն գրքոյկը 10 դահ. ,
 բոլոր միւսներն սպառած են : Աեպտեմբերի
 մէջ լոյս կը տեսնէ Հանրագիտական Օրացոյ-
 ցը . պէտք է կանուխէն գրել թէ քանի՞ հատ
 կրնանք ղրկել : Ունինք «Նուերատմն» կոչ-
 ուած քարտեր , որոնցմով ամբողջ տարին
 հանգանակութիւն կրնայ ըլլալ Կաղանդի ,
 Ս. Ծննդեան , հարսանեաց , մկրտութեանց ,
 յուշարկաւորութեանց ևն . ևն . տութիւ :
 Խնդրողին կը ղրկենք անոնցմէ : Ի վերջոյ կը
 խնդրենք միշտ օշնել Գթութեան Տանս
 յարկին տակ պատասպարուող եւ դաստիա-
 րակուող Հայ որբ ու աղքատիկ աղջիկներուն
 Տէրն մեր Յիսուս Քրիստոսի սա՛ խօսքերն յի-
 շելով , «Այս փոքրիկներէն մէկուն՝ միայն
 դաւաթ մը պաղ ջուր խմցնողը էր վարձքը
 բնաւ չպիտի կորսնցնէ» :

Աստուծ յօժարակամ տուող կը սիրէ . Բ. Կորն. 9, 7 :

ՆՈՒՐԲԱՏՈՄՍ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՈՐԲԱՆՈՑԻ

1915

Ներկայ տարուան Նուէրս
 հանցե՛ք ընդունիլ ի նպաստ Արեւելեան Ուրբանցի պատասպարեցոց,
 զոր կը խելեմ Մանսպօսքով , ներկայ նամակադրօճով , փոխ-
 գրով(*):

Նուիրատու

Հասցե

դանեկան

(*) Հաճիլ երեք կերպերէն մին ընտրել և միւս երկուքը ջնջել :

Յ. Տ. ԳԼՈՐԳ Ե. ԱՐԲԵՊՈՍԿՈՊՈՍ
Վ.Ն.Ի. Կաթողիկոս ամենայն Հայոց

Ա. ՊԱՏԻԱՐԿ ԹՈՒՐԿԻՅԱՆ ՀԱՅՈՑ
Ս. ԶԱԽԷՆ ԱՐԲԵՊԻՍԿՈՍ

Ս. ԶԱԽԷՆ ԱՐԲԵՊԻՍԿՈՍ
Ս. Պատարկ Թուրքիոյ Հայոց

ՅԱՒԵԼՈՒԱԾ

ՀԱՆՐԱԳԻՏԱԿԱՆ

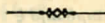
ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՕՐԱՑՈՅՑԻ

1915

Գ. ՊԱՂՏԱՍԱՐԵԱՆ

ԲԱՐՈՅԱԽՕՍԱԿԱՆ

Ունակութեան օգրեցութիւնը. — Կը յիշեմ աստե՛նօք Պրֆարլոյէն Նիակարա Ջրվէժը ըրած ճամբորդութիւնս: Ինծի մօտ գտնուող ճամբորդին հարցուցի. — «Ի՞նչ գետ է աս, պարո՛ն»:

«Ատիկա Նիակարա գետն է», պատասխանեց մարդը:

«Իրօք որ շատ գեղեցիկ գետակ մըն է», ըսի, «ջինջ, սիրուն և միապաղաղ: Սա հանքը ուսկի՞ց կ'սկսի»:

«Մէկ ու կէս մղոն վարէն», պատասխանեց ան:

«Մի՞թէ հնար է որ մեր այս գտնուած տեղէն մէկ կամ երկու մղոն վարը ջուրերը յորձանուտ ու գահալէժ պիտի գտնենք»:

«Այգ պէս պիտի գտնէք, պարո՛ն»: Եւ ըսածին պէս ալ գտայ զայն, ու աչքիս պարզուած Նիակարայի առաջին տեսարանը երբեք մտքէս չելլեր:

Ուրեմն մակոյկը Նիակարայի գետը իջեցու-

ցէք, քանզի գետը ա՛յնչափ պայծառ, ողորկ,
 գեղեցիկ ու միապաղաղ է: Մակդղբը թեթեւ
 ճղփիւնով կը սասչի հեղասահ ալեաց վրայէն,
 իր ետեւէն ձգած արծաթէ ափսո մը կ'աւել-
 ցընէ ու բախու թիւնդ: Հասանքն ի վար կը սա-
 չիս, թիսկները, առաքատը ու ղեկը ամէնքն
 ալ ի կարգին, և դուք էլ եր էք ճամբոյ հա-
 ճելի ժամանց մը ունենալու:

Յանկարծ եղբրքին վրայ կեցող մարդ մը
 կը պոսոյ քեղի:

«Երիտասարդներ, ո՛ւր այդպէս»:

«Ի՞նչ կայ որ . . . »

«ՍԱՀԱՆՔԸ ՄՕՏ Է . . . »

«Հա՛, հա՛, մենք լսեր ենք սահանքին մա-
 սին բայց մենք այդչափ յիմար չենք որ մէջը
 իյնանք: Եթէ շատ արագ երթանք, այն ա-
 տեն կը դարձնենք ղեկը և նուազը ցամաք կը
 հանենք. կայմ՝ տնկելով և առաքատը բա-
 նալով շուտ մը կը հասնինք ապահով եղբր-
 քը: Ուրիմն վախնալու պէտք չունինք, աղա՛ք,
 վտանգ չկայ. օ՛ն, յառա՛ջ:

«ԵՐԻՏԱՍԱՐԳՆԵՐ, Ո՞ՒՐ ԱՅՊՊԷՍ:

«Ի՞նչ կայ որ . . . »

«ՍԱՀԱՆՔԸ ՄՕՏ Է . . . »

«Հա՛, հա՛, մենք կը խնդանք ու կը ծաղ-

րենք. ամէն ինչ կը զուարճացնէ մեզ: Ապա-
 գային ի՞նչ հոգ ընենք: Մենք չենք տեսած
 զայն: Բաւական է օրուան իր չարիքը: Մենք
 կ'ուզենք վայելիլ կեանքը, որչափ որ կրնանք:
 Մենք թռչող հաճոյքները բռնել պիտի
 ջանանք: Ատիկա վայելք մըն է. գեռ ժամա-
 նակ ունինք վտանգէն խուսափելու, մինչ հո-
 սանքն ի վար կը սասչինք:

«ԵՐՏԻԱՍԱՐԳՆԵՐ, Ո՞ՒՐ ԱՅՊՊԷՍ:

«Ի՞նչ կայ որ . . . »

«Զգու շացէ՛ք, զգու շացէ՛ք սահանքը մօտ
 է . . . »:

Հիմա կը տեսնէք որ այլքները չորս կողմ՝
 կը փրփրին: Տեսէ՛ք որչափ շուտ անցաք վը-
 տանդի գծէն անդին: Գեկը ամուր բռնեցէք:
 Գարձուցէ՛ք, Բուր ճիգով թիովարեցէ՛ք:
 ՇՈ՛ՒՏ, ՇՈ՛ՒՏ, ՇՈ՛ՒՏ, կեանքերնիդ ազատե-
 լու համար աշխատեցէք: Զեր ամչող ու ժողը
 մաքաւեցէք արագահոս հասանքին գէմ՝, մին-
 չեւ որ ձեր սնգուռքներէն արիւն հոսի, եւ
 ձեր ճակատին ջիղերը մատի թանձրութեամբ
 դուրս ցցուին: Տնկեցէ՛ք կայմը, բացէ՛ք առա-
 քատը. — ս՛հ, ափսո՛ս որ շատ ուշ է: «ՃԸ-
 ԶԵԼՈՎ, ԳՈԶԵԼՈՎ, ՀԱՅՈՅԵԼՈՎ, դէպի
 անդունդը կը գահազափօին:

Հաղարաւորներ, այսօր, անժուժկայու-
թեան սահանքներէն վար կը դահաճիժին ի-
րենց վառթար ունակութիւններէն չի հրա-
ժարելով: Կ'ըսեն. «Երբ տեսնեմ թէ կը վը-
նասուիմ, այն ատեն կը հրաժարիմ»:

Իս'յց, գուցէ շա՛տ ուշ...
Թարգմ. Գ.

Մեր օտն մօտ կեցաւ կառք մը ու դուրս
կլաւ խեղանդամ մարդ մը. ես ալ, յիմար,
հպարտ աղայ, սկսայ ծաղրել ու ծաղրական
խօսքեր ուղեւ անոր հասցէին: Զայն չհասնեց
բայց դէպի իր տունը գնաց և ներս մտաւ: Ալ
ո՛վ կը համարձակէր տուն երթալ, բայց վերջ
ի վերջոյ պէտք էր ինձ տուն երթալ: Հոն
նստած գտայ խեղանդամ մարդը որոյ մեծ
յարգանք ու սէր ցոյց կուտային հայրս ու
մայրս: Զիս ճանչցաւ թէեւ բայց իմ ստա-
հակութեան վրայ բոն մը չըսաւ: Հայրս ին-
ծի ըսաւ, «Եկուր տղաս ու հօրեղբորդ ձեռ-
քը համըտրէ. դու երբ քանի մը տարեկան
էիր նա քեզ աղատեց գետէն կեանքը վասն-
գելով, դուն աղատեցար թէեւ բայց նա
ծանր հիւանդացաւ եւ վերջ ի վերջոյ քեզի
համար խեղանդամ մնաց ցկեանս: Զայս լսե-

լով կարծես թէ գետինը պիտի մոնէի ամ-
թէս և, ըրածիս վրայ զղջալէս, ընաւ երբեք
ծաղրական մի բառ բերնէս չհասնեցի:

Փոքրիկ տղաք ու նաև տարեցներ պէտք է
լաւ խորհին այս կարեւոր գասին վրայ:

Մօլթ անգամ մը առանց մարտախախտի
համալգեստի հեփտոն գնաց պանդոկ մը ի
Զուլիցերիս եւ երկու սենեակ վարձել ու զեց:
Պանդոկին սպասաւորը պարզ օտարականը
առաջնորդեց իր յարկը ու երկու պարզ
սենեակներ ցոյց տուաւ անոր: Մօլթէ գոհ
եղաւ: Ըստ սովորութեան հարկ էր արձանա-
գրել անունը ու պաշտօնը պանդոկ եկողնե-
րու: Մօլթէ իր այցաբարար տուաւ որոյ
վրայ գրուած էր. «Հէլմութ Կոմս Մօլթէ,
Գերմ. ընդահանուր բանակին մարտախախտ:
Սարսափահար ծառան այցետոմսը առնելուն
պէս վաղելով պանդոկապետին քով գնաց.
սա ալ արտորալով մարտախախտին քով եկաւ
ու բիւր ներսողութիւն խնդրեց որ նորին վտե-
մութիւնը իր յարկը առաջնորդեր են, մինչ
ամենաչքեղ սալօններն իրեն տրամադրու-
թեան տակ կը գտնուին. Մօլթէ սակայն
մնաց, ուր որ առաջնորդուած էր:

Եթէ արտաքինին չափազանց կարեւորութիւն ընծայենք, այսպիսի անհաճոյ ու ստորնացուցիչ վիճակներու կ'ենթարկուինք: Աթ. փ. Ժ. Գ. 7:

«Արէ գործենք մարմարի վրայ», կ'ըսէ Դանիէլ Վէպրոթըր, «պիտի կորնչի, եթէ գործենք պղնձի վրայ ժամանակն պիտի ջնջէ զայն, եթէ ամբառնանք սաճարներ, նոքա պիտի փշրին ու փոշի դառնան: Բայց եթէ գործենք անմահ մտաց վրայ. դենք անոնց մէջ ուղիղ սկզբունքներ, յայնժամ ժամանակը երբեք չ'պիտի ջնջէ, բայց եւս քան զեւս պիտի պայծառացնէ մինչ ի յաւիտեանականութիւնս:»

Խոհեր. — Իմ կեանք կախեալ է մի թելէ, բայց այդ թելը Զորս ձեռաց մէջն է:

— Քրիստոնեայն իւր ամէնէն լազմազրազ ժամուց մէջ իսկ կը գտնէ իւր փակագիծներ աղօթից համար:

— Անոնք որ կուզեն երկինք երթալ երբ մեռնին, պարտին սկսիլ իրենց երկինքն մինչ կ'ապրին:

— Կանգնէ՛ այս աշխարհի ծայրը, ու-

բերդ երկրի վրայ իսկ աչքերդ յերկինս, պատրաստ թեւ ու թռչան առնելոյ:

— Սուրբ կեանքը ձայն մ'ունի, կը խօսի երբ լուռ է լեզուն:

— Սերմանէ գործ մը, պիտի հնձես սովորութիւն մը. սերմանէ՛ սովորութիւն մը, պիտի հնձես ունակութիւն մը. սերմանէ՛ ունակութիւն մը, պիտի հնձես նկարագիր մը:

— Տիկնոջ մը Աստուածաշունչին պարապ թղթոյն վրայ գրուած էր. «Այս գիրք պիտի պահէ զքեզ մեղքէ, կամ մեղքը պիտի պահէ զքեզ այս գրքէն:»

— Աղօթքը պէտք չունի գեղեցիկ ըլլալու: Ես կը հաւատամ թէ Աստուած գեղեցիկ աղօթքներէ կը զզուի: Եթէ ոք սղարմութիւն խնդրէ քեզմէ գեղեցիկ նախադասութիւններով, հաւանապէս պիտի չընդունի զայն: Սրբունք

Պարզուկ մի մարդ ճաշի հրաւիրուեցաւ: Անոր նստան. մեր մարդուկը, ըստ իր սովորութեան, նախ լախի աղօթեց և տպասկսաւ ճաշել: Ներկաներէն մին զայս զուարճութեան նիւթ համարելով՝ ըսաւ մեր մարդուկին. «Կերևի թէ ձեր տունը իւրաքանչիւրը կ'աղօթէ ճաշելէ առաջ:»

Ոչ, պատասխանեց նա, ոչ, ամէն մէկը
չաղօթեր ճաշելէ առաջ. տունս մի քանի
կով ունիմ. ասոնք առանց աղօթելու կը լա-
փեն իրենց առջին դրուած կերը:

Մտորածուն կարմրեցաւ և այլ ևս չխօ-
սեցաւ:

Ընթերցողին ուշագրութեանը արժանի
նիւթ մ'է այս:

✓ **Համբաւ և ցկարագիր.** Համբաւը
մարդոց քեզի նկատմամբ տածած գաղափարն
է. նկարագիրը Աստուծոյ քու վրայ գիտ-
ցածն է:

Համբաւը երեւնալ է. նկարագիրը ըլլալ է:

Համբաւը լուսանկարդ է, նկարագիրը բուն
երեսդ:

Համբաւը կը շինուի, նկարագիրը կ'աճի:

Համբաւը բաղմունքեան մէջ կը յայտնուի,
նկարագիրը՝ առանձնութեան մէջ:

Համբաւը հարուստ կամ աղքատ կ'ընէ,
նկարագիրը՝ թշուառ կամ երջանիկ:

Համբաւի կը կարօտը մարդ գործ մը ձեռք
ձգելու համար, նկարագիրի կը կարօտի զայն
պահելու:

Համբաւը միայն կրնայ արձանագրուել

մարդու մը գերեզմանաբարին վրայ, նկարա-
գիրը հրեշտակներու խօսակցութեան նիւթ
կը կազմէ Աստուծոյ գահին առջեւը:

Միօել Ռէնօ որ Նափօլէօն Գ.ի ժամանակ
Ֆրանսական նախարար էր, օր մը Վէրսայ-
լի մէջ պանդոկ մը իջաւ ու սենեակ մը վար-
ձեց մէկ ամսուան համար եւ վճարեց 150
Ֆրանք: Վարձակալը հարցուց թէ ընկալա-
գիր կ'ուզէ՞: Ի՞նչ հարկ կայ, ըսաւ Ռէնօ, եր-
կուքս ալ պատուարժան անձինք ենք, մանա-
ւանդ որ Աստուած ալ տեսաւ մեզ:

Ի՞նչ, դուք Աստուծոյ կը հաւատօք՝ հար-
ցուց վարձկալին պանդոկապետը: Անշուշտ,
պատասխանեց Ռէնօ. իսկ դո՞ւք:

Ոչ, ես Աստուծոյ չեմ հաւատար, պա-
տասխանեց պանդոկապետը: Ուրիշն շուտ ինձ
ընկալագիր մը շնորհեցէք, գոչեց Ռէնօ:

✓ **Խիղճը** հայելի մ'է՝ որ բնաւ չչաղքոր-
թէր, ամբաստանիչ մ'է՝ զոր ոչ ոք կրնայ
գիւրաւ կաշառել, վկայ մը՝ որոյ ոչ ոք կըր-
նայ հակառակիլ, վէրք մը անբուժելի է նա,
եւ կրակ մը անշիջանելի:

Մի խորհիր բան մը, որ պիտի վախճայիր
երբ ուրիշները գիտնային: Մի Խօ-էր բան մը,
որ պիտի վախճայիր, երբ ուրիշները լսէին: Մի
Ըն-էր բան մը, որ պիտի վախճայիր, երբ ուրիշ-
ները տեսնէին:

Տարրադրութիւն

Կենց մը հարցուցին՝ «Իրա՞ն է որ ամու-
սինդ իր կրօնքը փոխեր է»: «Ոչ, պատասխա-
նեց կինը, «այլ ընդհակառակն չընէն էր որ
փոխեց իմ այրս. ցարդ նա չունէր կրօնք,
այժմ ունի, եւ այդ լաւ կրօնք մը պէտք է
ըլլայ»: «Ե՞տրտէ կը փոխէ»:

Քարեպաշտ մարդու մը հարցուցին թէ
ուսկի՞ց կուգայ որ կենաց ա՛յնքան դառնու-
թեանց մէջ իր խաղաղութիւնը ու անդոր-
րութիւնը չկորսնցնէր: Նա պատասխանեց.
«Ս, մէն օր աչքերս երեք կողմ դարձնել սովորած
եմ՝ նախ առաւուն կանուխ գէպի երկինք, եւ
կը խորհիմ թէ կենացս կէտ նպատակին ու
գլխաւոր գործը վերն է եւ ոչ թէ աշխարհի
վրայ: Յետոյ վարս, գէպի երկիր կը նայիմ՝ եւ
կը խորհիմ թէ ո՛րքան փոքր տեղի մը պէտք
պիտի ունենամ, մարմինս ամփոփելու համար

Մարդ մը ինչ էր անում

հոն: Երբորդ ակնարկս շուրջս է ուղղեալ, եւ
կը գիտեմ որ ինձմէ զատ, շա՛տ աւելի ծան-
րակշիռ վիճակի մէջ եղողներ կան: Այսպէս
ընելով կը միտթարուիմ ու Աստուծոյ ներ-
կայութեան մէջ ապրելով գոհունակ կեանք
մը կ'անցնեմ:

Աստուածպաշտութիւնը գոհունակու-
թիւնով մէկտեղ մեծ շահավաճառութիւն
մ'է, կ'ըսէ Ս. Պողոս:

Կօլոսսիք կ'ըսէ. վատ է վիճակն ա՛յն
երկրին և վատթարագոյն կ'ըլլայ ուր լսկ
-տէ-
նէր գիղունն, բայց երբ մօրտ փնտռես չկայ:

Աստուծոյ եւ մարդկանց գործեր .
— Մանրագէտին տակ ամենանուրբ ամեկիին
բերանը խորտ ու բուրտ եւ ձկան սղոցի մը
երեւոյթն ունի: Ամենանուրբ տեղը խոշորա-
ցոյցով զննած ատեննիս երկաթ է ձողի մը կը
նմանի: Սակայն մեղունն խայթոցը երբ քըն-
նենք, ամենակատարեալ փայլուն ողորկու-
թիւն մը ցոյց կուտայ, անարտա եւ առանց
խորթութեան եւ հաղիւ նշմարելի սուր ծայ-
րով կը վերջանայ: Ինչ նուրբ հիւսուածքին

Թեւերն նաւերուն մալուխներուն նման հաստ ու կոշտ ըլլալ կը թուին խոլորացոյցով, մինչ շերամին մետաքսեայ թելը ողորկ, փայլուն եւ մէկ ծայրէն մինչեւ միւսը հաւասար է: Ամենափոքր կէտը զոր ամենանուրբ գրչով կը շինենք, անկանոն, տգեղ բիծ մ'է մելանի, մանրագէտին տակ. մինչ միջատներուն թեւերուն վրայի բիծերը ոչ թէ միայն կանոնաւոր են ամենակատարեալ կերպով, այլ նաեւ այնպիսի զարդարուն պիտակ մը կը կազմեն որ գիտուններուն հիացումն ու զարմացումը կը գրգռեն:

Ուստի իրաւամբ կը գուչէ Սաղմոսերգուն. «Ո՛վ Տէր, ս'ըքան սքանչելի եւ վեհ են քու գործքերդ. անոնք բոլորը իմաստութիւնով բերբոյ»:

Անկրօն ատենաբան մը յայտարարեց թէ ճառախօսութիւնը աւարտելուն պէս պատրաստ պիտի ըլլայ հարցումներու պատասխանել:

Գործաւոր մը ներկայաւ եւ ըսաւ. «Երեք տարիէ ի վեր քաղաքին մէջ ինձմէ վատ մարդ չկար, տունս որ ըսես յիրաւի դժոխք մ'էր: Այժմ, սակայն, քաղաքին մէջ ինձմէ

երջանիկ մարդ չկայ. տունս ալ կործնա գրախտի է վերածուած, եւ այս ամէնը Յիսուս Քրիստոսի Աւետարանին արդիւնքն ու պատուին է, զոր դուք կ'անտեսէք եւ կ'ուրանաք. ինդրեմ'ըսէք ինձ, ինչ կրնաք յանձնաբարել որ Աւետարանին այս հրաշքը կատարէ: Ատենախօսը լռեց, քանզի չուներ Աւետարանէ աւելի լաւագոյն միջոց մը դժոխքը գրախտի եւ սատանան հրեշտակի վերածելու համար:

Ունայնութիւն ու հայնութեանց. —

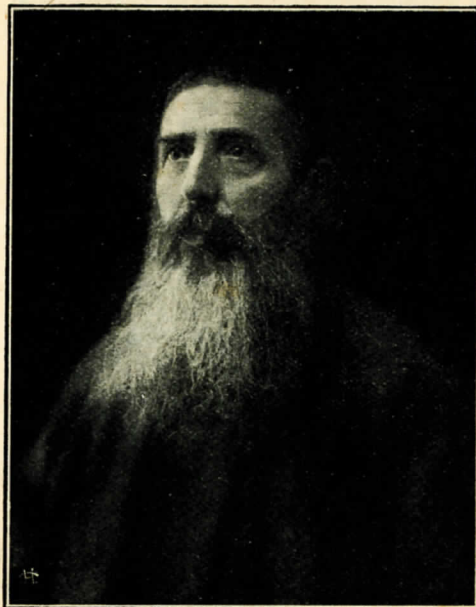
Հարուստ եւ գեղեցիկ երջանիկ — հաւե հարե է. Աշխարհիս էն հարուստ մարդը Բօք Ֆելլըր ամէն տեղ ու ամէն մէկ քայլափոխի վախով ու երկիւղով շրջապատուած է: Կը վախնայ իր գործերուն վրայ խօսիլ, ընտանեաց շրջանին մէջ իսկ գործերուն վրայ ընաւ չուզէր խօսիլ. կը վախնայ իր ոտքին քայլափոխին ձայնէն, կը վախնայ իր շուքէն, կը վախնայ իր դէմքէն հայելիին մէջ: Անոր կեանքը զուտ եւ համակ վախ է, կը վախնայ իմած ջուրէն, կը վախնայ ամէն մի առուտուրէ որ մի գուցէ խարուի:

Քօնտասի, Շիգակոցի մեծահարուստ խո-
զատէրը որ մը նամակ ստացաւ. հոն կը ծա-
նուցուէր իրեն թէ միւս աշխարհ պիտի զրբ-
կուի եթէ միլիոն մը չվճարէ: Միլիոնատէրը
հարկաւ չհամակերպեցաւ եւ անձնապահեռու
խմբակ մը կը զրկէր: Նամակը գրողները զայս
տեսնելով անոր 12 տարուան որդին գողցան
ու գրեցին հօրը որ եթէ անմիջապէս մէկ մի-
լիոն չզրկէ տղուն աչքերը պիտի փորեն:

Վայրկենապէս զրկուեցաւ գրամը:

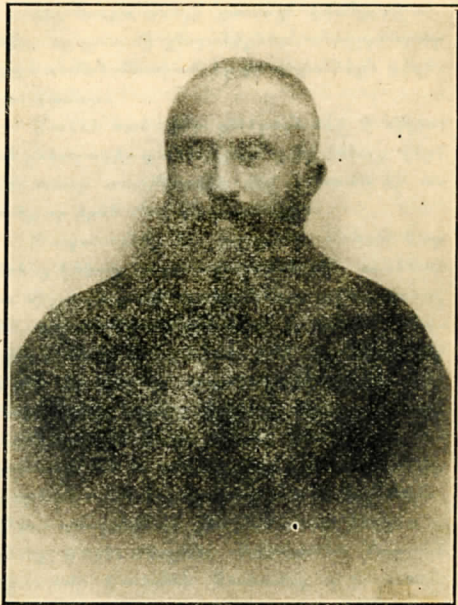
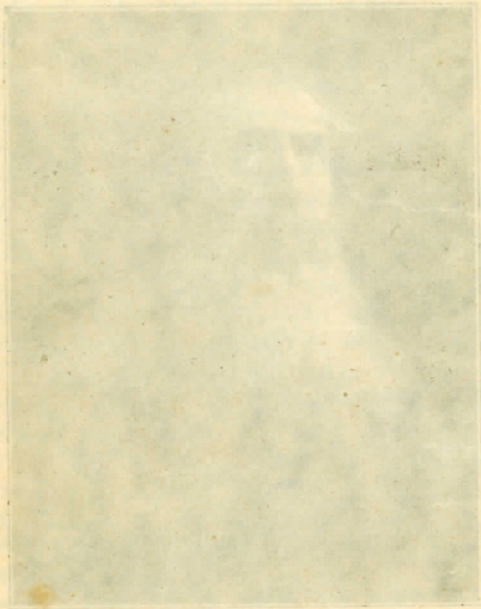
Կուռնելիոս Վանտէր Պիլթ, Միացեալ
Նահանգաց էն դժբախտը կը կոչուէր, ամէն
փութա սպառնական նամակներ կը բերէր
իրեն, ու շատ անգամ սպարանքին շուրջը իր
կենաց սպառնացողներ կը գտնուէին: Անգամ
մը այնպիսի մէկը ձերբակալուելով քովը
լեցուած պոմպա մը գտնուեցաւ:

Ռրաբլ Սէյճ կ'ըսէր միշտ. պէտք է կօշիկ-
ներովս այս աշխարհէ երթամ, քանզի շա-
բունակ սպառնական նամակներ կ'ստանար
թէ պիտի սպաննուէր: Շատ անգամ ալ հա-
ղիւ աղատեցաւ սպաննիչին հարուածէն. 1891
Իեկ. 4ին իր անձնական քարտուղարը եւ 3
ուրիշ իր մարդոցմէ զինքը պաշտպանելու
համար իրենց անձը վրայ տուին:

Տ. ՆԵՐՍԷՍ ԵՊԻՍԿ. ԽԱՐԱԽԱՆԵԱՆ

Ս. Առաքնորդ Մուշի

8. 4. 1870. 1870. 1870.

Faint, illegible text, possibly a name or title, located below the left portrait.

Faint, illegible text, possibly a name or title, located below the left portrait.

ձէյ կուլտ աւելի ցաւալի կեանք մը ունէր, որ շատ մը ընտանիքներ անողորմաւոր կործանման մատնած էր իր միլիոններն գրգելու համար:

Մահէն ետեւ թուղթերուն մէջ 9 միլիոնի ընկալագիր գտնուեցաւ որ իր կենաց վերջին տարը տարիներուն մէջ վճարած էր անոնց որ իրեն մահ կ'սպառնային:

Թագաւորներ եւ կայսրներ ծանօթ է որ իրենց կենաց ապահովութիւն չեն ունենար ու միշտ գաղտնի ուտիկաններէ շրջապատեալ են, որք անոնց առձին վրայ կը հսկեն: Անգղիոյ թագաւոր օրական 300 ֆրանք ծախք կ'ընէ իր կենաց ապահովութեան համար: Գերմանիոյ կայսրը կրկինը, Ռուսիոյ Զարը 4200 ֆրանք: Ասկէ յայտնի կ'երեւի որ հարստութիւն եւ բարձր դիրք իրենց անհաճոյ կողմերն ունին, հարստութիւն ու երջանկութիւն զուգընթաց չեն ընթանար ինչպէս ոմանք կ'երեւակայեն: Իմաստունն Սողոմոն իրաւամբ կ'աղօթէ Աստուծոյ որ հարստութիւն եւ աղքատութիւն չտայ իրեն, այլ սօրական հացը:

Աղէֆաանդր Ա. Ի՞նչուից մէջ ճամբորդած ատեն կայարան մը հասնելով հոն կեցաւ հանդէվու համար ու հրամայեց որ թէյ պատրաստեն: Աեղանի մը վրայ նոր կտակարան մը տեսնելով կայարանապետին հարցուց. Այս գրքէն կը կարդաս, տղաս: Ամէն օր կը կարդամ, Վեհափառ Տէր, պատասխանեց պաշտօնեան: Ետտ ուրախ եմ, ըսաւ Կոյսրը, ու հարցուց. Այժմ որ մասը կը կարդաս: Մտածեսի Աւետարանը կարդալ սկըսած եմ պատասխանեց մարգր: Յարատելէ կարդալ, ըսաւ Կոյսրը, քանզի նա որ իր հոգւոյն փրկութեանը համար հոգ կը տանի, աշխարհային երջանկութիւն ալ պիտի գտնէ: Երբ կայարանապետը սենեակէն դուրս ելաւ, Կոյսրը գաղանապէս 500 բուպլինեց պանքնօթ մը ղետեղեց Մտածեսի Աւետարանին վերջին գլուխներուն մէջտեղը: Յետոյ մեկնելով շարունակեց իր ճամբան: Նոյն ճամբով վերադարձաւ Կոյսրը և նոյն կայարանը հասնելով կայարանապետին սենեակը մտաւ հանգչելու համար: Աւետարանի ընթերցումը որքան յառաջ տարիք, հարցուց Կոյսրը կայարանապետին: Մինչև Ղուկասու Աւետարանը հասայ՝ պատասխանեց կայարանապետը: Տես-

նենք ըսաւ Կոյսրը, տուր Աւետարանը ինծի: Հինգ հարիւր բուպլինեց պանքնօթներն իրեն դրած տեղն էին դեռ, Սուտը, շատ մեծ մեղք է փրելիս, ըսաւ Կոյսրը կայարանապետին, որ ամօթէն ու երկիւղէն շուտրած կանգնած էր և կը դողար. դուն Ատուծոյ արքայութիւնը չես փնտռած, ուստի աշխարհային վարձատրութիւնն ալ պիտի կորուսանես, ասի քեզի խրատ թող ըլլայ: Իոկ 500 բուպլին տեղւոյն աղքատաց բաշխուեցան:

« Սա փոքրիկ արարածն » ըսաւ անգամ մը Մարտինոս Լուսէր, ոտի մը վրայ թառել գացող թռչնիկ մը ցուցնելով, « ընտրեց իւր ապաստանը և ահա հանդարտիկ կերպով ինքզինք ի քուն կամփոփէ մեզմիւս ոտքերովն ոտիկը բռնած, և առանց վաղուան օթեւանի մը համար խորհելու յանձնեց ինքզինքն Ատուծոյ որ պիտի հռչայ իրեն համար »:

Հաւատարիմ քարոզիչն միշտ իւր քարոզներն այնպէս կը պատրաստէ և այնպէս իր խօսքերն ունկնդրաց կը յարմարցնէ, որ իւրաքանչիւրն բան մը կը սորվի նկատմամբ իւր գաղտնի մեղաց:

Սկովսիական մօր մը գուետորը անտուակ կեանք մը վարելով՝ թողեր էր իւր մայրը և մայրենի տունը: Իւր աչերն բացուեցան վերջապէս, դարձաւ մայրաքաղաքէն դէպ ի տուն, այն հիւզակն որ կը կենար բլրակի մը կողին վերայ: Գուետորը ներս մտաւ և գտաւ իւր մայրը որ իւր կրակի մխրին վրայ ծակեր կը տաքնար: Զղջացեալն խկոյն իւր մօր բազուկներովն գրկուեցաւ: «Գրեթէ կէս գիշերուան մօտ եկայ և դուռը չ'գոցուած գտայ» ըսաւ դուետորը իւր մօր: «Եթե ալէդ ի վեր երբէք չ'գոցուեցաւ, քանզի չէի գիտեր թէ երբ կը դառնաս», պատասխանեց մայրը:

Էնարլմ Քէնթըրբրիի Արքեպիսկոպոսն, մինչ ճամբէ մը կ'անցնէր՝ տեսաւ աղեկ մը որ թռչնոյ մը ստից չուան կապած և ծայրն քարի մը հաստատած էր: Թռչունն յաճախակի կը բարտխէր զիւր թեւեր և կը բաղձար թռիլ ի բաց, ըսոյց իւր ստից կապուած քարն կը կաշկանդէր զնա ի գետին: Արքեպիսկոպոսն սոյն տեսարանէ զգածուելով սկըսաւ արտասուել և ըսաւ. «Ճիշդ այսպէս է հոգւոյ և մարմնոյ տանջութիւնն. հոգին կը փախաքի սաւառնել ի վեր երկնային խոր-

հրդոց և մտածմանց մէջ մնալ ընդ միշտ, այլ մարմինն զայն կարգելու և վայ կը պահէ. իսկ եթէ երբեք հնար լինի թոյլ չպիտի տայ հոգւոյն որ ընէ ամենադոյզն երկնային խորհրդածութիւնն»:

ՎԵՐԷԿ, ըսաւ ծերունի մը իր մահա-մերձ կնոջ անկողին քով կայեցելով, «Երեսունըհինգ տարուան մէջ առաջին օրն էր որ մէկտեղ չ'աղօթեցինք: Եղական գեղեցիկ օր մը չէ՞ այս: Ամօրն անցած էր փորձութիւններէ: Ճանչցած էր ծանր աշխատութիւն, հիւանդութիւն և արտմութիւն: Մեծցուցած էր մեծ ընտանիք մը, բայց այս մահականացու կեանքին բոլոր դէպքերուն և փոփոխութիւններուն մէջ ընտանեկան սեղանն յիսունըհինգ տարիէ ի վեր երբէք չէր թերացած վեր, երկինք, ուղղել իր առօրեայ աղօթքին խունկը»:

Հանոյքի աղբիւրները շատ են Ամէն անհատ հաճոյքի զատ ու որոշ աղբիւրներ ունի: Մարդոց խառնուածքը տարբեր է որովհետեւ, ուստի ճաշակն ալ կը դանսպանուի: Ամէն անհատ իր գոյութեանը պէս ուրոյն ու բնութիւն ճաշակներ ունի: Այսպէս հաճոյքի զանազան աղբիւրներ երեւան կ'ուզան: Հաճոյ-

քի աղբիւրները, աւելի որոշ ու ընդհանուր առումով մը, երեքի կրնանք բաժնել. — փասակար, անձեղ և օգտակար:

Վնասակար աղբիւրը շատերուն նախընտրութիւնն է: Ոմանք հաճոյքի աղբիւրը գաւաթէն քաղել կը յուսան, ուրիշներ խաղամուտի ետն մէջ կը փնտռեն հաճոյքը: Վալաշ կեանքի մը չար ու ամօթալի զեղխութեանցը դառնութիւններէն հաճոյացողներ քիչ չեն: Հաճոյք կեր ու խումի, ափսոսի և կրքին մէջ փնտռողներն շատ են:

Իանայեան կարտներ են սակայն մարդկային կրքերը. զանոնք լեցնել, յագեցնել ջանալը անկարելիութիւն և յիմարութիւն է:

Հետեւաբար այս սխալ աղբիւրներով յագենալ ու զողները երբէք չպիտի կրնան հասնիլ ակնկալուած արգիւնքին ու պիտի շատունակեն մնալ հոն, ուր որ էին առաջ:

Այդ աղբիւրներէն աղի ջուր կը հոսի, մարդիկ ո՛րչափ շատ խմեն անոնցմէ, այնչափ կը սաստկանայ պապակնին:

Անմեղ հաճոյքները բաղդատաբար քիչ հետեւորդներ ունին: Չեղբութեան շաւիղը շատ չեն սիրեր մարդիկ, ատար համար ծայրայեղութեանց կ'երթան միշտ: Հաճոյքի ան-

մեղ աղբիւրները ինչո՞ւ առատ ջուր չ'մտատկարարեն վայելքի ծարաւի անձերուն: Ընտանեկան խաղերը, ընկերական հացկերոյթները, մտերմական ակումբները, գէշ առիթներ են: Բայց անդին կայ բարձրագոյն աղբիւրը հաճոյքի, որմէ խմելու է ամէն մարդ: Բարձրագոյն հաճոյքը իրական հաճոյքն է: Այդ աղբիւրը զով ու կենտրոն ջրով կը յագեցնէ հոգիին ծարաւը և կը բարձրացնէ զգացումը: Այս աղբիւրէն շատ աւելի խմողներ կան: Բարձրագոյն հաճոյքը վայելքի բարձր տարրերն ալ ունի իր մէջ ու միանգամայն շինիչ է: Ան կ'աղնուացնէ սիրտը, կը նորոգէ միտքը և հոգին կը գեղազարգէ: Բարձրագոյն հաճոյքը թշուառութիւնը կը մեղմէ, անկումը կ'արգիլէ և վերելքի պատճառ կ'ըլլայ: Այս աղբիւրէն խմել չկենաց ջուրէն: Խմել ըսել է: Ընթերցումը բարձրագոյն հաճոյքի առաջին աղբիւրն է: Ատով միտքը իր գերագոյն թռիչքը կ'առնէ, վասն զի միօրինակութեան ու տաղտուկի շղթաները կը խզէ: Ընթերցումը վշտախոց սիրտը կը բուժէ և մահացու հարուած կուտայ բանաւոր յուսահատութեան:

Ընթերցումը ներկայէն անդին կը փոխադ-

րէ մարդը և երեւակայութեան ու տրամա-
բանութեան ուժեղ թեւերով նոր աշխարհ-
ներու մէջ թեւարկել կուտայ հոգիին:

—

Հին բերդաքաղաքի մը դռներն երեկոյ-
եան ժամն Վին կը գոցուէին, և ով որ այն
պահուն ներս չէր մտած, դուրսը մնալ կըս-
տիպուէր: Իսնապանին ցաւ կը պատճառէր
երբ լսկ մի քանի վայրկեան ուշացողներն
դուրսը ձգել պարտաւորուած էր. ըստ տրուած
հրամանի: Ուստի Վին քառորդ մնացած
դռնէն դուրս կ'ելլէր և բաւական հեռուն
երթալով փողը կը հնչեցնէր և կը գոչէր.
«Նա որ ներս մտնել կ'ուզէ պէտք է արտորայ»: Այս
կոչը շատերուն քայլերն կ'արագացնէր
և դուռը չգոցուած ներս կը մտնէին: Բարի
դռնապանը կ'ուրախանար տեսնելով որ անոնք
ներս կը մտնէին դեռ գուռներն չգոցուած:

Իսուռը գոցուեցաւ և յիմար կոյտերն
ի դուր կ'աղաղակէին. «Տէր, Տէր, բաց մեղիս»:

—

Սա երեք բառերն անդառնալի են
Արձակուած գնդակը
Խօսուած խօսքը
Կորուած ժամանակը:

Մարդ մը եկաւ ճգնաւորի մը խնդրե-
լով որ իրեն համար աղօթէ: Լաւ, ըսաւ
ճգնաւորը, միայն կը խնդրի՞մ սա յարդէ ան-
կողին օգնեցէք ինձ դուրս տանիլ, զի մինակս
չեմ կրնար տանիլ և արեւին տակ թողուլ
որ օդ տռնէ:

Գլխուս վրայ, ըսաւ աղքատը և հուժկու
բազուկներովը վեր վերցնել ջանաց անկողինը,
բայց չէր կրնար տեղէն շարժել զայն, և չորս
կողմը նայեցաւ ու տեսաւ որ ճգնաւորը եր-
կու ձեռքովը անկողինը վար կը կոխէր:

Ահա՛, գոչեց մարդը, զորմանալի օգնա-
կան մ'էք դուք. եթէ կ'ուզէք որ անկողին-
նիդ դուրս տանիմ, պէտք է դուք ալ օգնէք:
Ճիշդ ատանկ է, ըսաւ ճգնաւորը, եթէ
կ'ուզէք որ ես ձեզի համար աղօթեմ, պար-
տիք դուք ալ հետս աղօթել:

—

Մարդը կապիկէն չէ սերած. — Նս-
պէլեան մրցանակի տրժանացած Ֆրանսացի
համբուսաւոր գիտնական Տօքթ. Բառէլ Ա-
մերիկեան թերթի մը հետեւեալը յայտարա-
բած է.

— Երկար տարիներէ ի վեր շատ մարդիկ,
Տարվինականներ և ուրիշներ կը կարծէին

Թէ մարդիկ կապիկէն ծագում առած են, կապիկներու սերունդին յաջորդող մէկ կա- կատարելագործուած կենդանական տեսակ մըն է: Բայց գիտութեան տուած վերջին փաստերը կը հերքեն Տարվինի տեսութիւնը. բնութօտական և մարդարանական գիտու- թիւնները տարբեր արգիւնքի կը բերեն մեզի. երկու տեսակներ իրարու հետ բազդատելու համար նոր մեթոս մը կայ, այն է, մէկուն մկանունքային հիւսուածքները, դեղձերը, միւսին մէջ կը փոխադրեն անոնց նմանու- թիւնները գտնելու համար: Կապիկին ան- դամագննական զանազան մասերը վիրարու- ժական գործողութեամբ մը փոխադրելով մարդուն մէջ կը տեսնենք որ անոնք այնքան կը յարմարին մարդուն, որքան աւելի ստորին կենդանիներէն ոչխարի, շունի կամ կովու մը մասերը: «Արդ բացարձակապէս անկարելի է որ մարդուն նախահայրը կապիկը եղած ըլլայ:»

Այրի մի կին փոքր պանդոկ մը կը վա- բէր, Զուխերական գիւզի մը մէջ: Տեսնուե- ցաւ որ հոն գիշերող օտարականներ առաւօ- տուն դուրս չէին ելլէր, ուստի լուր տարա- ծուեցաւ թէ այրին օտարականները կ'ապանէ

և յետոյ կը կողոպտէ Այրին որդին որ շատ տարիներէ ի վեր հեռու կը գտնուէր, վերա- դարձին լոեց այս գարշելի լուրը և որոշեց ստուգել ատոր իրողութիւն մ'ըլլալն: Ուշ տան գիշերը տուն եկաւ ու մայրը չճանչ- ցաւ զինքը: Կերաւ, խմեց ու վառարանին մտ ջոյց տրուած տեղ մը պառկեցաւ: Պան- դոկապետուհին քանիցս սենեակն մտաւ և դուրս ելաւ. իբր թէ գործ մը կատարելու, և յանկարծ աման մը հալած, եւացած իւզ թափեց որդւոյն վրայ որ գոչեց «Թշուառ մայրս և յետոյ հոգին աւանդեց: Ագահու- թիւն ամէն չարեաց ակն է:»

Պարսկազմի ընկերներ. — Մար-Լա- Թուրի մարտէն յետոյ ամէն վայր և ամէն անկիւն լեցուած էին մեռեալներով և վիրա-ւորնալներով, այնպէս որ խիստ դժուարու- թեամբ փոքրիկ սենեակ մը յաակացուեցաւ հանգուցեալ Ախլէլմ կայսեր, որ ներկայ էր այդ արիւնալից ճակատամարտին: Սենեակին կարասին կը բազկանար անկողնէ մը, փոքրիկ սեղանէ մը և ալժուէ մը: Իբր կայսրը մտաւ այդ սենեակ, հարցուց. «Ո՞ւր են Մոլթքէ և Պիզմարգ:» «Ինակելու համար

տեղ որոշուած չէ գեռ անոնց համար, Տէր
իմ», ըսաւ թիկնապահը, թէ և շատ լու գի-
տէր թէ Մոլթքէ և Պիղմարգ որչափ կը կարօ-
տէին հանգչելու հետեւեալ օրուան աշխա-
տութեանց վերսկսելու համար օ՛րհնէմն ըսէ
անոնց թէ միասին պիտի անցնենք գիշերը»
ըսաւ կայսրը, «Վերցուր այս անկողինը, վի-
րաւորեալները ինձ մէ տեղի կարօտութիւն
ունին ադոր, և փոխարէնը բեր քիչ մը յարդ
և լաթի կտորներ, Ասոնք բաւական պիտի
ըլլան երեքնուս համար, Հրամանը կատար-
ուեցաւ, և երեք մեծահասակ անձնաւորու-
թիւններն անցուցին այդ անձրեւոտ գիշերը
յարդի վրայ:

Մարդ մը, առանց իր կողմանէ պատճառ
տուած ըլլալու, ծանր և մեծ նեղութեանց
էր մատնուած: Բարեխիրա, մարդասէր անձ
մը զայս լսելով, իսկոյն կը փութայ թշուա-
ռին քով, կ'օգնէ և արտաառուաց հեղեղն կը
դադարեցնէ հոսելէ: Բոլորը ի սրտէ շնորհակա-
լութիւն կը յայտնեն այս բարի մարդուն և
կը խնդրեն որ անունը յայտնէ իրենց: «Խընդ-
րեմբ ըսէք», կը հարցնէ անձնուէր բարեբարը,
«Ս. Գրոց մէջ յիշուած բարի Սամարացիին

անունը ի՞նչ էր: Ամէնն ալ լուռ կը մնան,
քանզի դեռ ոչ ոք գիտէ այդ բարի մարդուն
անունը և Յիսուս ալ չ'յիշէր անոր անունը,
երբ կը պատմէ անոր արարքը: «Ուրեմն խընդ-
րեմբ», կ'ըսէ բարեբար մարդը, «Թոյլ տուէք
որ անուն չ'յայտնեմ»:

Տիկիճի մը հարցուցին թէ թատրոն յա-
ճախելու նկատմամբ ի՞նչ կը խորհի. ըսաւ
այս հանճարեղ կինը. թատրոնը մէկ ժամ
միայն սուսուցիչ կ'ըլլայ, իսկ շատ տարիներ
կործանելի դեր կը կատարէ:

Հարվի հռչակաւոր գրագէտն ու քարո-
զիչը տիկինի մը հետ կը ճամբորդէր. սա հա-
ճոյքով կը պատմէր իր կենաց զանազան վա-
յելքներն մի առ մի թուելով. Հարվի ըսաւ
թէ հաս մը մոռցած է: Ո՞րը հարցուց տի-
կինը. Ասոնց ամէնը մահուան անկողնոյ վրայ
յիշելու հաճոյքը, պատասխանեց Հարվի. Աինը
սթափեցաւ և լաւագոյն հաճոյքներու հե-
տամուտ եղաւ:

Օրիորդ մը յաջողեցաւ Նարուէօն Ա. ի
ներկայութեան ելլել և անոր ոտքը իյնալով

խնդրեց Տօրը ազատութիւնը որ մահուան գատապարտուած էր: Չեր հա՞յրը. ո՛վ է նա, հարցուց Կոյսը:

Աղջիկը երբ հօրը անունը տուաւ, Նարօ-լէօն չոր կերպով ըսաւ. Չեզի բան մը չեմ կրնար ընել, երկու անգամ է որ ձեր հայրը դաւաճանութեան ոճիրով բռնուած է:

Գիտեմ. պատասխանեց աղջիկը, ազի արցունք թափելով, բայց ես Ձեզմէ ոչ թէ արդարութիւն կը խնդրեմ, այլ թողութիւն, վեհհափառ Տէր, ներէ, ներէ իմ հօրս:

Վայրկեան մը խորհելէ ետեւ Նարօլէօն յուզուելով աղջկան ձեռքը բռնեց և ըսաւ. լաւ, դնա հօրդ և ըսէ որ քու սիրոյդ համար կը ներեմ անոր:

Կէս զիշեր էր երբ վիզթորիայի լուր տրուեցաւ թէ ինքը Մեծին Բրիտանիոյ գահակալութիւնը ստանձնել կը հրահրուի Նո՛ իսկոյն խնդրեց պատգամաւորէն ծնրադրել Աստուծոյ գահին առջեւ իւր հեա և աղօթք ըրաւ: Ահա ոչոյսէս սկսուեցաւ Անգլիոյ Թագուհւոյն յաջող թագաւորութիւնը:

Չեր քիսոսնեայի մը հարցուցին իր

քանի տարու ըլլալը որ կարգաւ և գրել չէր դիտեր: Եիշ մը բերելով ցուցուց թէ զԱստուած սիրել սկսելէն ի վեր իւրաքանչիւր Ա. Ծննդեան աւատու նոյնին մէջ հատիկ մը ձգած էր, և համրուելով տեսուեցաւ թէ 50 տարի եղած էր յորմէ հետէ կը սիրէր զԱստուած ու կը ծառայէր Նմաս:

Անգղիական գերեզմանատան մը մէջ փաթրիկ տղաւ մը տապանաքարին վրայ հետեւեալ խօսքը քանդակուած է. «Ո՞վ փըրցուց այդ ծաղիկը», գոչեց պարտիզպանը, երբ վեր վար կը քալէր պարտիզին մէջ: Իր ընկեր մշակը պատասխանեց. «Իր Տէրը»: Պարտիզպանը լսուս կեցաւ հանդարտ:

Սրկինգ որչափ քիչ փայլատակէ և ամպք որչափ ուշ դռան, մարդոց հիացումն ի տես անոնց այնքան զօրաւոր կ'ըլլայ, ըսցնել թէ երկինք միշտ փայլատակէ և ամպք ամէն օր գռան, յայնժամ մարդոց մտաց վրայ հասարակ կառքերու դղրդիւնին չափ աղդեցութիւն չեն ունենար անոնք:

Տղայքն ստատելու և յանդիմանելու շարունակական սովորութիւնն ալ ճիշդ այս-

պէս է, անոնք շարունակ և ամէն բանի համար յանդիմանութիւն լսելով կը վարժուին անոր, անանկ որ ոչ միայն չեն ուղղուիր, այլ և սպուշ և անզգայ արարածներ կը դառնան:

Միջոցներ

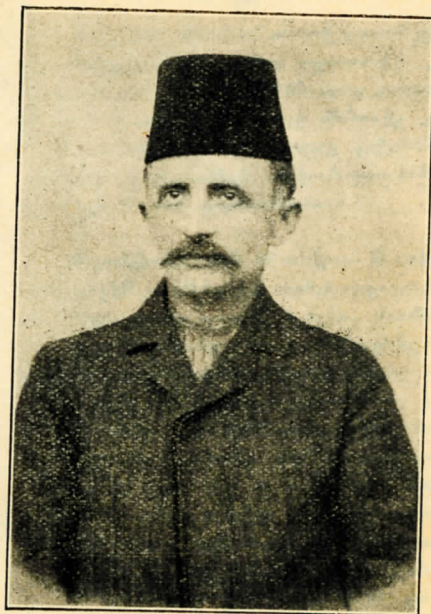
Առանց խօսելու կրնայ մարդ սուտ բերլ: Գեղեցիկ առաւօտ մը տղայք դպրոցին առջին կը խաղային. երեք ճամբայ կանցներ անկէ, գիւղին բժիշկը իր կառքը նստած անցաւ տղոց առջեւէն ու աջակողմեան ճամբէն իր տունը գնաց: Քիչ մը վերջը ձիաւոր մը եկաւ, որ շատ յուզեալ կը թուէր և հարցուց տղայոց թէ բժիշկին անցնելը տեսա՞ն:

Այո՛, պատասխանեց անոնցմէ մին: Ո՞ր ճամբան գնաց, հարցուց մարդը, գրգռեալ ձայնով: Տղան բերանը չբացաւ բայց խաղ մը ընելու համար ձախ կողմի ճամբան ցոյց տուաւ ձեռքովը:

Մարդը շնորհակալ բլբլալով ձին դէպի ձախ վազցուց: Իւայց յայտնի է որ չգտաւ բժիշկը, այս պատճառ եղաւ որ մարդը իր որդին կորոյս. առաւօտուն նախաճաշին տղան կուլ էր տուած ձուկի փուշ որով կոկորդը բորբոքեցաւ: Բժիշկը կանչեցին որ

ԱՇՈՒՐ Ա. ԵՌԻՍՈՒՅ
ՔԵՐԵՈՂ

Ղ. ՏԷՐ ԴԱԶԱՐԵԱՆ
ՔԵՐԵՂ

Ո՛վ իմն, Յաաուլլոս, սակից կ'իմանաս թէ
 ինչ ըսել է հօր մը իր առաքինի զաւակը
 կորսնցունելը. հաւատա՛, սիրելիս, որ կը վախ-
 նայի խելքս կորսնցնել պզտիկ աղուս մահ-
 ուան վրայ, բայց ասով կը մխիթարուի՛մ որ
 օր մը նորէն զիրար պիտի տեսնենք: Այս ալ
 կը մտածեմ որ քիչ ինծի փոխ տուեր էին
 զինքը չէ թէ իբր պարգեւ, ուստի զաւակս
 ինծմէ առնելով, իմն չառին, այլ ես զինքը
 իր բուն տէրերուն դարձուցի: Իսկ որովհետեւ
 իրեն հանգիստ տուին, վասն զի բարի էր՝ գո-
 հութիւն կուտամ իրենց որ սյոչափ ատեն
 թողուցին ինծի վայելել զինքը, ու իր մահ-
 ուան համար ունեցած համբերութիւնս իրենց
 կը նուիրեմ ։

Արդ մենք որ այս հեթանոս իմաստասե-
 րէն 17 դար ետքը կ'ապրինք, մենք . որ չե՞ս
 քեր և ցո՞ւց քեր: Փրկելու անխոփ, գիտենք
 թէ մեր կրած ցաւերը Յիսուս ինք կը ստանձ-
 նէ և մեր վիշտը իբր կ'ընէ, մեր արցունքով
 լճացեալ աչքերը գէպ իր շարճարանաց Իւրին
 կը վերցնենք և կ'ըսենք. Աստուած քու
 կամքդ օրհնեալ ըլլայ:

Միհրան Յովհաննիսեան

Ճլարիլս իմաստունը ամուսնացելոց նը-
 կատմամբ կ'ըսէ. — Անգամ մը ազնուականի
 մը հարցուցի թէ մարդս միշտ խելացի՞ է. — Ոչ,
 պատասխանեց նա. մէկը որ ծայր աստիճան
 խելացի է, օր մը կրնայ յիմարութեան ժամ
 մը ունենալ: Ուրեմն, պատասխանեցի ես, երբ
 այդ յիմարական ժամը ձեր կնոջ պատահելու
 ըլլայ դուք պէտք է լռէք, իսկ երբ ձեզի հան-
 դիպի կենը պարտի լռել, քանզի երկու յի-
 մարներ երբ գէ՛մ առ գէ՛մ գան կախ կրննն:
 Ոչինչ բաներ են միայն որ ամուսնացելոց մէջ
 կռիւի պատճառ կ'ըլլան: Այր և կին կաղան-
 գի գիշեր մը թռչուն մը տեսան տանիքին
 վրայ. այրը ըսաւ թէ բու է, կինը պնդեց թէ
 ագռաւ է: Ի վերջոյ տաք վիճարանութիւն
 մը ծագեցաւ և այր և կին սկսան զիրար ապ-
 տակել: Տարին անցաւ և այր ու կին օր մը
 սկսան ողբալ որ թռչունի մը պատճառաւ
 միմեանց մէջ անհամաձայնութիւն էր ծա-
 գած: Այրը գոչեց, իմ ըսածս շիտակը էր,
 կինը գոչեց, ոչ, իմ ըսածս էր շիտակը, և
 երկուքն ալ շարունակելով պնդել իւրաքան-
 չիւր իր տեսութեան վրայ, նորէն կախ ծա-
 գեցաւ և սկսան իրար ապտակել:

Իմաստունը այս պարագային ա՛յն է, որ
 գիտէ լռել և կը լռէ:

Հնչակաւոր յոյն փեղիսոփան, Պղատոն, ամէն օր աստուածներուն շնորհակալութիւն կը մատուցանէր մարդ ծնած ըլլալուն համար, յետոյ Աթինացի ծնած ըլլալուն համար և ի վերջոյ այնպիսի ժամանակ մը ծնած ըլլալուն համար երբ Ասկրատէս իւր ուսուցիչն կրնայ ըլլալ:

Կեանքի յատկագրիծ մը.— Օրը երկու ժամ քալէ՛. գիշերը եօթը ժամ՝ քնացի՛ր. քունդ գալուն պէս պառկէ՛, արժննալուդ պէս ելի՛ր, ելնելէդ վերջ աշխատէ՛: Անօթի եղած ատենդ կե՛ր. ծարաւ եղած ատենդ խմէ՛, և միշտ հանգարտ կերպով: Պէտք եղած ատեն խօսէ՛. ինչ որ կրնաս ընել՝ այն միայն կատարէ՛: Յիշէ՛ թէ՛ ուրիշները քննէ կախում կրնան ունենալ, և թէ՛ դո՛ւ անոնց վրայ պէտք չէ վստահիս: Յարգէ՛ դրամը իր արժէքէն ո՛չ աւելի ո՛չ պակաս. լուծաւայ մըն է ան և գէշ տէր մը: Ամէնուն ներողամիտ եղի՛ր, մի անարգեր մարդիկը. մի ատեր զանոնք և մի խնդար անոնց վրայ: Յաւէ անոնց վրայ: Ամէն առտու երբ արշալոյսը տեսնես, մահուան վրայ մտածէ՛, ինչպէս նաև ամէն իրիկուն, երբ մութը կոխէ: Երբ շատ

տառապիս, ցաւիդ դէմ՝ դի՛ր. ասն դքեզ ինքնին պիտի մեխթարէ՛, քեզի միշտ բան մը պիտի սովբեցնէ: Ջանա՛ ըլլալ պարզ, օգտակար և ազատ:

Աղէփսանդր Տիւմա
Որդի

Թարգմանեց
Մ. Գ. Մօզլեան

ԽՍՁԻ ԸՆՏՐՈՒԹՅՈՒՆԸ

ԺՈՒԿՈՎ ԱՔԻՅԷ

Ճանապարհորդ մը գեղեւեկոտ քայլերով լերան ժայռերուն վրայէն կը մտղցէր, և վերջապէս կատարին հասաւ:

Հոն՝ տարածուն դագաթէն, մայրամուտ արեւուն ճառագայթներով ողողուն՝ ընդարձակ դաշտ մը կ'երեւէր. հսկայ արեւը իր շրջանը կատարելէ յետոյ, իր վերջին ճաճանչներով կը լուսաւորէր կիսաքուն երկիրը:

Խաղաղութիւնը կը ծածանէր ընդհանուր: Ուղեւորը՝ այս տեսարանին հանդէպ միտարուած, ծնրադիր մըմջեց իրիկուան աղօթքը, և դալարիքին վրայ տարածուելով՝ քնացաւ: Երազին մէջ իր բոլոր մարմնական ցաւերը բժշկուած տեսաւ:

Աստուած երեւցաւ իրեն, երեսը՝ բացարձակ արեւն էր, երկնակամարը՝ իր հագուստը, երկիրը՝ իր պատուանդանը: Եւ այսպէս բացազանչեց Աստուծոյ. «Հա՛յր, երբ հագուստ բարձր թուլուեթ իւնները խոտտովանիմ, երեսդ ինձմէ բարկուեթեամբ մի՛ գարձներ. գիտեմ որ երկրիս մէջ՝ ամէն մարդ կը պարտի իր խաչը հեզուեթեամբ կրել, բայց ամէն խաչ հաւասար ծանրութիւն չունի. իմո՛ւ ուժէս շատ վեր է. թեթեւցուր քիչ մը, եթէ ոչ զիտ պիտի ընկճէ, հոգիս ալ պիտի կորսուի»:

Այսպէս անխօս Աստուծուն կ'աղաչէր:

Յանկարծ ուժդին հոյ մը զինք դէպ ի վեր բարձրացուց, և ինքզինք տաճարի մը մէջ գտաւ, ուր շատ մը խաչեր կային:

Ձայն մը լսեց որ կ'ըսէր. «Բոլոր երկրիս խաչերը առջեւդ են, ուզածդ ա՛»:

Ինք սկսաւ այն ատեն իր ուսին վրայ փորձել իւրաքանչիւր խաչ և անոնց ծանրութիւնը չափել. բայց ընտրութիւնը դիւրին չէր, մէկը իրեն համար շատ մեծ էր, միւսը ծանր, ուրիշ մը ոչ ծանր էր և ոչ մեծ, սակայն անյարմար, սուր ծայրերը ուսերը կը խոցոտէին. վերջապէս, թէ և ամէնն ալ փորձեց, բայց չկրցաւ ընտրել: Ուստի կրկին

սկսաւ փնտռել, երբ յանկարծ, պարզ խաչ մը տեսաւ, որ առաջ անուշադիր թողած էր: Ճիշտ է՝ որ թեթեւ չէր ան, ինչու որ, կարծր կաղնեփայտէ էր պատրաստուած, բայց այնպէս յարմարեցաւ իրեն՝ որ կարծես չափով իրեն համար էր շինուած: Նա՛, գոչեց յանկարծ. «Տէ՛ր թողլ տուր որ աս աննեմ՛ս ու առաւ:»

Եւ ի՛նչ ... արդէն իսկ իր խաչն էր ան: Ռուսերէնէ քարգմանեց

Արախի Սարուխանեան

ՊԱՏԿԱՆԵՐԱՅՈՒՄՆԵՐ

Արեակ Կ. Թիբիւնեան

Մէկու մը սիրոյն համար. — Այսօր տիրոյ թագաւորներէն Ռոպերթ Պրիւս անգամ մը երբ ծպտեալ իր երկրին զանապան կողմերը կը շրջագայէր, ուսումնասիրելու համար իր սիրելի ժողովուրդին անտեսական, քաղաքական և բարոյական վիճակը, իրիկուն մը չափազանց յոգնած անօթի ու ծարաւ վիճակի մէջ, հեղեղանման անձրեւի մը ատեն մտաւկոյ տեղ մը պատուարան փնտռեց և հիւղակ մը գանձով դուռը զարկաւ: Տունը

ընտեղ ծերունի տիկին մը բացաւ դուռը։ Թագաւորը հարցուց անոր. «Արդեօք կը հաճի՞ք յոգնած և թրջուած ճամբորդ մը սյո գիշեր ձեր տունը հիւր ընդունիլ։» Տիկինը փութով պատասխանեց. «Տէ՛ր, բոլոր ճամբորդները առանց բացառութեան և ամենայն սիրով հիւր կ'ընդունիմ Քիւր-ժեւր-նի համար։» Թագաւորը զարմանօք հարցուց. «Ո՞վ է այդ մէկը՝ որուն համար այդչափ զոհողութիւն և ծառայութիւն յանձն կ'առնէք։» — «Մեր արդար թագաւորը, մեր երկրին հայրը՝ Ռօպէրթ Պրիւս,» Ժպտելով պատասխանեց կինը։

Բարի տիկինը իր թագաւորին սիրոյն համար մի՛շտ իր դուռը բաց կը թողուր ճամբորդ հիւրերուն առջև. անոր սիրոյն համար ուրիշներուն կը ծառայէր։

Սիրելի՛ ընթերցող, դուն քեզի համար զսուտ սիրելի Յիսուսին համար ի՞նչ ծառայութիւն կը մատուցանես ուրիշներուն. Անոր սիրոյն համար մինչև հիմակ ի՞նչ գործեր կատարած ես, ի՞նչ ծառայութեան մէջ գտնուած ես. խորհէ՛։

—
Չար խորհուրդներու ազդեցութիւնը. — Արդեօք ծնողքի մը, հայր ԸԼԼԿ

կամ մայր, չար խորհուրդները իրենց յոռի ազդեցութիւնը կը թողնեն յետագայ սերունդին վրայ։

Մտիկ ըրէ՛ք.

Կին մը, ընդհարեցող, որ մեռած է 1827ին, ոճրագործական միտումներ և խորհուրդներ կը սնուցանէր իր մէջ. չէր կրնար ազատուիլ այդ միջառանջային արնոտ խորհուրդներէն։ Արդիւնքը՝ թող պաշտօնական փճակագրութիւնը ցոյց տայ։ Արեւնդէ սերունդ իրմէ յառաջ եկողներու ցուցակը աչքէ անցունելով տեսնուած է որ մինչև 1902 Մայիս իր սերունդէն 700էն ոչ նուազ անձեր դատապարտուած էին իր ոճրագործ սանուազն մէկ անդամ, 37ը գլխատուած էին մարդապանութեան համար, իսկ դատաւարութեան և զլխաման ծախսի համար կառավարութիւնը տուժած էր 150 միլիոն ֆրանք։

Ահաւոր իրողութիւն...։

Սիրելի՛ ընթերցող, բարի՞ թէ չար խորհուրդներ կը սնուցանես։

—
Աւելի խօսուն և ազդեցիկ օրինակներ. — Բարի խորհուրդները և բարի կեանքը օրհնութիւն են։

Ճօնաթան(=Յնփնաթան) Էտուըրտս ծը-
նու 1703ին Ամերիկայի Պոսթն քաղաքին
մէջ: Ինք եղաւ բարի հոյր, բարի քաղաքացի,
մէկ խօսքով ճշմարիտ հօր, գիտակից իր կո-
չուսին և իր պարտականութեան:

Աստուծոյ խօսքը ճշմարտութիւն է, ան
կ'ըսէ. «Արդարին սերունդը պիտի օրհնուի.»
և իրօք ճօնաթան Էտուըրտսի սերունդը օրհ-
նուեցաւ և օրհնութեան պատճառ եղաւ Ա-
մերիկայի: Ահա՛ իր սերունդին պաշտօնական
վիճակագրութիւնը:

Իր օրհնեալ սերունդին անդամներէն 879
անձեր հետեւեալ պաշտօնական գործերու
մէջ մեծ ծառայութիւն մատուցին իրենց
հայրենիքին. —

295 անձեր Գոլէճի բնթացաւարտ բլա-
ւով իրենց մտաւորական և բարոյական կեան-
քով մեծագէտ նպաստեցին հասարակութեան
յառաջդիմութեան գործին, 42 նախագահ-
ներ, 65 բրոֆէսօրներ, 60 բժիշկներ, 100 կղե-
րական և երաժշտագէտներ, 73 բանակի և
զինուորական պաշտօնեաներ, 60 հաշակաւոր
հեղինակներ, 100 օրէնագէտներ, 30 դատա-
ւորներ, 80 բարձր պաշտօնեաներ, 1 փոխնա-
խագահ և 3 ընդհանուր քարտուղարներ, ու-

րոնք սերեցան ճօնաթան Էտուըրտսընէն, և
Ամերիկայի օրհնութեան և բարբի պատճառ
եղան:

Սակայն դարձնենք էջը և պատկերացը-
նենք ուրիշ անձի մը՝ Մաքս ճուքսըլի (որ բա-
րոյապէս ինկած մարդ մըն էր) սերունդէն
յառաջ եկող անձերու Ֆիլիքսական և բա-
րոյական վիճակը, հաստատելու համար թէ
չարին սերունդը սրդիէ սրդի անիծուած կ'ըլ-
լայ՝ բնութեան անողոր օրէնքին գործողու-
թեամբ:

Այս անձը՝ Մաքս ճուքսըլ ծնաւ 1820ին,
որով ժամանակակից եղաւ ճօնաթան Էտու-
ըրտսի իր սերունդէն 420 անձեր հաշուուած
են՝ որոնցմէ 300ը աղքատանցներու մէջ
պահուած և խնամուած են, 300ը իրենց ման-
կական հասակին մէջ մեռած են, 440ը զա-
նազան ախտերու ենթարկուած են, 400ը խե-
ղանդամ եղած են, 50ը անբարոյական կամ
հասարակ պոռնիկներ եղած են և վերջապէս
60ն ալ սովորական գողութեամբ զբաղած
են: 130 ոճրագործութիւններ կատարուած
են այս վատահամբաւ սերունդին պատկանող
անձերու կողմէ և Ամերիկեան կառավարու-
թեան ու ազգին նիւթական և բարոյական

մեծամեծ ֆլաաներ հասցունելով ւանիծեալ սերունդ» անուանով ճանչցուած են:

Սիրելի ընթերցող, խորհէ՛ պահ մը վերջդ բեալ երկու վիճակագրութիւններու վրայ որոնք կը պատասխին Ամերիկեան կառավարութեան պաշտօնական տոմարներուն մէջ. ճշնաթան Էտուրտտի անունն ու յիշատակը օրհնութեամբ կը յիշուի, իսկ Մաքս ճուրջընը և անոր սերունդինը անէծքով: Հայ սոցիալական պետք ունի ճշնաթանի պէս մարմինով, մտքով և սրտով առողջ անձերու, Մաքս ճուրջընի պէս մարդիկ անէ՛ծք են մարդկութեան. հեռու անոնցմէ:

Միայն Յիսուս. — Եպիսկոպոս Պէվըրիճ երբ իր մահուան անկողինին մէջ էր իր բարեկամներէն մէկը հարցուց իրեն. «Զիս կրնա՞ ճանչնալ». սակայն Եպիսկոպոսը պատասխան չտուաւ: Իր սնարին քով գտնուող ուրիշ բարեկամներ և իր կինն ալ նոյն հարցումը կրկնեցին, սակայն և ո՛չ մէկուն պատասխանեց: Երբ վերջապէս երիտասարդ քարոզիչը անոր ականջին մօտեցաւ և հարցուց «Սիրելի՛ եղբայր, Յիսուս Քրիստոսը կը ճանչնա՞ս», մահամերձին գէմքին վրայ ժպիտ մը

փայլեցաւ և իր ընդր Յնացած ոյժը հաւաքելով ըսաւ. «40 տարիէն ի վեր զինքը սիրած եմ և իրմէն սիրուած եմ, ո՛հ, սիրելի՛ Փրկիչս, ինչպէս կրնամ մոռնալ զինքը. Անոր պէտք ունիմ: Ամէն մարդ Գոյն Յիսուսէ պէտք ունի թէ այս աշխարհի և թէ՛ յաւիտենականութեան մէջ, լայց մանաւանդ մահամերձ հաւատացեալը իր հոգեւորքի տագնապներուն մէջ չի տեսնիր և ո՛չ մէկ բան բացի Յիսուսէն: Սիրելի՛ Յիսուս:

Ներողամտութիւն. — Յովհաննէս Ոզորմած, Աղէքսանդրիոյ Եպիսկոպոսը, օր մը ազնուականի մը այցելութիւնը ընդունեց: Խօսակցութեան միջոցին ազնուականը ըսաւ թէ ինք մինչև իր մահը չպիտի ներէր իր մէկ նախկին բարեկամին որ իրեն զրկանք ըրած էր: Այս միջոցին Եպիսկոպոսին մատուռին զանգակը զարնուեցաւ և երկուքը միասին գացին աղօթելու համար: Երբ երկուքը միասին ծնրադրեցին խորանին առջև, Եպիսկոպոսը սկսաւ Տէրունական աղօթքը արտասանել որուն հետեւեցաւ ազնուականը բառ առ բառ, սակայն երբ պիտի արտասանէին «Եւ մեզի ներէ մեր պարտքերը» աղերսը, Եպիսկո-

պոսը կանգ առաւ, արնուականը շարունակեց իր աղօթքը, և այս խօսքն ալ բռնել վերջ երբ միայնակ մնաց անմիջապէս խորհեցաւ իր քիչ առաջուան խօսքին վրայ թէ՛ չպիտի ներէր իր նախկին բարեկամին, և ա՛լ չի համարձակելով «Ինչպէս որ մեք ալ կը ներենք մեր պարտականներուն» ըլլալ շարունակելու, ամօթահար կամացուկ մը դուրս ելաւ մատուռէն, գնաց գտաւ իր նախկին բարեկամը, ներեց անոր սրտանց և յետոյ փութով վերադարձաւ մատուռը՝ ուր դեռ էպիսկոպոսը կը շարունակէր իր աղօթքը, և համարձակօրէն լրացուց իր աղօթքին մնացեալ մասը:

Իմաստունից բարի խրատը «Ն-ի Խորհէ՛ — ալ — գործէ» . — Թաթարիստանի իմաստուններէն մէկը փողոցներէն և շուկաներէն անցնելով բարձր ձայնով կ'ըսէր «Ո՛վ որ 400 ոսկի տայ ինձ անոր շատ թանկագին խրատ մը պիտի տամ»: Թագաւորը երբ լսեց իմաստունին այս խօսքը հրամայեց իր գանձագետին որ 400 ոսկին վճարէ և յետոյ խնդրեց անկէ որ իր թանկագին խրատը տայ: Իմաստունը ըսաւ . «Ն-ի Խորհէ՛ — ալ — գործէ», Պատասկանները խնդացին իմաստունին այս

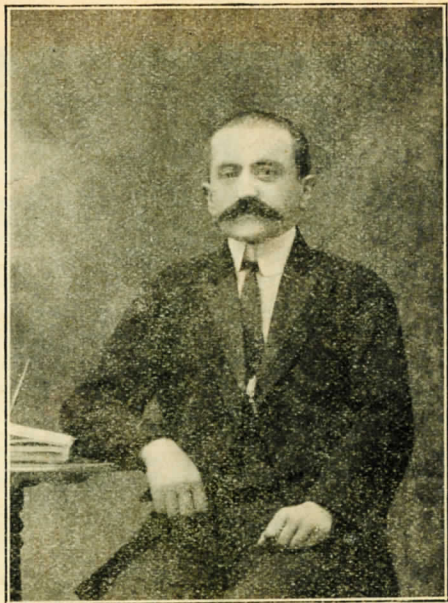
խօսքին վրայ և ըսին թէ ան հարիւր ոսկի չէր արժեք: Սակայն թագաւորը շատ գոհ մնաց անոր տուած խրատէն և սյդ խօսքը գրել տուաւ իր սենեակին պատերուն և իր գործածած բոլոր տնական առարկաներուն վրայ:

Քիչ վերջ թագաւորին պալատականներէն մէկը դաւաճանու թեամբ ուղեց սպաննել զնա, գահ բարձրանալու համար, ուստի կանչեց թագաւորին վերադոյժը և անոր մեծ գումար մը տալով և բարձր պաշտօն խոստանալով համոզեց որ թագաւորէն արիւն առած միջոցին թունալի նժգրակով մը զայն մահացնէ՝ արեան մէջ թոյն խառնելով: Հին ատեններ մարդիկ արիւն առնելու սովորութիւնը ունէին իրենց առողջութեան համար: Երբ թագաւորը կանչեց իր վերադոյժն, սա մտադրեց իր չար նպատակը գործադրել. իր ձեռքին մէջ ունէր թունալի գործիքը. այն բոպէին երբ ինք պիտի թունաւորէր իր տէրը իր աչքերուն հանդիպեցաւ պատին վրայ գրուած իմաստունին խրատը. «Նախ խորհէ՛ ապա գործէ», ու վերադոյժը սկսաւ խորհիլ. «Եթէ ես թոյն ներարկեմ՝ թագաւորին արիւնին մէջ ինք պիտի մեռնի, սակայն իր յանկարծական մահը կտակած պիտի յարուցանէ,

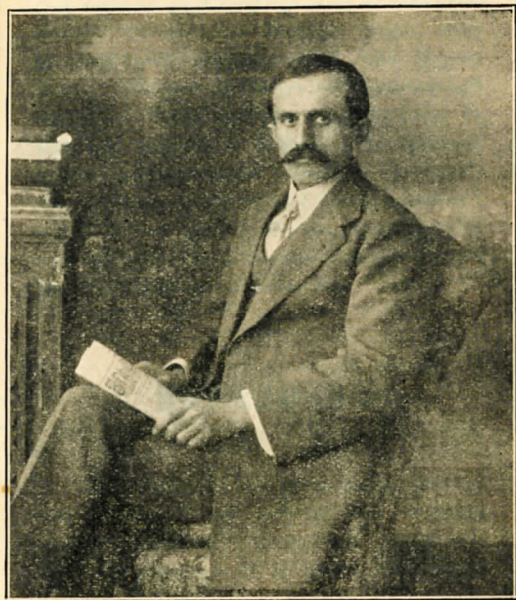
ուստի բժշկական քննութեան պիտի են-
 թարկուի որով պիտի սպացուցուի իր թու-
 նաւորուած ըլլալը, ան ատեն բնականաբար
 պիտի գիտնան թէ ես ըրած եմ, և ի՞նչ պիտի
 ըլլայ վերջս... կախաղանչ: Այս բոպէական
 խորհրդածութեան տակ վիրարոյժին գոյնը
 նետեց, ձեռքերը սկսան գողգողալ և չի հա-
 մարձակեցաւ թունաւորել իր տէրը: Սակայն
 թագաւորը տեսնելով վիրարոյժին շուարու-
 մը և ձեռքերուն գողգողալը, հարցուց պատ-
 ճառք և խեղճ մարդը անոր ստքերը իյնալով
 խոստովանեցաւ ամէն բան ու ներողութիւն
 խնդրեց: Թագաւորը բնականաբար ներեց վի-
 րարոյժին, սակայն փութով ձերբակալել
 տալով դաւաճան պաշտօնեան կախաղան
 ըրարձրացուց: Իմաստունին խրատը թագաւո-
 րին կեանքը փրկեց:

Սիրելի՛ ընթերցող, ոսկեղէն կանններէդ
 մէկն ալ աս թող ըլլայ, «Ն-ի Ի-րհիլ» ապ-
 ֆ-րիլ»:

ՃԵՄԱՐՏՈՒՔԻԱՆ ՍԻՐՈՅԻ ԽԱՄԱՐ. —
 Դ. Գարու մարտիրոսներէն մէկը՝ Ս. Փիլիպ-
 պոս, փոզոցներէն քաշուելով դատարան
 տարուեցաւ, ուր դատաւորը սպառնալիքնե-

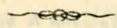

ԼԵՒՈՆ ԱՐԱՊԵՍՆ
 Ուսուցիչ-Հրապարակագիր (Բղի)

ՅՈՎ.ՍԷՓ Է. ԹԵԳԸՐԵԱՆ
ՖԵՐՐՈՂ (ԳԱՆԻՐԷ)

րով ստիպեց զայն որպէտզի թագաւորին հրամանին հնազանդէր: Սակայն Եպիսկոպոսը քաջութեամբ պատասխանեց. «Ես Կոյսեր կրնամ հնազանդիլ միայն այն պարագային երբ հրամանները ճշմարիտ կ'ըլլան, բայց ես Երկինքը՝ երկրէն, և երկնաւոր թագաւորը՝ երկրաւոր թագաւորէն նախագաս կը սեպեմ, ուստի ճշմարտութիւնը չեմ կրնար ուրանալ, ո՛չ ալ կրնամ զայն զոհել Կոյսերո՛ւ: Երբ ողջ ողջ այրուեցաւ ինք, բոցերուն մէջէն փառասրանու թիւն կ'երգէր Ասասուծոյ:

ԱՌՈՂԶԱԿԱՆ

Ծերութիւնք. — Մարդկային կեանքի տեւողութեան այն շրջանը, ուր մարմինը աճելէ դադարելով՝ հեազհետէ դէպի անկում ու քայքայում կը դիմէ, ծերութիւն կը կոչուի:

Ծերութիւնը կարելի է բաժնել երեք շրջաններու. սկսող ծերութիւն, բուն ծերութիւն և խոր ծերութիւն կամ զառամու թիւն:

Մերուժեան վրայ ճշգրիտ գաղափար մը կազմելու համար պէտք է մի առ մի քննել բնախօսական այն երեւոյթները, որոնք կը պարզուին ծերուժեան իւրաքանչիւր շրջանին մէջ:

Ահազ ծերուժիւնը իւրաքանչիւր սեռի համար մասնաւոր երեւոյթներով կը յայտնուի: Աինքրուն քով այս շրջանը կանխահաս է, անոնց ծերուժիւնը կարելի է սկսուած նկատել երբ դաշտանը դադրի հոսելէ և յաջորդէ ամլութիւնը, վիճակ մը որ սովորաբար 50 տարեկան հասակին մէջ տեղի կ'ունենայ: Այր մարդոց ծերուժեան սկզբնական շրջանը 60 տարեկանէն կը սկսի և կը տեւէ մինչև 70:

Ասկայն երբեմն կրնայ պատահիլ որ ծերութիւնը վերոյիջեալ շրջանը կանխէ կամ յսպաղի իւրաքարչիւր սեռի ներկայացուցիչներուն քով, պարագայ մը որ կարծում ունի իւրաքանչիւր անհատի ապրելու [կերպէն առողջական կամ հիւանդագին վիճակէն:

Մերուժեան առաջին շրջանին մէջ մարդդգալարար կը վատուժի, ծննդական գործարանները կը թերանան իրենց բնական պարտականութեանց մէջ: Աինը կ'ամլանայ, իսկ այլը իր նմանը արտադրելու իր կարողութեանէն շատ բան կը կորսնցնէ: Զգայարանները

կը թերանան իրենց պաշտօնի անթերի կիրառումին մէջ, մկանային զօրութիւնները երթալով կը նուազին, սղնայարը կը ծախ, տեսողութիւնը կը տկարանայ, մարմը չորնալով գեղին փայլ մը կ'առնէ և մարմնոյ գեղին մասերուն վրայ փոթեր աւ խորշմներ կը գոյանան:

Բուն ծերութիւնը կը սկսի 70 տարեկանէն, երբ թեթև տկարութիւնները կը սկսին լուրջ հանգամանք մը առնել, գործարանալին շինուածներու նորագութիւնը կը նուազի, մկաններու ուժը կը սպառի, սղնայարի կորութիւնը դգալապէս կ'աճի, դէմքը կը գունատի, մազերը բոլորովին կը ճերմկին: Շնչերակներու ու երակներու ներքնաթաղանթը կը կարծրանայ և արիւնը իր շրջանը երակներու մէջջէն դանգաղօրէն կը կատարէ: Շնչերակներու այս կարծրացումը բժշկութեան մէջ ծանօթ է պնդերակութիւն անունով: Մնդառութիւնը և մարտղութիւնը թերի կատարուելով մարմնոյ ջերմութիւնը դգալարար կը նուազի:

Մերուժեան այս շրջանին անխուսափելի են անդամալուծութիւնը, արիւնահոսութիւնը, լնդագարութիւնը, ջրգողութիւնը և այլն:

Մերութեան վերջին շրջանն է խոր ծե-
րութիւնը կամ զառամութիւնը, երբ ծերու-
նին կը կորսնցնէ իր մտաւոր ու մարմնաւոր
բարձր կարողութիւնները և տեսակ մը ապուշի
մը երեւոյթը կ'առւնէ: Երբ կ'ընտանութիւնն ու
անկարող վիճակը մանուկի մը երեւոյթը
կուտայ անոր եզակի մերձեցում մը կեանքի
երկու եզրներուն:

Հետզհետէ մարմնայ շարժումները դժ-
ուարանալով, ծայր աստիճան կը դանդաղին:
Կորստամակ ծերունին գողգողելով ոտքի
կ'ելլէ նոտած տեղէն և գաւազանի մը օգնու-
թեամբ հազիւ կրնայ կաշն ի կազ մէկ երկու
քայլ առնել, տեղափոխութիւն մը՝ որ յա-
ճախ անդամալուծութեամբ կը վերջանայ:
Ներքին գործարաններուն գործունէութիւնը
օրէ օր կը դանդաղի մինչև վերջնական դա-
դարումը:

Սակայն պէտք չէ կարծել թէ բնախօ-
սական վերայիշեալ երեւոյթները որոնք ծե-
րութեան յատուկ են, կը պատշաճին իւրա-
քանչիւր անհատի կան մարդիկ որոնք, հա-
կառակ իրենց յառաջացած տարիքին, ընդ-
երկար կը պահեն իրենց մտաւոր ու մամնա-
ւոր կարող ու գործունէութիւնը: Յաճախ
տեսնուած են ծերեր որոնք առանց ակնոցի

կը կարգան կամ առանց ցուպի երկար պողպա-
նեք կ'ընեն, վառ պահելով իրենց մտաւորա-
կան կարողութիւններն ու երիտասարդական
կորովը:

Մնդառութեան տեսակէտով, ծերերը
պէտք է ուտեն փոքրիկ ծաւալի տակ սննդա-
բար և դիւրամարս սնունդներ, ինչպէս կաթ,
մածուց, հաւկիթ, ձուկ, միս: Թմորուած ըմ-
պելիներու գործածութիւնը օգտակար է.
Քիչ քանակութեամբ ընտիր գինի և սուրճը
լաւ են ծերերուն: Երկին ծերութեան կաթն
է, կ'ըսէ առածը:

Մերերը յաճախ բայց քիչ ճաշելու են:
Ճաշէ ետք թեթեւ պտոյտները օգտակար են
անոնց համար:

Հրաչեայ Տերուկի

1. Անցնուցիւն կամ քնատութիւն շատ
պատճառներ ունի, զորոնք բաւանալով միայն
կարող կ'ըլլանք արմատէն բուժել զայն:

2. Մտային զբաղում, ձանձրոյթ, յուսա-
խարութիւն, յուզում, ինչպէս նաև մարսու-
ղութեան խանգարում, գիշերային խրախ-
ճանութիւնք, պար, թատրոն, սինէմա և ըն-
պատճառ են քնատութեան:

3 Դարմաններն են նախ մարտողութեան հոգ տանիլ, մանաւանդ երկզոյնն քիչ ուտեալ, թեթեւ բան մը ուտել: քիչ մը հաց, կարագ, նարինջ, դիւրամարս պտուղ և ըն. ստով արիւնը ուղեղէն ստամոքս կը քաշուի և քունը տեղի կ'ունենայ:

4. Երբ քնատութիւն ունենաք բարձ մ'ալ աւելի դրէք ձեր գլխուն տակը, որով ձեր արիւնը ուղեղէն վար իջնէ:

5. Մաքրութեան, մարմնոյ և անկողինի, խիտա հոգ տարէք, լուերը, մլուկները քնատութեան պատճառ են, փոխանակ անոնց հեռացման ճար մ'ընեալու բժիշկին դիմել ու քնանալու գեղ առնելն յիմարութիւն է:

6. Եթէ մորթային հիւանդութիւն մ'ունիք ջանացէք ժամ առաջ բուժել տալ, քանզի անհնար է քնանալ առանց այդ արդելիչ վիճակէն աղտակելու:

7. Մէզի փամփուշար երբ անկողին երթալէ առաջ լաւ մը չպարպուի անքնութիւն կը պատճառէ: Ուստի սովորութիւն ըրէ այս մասին ուշադիր գտնուիլ:

8. Գրգռիչ բովանդեղութեան ընթերցումը անքնութեան պատճառ է, մանաւանդ երբ անկողինի մէջ պառկած կարգաք, դադրե-

ցուր այս վատ սովորութիւն և անքնութիւնը կը բուժուի ինքնին:

9. Հոգեւոր երզ, շարական մը վանկ վանկ մտքին մէջ կրկնելով լաւ բուժիչ մը կ'ըլլայ անքնութեան. փորձեալ կ'արժէ:

10. Յիշէ սակայն որ «Եօթն ժամ ի քուն բաւ է ամենուն». ասկէ աւելին մի փնտաեր. մի փոխէք նաև քնոյ ժամերը, ցերեկը աշխատանաց և գիշերը քնոյ յատկացուցէք:

Ճարոնական 41 հրահանգներ 400 տարի ապրելու համար.

1. Որքան հնար է բացօդեայ տեղ ապրէ:

2. Կանուխ պառկէ, կանուխ ելիր:

3. Այց կամ առ առաւելն 7 1/2 ժամ քնացիր մութ տեղ մը բաց պատահաններով:

4. Սուրճ ու թէյ շատ չափաւոր գործածէ, մի ծխեր, ալքոհոլէ հրաժարէ:

5. Օրը միայն մէկ անգամ միս կեր:

6. Օրական մէկ կարճ լոգանք ըրէ, որքան կրնաս տոկալ, տաք ջրով:

7. Միայն բուրդէ հանդերձներ հագիր:

8. Շարժիչ մէկ օր հանգչէ, այն օրն մինչեւ իսկ մի կարգար և մի դրեր:

9. Բուռն կիրքերէ հրաժարէ նաև չափազանց մտային աշխատութեան:

40. Չափազանց տաք տեղ մի կենար:

11. Մարմնայ գործարաններէն որն որ տկարանայ նոյն տեսակ գործարաններն գործած է կերակուրիդ համար:՝

Երկայնակեցութիւն. — Մարդ չմեռնիր հասկա մարդ անձնասպան կ'ըլլայ: այսպէս է ըսած գիտուն մը, և ճշմարիտ է այս, երբ նկատողութեան առնենք անժուժկալութենէ, արեքցութենէ և տեսակ տեսակ մութութիւններէ պատասհած մահները:

Կրները աւելի երկայնակեաց են քան այրերը, քանզի աւելի կանոնաւ որ կեանք կ'անցնեն և ժուժկալ են քան այլ մարդիկ, նաև զինուորական տաժանելի կեանքի ենթակայ չեն:

Բացօդեայ կեանքը կը նպաստէ երկայնակեցութեան, երկրագործներն և զիւղը բնակողներ աւելի երկայնակեաց կ'ըլլան:

Կրօնականները իրենց կանոնաւոր և չափաւոր կեանքով ամենէն աւելի երկայնակեաց կ'ըլլան, արուեստաւորներուն միջին

տարիքը 65 է բժիշկները հազիւ 56 տարեկան կ'ըլլան:

Անոնք որ կերուխումի և սեռային հաճոյքներու անձնատուր են եղած շատ կարճ կեանք կ'ունենան, արքայական ընտանեաց կենաց տեւողութիւնը շատ կարճատեւ կ'ըլլայ:

Մեծն Աղէքսանդր զինեմութեան զօժէ եղած, Կարոս Է., Ֆրանսուա Ա., Կարոլուս Թ., Լուի ԺԲ. և ԺԳ. ԺԸ. մեռած են շատակերութեան հետեւանքէ, և Լին որկրամուլ և զինեմուլ:

Ժառանգական է երկայնակեցութիւնը. կան երկայնակեաց գերգատտաններ, նաև ծնողաց տարիքը մեծ դեր կը կատարէ երկայնակեցութեան մէջ, երբ հայրը 25-40 և մայրը 25 35 տարեկան ըլլայ ասոնց զաւակներն քաջաւորջ և երկայնակեաց կ'ըլլան: 40ը անցուկներու զաւակները կարճատեւ կեանք ունեցող զաւակներ կ'արտադրեն, սուտի փութով կանուխ ամուսնանալ:

Մնունդը երկայնակեցուլծեան վրայ կարծես չունի աղգեցուլծիւն. բուսակեր և մսակեր, լակ ջուր խմող և ջրախառն գինի խմող, ծխող և չծխող երկայնակեաց են եղած, խնդիրը ժուժկալուլծեան և չափաւորուլծեան վրայ է:

Արիւնարբու անասնիկները, որոնք արգրուկ անունով ծանօթ են, ախտաբուժուլծեան էական տարրը կը կազմեն: Առնք ատենով շատ յարգի էին Պուսոյ մէջ: Բայց հիմա «Տէմօտ» եղած են: Եւ սակայն Եւրոպացի գիտունները այս օրերս սկսած են մեծ յարգ ընծայել այդ արիւնարբուներուն, որոնք պատիւ կ'ունենան թերթերու սիւնակներուն մէջ փառաբանուելու: Գիտունները կ'ըսեն թէ տղրուկները կրնան օգտակարապէս գործածուիլ եթէ ուրիշ հիւանդի մը մարմնոյն վրայ դրուած չեն: Բժիշկի բացակայուլծեան ատեն անոնք մեծ ծառայուլծիւններ կը մատուցանեն, ստիպողական պարագաներու մէջ գործածուելով: Տղրուկը գործածելէ առաջ անհրաժեշտ է մարդուն մորթը ալքոլով և յետոյ տաք ջրով լուալ, որովհետեւ տղրուկը խիստ սուր հոտառու-

թիւն մը ունենալուն համար կը պօգուտ աղտոտ մորթի վրայ իր խայթուածքը պարտցնելէ: Ախտ ֆէնիքը անհամար կ'ընէ զինք և սիւպրիւմէն ալ ախորժեի չգար անոր: Իր խայթուածքը ջղայնոտներուն միայն ցաւ կը պատճառէ: Եթէ ըմբոստանայ և չուզէ իրեն յանձնուած պաշտօնը կատարել, քիչ մը կայթ կը լեցնէք վրան և եթէ դարձեալ վարանի այն ատեն պէտք է պաշտօնանկ ընել զայն և ուրիշ մը յաջորդ կարգել անոր: Տղր համար 5 եւ չափահասներու համար 15-20 հատէ աւելի գործածելու չէ: Սովորաբար տղրուկ մը երեք քառորդ ժամէն կ'ուռի այն ատեն ինքնին կը բաժնուի մորթին վըրայէն, 10 15 կրամ արիւն ծծելէ ետք: Արիւնը սակայն կը շարունակէ հոսիլ փոքրիկ վերքէն, որուն վրայ անասնիկը հիւլծ մը ձգած է և այս հիւլծին յատկուլծիւնն է արիւնին թանձրացումը արգիլել: Եթէ արիւնահոտուլծիւնը սաստկանայ, մատերինդ քանի մը վայրկեան վէրքին վրայ կը դնէք և արիւնը կը դադրի: Եթէ տղրուկը յապաղի մորթին վրայէն բաժնուելու, և շարունակէ արիւն ծծել, զդուշացեք բանուլծիւն ի գործ դնելէ և զայն մէկդի քաշելէ, որովհետեւ, սղոցի

նմանող իր փոքր տկուաները կրնան վերքին մէջ մնալ և վնասել: Վրան երբ քիչ մը աղ կամ ծխախոտ ցանէք խսկոյն կր բաժնուի և վար կիշնայ: Զգուշացէք տղորուկ գործածելէ մարմնոյն այն մասերուն վրայ, ուր մորթը խիստ նուրբ է: Մի մուշնաք նաև որ այդ տրիւնարըս անասնիկին խայթուածքը եռանկիւննաձև սպի մը կը թողու որ չ'անհետիր. դէմքի վրայ գործածեցէք այն տտեն միայն երբ ուրիշ կերպ չ'նար չէ ընել: — Բայց մանաւանդ զգուշացէք մարդկային տղորուկներէ, ո'րքան ալ փայլակնաշող երեւին անոնք:

Հրայր

Պրուսայի գափաղճաններուն աւազանները մտնողներուն յատուկ

Երիտասարդ մը հինգ անգամ աւազան մը մտաւ, յետոյ քիթի հիւանդութեան համար բժիշկին դիմեց: Բժիշկը յորդորեց աւազան մտնելէ զգուշանալ, հիւանդը սակայն չէր հաւատար, որ քիթին հիւանդութիւնը անկէ կը պատճառէր, ուստի շարունակեց աւազանը գործածել: Անմիջապէս քիթին հիւանդութիւնը կրկնուեցաւ, երիտասարդը չ'սթափեցաւ մինչեւ որ երրորդ անգամ այն

հիւանդութիւնը կրկնուեցաւ: Ան տտեն աւազանին անմարդութիւնը պատճառ ըլլալն հասկցաւ, այնուհետէ այլ եւս գլուխը աւազանին մէջ չէր մարձեր և կատարելապէս ապաքինեցաւ: Ականջի հիւանդութիւններ միեւնոյն պատճառէ յառաջ կուգան, և շատ անգամ ալ խլութեան պատճառ եղած են: Գիտէ՞ք թէ մեզմէ առաջ ո՞վ է մտած այդ աւազաններուն մէջ, ուստի գոնէ գլուխնիդ մի մարձէք այդ աղտոտ ջուրին մէջ:

Պանիր կերէք, 1 քաշ պանիր հաւատար է 2 քաշ միսի, և սակէ աւելի դիւրամարտ է: Պանիրը 2 անգամ աւելի սննդարար է քան հաւկիթը, և 3 անգամ քան ձուկը: Պանիրի օճիւթ, մաքարնա պանիրով, գեանտաննձոր պանիրով տապկուած կտրեւոր սնունդներ են:

Առանց ծամելու կերակուրն կուլ տալ ծանր հիւանդութեանց պատճառ կ'ըլլայ, մէն մի պատառ այնքան ծամելու է որ ինքնին որկորն ի վար սահի: Զծամուած կուլ տրուած կերակուրներու պատճառաւ ստամոքսի բորբոքում, խիստ գլխիցաւ ևլն. որովայնի խիթ, «անճը, այն' ստամոքսի քաղցկեղ

իսկ ասկէ կրնայ ծագիլ, մինչեւ իսկ աղիք-
ներու փտուածիւն՝ հետեւանք է ասոր:

Արէ աղայք վարժուին բաց պատուհան-
ներով ննջասենեակի մէջ քնանալ, բացօդեայ
տեղ շատ շարժում ընեն, և աւելի բուսա-
կան կերակուրներով սնանին, հայիւ թէ կը
հիւանդանան, և կամ շատ թեթեւ կ'անցնի
հիւանդութիւնը:

Մարձումը (Մարտ) վերստին սկսած է,
և իրաւամբ, մեծ համարում վայելել: Միայն
թէ ակնկալուած արդիւնքը ձեռք բերելու
համար պէտք է որ գործէն հասկցող անձի մը
ձեռամբ կիրարկուի, վասնզի հակառակ պա-
րագային փաստ յառաջ կուգայ: Սրինակի
համար, վտանգաւոր է մարձել այնպիսի տե-
ղեր ուր կը կատակածուի թէ թարախ գոյու-
թիւն ունենայ, և ձախող մարձումով՝ թա-
րախ աւշային գեղձերուն մէջ մտնէ և թու-
նաւորէ արիւնը: Նոյնպէս՝ վտանգաւոր է
երակին մէջ արիւն թխմուած ըլլալէն ուսե-
ցած որունքը մարձել, որովհետեւ հսն թանձ-
րացած արիւնը մարձումով կը լուծուի և սրը-
տին ու անկէ թոքին երթալով, շատ վտան-
գաւոր հետեւանք կրնայ ունենալ:

Կան այնպիսի ուսելիքներ զորս մարդ
ուսելէ ետքը երկար ատեն դէշ հոտ մը
դուրս կուգայ բերնէն: Ճաշէն ետք մէկ քա-
նի հատիկ նոր խարկուած խահլէ ծամելով
ատոր առաջքը կ'առնուի:

Պաղուկ ու մաքուր ջուրը բերնին, կո-
կորդին ու որկորին թաղանթները թրջելով,
դիւրաւ կ'անցնէ մարդուս ծարաւը, և հե-
տեւաբար խմողը կը զովանայ և ջերմութիւնը
կը նուազի: Պաղուկ ու մաքուր ջուրը (շա-
փաւոր քանակութեամբ) կ'ոգեւորէ նաեւ
ստամոքսը և շարժման մէջ կը դնէ անոր պա-
րունակութիւնը, կ'օգնէ մարտողութեան, և
մանաւանդ լուսագոյն դարման է պնդութեան
դէմ: Ստամոքսին մէջ գտնուած ջուրը շու-
տով կը ծծուի արիւնէն, իրմէ դուրս հանած
ջրային մասին տեղը դնելու համար: Պէտք է
լիցծ, հեղուկ, այսինքն ջրոտ վիճակի մէջ
պահել միշտ արիւնը, որպէսզի դիրին ըլլայ
անոր շրջագոյնութիւնը:

Պէտք է միշտ յիշել թէ նշանաւոր բժիշկ-
ները կ'արդիւն 48 տարեկանէն վար գտնուող-
ներուն սուրճ կամ թէյ խմել, վասնզի ասոնք

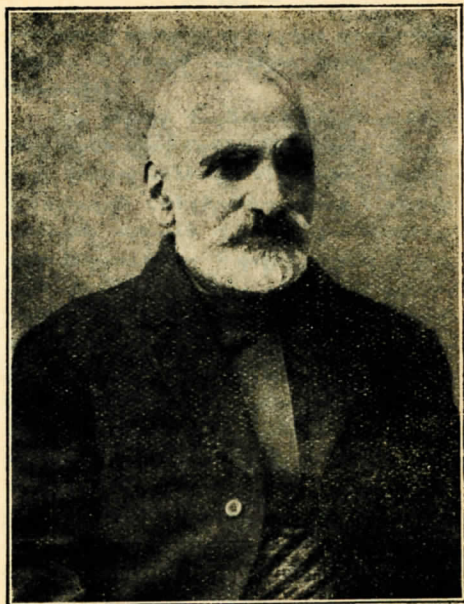
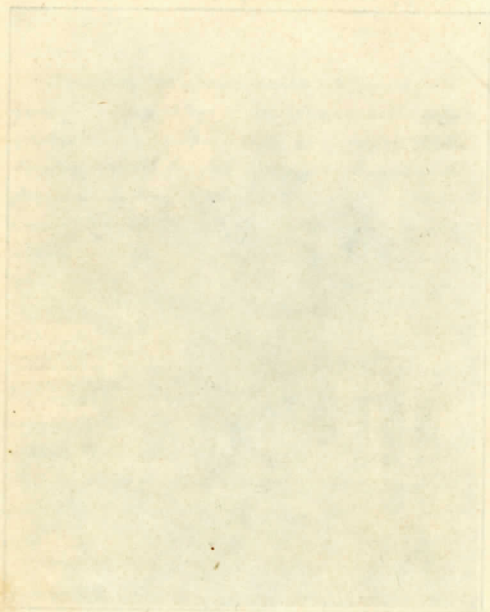
շատ կը գրգռեն անշափահասներուն ջղային գրութիւնը:

Ջրարուժութեան տան անհրաժեշտ է գոռշաւորութիւնը: Կանոնաւորութեամբ գործածուած ջրարուժումը կը զօրացնէ թէև մարմինը, բայց ջուրին անկանոն կիրարկումը ընդհակառակը կը վնասէ մարմնոյն: Հետեւաբար բուժումս սկզբնաւորութեան տանն ուշագործիւն ընելու է: Խակաւ առ ատակաւ փոխել բարեխառնութեան աստիճանը: Այս պարագային մէջ ալ մաքի առջեւ ունենալու է փորձառութեան սահմանած այն հնաւանդ օրէնքը թէ կենցաղափարութեան եղանակին յանկարծական փոփոխումը վնասակար է առողջութեան: Մարդ կենցաղափարութեան մէջ իրեն սովորութիւն բրած մէկ եղանակը փոխած տանն շա՛տ յամբար մէկէն միւսին անցնելու է:

Սթէ ննջասնեակներ տան արեւմտեան կողմն են, անկողինները յաճախ շինելու գործը յապաղելու է մինչեւ կէս օրէն ետքը, որպէսզի լաթերը արեւուն լիակատար բարիքին մասնակցին: Կոկիկ պահելու սխալ

ՏԻՎԻՆ ՇՈՒՇԱՆ ՀՈՒՓՍԻՄԷ ՇՄԱՒՈՆԵԱՆ
ՔԵՐՐՈՂ

ԿԱՐԱՊԵՏ ՎԱՐՃ. ԼԻՒԷՅԵԱՆ
(Խարերդ)

գաղափարը պէտք չէ որ արգելք բլլայ տունը մաքուր և առողջ պահելու աւելի բարձր նպատակին:

Երբ ցերեկը հագնուած ներքնազգեստները նորէն պիտի հագնուին, զանոնք պէտք է թոյլ կերպով սենեակին մէջ կախել գիշերը, և գիշերային հանդերձները պէտք է ցերեկը օդաւորել արեւուն մէջ: Խրենց սենեակները միշտ կարգաւորեալ և կոկիկ ցուցնել ու զող տան տիկիններէն սմանց գիշերային զգեստները մաւթ խորշերու մէջ ծածկելու և կամ ծրարելով բարձերուն ետեւները դնելու սովորութիւնը աղէկ չէ: Աւելի աղէկ է զգեստները կախել յատուկ շինուած փայտեղէն կազմած է և լոյսի մէջ. նամանաւանդ աւելի եւս աղէկ է զանոնք մաքրել և թարմացնել ժամանակ մը դուրսի օդին մէջ կախելով չուանի մը վրայ: Կենսականութիւն կայ Արեւու լոյսին մէջ: Յոյժ զգայուն անձեր լաւ կը զգան այն հաճոյքը, զոր մարդուս կուտայ արեւուն և հոգին ենթարկուած հանդերձներու հպումը:

Ճաօէն առաջ կամ ետքը խնձոր ուտելը շատ նպաստաւոր ազդեցութիւն ունի մար-

սողուլթեան վրայ՝ Հաստատուած է արդէն
 թէ քիչ միտ և շատ պտուղ ուտելը լաւա-
 դայնն է: Ֆրանսացի նշանաւոր բժիշկ մը Փա-
 րիզի մէջ դժուարամարտութեան և յօդա-
 ցաւի նուազումը խնձոր շատ ուտուելուն կը
 վերագրէ և կը գրէ թէ խնձորը առողջարար,
 մարտդական և ստամոքսը զօրացնող պտուղ
 մ'է: Այդ բժշկին գրածը ուղիղ ըլլայ թէ
 ոչ, սա՛ ստոյգ է որ Ֆրանսացիները շատ կը
 սպառեն խնձոր և ուրիշ պտուղներ: Ասոր
 համար է որ Ֆրանսայի մէջ պտղատու ծա-
 ռերու մշակութիւնը վերին աստիճանի զար-
 գացած է: Տարակոյս չկայ թէ պտուղը չա-
 փաւոր քանակութեամբ, շատ առողջարար
 սնունդ մ'է. կէս օրուան ճաշէն ժամ մը
 առաջ կերուած խնձորը փորժակ կը բանայ
 և փորձառուները գիտեն թէ խնձորաթ թուն
 լաւ մարտդական մըն է: Բայց անոնք որ
 խնձորը դժուարամարտ կը գտնեն թող կամ
 քիչ ուտեն կամ բնաւ չուտեն: Հում խնձո-
 րէն նեղութիւն զգացողները եփուած թող
 ուտեն, որ տկար ստամոքսներու համար լոկ
 դիւրամարտ է:

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ ԿԱՐՁ ԽՐԱՏՆԵՐ

Առողջապահական օրէնքը յարգելու
 համար, խորհուրդ կուտամ երիտասարդնե-
 րուն 30 տարեկան ամուսնանալ և օրիորդ-
 ներն՝ 18 տարեկան Պղատն

Ծովը կամ պահեցողութիւնը մոլութեան
 մահն է, առաքինութեան ձայնը, կորովի աղ-
 բիւրը և բոլոր հիւանդութեանց դարմանը:

Թոքերով և մտքով է որ գլխաւորաբար
 կը ծերանանք. հսկենք անոնց առողջութեան:
Պուշտայ

Ծնելու նման մեռնիլն ալ բնական բան
 մըն է, և մարդ կարելի է աւելի կը տառապի
 ծնելու քան մեռած ժամանակ:

ՅՌ. Պախն

Գրել թէ բոլոր մեծ գիտունները ջուր
 միայն խմած են: Տօֆ. Ֆլեոնի

Գինիի չափաւոր դործածութիւնն ալ
մարտողութեան կը փնտսէ:

Բրոֆ. Բուժիկ

Եթէ կ'ուզէք առողջ ըլլալ հեռու կե-
ցէք բժիշկէն և դեղագործէն ! ?

Մեր ամենանութիւնները շատ գէշ կ'ազ-
դեն սերունդին վրայ:

Օգտուեցէք դարնան առաւօտեան մա-
քուր օդէն և ծծեցէք կուշտ ու կուռ. դե-
ղերուն ամենէն զօրաւորն է:

Օդը շնչառութեան հացն է: Այս հացը
ուտելու տեղ կը շնչուի. ահա՛ տարբերու-
թիւնը: Մասն Սիմոն

Շնչուած մաքուր օդը աւելի օգտակար է
քան սպառուած կերակուրը:

Զուարթ մարդոց հետ ճաշեցէք, բնա-
ւանմարտողութիւն չպիտի ունենաք:

Թիւրիկ

Մէկ հաւկիթը բաւական է, երկուքը
օգտակար, երեքը չափազանցութիւն:

Զեր բժիշկը դուք եղէք սակաւակեր
եղէք և ջուր խմեցէք:

Հոֆմանն

Կ'ուզէք 80 տարեկան ապրիլ, առէք
քիչ կերակուր և ըրէք շատ շարժումներ:

Կերակուրդ պակսեցուր, կեանքդ կ'եր-
կարի:

Սեղմիրանը (գորսէ) հագուստեղէններու
ամենէն փնտաղար և ամենէն աղետարեր
մասն է: Տօֆ. Ֆոռա

Մաքուր օդը լաւ սնունդի մը չափ օգ-
տակար է. օդը մեր կենսական ուժն է:

Տօֆ. Ռեվիլիէ Բառիզ

Մանկանց հագուստի առողջապահու-
թիւնը կը կայանայ երեք բառի մէջ. մաքուր,
պարզ և ազատ: Տոնսակոյիլ

Մարմնամարզ ըրէք, ձեր երիտասարդու-
թիւնը պիտի երկարէք: Լօփ

Ինչ որ հաճելի կը թուի և ճաշակնուդ
յարմար, երբեմն խիստ վտանգաւոր է ձեր
ստամոքսին: Տօֆր. Ռեվիկյիէ Բառիզ

Մաքուր կեցողը, իր առողջութեան
տէրն է: Տօֆր. Ֆոշոն

Նա որ լաւ չը ծամեր, ուշ կամ կանուխ
ստամոքսի հիւանդութեան ենթակայ պիտի
ըլլայ:

Առողջապահական միջոցներ գործածե-
ցէք եթէ չէք ուղեր դեղ գործածել:

Մարդ կերած կամ մարած ժամանակ
պէտք չէ մտաւոր աշխատանք ունենայ:
Անամ Կօրիկ

Լաւ եփած հացը, չոր միսը, դիւրամարս
բանջարեղէնները լաւ կը յարմարին բանաս-
տեղծներուն և գիտուններուն:

Մոշոբ

Չափաւորութիւն, կանոնաւոր աշխա-
տանք, պարզութիւն. ահա՛ երկար ապրելու
գաղտնիքը: Ֆրոնկնս

Նա որ շատ զօրաւոր սնունդ կ'առնէ,
չը տառապելու համար պարտի մեծ շար-
ժուսներ ընել:

Ոգելից ըմպելիները մսկոտները աւելի
մսկոտ կ'ընեն:

Պէտք է քթով շնչել, թոքերուն մէջ
գացած օդը տաքցնելու համար:

Քսնի

Ամէն ճաշէ առաջ, ձեռքերնիդ լաւ մը
լուացէք:

Առողջութիւնը կարելի չէ ձեռք բերել
ծուրութեամբ և անգործութեամբ:

Պրոսարկոս

Գիշերուն ճաշը հետեւեալ օրուն
նախաճաշին փաստելու չէ:

Յուրտին գիմագրելու համար թէ, գործածեցէք: Տօք. Պապինկ

Լոգանքէ մը վերջ ամենօգտակարն է ոտքով պտոյտ մը: Տօք. Վիլին

Պաղպաղակը ճաշի ժամանակ, շատ քիչ անգամ կը փնտտէ, բայց ճաշերէ գորտ, միշտ կը փնտտէ, մի գործածէք: Տօք. Տօնկ

Նա որ լաւ կը ծամէ, անոր ստամոքսը չը տառապիր: Տօք. Ֆրկոնի

Չափաւոր կերակուրը շատ հիւանդութիւններ կը վանէ:

Շատ սխորժակով կերակուրին կը յաջորդէ գէշ գիշեր մը:

Ճաշի տտեն պէտք է գրեթէ երեք գաւաթ ջուր խմել:

Տանը ամենէն վերի յարկը բնակեցէք: Տօք. Ֆրկոնի

Շարժումը մարմնոյն առողջութեան այնքան կարեւոր է որքան սնունդը:

Տղոց սենեակներուն մէջ, ո՛չ վարագոյր դիր, ոչ ալ գորգ: Տօք. Ֆրկոնի

Ծխախոտի չափաւոր գործածութիւնը աւելի օգտակար է քան փնտտակար, բայց պէտք չէ օրը 20 կրամը անցնիլ: Տօք. Մոնկն

Ստամոքսէ տառապողները միայն եփած պտուղ ուտելու են: Տօք. Մաոքինկ

Ծարու եղած ժամանակնիդ ջուր խմեցէք, բայց քիչ քանակութեամբ մէկ անգամէն: Տօք. Բնայր

Լաւ քննալու համար պէտք է ֆիզիքական շարժում և գաղջ ջուրով պանծ մը: Տօք. Ֆրկոնի

Եթէ մարդ քիչ ուտէ և քիչ խմէ, երբէք հիւանդ չ'ըլլար: Հիբոկրատ

Ոգելից բմպելիներն կարող են հանճարներն անգամ փճացնել:

Հաւաքեց

Ռոսոսոբոյ

ՏՕՔԹ. Մ. ՄԱԼԱՔԵԱՆ

ՊԱՅՔԱՐԸ ՃԱՆՃԵՐՈՒՆ ԴԼՄ

որոնք սարափոխիկ հիւանդութիւններու սարածիչներ են

1. Գիտականապէս ճանչցուած ու ամենօրեայ փորձառութեամբ ապացուցուած է՝ թէ ճանճերը տարածիչներն են բազմաթիւ տարափոխիկ հիւանդութիւններու, մասնաւորապէս քօլերայի, ժանտախտի, թոքախտի, կեղծմաշկի եւ այլն:

2. Ճանճը ո՛չ միբրոպի բոյն մ'է, այլ ան կը կրէ նոյնպէս ամենուրեք, իր թեւերով, թաթիկներով ու կղկղանքով, հիւանդութիւններու սերմերը, որովհետեւ հիւանդին սենեակէն անիկա կ'անցնի ճաշարասը, ուր

կը դպի բոլոր կերակուրներուն՝ հիւանդին վէրքերուն, թուքին ու աղտեղութիւններուն հպելէ յետոյ, կամ ճեմիչներու, տան կամ շրջանակներու աղբերուն վրայ պատելէ յետոյ:

3. Ճանճը արտակարգ արագութեամբ կը բազմանայ: Ապրիլի և Մայիսի միջև ծնող զոյգ մը ճանճ մինչև Սեպտեմբերի ատենները 5,598,720 միլիոն ճանճերու ծնունդ կուտան, որովհետեւ անոնց սերունդները ծնելէ շատ քիչ յետոյ արդէն կ'սկսին իրենց կարգին առատօրէն բազմանալ:

4. Նկատելով որ երբ ճանճերը արդէն սկսած են բազմանալ, անկարելի է այլևս իրական կերպով անոնց առաջն առնել, պէտք է ուրեմն անոնց դէմ պայքարի սկսիլ շատ կանուխէն, Ապրիլին և նոյն իսկ աւելի առաջ:

5. Զանոնք ջնջելու համար, պէտք է սկսիլ զանոնք ոչնչացնել հոն ուր իրենց ձուերը կ'ածեն: Այս տեղերն են. Ա. ճեմիչներն ու կոյուղիները. Բ. տնական տղրերը. Գ. ախոռներն ու ամենուրեք, ուր աղբիւս կը դնուի. Դ. լճացած ջրերն ու խոհանոցներու և պարտէզներու խոնաւ տեղերը, և վեր-

չապէս բոլոր աղտեղի ու վատառողջ վայրերու մէջ :

6. Ճանճերը ոչնչացնելու համար ամէնէն ազդեցիկ միջոցներն են. ֆլօրիւր ար շօ, Սիւլֆամթ ար քրիւիլը, Սիւլֆամթ ար Ֆէր ճեմիշնէրու համար, Աղտեղութիւններու, տխուր աղբին, լճացած ջուրերուն եւ այլնի համար գործածել մարած կիր, Ֆէնօլ, իւիլ ար շիսթ. քրէզօլ, քարիւղ եւ այլն :

7. Արդէն հասած ճանճերը փճացնելու համար, վերեւ յիշուած միջոցներէն զատ, գործածել ճանճառպան թուղթերը, ջուրով լեցուն ամանները, ուր պէտք է աւելցնել 40% ֆօրմօլ և բալոր այն միջոցները որոնք կրնան զանոնք բռնել և սպաննել :

8. Ոչնչացումի այս միջոցներէն զատ, պէտք է կանխազգուշական միջոցներ ձեռք առնել կերակուրները ճանճերու հպումէն զերծ պահելու համար: Նայելով պահուելիք կերակուրի տեսակին, զանոնք ծածկելու է երկաթամթել կափարիչներով, լաթով կամ թուղթով : Ամէն պարագայի մէջ, պէտք է որ կերակուրը զերծ մնայ այս հպումէն, ոչ միայն որովհետեւ ճանճը հան կը ձգէ ամէն տեսակ աղտեղութիւններ, այլ որովհետեւ՝

և մանաւանդ որ՝ ան հոն կը զետեղէ շատ մը հիւանդութիւններու սերմերը, որոնց զսէրը կ'ըլլանք մենք այսպիսով :

Եթէ մինչև այսօր անգիտակից զսէր էինք մենք, այս տեղեկութիւնները ունենալէ յետոյ, գիտակից ու յանցաւոր զսէր եղած կ'ըլլանք, ու մեր և մեր նմաններուն դահիճները :

Կայս. Բժշկական Ընկ.

Աղտոտութիւնը սոսկալի աւերներ կը գործէ: Մորթի ծակախեղներն աղտով կը խրցուին, այս ծակախեղներն գոցուելով արտաթորումը կը դադրի, որով արիւնը կը թունաւորուի, արեան փրատակար բաները, որ արտաքսուելու էին ներսը, արեան մէջ, փակուած թնալով մարդը կը թունաւորեն: Այս մարթին ծակախեղներն խցուելով երիկամունքի հիւանդութիւն յառաջ կուգայ: Երիկամունք՝ մարմինէն արտաքսելու էն կարեւոր գործարանն է. երբ աղտին պատճառաւ մարթը կը դադրի արտաքսելու, երիկամունքին պաշտօնը կը կրկնապատկուի, կը ստիպուի չափէն աւելի գործել, մարմինէն ար-

տաքսելու վնասակար բաները. ատեն մը յա-
ջողելէ ետե կը տկարանան երկկամունք, հի-
ւանդանալով տխտաւոր կ'ըլլան: Ուստի եթէ
մորթը մաքուր պահենք մարմնի առողջու-
թեան շատ նպաստած կ'ըլլանք:

Նասրը. — Հացի կեղև, +էնոր, թաթիկ
զօրաւոր քացախի մէջ, դիր նաւաւին վրայ,
լաթով մը կապէ. գիշերը բրէ այս, կրկնէ մի
քանի անգամ և նասրը կ'անհետի:

**Կ'ուզե՞ս որ մազդ չթափի, առաւօտը
երեսդ լուացած ատենդ մաղերդ բնաւ մի'
թրջեր, այլ չոր սանտրէ և վրձինէ մա-
ղերդ: Սակայն գտնէ շաբաթը մէկ անգամ
գլուխդ օձառով լուս. մաղերդ լու մը չորց-
նելէ ետեւ, լուալէդ անմիջապէս ետքը, 15
րոպէի չափ մաղերդ մեղմօրէն վրձինէ:**

Գլխու մորթը հիւանդութեան խիստ
ենթակայ է, նաև հերաթափութեան. պատ-
ճառ, անմաքրութիւն թեփոտ զլուխը մոր-
թի հիւանդութիւն ունի. պէտք է մաքրու-
թիւն, դարմանը պարզ է. ջուր, օձառ և

վրձին. ատենը լու գործածողը ոչ թեփոտ
գլուխ կ'ունենայ ոչ ալ հերաթափութիւն:

Յիմարուրիւնը, ըստ Տօք. Նիքէի հի-
ւանդութիւն մ'է որ արեան կամ ուղեղի
թունաւորումէ յառաջ կուգայ. երբ անոր
պատճառներն վերցուին յիմարութիւնն ալ
կ'անցնի:

Լեմօնի հիւթը նասրի դեղ է. օրը 2 3
անգամ քսէ այս հիւթը նասրին վրայ:

Երկիրս արեգակէն կ'ընդունի իր տա-
քութիւնն և լյսը: Բայց արեգակը միեւնոյն
ժամանակի մէջ չկրնալով երկրիս ամէն ծայ-
րերն իր ճառագայթները զրկել, պատճառ
եղած է տաքութեան պաղութեան, հետե-
ւապէս օրուան և գիշերուան յաջորդու-
թեանց:

Ամրան շատ տաք օրերուն մէջ օգը կ'ա-
նօսրանայ ու կը թեթեւնայ, որով հազիւ թէ
չնչառեւարութիւն տեղի կ'ունենայ:

Մարդու կարողութենէն վեր է օդին
տաքութեան դէմ գալ: Բայց և այնպէս

կարող ենք զմեզ պահպանել արեգակին ճա-
ռագայթներուն այն սաստիկ ազդեցութիւն-
ներէն:

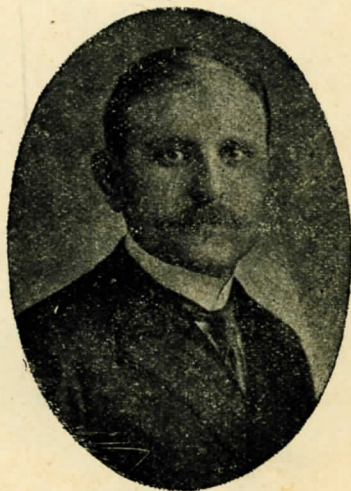
Եթէ եկեղեցիներ և այլ քարաշէն բնա-
կարաններն ամբողջան մէջ զով են, ի՞նչ է
պատճառը, եթէ ոչ՝ արեւուն չկրնալ թա-
փանցելն այդպիսի տեղումնք:

Ասկէ կը հետեւի որ ամառ ատեն պա-
տուհանները գոց պահելու է, մեծ գործա-
րաններու մէջ աւազաններ շինելու է, զի
ջուրը շոգիի վերածուած ատեն օդին ջերմու-
թիւնը կ'առնէ:

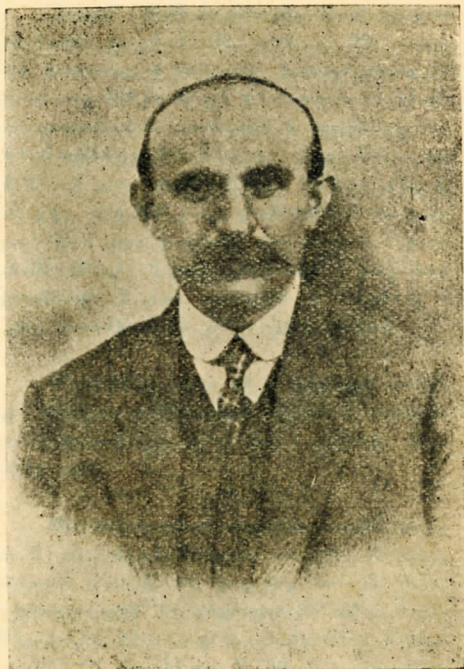
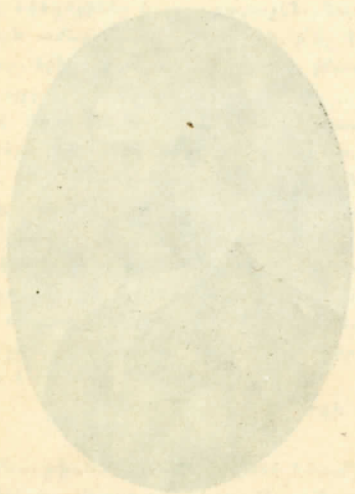
Բնական ջերմութիւնն ալ բարեխառնե-
լու է. զովացուցիչ ըմպելիներ խմելու է.
արեւուն ճառագայթներն ընդունելու յստ-
կութիւն չունեցող հագուստներ և կօշիկներ
հագնելու է, ինչպէս ճերմակեղէնք:

Տօք. Տ Աղլահվերտի որդի

ԱՅՖՆՈՒՔԻՆ. — Պառկելէ գոնէ 3 ժամ
առաջ ընթրիք. միաքդ, ուղեղդ մի գործա-
ծեր: Բունը գալու է, ոչ թէ ստիպմամբ և
դեղով, այլ ինքնին իբր բնական բան: Երբ
քունը փախչի ծանր, ծանր երգեր կամ ոտա-
նաւորներ ըսէ մտքէդ:

ՏԻՍԻ ՍԱՐԳԻՍ ԹԷԼԵՅԵԱՆ

ՆԱԳԻՔԻՆԻ ԳՆԱԿՆԻՍ

Հացը՝ 100 ին 80 սնուցիչ նիւթ կը պարունակէ. **լուբիան՝** 90, սիսեռը՝ 93, սսպը՝ 94, կաղամբը և շոգգամբը՝ կանաչեղինաց էն ջրաշատը 100 ին միայն 8 հաստատուն նիւթ կը պարունակեն. ստեպղին և սպանագը 14, գետնախնձորը՝ 25, Մէկ լաւ հացը հաւասար է 2¹/₂-3 քաշ փաթաթէսի, 75 քաշ հաց և 30 քաշ միս 300 քաշ փաթաթէսի տեղ կը բռնեն 4 քաշ կաղամբ՝ հաւասար է 1 քաշ փաթաթէսի. 3 քաշ շոգգամբ՝ 1 քաշ փաթաթէսի. 2 քաշ ստեպղին և սպանագ՝ 1 քաշ բրինձի, սսպի, լուբիայի և սիսեռի:

Մարմնոյ գոյնը միշտ գեղեցիկ պահելու միակ ու ամենապարզ միջոցն է, յստակ, պաղ ջուրով լուսլ ու հաստ լաթով մարմինը շփել:

Առողջ երախան առաջին տարին պէտք է 9 քիլօ կշռէ, երկրորդ տարին՝ 12 քիլօ, երրորդ տարին՝ 14, չորրորդ տարին՝ 15¹/₂, հինգերորդին՝ 18, վեցերորդին՝ 20¹/₂, եօթներորդին՝ 22¹/₂, ութերորդին՝ 24¹/₂ իններորդին՝ 27, տասներորդին՝ 30: Այսպէս աճող տղան է որ առողջ այր կամ կին մը կ'ըլլայ:

Մագերը պինդ կապելը փնասակար է. նաև բրդէ կապերով մագերը կապելն ալ փնասակար հեռեւանք կ'ունենայ:

Մրջիւններն իսկոյն հեռացնելու համար ծծումրի և պրաքրօի փոշին իրարու խառնէ և մրջիւն գտնուած տեղերը ցանէ:

Սպիտակ ձեռք ունենալու համար, պէտք է լեմնի հիւթի մէջ քիչ մը աղ լուծեւ և ատով ձեռքերը լուալ, և յետոյ չորցնել:

Հերարափութիւնը կը դարմանուի եղիճի արմատը մանրելով և կէս քաշ ջուրի մէջ կէս ժամ եռացնելով 100 արամ քա ցախի հետ: Յետոյ զտէ և ամէն գիշեր գլուխդ ատով շփէ:

Կոկորդին մէջ մխուած ձկան փուշը կ'անհետանայ 63 հում հաւկիթ կուլ տալով:

Գլխու թեփը կ'անհետի եթէ 2 հաւկիթ մէկ լեմնի հիւթի հետ խառնելով լու-

մը շփես գլխոյն մորթը, և յետոյ գաղջ ջրով գլուխը լուստ, թեփը գլխուն մորթին չորնալէն և փոշիէ կը գոյանայ:

Մծեղներուն խայթէն ով որ զերծ ըլլալ կ'ուզէ, դեղին հանդերձ պէտք է հագնի. էն աւելի կարմիրին վրայ կը յարձակի: Գիշերն ալ նոյնը կը պատահի:

Ը Ն Տ Ա Ն Ե Կ Ա Ն

Պաղ ջուրի սիրահարներուն. — Ա մառուան եղանակին մէջ ամէնէն անհրաժեշտ բանն է պաղ ջուրը: Եւրոպական թերթերը ամառը պաղ ջուր խմել ուղղորդուան սա եղանակը կը յանձնարարեն: — Չորով լեցուն շիշը պէտք է հաստ ու թրջուած լաթով մը բաւական փաթթել և արելին մէջ թողուլ: Լաթին ջուրը շոգիանալով, շիշին պարունակած ջուրին ջերմութիւնը մեծապէս կը նուազեցնէ, որով մէկ քանի վայրկեանէն ջուրը սառի պէս կը պաղի:

Հագուստի խոզանակը. — Լոնտոնի Լանսէթ բժշկական թերթը կ'ըսէ թէ բնակելի սենեակներուն մէջ փոշիից հագուստներուն խոզանակումը մաքրասիրութեան դպցման խիստ հակառակ է, թողունք առողջութեան համար անկէց աւտջ եկած չարիքը. ինչպէս փոշիի միկրոպարանոթիւնը որոշակի ցոյց տուած է: Հարկ չկայ մեծ երեւակայութեան տէր բլլալու. հասկնալու համար թէ հագուստի խոզանակը կրնայ շատ գիւրաւ պատասխանատու բլլալ հիւանդութեանց ծաւալման: Փոշին երբէք զերծ չէ միկրոպներէ, որոնցմէ շատերը ախտածին յատկութիւններ ունին: Հագուստի խոզանակը փոշի արտադրող առաջնակարգ տարր մըն է, և քանի որ անոր գործածութիւնը անխուսափելի է, պէտք է կարելի եղածին չափ առողջապահական պահանջումներուն համեմատ գործածել զայն: Անշուշտ հագուստները պէտք է խոզանակուին ճիշդ ինչպէս պէտք է ծեծուին գորգերը մաքրելու համար, բայց երկու կերպերն ալ վտանգ մը կը ստեղծեն որ ատիճանով միայն տարբեր է ոչ թէ տեսակով: Հետեւաբար, ճիշդ ինչպէս որ մասնաւոր վայրեր կան գորգերը

ծեծելու համար, մարդոց բնակութեան հետի — ինչպէս որ պէտք է բլլան, ոչ թէ տուներուն քթին տակ — այնպէս ալ առողջապահական ուղղութեամբ կառավարուած տան մը մէջ պէտք է յատուկ սենեակ մը գտնուի՝ հագուստներուն խոզանակման վերապահուած: Առողջութեան բժախնդիր մարդիկ կը թելադրեն որ փոշիին վատ ազդեցութեան ազատելու համար, հարկ է սեփեփել Ֆլ Քոյ Լոթ Է Խեփել Օրական հագուստները փոշի առնելու անջրմար յարմարութիւններ և գիւրութիւններ ունին, որ երբէք մտաջածին նկատելու չէ հագուստի խոզանակման համար արուած այս պատուէրները:

Պտուղի բիծերը, մանաւանդ կտաւեղէններու վրայ, շատ անհաճոյ երեւոյթ մը կը պատճառեն և մաքրասէր տանտիկիները միջոցներ կը փնտռեն զանոնք անհետացնելու համար: Այդ միջոցներուն մէջ լեմնի ջուրը մեծ դեր կը խաղայ: Լեմնի ջրով պէտք է թրջել բիծերը, և ապա, երբ անհետանան, անձրեւի ջրով լուալ նոյն տեղը: Սնդուսէ և ո՛րեւէ մետաքսեղէնէ այդպիսի բիծեր հանելու համար պէտք է այրած ոսկորի փոշի ցա-

նել անոնց վրայ և 10 12 ժամ թողուլ այնպէս, բայց որովհետև պտուղի բիծերը կերպասին մէջ թափանցելով միւս կողմն ալ կ'անցնին, պէտք է որ փոշին երկու կողմին վրայ ալ ցանուի:

Ակռանքեր մաքրել վրձինով. — Լոնտոնի վարժարանաց մէջ նոր մարմնամարդ մը սկսեր է, որ է ակռաները մաքրել վրձինով: Ամէն առաւօտ, ուսանողները արթննալուն պէս 12 է մինչև 13-14 տարեկան եղողները կը շարուին, և ուսուցչաց կամ ուսուցչուհեաց հրահանգով կը գործածեն իրենց ձեռքը գտնուած վրձինները: Տղայք շատ հաճոյք կը զգան այս նոր մարմնամարզէն: Ուսուցիչք ևս ներկայ գտնուելով կը դիտեն թէ տղայք իրենց տրուած հրահանգով կը վարուին:

Ջարմանալի մարդ մը կայ Կերմանիոյ մէջ իսթալ անուանով, 24 տարեկան: Ասոր մարմնոյն սկզբներն ա՛յնչափ բարակ ու փափուկ են, որ շատ զգուշութեամբ ու կամաց կամաց կը քայլէ եղեր: Օր մը ուղեր է արագ քայլել, բայց մէկ ոտքը կտարեր է: Օր մը բարեկամին մէկը իւր ձեռքը քիչ մը

ամուր սեղմելուն համար, խեղճին բազուկը կտարեր է. ուրիշ օր մը բարեկամ մը կատակի համար կանակին զարկեր է ձեռքով, ոսկրը կտարեր և մարդը օրերով անկողնէն չելնել հարկադրուեր է: Վերջապէս, առ նուազն տարին երկու անգամ ոսկրներէն մէկը կամ երկուքը կը կտարին, սակայն զարմանալի է որ քիչ ժամանակի մէջ կատարելապէս կը բժշկուին եղեր:

Ընտանիքներու մէջ սովորութիւն է ամէն օրեայ սովորական մաքրութիւններէն (խրղմէթ) զատ երկու երեք ամիսը անգամ մ'ալ հիմնական մաքրութիւն մը ընել տան մէջ, ջրով կամ պարզ աւելով: Այս գործը սակայն, մանաւանդ ձմրան մէջ, պէտք է չոր ու պայծառ օրուան մը մէջ կատարել, որպէսզի տան ամէն սենեակներն ալ միանգամայն օգաւորել կարելի ըլլայ: Լաւագոյն է որ մաքրութեան աշխատութեանէն անմիջապէս ետք, օգաւորման տանն, ջերմոցները վառուած ըլլան, որով խոնաւութիւն չմտար տան մէջ:

Թարմ ձիւնով լաւ կը մաքրուին գորգերը կամ հարթ ու յղկուն դեանայատակները: Գորգերուն վրայ քիչ մը ձիւն ցանկելէն ետքը, մեծ խողանակով կամ փոքր աւելով մը անմիջապէս ժողվելու է զայն: Իսկ գեանայատակներու համար շփելու աւել մը գործածել պէտք է:

Լոզանքի ատեն եթէ ջուրին մէջ քիչ անուշադր դրուի, նոյն ջուրին մէջ լոգացողին յոգնած մարմինը կը կազդուրի վերստին, և միսն ալ մարմարինի պէս յղկուն ու ամուր, անհոտ ու մաքուր վիճակ մը կ'առնէ:

Պեղնած ճերմակեղէնները վերստին ճերմկցնելու համար պէտք է թթուած շիճուկի մէջ դնել զանոնք և թողուլ այնպէս, հաստ հիւսկէնով լաթերը փափուկ հիւսկէնով լաթերէն աւելի երկարատեւ: Ապա լուսուլու է զանոնք աճառով անձրեւի գաղջ ջրոյ մէջ, և պաղ ու վճիտ ջուրէ մը անցնելէ ետքը, սովորականին պէս չորցնելու է: Եթէ մէկ անգամին չճերմկնան, կրկնելու է նոյն գործողութիւնը: Ետտ բարակ ու նուրբ ճերմակեղէններու, օրինակի համար, վարագուրի,

առեղնագործուած թիւերու եւայլնի համար կաթը թթուած ըլլալու չէ:

Պրպանի ժամացոյցները երեկոյին լարելէ ետք մինչև հետեւեալ առտու զայն վերստին գրպանը դնելու ատեն, և կամ ուրիշ ատեն գրպանէն դուրս գտնուած միջոցին պէտք է միշտ կախուած դիրքի մէջ դնել:

Ոսկեզօծուած առարկաները մաքրելու համար, պէտք է 17 կրամ փօթաս, կամ սոսա և կամ լաւ եւս 17 կրամ պոռաքս կէս քիլօ ջուրի մէջ լուծել ու այս լուծուածով բարակ վրձինի մը կամ սպունգի միջոցաւ փափկապէս շփել առարկան ապա ջուրէ մը անցնել ու չորցնել: Եթէ կարելի ըլլայ՝ այդ առարկան վառարանի մօտ թեթեւ քերմութեան բռնելով և փափուկ լաթի կտորով մը մեղմութեամբ շփել, ոսկեզօծումը աւելի կը փայլի: Ոսկեզօծեալ շրջանակներու և անոնց նման առարկաներու համար մաքուր ջուր գործածելու է միայն: Ազարի բիծերը թեթեւ մը շփելու է կարուած սոխով մը:

Լուսաճկար Տինցած կամ աղտոտած պատկերները կը մաքրուին, եթէ թարմ հացի միջուկով զգուշուորութեամբ շփուին:

Հայելին եթէ ուղղակի արեւին ճառագայթին դէմ դրուած ըլլայ, շուտով կապականի: Արեւին զօրաւոր ճառագայթները շատ կը վնասեն պակիին, և հայելին, հետեւաբար աղտոտ կը ցուցնէ իր առջև ներկայացուցած առարկան:

Կարմիր գինիին անարատութիւնը փորձելու ամենապարզ ու գիւրին միջոցն է, նոյն գինիէն մէկ քանի կաթիլ կաթեցնել կտոր մը պարզ կուրծի (որով սեւ տախտակի վրայ կը գրեն) վրայ եթէ յառաջ եկած բիծը գորշ գոյն ունենայ, գինին անխարդախ է: Իսկ եթէ կապոյտ և քիչ մը մանուշակագոյնի զարնոյ ըլլայ, այդ բիծը մորենիի կամ հացպտուղի հիւթով խառնուած է: Իսկ եթէ այդ բիծը առանց այլայլելու կարմիր մնայ, պէտք չէ տարակուսիլ ընաւ թէ բուսական կամ քիմիական վնասակար նիւթերով ներկուած է գինին զոր անմիջապէս ետ տալու է:

Թէյը տարուան ցուրտ եղանակին մէջ շատ ընտանիքներ իրիկուընէ իրիկուն կը խմեն: Բնդհանրապէս հաճելի և անփնաս բան մը կը համարեն զայն, մինչև մէկ աստիճան իրաւ է այս, մանաւանդ եթէ չափաւորութեամբ խմուի: Բայց գիտնալու է նաև թէ շատերուն վրայ, մանաւանդ անոնց վրայ որոնք մարսողութեան խանգարում կամ սրտի տկարութիւն ունին, թէյը կրնայ կազդ դուրս ելլելուն, սրտին և ջղային խանգարման պատճառ ըլլալ: Աեւ թէյը յարմարագոյնն է կանանց թէյէն, չինականը՝ չնդկականէն: Թէյը եփելու կամ խաշելու չէ ընաւ, այլ վրան տաք ջուր լեցնելով թողելու սր մնայ 5-10 վայրկեանի չափ. այսպէս պատրաստուածը փնաս չտար առողջ մարմնոյն: Աւելորդ է ըսել թէ շաքար դնելու է մէջը, խմելու ատեն: Լաւագոյն է կաթով խառնուած խմել, վասնզի անուցիչ յատկութիւն մ'ալ կ'ունենայ ատով: Կատարելապէս սխալ է այն կարծիքը թէ կաթով թէյը դժուարաւ մարս է:

Սեճեակի մէջ գտնուած ճանճերը հեռացնելու պարզ միջոց մ'է հետեւեալը.

դ. ու մի տերեւները չորցնելով փոշիացնելէ
հտքը ծխելու է սենեակին մէջ, բայց եթէ
թռչուն գտնուի հոն, պէտք է նախապէս
դուրս հանել զայն:

Անուսահոսութիւն սենեակի մէջ. —

Առ լայն բերնով և ապակիէ խցանով շիշ մը
և մէջը դիր մանուշակ, յասմիկ, վարդի թեր-
թեր եւ այլն և վրան խոշոր աղ ցանելէ ետե
խցէ. երեք կամ չորս շարաթէն սրուակը
անուշահոսութեամբ լեցուած է, և երբ բա-
նալու ըլլաս սենեակը անուշ հոսով կը լեց-
ուի. միայն թէ սրուակը երկար ատեն բաց
ձգելու չէ:

Խանձուած լաթերը սապէս կը նորոգ-
ուին. առ 100 կրամ քլօր կիր, և 900 կրամ
եռացած ջուրի մէջ հալեցուր. կտու մը
թաթիւէ մէջը և խանձուած տեղերուն վրայ
քսէ այս ջուրէն:

**ԿՏԱՆՆԵՐՈՒ ԻՆՊՈՏ ՔԻԾԵՐԸ ԽԱՆՆԻՈՒ
ՄԻՉՈՑ**

Առէք բեւեկնի խկուծիւն (էսանս
սը թեուէպանտին) 250 կ.ամ
Թորեալ ալքոլ 32 »
Ծծմբական եթեր (էթէա սիւլֆի-
ուիկ Եֆուս Բ—հո) 32 »
Խառնեցէք ասոնք իրարու: Լեցուցէք
շիշի մը մէջ և լաւ մը բերանը գոցեցէք:
Երբ գործածել ուզէք, նախ կերպասը
գրէք լաթի մը վրայ, որ քանի մը անգամ
ինքն իր վրայ ծալուած ըլլայ, յետոյ շիշը
ցնցելով՝ բացէք բերանը և քանի մը կաթիլ
կերպասին աղտոտած տեղը կաթեցուցէք, և
անմիջապէս ուրիշ լաթի կտորով մը, որ
պէտք է չոր ըլլայ, շփեցէք մինչև որ բիծը
անյայտանայ:

Տանսիկիկը

Առէք բնկուզի մեծ ու թեամբ վաթկայի
կտոր մը. պլրեցէք ու կեդրոնական մասը
բարակցուցէ՛ք այնպէս մը՝ որ ամբողջութիւնը
կոնի (քէլէ) մը ձեւն առնէ. յետոյ ծայրը
կտրեցէ՛ք ու պզտիկ սկահակալի (ֆինձան

(Թապաղը) մը մէջ դրէք դանի, որուն մէջ պէտք է ձէթ դանուի ու յետոյ բունկցուցէ՛ք: Այս խնայողական կանթեղը կը վառի ա՛յնքան ո՛րքան ատեն մնայ սկահակին մէջ, և գոհացուցիչ լոյս մը կուտայ:

Ճերմակեղէնները օւլայելու և արդուկելու գործը կարեւոր խնդիր մ'է ամէն ընտանիքի մէջ: Շատեր կը կարծեն թէ զուտ օւլան, առանց սեւ է խառնուրդի, օգտակար է ճերմակեղէններուն համար, բայց ընդհակառակը, միայն օւլայով արդուկուած ատեն, ճերմակեղէնք շուտով կը կակուղնայ և կը ճմրթ կուի:

Ճերմակեղէնները փայլուն, սպիտակ և ճկուն կ'ըլլան արդուկելով, եթէ օւլային մէջ հետեւեալ նիւթերն խառնուին: 6-8 շապիկի, 6 զոյգ թեւնոցի և 12 օձիքի համար 120 կրամ օւլայ և մէկ ու կէս քիւօ ջուր բաւական է: Նախ և առաջ $\frac{1}{4}$ քիւօ ջուրը պղնձէ մոքուր ամանի մը մէջ լեցնելով կրակի վրայ դնելու է և այդ պող ու մոքուր ջուրին մէջ աւելցնելու է $3\frac{1}{2}$ թերթիկ ժելատին (փայլ տայու համար), կերակուրի դգալ մը պորաքս (կարծրութեան համար), 5 կրամ սպիտակ

մեղրամոմ, 3 կրամ կարագ (փափուկ, գեղեցիկ և ճկուն ընելու համար) և խահուէի դգալ մ'ալ հեղուկ խէժ (այս ալ արդուկելու ատեն ճերմակեղէնը շուտով չչորնալու համար): Ատնք ամէնքը մէկտեղ իրարու խառնելէ ետքը, 10 վայրկեանի չսփ եռացնելու է, յաճախ խառնելով: Ամանը կրակէն վար առնելով, հեղուկին պողելէն ետքը, 120 կրամ օւլան և մնացեալ $1\frac{1}{4}$ քիւօ ջուրը իրար խառնելով լաւ մը կերցնելէ ետք, եռացած բայց նոր պազած խառնուրդին վրայ աւելցնելու և ամէնքը մէկէն յետոյ մաքուր լաթէ մը անցնելու է, որպէսզի մրուր չմնայ: Ապա այս հեղուկով պէտք է թրջել ճերմակեղէնները և արդուկել զանոնք: Արդիւնքը դրանչելի կ'ըլլայ:

Ահա լաւ դեղագիր մը փափկատուն տիկիններու և օրիորդաց մազերուն համար. — Ուօմ 100 կրամ, կլիսէրին 20 կրամ, վարդեջուր 25 կրամ, վարդի իւղ 10 կաթիլ, շիշի մը մէջ խառնէ և պէտք եղած ատեն ցնցելով դործածէ:

ԹՇՈՒԱՌԱՎԿԱՆ ՃՈՆՃԵՐԷՆ ազատելու համար նախ առտուն սենեակիդ դուռն ու պատուհաները բաց, քանզի, օդի հոսանքէ չեն ախորժիբ ու կը փախչին: Դեղ. քալումէլ և մեղը խառնէ և պնակի վրայ քսէ կը մեռնին:

ՃԵՐՄԱԿԵՂԷՆՆԵՐԸ թրջոց դնելով մաշումէ կը խնայուին. ստա միայն անեղծ ներկերու կը գործածուի:

ՌԵՂԵՂԷՆՆԵՐԸ միշտ գաղջ ջուրով կը լուան:

ԳՈՒՆԱՈՐ գուլպաներն նախ ներքին և յետոյ արտաքին կողմէն կը լուան. դարձնելու համար ալ ներքին կողմէ դուրս ընելով կը կախեն:

ԿՂՈՐ փայտով մը լուացքի նիւթերն եթէ ծեծուին օճառը լաւագոյն կերպով ներս կը թափանցէ:

ԼՈՒԱՅՈՒԱԾ նիւթերն պաղ ջրով այնքան ցօլուելու է, մինչև որ ջուրը մաքուր և պարզ մնայ:

ՀԱՃԻ ՓԻԼԻՊՈՍ ԷՅ. ԵԱԳՈՒՊԵԱՆ ԵՒ ԳԵՐԳԻՍՅԱՆ (Գանիրէ)

Որքան լաթերը շուտով չորնան, այն-
քան գեղեցիկ կ'ըլլան: Օդին մէջ չորցուած-
ներն աւելի ճերմակ կ'ըլլան, քան գետինը
փռուածները:

—

Գօլային հետ քիչ մեղրամամ խառնե-
լով և եփելով աւելի փայլուն կ'ըլլան ար-
դուկելի նիւթերը:

—

Արդուկեալ գօլայը նիւթերը երկար
ատեն պէտք չէ պահել, շուտ կը մաշին:

—

Գօլայելի նիւթերը նախ ներքին կողմէն
կ'արդուկեն:

—

Արդուկեալ նիւթերը ատեն մը կը թո-
ղուն, որ կատարելապէս չորնան և ապա գըզ-
րոցը կը զետեղեն:

—

Գանակ, դգալ եւայլն կը մաքրուին և
կը փայլին թրջած բրդէ լաթով մը աղով
շփելով:

—

Գեթնախնձորը կը պահուի տակաւ-
ներու և սնտուկներու մէջ, որ դրուած են մա-
ւանին մէջ քարէ յատակի վրայ:

Մուկերը անհոտնի իւղը կը սիրեն, և եթէ որոգայթին մէջ դնէք այս իւղէն, խուռն-
երամ ներս կը մտնեն:

Ասաչայրն մըջիւններն չեն սիրեր. դրո-
ուած տեղէն կ'անհետանան:

Պէնզիքը առաջնակարգ միջատասպան է, և բամպակի վրայ կաթեցնելով և ծակերն դնելով մուկերն ալ կը փախցնէ: Փայտի որ-
դերն ալ կը ջնջուին ճեղքերուն մէջ պէնզին քսելով:

Ցուրտ եղանակին՝ ոտքերը տաք պահելու համար, կոշիկին մէջ 3-4 կարգ ծծուկ թուղթ դիր, ամէն օր նոր:

Կօսիկներն դիմացկուն ընելու համար փորձուած լաւագոյն միջոցն է, նոր կոշիկներուն յատակներն 2-3 անգամ թերփէնթին — թիրէմէնթին — քսել:

Երկար ասեմ անգործածելի պահուելիք ներմակեղէնները նոր լուացուա-

ծի պէս սպիտակ կը մնան, եթէ լուարով լաւ մը չորցնելէ ետք, առանց արդուկելու, պլուած պահուին:

Գորգերը մաքրելու համար քիչ մը աղ և ցորենի թեփ իրար խառնելով, գորգին ամբողջ երեսը այդ խառնուրդով լաւ մը շփելէ ետքը խղանակելու է. այս եղանակաւ թէ գորգը կը մաքրուի և թէ գոյները կը թարմանան:

Գուցաւոր կերպաս մը լուալէ ետքը, եթէ քացախախառն ջուրէ մըն ալ անցուի, կերպասին գոյները կը թարմանան: Դոյլ մը ջուրին համար 2 գաւաթ քացախ կը բաւէ:

Շագանակը պատեանովը մէկտեղ դիր բացօդեայ տեղ մը 3-4 շաբաթ, յետոյ ստկէ և դիր փայտէ սնտուկի մէջ կարգ կարգ աւազ լեցնելով վրանին: Մինչև նոր շագանակի ատեն թարմ կը մնայ:

Նարինջ և լեմոն 6 ամիս կը դիմանան եթէ էն լաւերն սնտուկի մէջ աւազով ծածկէք և չոր տեղ մը պահէք:

Լուսցֆի ատենն ձեռքի մորթը անփնաս պահելու համար, լուսցքի սկսելէ մէկ օր առաջ պէտք է հեղուկացած լաքայով (ինչպէս որ կահագործները կը գործածեն կարասիները յղկելու և փայլեցնելու համար) շփել ձեռքերը, և լաւ մը կերցնել զայն մորթին:

Սպիտակ մարմարիոնի վրայէն ճարպի կամ քարիւղի բիծեր հանելու համար ձէթը և պէնզինը իրարու խառնելով, բիծին վրայ տարածելու և ձգելու է որ այդպէս մնայ: Եթէ բիծը չէլլէ, անգամ մը եւս կրկնելու է:

Սպիտակ, հիւսուած ժանեակները թարմացնելու համար պէտք է լուալէ ետքը կաթի մէջ թաթխել, քամկ և դեռ թաց վիճակի մէջ արդուկել զանոնք: Այս միջոցաւ բաւական կ'ամրանան և նոր ժանեակի դեղնասպիտակ երեւոյթը կ'առնեն:

Կաթ և աղ մելանի բիծեր կը հանեն հանդերձէ. 35 տրամ կաթի մէջ թէյի դգալ մը աղ դիր, խառնէ և կտոր մը լաթով բիծերը շփէ:

Միսը թարմ կրնաս պահել էն տաք օդին ալ երբ լուսա քացախ ջրով. լուս և վրան հաստ սոխի կտորներ զետեղէ. եփելու ժամանակ լուս և յետոյ եփէ:

Նեղ կօշիկը լայնցնելու համար սխմած կողմին տեղին վրայ շատ տաք ջուրի մէջ թաթխած լաթ մը դիր և ձգէ մինչև պաղի. կրկնէ մի քանի անգամ:

Կումալաբի վերնիկով կօշիկին յառակը վրձինով լաւ մը շփէ, և ապա գործածել սկսէ. 3 ամիս յետոյ կրկնէ այս գործողութիւնը. կօշիկը շուտ չի հիննար:

Փանելան մաքուր, պաղ ջուրի մէջ քիչ օճառով լուս. բնաւ չքաշուիր:

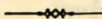
Սաւորեքը միայն եղունգի կարծր վրձինով մաքրէ:

Անկողիցի մէջ ճանճերու յարձակու մէն զերծ մնալու համար, սպունգ մը թաթխէ լէվանտաի մէջ և մահճակալին կապէ. ծանծերը հոտէն գարշելով կը փախչին:

Սեներակիմ օգը մաքուր պահելու համար հողէ անօթի մը մէջ կտոր մը նշագրը գիր և վրան օտը քօլօն լից՝

Պանիրը զով տեղ մը և քացախի մէջ թաթխուած թուղթի մէջ փաթթուած պահէ և երկար ատեն թարմ կը մնայ, մանաւանդ եթէ չոր լաթի մէջ փաթթես և յաճախ ջրախառն քացախով սրսկես պանիրը:

Փղոսկրի վրայէ մեղանի բիծը կ'ելլէ ջրախառն աղի ոգիով բիծը շփելով:

Հ Ա Ր Ց Ա Ր Ա Ն

Աղաւնի. Մլուկներէն ազատուելու համար ազդու դեղ մը ահաւաստիկ. — Առ 100 տրամ ալքօլ, 15 տրամ քամփուր, 30 տրամ թիրէմէնթինի իւղ և 8 տրամ սիւպլիմէ, խառնէ ի միասին շիշի մը մէջ և վրձինով քսէ մլուկին գանուած տեղերը: Զգոյշ ըլլալ, քանզի Բ-յն է:

Օր. Հիաստէք. Ծակած ակուաներն լեցնել, առանց ատամնարուժի դիմելու, սապէս կ'ըլլայ. — Արծաթ առարկայ մը առ, ինչպէս դգալ մը, դրամ մը, մասնոց մը, և նուրբ խարտոցով մը արծաթի փոշի պատրաստէ, անցուր փոշին շղարչէ մը և խառնէ բաւականաչափ սնդիկի հետ և լից ծակ ակուային մէջ: Ատամնարոյժն ալ ասկէ ուրիշ բան չէ որ կը գործածէ. միայն թէ ցաւած ակուան չեն լեցնել:

Գէորգ. Տկար աչաց համար անվնաս դեղ մը ահա. — Սիւլֆատ արղինք, 3 ցորեն, աֆիոնի ոգի, 5 կաթիլ և 15 տրամ ջուր կամ վարդեջուր խառնէ միասին և օրը 3, 4 անգամ 1, 2 կաթիլ գիր տկար աչաց մէջ:

Սպասուհի. Մեղանի բիծեր տախտակամածին վրայէն հանել. — Աղի ոգի — թուղրուհու — գնել տուր. բիծերը շփէ լաթով մը որ այդ հեղուկին մէջ թաթխուած է, յետոյ պարզ ջրով մաքրէ: Միայն թէ զգոյշ եղի որ ձեռքդ չայրես աղի ոգիով:

Յիկից Եւնիկէ. Մի խումբիք տիկին, քացախի թթունն — ասէթիք ասիտ — քսէ նաւրին վրայ, ուղտի մազէ վրձինով, առաւօտ երեկոյ: Ամբողջ մէկ շաբաթ և նասրընէրը կ'անհետանան:

Յիկից Գոհար. Մանչուս ոտքին մատները ցուրտը խածեր է. խնդրեմ դեղ մը յանձնարարեցէք: Սոխ քսէ, քարիւղ և թէնթիւր սը իօտ. կ'անցնի:

Օր. Շուգան. Ոտքի խոնաւութեան դարմանն է մաքրութիւն, գուլպաներն յաճախ փոխել, գաղջ լոգանք նաև ոտքի գուլպանն մէջ ցանէ, Սալիսիլի փոշի:

Վահան Գահանայ. Շատ կը սխալիք. Ճափոնի մէջ 1864 ին թէև միայն մէկ հաստ Աւետարանական կար, սակայն անկէ ի վեր սա կերպով աճած է Աւետ. ժողովուրդ. — 1885 ին 10,775 ի հասաւ անոնց թիւ, 1897 ին 40,578 եղան, 1904 ին 50,954, իսկ 1908 ին 60,450 ի հասած էր Աւետարանական ժողովրդեան թիւը:

Օր. Սարսնիկ Աչքալաւ բաց որ չիտա-
բն զձեզ. քանզի Գերմանիոյ մէջ մետաքսէ կեղծ արհեստական մազ կը շինեն, յար և նման բնականին:

Ուսանող Ռուսիա թէև ունի 160 մի-
լիոն բնակիչ բայց 120 միլիոնը ոչ կարգաւ գիտէ և ոչ գրել. հոն ժողովուրդը խիստ տգէտ է:

Գոհարավաճառ. Մարգարիտին կեղծը երբ շրթունքիդ դպցնես տաքուկ, իսկ բնականը պազ կ'ըլլայ:

Կօճկավաճառ. Շատ գրամ կը շահի եթէ իրօք կօշիկները ջուրի անթափանց ընես. առ այս գնէ կէս քաշ ըէչինա, 1 քաշ կտաւտաի իւղ — պէղիր ետղը —, իւղը և փոշին լաւ մը խառնէ կրակին վրայ և տաք, տաք, քսէ վրձինով մի քանի անգամ կօշիկին յատակը և կարերուն տեղը:

Սարգիս էճէնսի. Շատ դիւրինէ գիտնալ թէ ջուրը մաքո՛ւր է թէ աղտոտ. կէս քաշ ջուրը կրակի վրայ շոգիացուր, եթէ անօ-

Թին տակ Թողած գիրտը — Թօրթուն —
Թխագոյն կամ սեւ է, բնաւ մի խմեր այդ
ջուրը, ֆնասակար է, իսկ եթէ գիրտը գեղնո-
րակ կամ կապոյտ է, լաւ, մարուր ջուր է:

Պեղագործ. Քառուռէ գործիքները
պէտք չէ պաղ տեղ պահել, որ չքարանան.
տաքուկ տեղ պահէ, իսկ կարծրացածներն
դիր պաղ ջրով մեծ ամանի մը մէջ և 1, 2
ժամ կամաց կամաց ջուրը տաքցուր, յետոյ
Թող որ ջուրին մէջը գործիքներն պաղին:

Յիկին Լուսի Մութ գոյն ծածկոց
ունեցող սեղանի առջև նստելով ճրագի լու-
սով կար կարելը խիստ ֆնասակար է տեսողու-
թեան. գոնէ Թերթ մը ճերմակ Թուղթ գիր
առջիդ սեղանին վրայ:

Հրանց Զարմանալի չէ որ դժուարա-
մարտութենէ կը տառապիս, քանի որ կերա-
կուրդ առանց լաւ ծամելու կուլ կուտաս,
իրբ թէ ակռաներն լոկ զարդի համար տրուած
ըլլային: Ստամոքսը կրնա՞յ ակռային գործն ալ
ստանձնել. ո՛չ, լաւ ծամէ և մարսողութիւնդ
կը կանոնաւորի:

Մայր. Բնաւ մի հանդուրժեր որ զա-
ւակդ խնդիրքը կրկնէ և կրկնէ. ո՛չ, մէկ ան-
գամ միայն Թոյլատրէ խնդրել և Թող համ-
բերութեամբ սպասէ մինչև նկատողութեան
առնես խնդիրքը, և կամ բան բոս իրեն:

Օր. Մառի. Տկար աչք ունեցողները,
պէտք է միշտ ասեղին դերձան անցուցած
ատեննին ասեղը ճերմակ բանի մը դէմ բռնեն.
այս կ'օգնէ աչաց:

Կարուհի. Երբ ստիպեալ ես ճրագի
լուսով կար կարել, Թող լուսոյ ճառագայթ-
ները միշտ ուսիդ վրայէն անցնելով կարելու
նիւթին վրայ տարածուին, ասով աչքերդ չեն
յոգնիր:

Յիկին Թագուհի. Արեւելեան իսլամ
գեղեցիկ սեռն սովորութիւն ունի ամիսը ան-
գամ մը կտրել աչաց Թարթիչներուն մազերը,
որով անոնք երկայն և զօրաւոր կ'ըլլան. մայ-
րերը կը կատարեն նոյն գործողութիւնը ման-
կանց վրայ, անոնց քնացած պահուն. անֆնաս
սովորութիւն մ'է այս:

Խոհարար. Բանկած ծխներյոյզը մարե-
լու համար կրակարանին մէջ ծծումբի փոշի
նետէ և առջեւը գոցէ որ օդ չառնէ:

Ցիգրան. Քեզի լաւ և վստահելի պա-
րօմէթր մը — օդաչափ — յանձնարարեմ՝
տանդ պատին վրայ գամ մը զարկ, դերձան
մը կապէ ասոր, դերձանին վարի ծայրը կապէ
հաւու կամ սագի փունջ մը փետուր, և ասոր
հասած տեղը հաստ գիծ մը քաշէ: Երբ 10-12
ժամէն անձրև պիտի գայ փետուրի փունջը
այս գիծէն վար կ'իջնէ. իսկ երբ 10-12 ժամ
յետոյ պարզ օդ պիտի ըլլայ փետուրին փունջը
վեր կ'ելլէ:

Օր. Նունէ Սենեակդ 8-10 օր ծաղիկ
պահելու համար անօթի մը մէջ լից թաց
աւազ, և փայտով մը ծակեր բանալով կըտ-
րած ծաղիկներդ անոնց մէջ զետեղէ, միայն
թէ սենեակը զով ըլլալու է:

Տիկին Հայկանոյ Եւացած ջուրը
պաղէցնելէ ետև դիր քիչ մը նանէի իւղ և
օրէն. շիշի մը մէջ դիր, խցէ, պահէ. երբ
բերանդ լուալ կ'ուզես, այս ջուրէն քանի մը

կաթիլ դիր գաւաթ մը ջուրի մէջ, անով
ցօղուէ բերանդ:

Արգար. Մեքենան հրաշք կը գործէ.
100 տարի առաջ 10 գործաւոր օրը 48,000
գնդասեղ կը շինէին ձեռքով, այսօր 3 մարդ
մէկ օրուան մէջ 7¹/₂ միլիոն գնդասեղ կը շի-
նեն մեքենայով:

Ժամագրծ. Բերել տուր Զուրիցե-
րիայէ նորագոյն ժամացոյցներէն, որոնք ոչ
թուանշան և ոչ ցուցիչ ունին, ներքին ֆօնօ-
կրաֆ մը, երբ կոճակի մը վրայ դնես մատդ, կը
գոչէ 12 է կամ 6¹/₂ է կամ 7 ին 23 կայ:
Միայն թէ ֆօնօկրաֆը հայերէն կամ թրքե-
րէն խօսելու է:

Օգուէն Պալքասնեան 5 փոքր տերու-
թիւններն միասին 800,000 ի մօտ զինուոր
կրնան հանել, Բուլմանիա 250,000, Պուլկա-
րիա 223,000, Սերպիա 170,000, Յունաստան
82,000 և Սեւ լեռ 32,000:

Տիկին Արաբի. Շուետացի տիկին մը,
որ Զեղի պէս անքնութենէ կը տառապէր, ան-

ձեռոց մը շատ պաղ ջրոյ մէջ դնելով կը քամէր և աչքերն գացելով անոնց վրայ կը դնէր թաց անձեռոցը, 4 ժամ անընդհատ քնացաւ. յետոյ անձեռոցն չորցած էր, բայց նորէն կըրկնեց նոյն գործողութիւնն ու քնացաւ մինչև առաւօտ:

Օր. Սիրվարդ Չմբան ցուրտ եղանակին սենեակի բոյսերը շատ ջրել պէտք չէ, և երբ ջրելու ըլլաս տաքցուած ջուր գործածէ:

Մայր. Նորածինին աչաց բորբոքումը ճարտար բժիշկի մը ցոյց տալու է առանց ժամանակ կորսնցնելու, քանզի, շատ մայրեր այս մասին անտարբեր գտնուելով իրենց զաւակաց կոյր ըլլալուն պատճառ կուտան:

Օր. Աննա. Մարած անձինք սթափեցնելու համար 10-20 կաթիլ եթեր ջուրի մէջ խառնել և խմցնել, քացախ, պաղ ջուր սրսկել, անոնցմով շփել, լուալ ճակատ, արտեւանուկը, վիզ, քունք:

Գառնիկ Աչքերն միշտ առողջ պահելու համար. 1. յանկարծ մուծէն սաստիկ

լոյսի չենթարկել. 2. մերժել ոգելից ըմպելիք. շատ զօրաւոր խահվէ և թէյ. 3. պառկած և յոգնած ատեն չկարդալ. 4. աչքը յոգնած ատեն հեռաւոր առարկայ մը դիտել. 5. մարմնոյ առողջութեան հոգ տանիլ. 6. արուեստական լոյսով քիչ կարդալ. 7. դիշերը ուշ չպառկիլ. 8. ակնոցը ճարտար ակնաբուժի մը հրահանգին համաձայն ընտրել:

Դ Ե Ղ Ա Ր Ա Ն

ԹՈՒՐԱԽՏԱՒՈՐՆԵՐՈՒՆ ՏԱՍՆԱԲԱՆԵԱՆ

Ա. Այն երկիրներուն մէջ ուր դռներու և ապակիներու վրայ տուրք կայ, պէտք է ջնջուի այս տուրքն և անհասները պէտք է քաջալերել որ լայն պատուհաններ և դուռներ շինեն, որպէսզի օդը կարենայ ազատ մուտք ունենալ:

Բ. Բոլոր կարեւոր քաղաքներուն մէջ, որ առ նուազն 20,000 բնակիչ ունին, քննութիւն պէտք է կատարուի հասկնալու համար թէ բնակիչներու հարիւրին քանի՞ն թոքախ-

տաւոր է: Փափաքելի է որ թորախտաւորներ
ընդունելու յատուկ տուններ գտնուին:

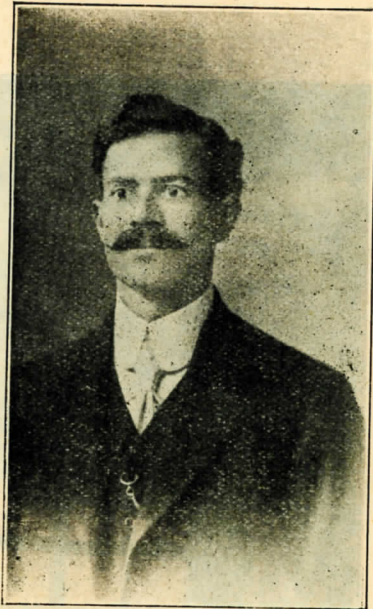
Գ. Իշխանութիւնք պէտք է ուշադրու-
թիւն ընեն նոր ճամբաներ բացուած ատեն,
և այնպէս մը պէտք է ընեն որ արեւու ճառա-
գայթները շարունակ լուսաւորեն ճամբան:

Դ. Ասկէ վերջ ճամբաներն այնչափ լայն
պէտք է ձգուին, և տուներն այնչափ միայն
բարձր պէտք է շինուին որ արեւու ճառա-
գայթները կարենան վարէն մինչև վեր լուսա-
ւորել զիրենք:

Ե. Տուներու բակերն ալ այնպէս պէտք
է շինուին որ շարունակ արեւու ճառագայթ-
ներն իրենց վրայ ըլլան:

Զ. Մարդ բնակած սենեակները, մէջն
ըլլալով նաև խոհանոց, գործանոց և պահա-
պանի սենեակ, փողոցի վրայ կամ բակերու
վրայ պէտք է շինուին, որպէսզի կարենան լոյս
առնել. պատուհաններն պէտք է համեմատա-
կան ըլլան սենեակին:

Է. Տուներու ներքին բաժանումներն
այնպէս պէտք է կարգադրել որ շարունակ և
լաւ օդաւէտին և գէշ հոտ յառաջ չգայ:
Վառարաններն և ծխնելոյզները պէտք է այն-
պէս շինուին որ ածխային թթու յառաջ չգայ:

Ի Յ Ի Շ Ա Տ Ա Կ

ՊԵՏՐՈՍ ՍԷՄԷՐՃԱՆՆԻ

Մնեալ 2 Ապրիլ 1883, մեռած 16 Յուլիս
1912, Ի Գոնիա:

Ը. Պէտք չէ բնաւ թողուլ որ բաւական լոյս չառնող սենեակներու մէջ մարդ բնակի:

Թ. Թողարխտաւոր բնակած տեղ մը պէտք չէ վարձու տալ ուրիշի, որ ուրիշ մը բնակի հոն, մինչև որ լաւ մը չհականեխուի:

Փ. Ո՛ր եւ է բակ որ կը ծառայէ լուսաւորելու և օդաւէտելու մարդ բնակած սենեակները, պէտք չէ ծածկուած ըլլայ մասամբ կամ ամբողջովին, ապակիով կամ ուրիշ ո եւ է կերպով:

Պնդուքիւն. աւելի պէտք է ուտել միս, լուբիա, ոսպ, իսկ կաթ և այլերոտ կերակուրներ նուազ. հացը զուտ ցորենէ. ամէն տեսակ պտուղ. մանաւանդ արմաւ և չոր սալոր, ամէն առաւօտ գաւաթ մը պաղ ջուր խմել. նաև մասափ — փորը շփել թանձր կտաւէ ձեռնոցով 10 րոպէ, առտուն և երեկոյ՝ Գրեխ գաղջ օճառ ջրով:

Փորհարուքիւն մահացու է մանաւանդ փոքրերու, եթէ նկատողութեան չառնուի. կերակուրը դիւրամարս. գառնուկի, հորթի միսի ջրով ապուր, բրինձ, հաց, կաթ մինչև անցնի: Ա՛ր 1+ Բ՛ի + 5-10 կաթիլ գաւաթ մը ջրոյ մէջ:

Ցախնալու պարզ միջոց մը. գոցէ բե-
րանդ և խորունկ շնչառութիւն ըրէ, ասով
արեան շրջանի զօրութիւն խտանայ նոր թրթ-
ուածին ստանալով և ամենանուրբ երակնե-
րուն իսկ նոր զօրութիւն և ջերմութիւն
կուտայ:

—

Հազի դեղ. — Մանկանց կապոյտ հազը
անմիջապէս կը բուժուի եթէ 2, 3 կտոր շա-
քար գինիի քացախի մէջ թաթխելով կերցնէք
անոնց.

—

ԱՆՀՐԱԺԵՅՑ ՄԻՋՈՑՆԵՐ ՔՕԼՆԵՐԱՅԻ ԱՏԵՆ

Քօլերան կրկին սկսաւ օրուան հարցե-
րուն մէջ մտնել: Այստեղ չենք ուզեր ընդար-
ձակօրէն գրել անոր նորագոյն երեւոյթներուն
մասին: Այլ պիտի յիշենք քանի մը նախագ-
գուշութիւններ, որուն ամէն անհատ գիմելու
է քոլերայով վարակուած շրջանի մը մէջ,
ինչպէս Պոլիս:

Նախ, խորշիլ ամէն կերակուրէ, պտուղէ,
օշարակէ որ իրեն ընդունողին համար լուծումի
մը պատճառ կ'ըլլայ: Քօլերայի մանրէն կ'ածի,

կը զօրանայ յատկապէս այն աղիքներուն մէջ
որոնք լուծումի են թակայ են:

Երկրորդ միշտ պատրաստ ունենալ տունի
մէջ քանի մը դեղապնակներով լեցուն՝ կէս
կուամ սալօլով ու կէս կուամ պանտօնաֆթօ-
լով. տունէն շուկայ գնալուն, երկու երեք
հատ այս պնակներէն գրպանի մէջ տանիլ և
լուծողութեան առաջին կամ երկրորդ դէպ-
քէն վերջ անմիջապէս մէկ հատ ստանալ և
երկու ժամ վերջ երկրորդ մը եթէ փորհարու-
թիւնը տակաւին կը շարունակէ. եթէ խիթե-
րով է, և արիւնի նշաններ ալ կան, անմիջա-
պէս քսան կուամ հնդկական ձէթ (հինտ եաղը)
ընդունիլ և երկու անգամ լուծողութենէն
վերջ սալօլի դեղապնակներուն դիմել:

Երրորդ, քոլերայի ատեն տունէն դուրս
ջուր կամ ջրալից ըմպելիներ չխմել, ի հարկին
թէյ խմել, եռացած ջուր ապահովուելու հա-
մար: Եթէ սուրճ խմելու ըլլաք անոր հետ
պաղ ջուրէն չխմէք:

Չորրորդ, ծանրամարս ու պաղ կերակու-
րներէ հեռու մնալ: Եթէ կարելի է՝ բնակարա-
նէն դուրս չճաշել. անհրաժեշտ հարկին ներ-
քեւ վստահելի ու մաքուր ճաշարան մը ընտ-
րել ու միայն եռացած կերակուրներէն ընտ-

րողութիւն ընել: Աղջան, կաթ և ջրալից լուծող պտուղները խորշիկ են:

Հինգերորդ, տունի, դպրոցի, խանութի, գործատեղիի, եւայլնի մարդոց վրայ խիստ հսկողութիւն կատարել, անոնք որոնք յաճախ գործարան կ'երթան, հաւանօրէն լուծումի մը ենթակայ են, որ քոլերայի առաջին աստիճանն է ու գրեթէ միշտ բուժելի: Քոլերան ամէն հիււանդութիւններէ աւելի դիւրութեամբ խափանելի ակա մըն է, վասնզի գերազանցապէս ազտատ ջուրերու հիւանդութիւն մըն է: Քոլերայէն ուզողը կրնայ վարակուիլ, չուզողն ալ կրնայ անկէ հեռու մնալ:

Առողջապահական տեսակետով †է, ազտեղի վարքուբարքով մարդեր միայն կը վարակուին քոլերայով, †էերը կ'առնեն քոլերան ու առաջինը կը մեռնին քոլերայով, վասն զի առաջին բուժելի աստիճանին մէջ օգտաւէտ միջոցներու չեն դիմեր անմիջապէս:

Sofp. Պագիլ խան

ՔՅՈՒԵՐԱՆ. — Օրուան հրատապ հարցն է աս. քանի՞ դէպք կայ, ո՞վ մեռած է . . . : Մենք խորհուրդ կուտանք՝ որ ընա՛ւ ականջ

չկախուի լա՛ն-է-տ ներու, որոնք այս պահուս գործի վրայ են, ու կը ջանան օր նոր դեղ նոր հրապարակ հանելու: Ձեր առաջին նախագգուչական միջոցն ըլլայ՝ Լա՛ն-է-տը. պտուղներէ ընա՛ւ մի վախնաք՝ թէ որ աւրուած չեն անոնք, բայց չափաւոր ըլլայ: Խառն կերակուր չուտէք, ու շատ զով ջուր չի խմէք, մանաւանդ սառով զովացած. եփուած ջուր խմելն անհրաժեշտ է թէ զուտ աղբիւրի ջուր չգրտնուի: Իսկ եթէ պղտիկ սիրտ խառնուք եւն. զգաք՝ առանց վարանելու քանի մը կաթիլ ա՛ւր լա՛ն-է-տով համեմեցէք գաւաթ մը ջուրը ու քիչ քիչ կուլ տուէք:

Բայց գիտցած ըլլաք որ ամէնէն վճռական դարմանը լա՛ն-է-տն է: Երեւակայուցութիւննիդ զսպելու համար ամէն ջանք ի գործ դրէք:

ԼՒՈՆԻ, Վիչիի ու Փարիզի հիւանդանոցներուն մէջ տեսայ այս դրութիւնը վերջին անգամ՝ Եւրոպա կատարած ճամբորդութեանս միջոցին: Փորձողութիւն կրելու համար հիււանդանոց մտնող հիւանդը նախորդ օրը լուգանք կ'առնէ մաքրուելու համար: Եթէ հիււանդը շատ անմաքուր է, արհեստով ածխա-

վաճառ, հնոցպան կամ բեռնակիր ըլլալով, կարելի է գործողութիւն կատարուելիք մասը լուալ օճառով և զայն ծածկել չոր ապանեխական պղտիկ վիրակապով մը: Յաջորդ օրը, գործողութեան պահուն, վերահաստութիւն կատարուելիք մասին վրայ Լ՛ Ռե՛Ռե՛-ր Դ՛ Ի՛օր Է՛ Դ՛-Ի՛: Հինգ վայրկեան ետքը ալքոյի մէջ թաթխուած մարմաշով մը կը սրբուի Ի՛օր, որովհետև արդէն այդ մասը մաքրուած և ամլացած է ու կարելի է գործողութիւն կատարել առանց վախնալու վարակումէ: Ի՛նչ պարզութիւն և ի՛նչ դիւրութիւն ու ի՛նչ խնայողութիւն ժամանակի: Ո՛չ «Ի-լի-Դե՛, ո՛չ «Ի-Դ ֆե՛ն-Ի, ո՛չ «Ի-Դ Կօ՛ր-Ի, ո՛չ ալ ուրիշ նիւթի պէտք կայ, պարզապէս Ռե՛Ռե՛-ր Դ՛ Ի՛օր քսելու է գործողութեան ենթարկուելիք մասին վրայ: Գրամի ի՛նչ խնայողութիւն նաև ազքատ հիւանդանոցներուն համար:

Այս համբաւաւոր դեղը, Ռե՛Ռե՛-ր Դ՛ Ի՛օր, որ ամէն տեղ կը գտնուի թէ՛ աղքատին տունը, և թէ՛ հարուստին, և թէ՛ գիւղական պղտիկ դեղարաններու կամ դեղավաճառանոցներու մէջ, մեծ ծառայութիւն պիտի մատուցանէ նաև ստիպողական պարագաներու մէջ, զոր օրինակ, երբ հարկ ըլլայ անմիջապէս

գործողութիւն կատարել արկածաբար ստացուած վէրքի մը համար, կամ պատերազմի դաշտի վրայ կատարուելիք վիրաբուժական գործողութեանց տան: Ախրաբուժական գործողութեանց համար Եւրոպայի մէջ այժմ ընդհանրացած այս դրութեան շնորհիւ փայլուն արդիւնքներ ձեռք ձգեցի ես ալ, վերջերս կատարած 60 գործողութիւններու միջոցին, թէ՛ Պուլկարական հիւանդանոցին մէջ և թէ՛ դուրսը: Այս փոքր մանրամասնութիւնները բնականաբար կը գրեմ ո՛չ յարգելի պաշտօնակիցներուս համար, որ արդէն գիտեն զանոնք, այլ ծառայութիւն մը մատուցանելու համար հասարակ ժողովուրդին ու ընտանիքի բարի մայրերուն, որ կրնան լոկ Ռե՛Ռե՛-ր Դ՛ Ի՛օր գործածելով վէրքերու համար զանոնք անվրիպելի կերպով ազատել բորբոքումի կամ փտախտի ամէն վտանգէ:

ՏՕԳ. ԵԱՂՈՒՂ

Վիրաբոյժ Պուլկար Հիւանդանոցին

Մասնագուրք (տօւ-մ). — Շատ անգամներ ժողովրդական պարզ դեղեր ալ իրենց օգտակարութիւնը կ'ունենան. ահաւասիկ, մատնաշուրթի համար դեղ մը՝ որ թէև իր խո-

չորութեամբ անտանելի կ'ըլլայ, բայց նշգրակի հարուածէն կ'ազատէ ձեզ :

Երբ մատներնիդ ցաւիլ սկսի, լեմոն մը առէք, մէկ ծայրէն կտրեցէք և ցաւած մատերնուդ վրայ անցուցէք. թողուցէք 1-2 օր կամ պակաս, մինչև որ ցաւը անցնի: Հանած ատեննիդ պիտի տեսնէք որ կատարելապէս բժշկուած է մատերնիդ:

Սեցեակի մը օդը մաքրել. — Դրէք պնակի մը մէջ մէկ դգալ սուրճ, մէջտեղը գոգաւորելով տեղաւորեցէք պզտիկ կտոր մը քափուր (քաֆիրի) ու բռնկցուցէք. քափուրը այրելով սուրճն ալ հետը մէկտեղ կ'այրի և ասանկով սեցեակին օդը կը մաքրուի:

Տնական դարման ինճուլէնճայի դէմ. — Առէք վեց հատ խնձոր, առանց կեղեւելու կըր կըր կտրտեցէք, ամանի մը մէջ լեցուցէք և աւելցուցէք 2 լեմոնի հիւթ և 15 տրամ մեղր, բերանը գոցեցէք և մաղմաղ կրակի վրայ դրէք. յետոյ մըցեցէք (սիւղմիւշ ընել) և տաք տաք տուէք հիւանդին:

Յանկարծ վերաւորուելով երբ արիւն-հոսութիւն տեղի ունենայ, անմիջապէս բամպակ առ, տաք ջուրի մէջ թաթիւ և վէրքին վրայ դիր, անմիջապէս կը դադրի արեան հոսումը:

Բեւեկնի խէժը (Թիրէմէնթի) իր հակահեխիչ. — Կիրարկումը պարզ է և ամեն ոք կրնայ փորձել:

Պնակի մը մէջ լեցուցէք դգալ մը բեւեկնի խէժ, և դրէք մաղմաղ կրակի վրայ: Այսպէս կամաց կամաց շոգիանալով կ'սպաննէ մանրէները և օդը կը մաքրէ: Ասկէ աւելի դիւրին միջոց չի կայ կարծեմ՝ բոլոր սեցեակները հակահեխելու համար: Սակայն գիտնալ պէտք է որ, ամենօրեայ օդի փոփոխութեան տեղը չի բռներ: Ամեն ոք գիտէ այժմ որ, մեր բնական անին՝ այսինքն, ննջեսեցեակ, ճաշարան եւլն. պատուհանները և դուռները օրը մէկ քանի անգամ բանալ գոցելու է ցուրտ օրերը, իսկ տաք ատենները բոլորովին բաց թողելու է:

Այրածի դեղ. — Շատ մը փորձերով հաստատուած է որ, բեւեկնի իսկութիւնը (թիրէմէնթի բուհը) այրածի ցաւը վարկենա-

պէս կ'առնէ, և ուրիշ ամեն տեսակ դարմաններէ աւելի շուտ կը բժշկէ:

Ատերջացած բամպակի (զոր օրինակ քօդօն ֆէնիքէ. քօդօն պօռիքէ) կտոր մը թաթիեցէք (թրջելու աստիճան) բեւեկնի իսկութեան մէջ և այրած մասին վրայ դրէք, յետոյ լաթով մը փաթթեցէք որ բամպակը վրայէն չի սահի: Եթէ փշտածներ կան, պէտք է երկրորդ կամ աւելի աղէկ երրորդ օրը պատուել: Պէտք է զգուշանալ սակայն որ բեւեկնի իսկութիւնը միմիայն այրածին վրայ մնայ, ապա թէ ոչ առողջ մորթին վրայ մնալով՝ բորբոքում յառաջ կը բերէ:

Փողացաւի դարման. — Երիցուկի (փափաթիս) ջեռաթուրմ (էնֆիւզիօն. Տես, Օրց. նախորդ թիւերուն մէջ) պատրաստեցէք, և խառնեցէք մէջը քիչ մը մեղր ու քիչ մ'ալ քացախ. — ձեր պատրաստած ջեռաթուրմին համեմատ — ասով՝ օրը քանի մը անգամ՝ խաղաջեցէք (կարկառաւ ընել): Ընդհանրապէս այս դեղը կը բժշկէ թէ կոկորդի և թէ նշագեղձերու (պատէմճիք) բորբոքումը, կ'ըսէ, վերոյիշեալ առողջապահական մասը:

Օդից դե՞ղ է: Թող բժիշկը զանիկայ հիւանդին տայ: Դուռն մի խմեր:

Մխախտող դե՞ղ է: Թող բժիշկը իր հիւանդին տայ: Դուռն մի գործածեր:

Այսօր հրաժարէ ծխախոտէն և օղիէն, քեղի երբէք ֆլաս չըլար: Եթէ ըսեն, կամաց կամաց ձգելու ես, այսչափ սորվելէդ ետքը ֆլաս է, ոչ, ոչ, սուտ է, մի հաւատար. այսօր ձգէ, հրաժարէ, և կեանք պիտի ստանաս: Մի վախնար, քաջ եղիր:

Ռումաթիզմի դեղ. — Առ գըզըլ քէօք ծեծէ և խառնէ կաւի հետ, ծեփէ բաղնիքի մէջ ցաւած տեղը:

Քերուսուֆ կ'անցնի լեմոնի կտորով շփելով:

Կոկորդի ցաւ, նշատա 1 ջուրի դգալ դիր գաւաթ մը ջուրի մէջ և յաճախ կարկարա ըրէ:

Ռեփի տաք պանեօ գլխու տաքութիւնը կը հեռացնէ. մանաւանդ մանկանց համար լաւ

է. ոտքերը մինչև ծունկը դիր տաք ջուրի մէջ
յետոյ անկողին դիր տղան:

Պնդերակուրիւն ունեցողներն պէտք
չէ գրգռիչ ըմպելիք գործածեն. միս ալ չա-
փաւոր վայելելու են, սակաւակեր պէտք է
ըլլան, և բացօդեայ շարժում ընեն. բժիշկին
խորհուրդով դեղ առնել:

Գլխու թեփի միակ դեղն, փոքր-
դարմանն է խայծղանի օճառ. գլուխը անով
լուա և փրփուրը 10-20 բոպէ թող մնայ, յե-
տոյ դաղջ ջրով մաքրէ. 6-8 օրն անգամ մը
կրկնել հարկ է:

Նասքը կը դադրի ցաւելէ և կ'անհետա-
նայ իսկ եթէ մաքուր կտաւ մը թիրէմէնթինի
իւղի մէջ թաթխելով գիշեր ցերեկ նասքրին
շուրջը դնես:

Ռումաքիզմը կ'ըսուի թէ մեղուի խայ-
թով կը բուժի: Այս գժուարին գործ է. ըսրը-
կանը լաւագոյն է, փորձուած ալ է որ ամէն
անգամ գործածուելուն ցաւն անցած է:
Թարմ ըսրրկանը առ ու մի քանի մեղմ թեթեւ

հարուած տուր ցաւած տեղին վրայ. եթէ կը
կասկածիս թէ փնասակար նիւթեր կան ըսրը-
կանին վրայ, ջրով ցօղուէ գայն, զօրութիւնը
չ'կորսնցուներ երբ չորնալէն ետև գործածես:

Լեմոնը որ ամէն տեղ կը գտնուի սրան-
չելի դեղ մ'է շատ ցաւերու: Տիֆթէրի կոչուած
սոսկալի ախտին արգելիչ է. կոկորդի ցաւն,
հազը, գլխի ցաւն, ջերմը, մատնաշուրթն կը
բուժէ, մորթը կը գեղեցկացնէ և առատ մազ
կ'արտադրէ:

Վիզի ցաւի համար լեմոնի հիւթով
կարկարա ըրէ. հաղի և պաղառութեան
համար հաւասար չափ լեմոնի հիւթ և մեղր
խառնելով ժամը մէկ թէյի դգալ ուտել
պէտք է. գլխի սաստիկ ցաւի համար մաս մը
լեմոնի հիւթ խառնէ երկու մաս եռացած ջրի
հետ ծանր ծանր խմէ հնար եղածին չափ տաք,
ամէն ժամ միջակ գաւաթ մը, ջերմի համար
կէս լեմոնի հիւթը երկու ապուրի դգալ ջրով
խառնէ և քիչ մը շաքար խառնելով խմել
պէտք է օրը երեք անգամ: (Մատնաշուրթն
(տօլամա) կը բուժուի սապէս. — Լեմոնի մը
մէկ չորրորդը կտրէ և վիրաւոր մատը ատոր

մէջը ծածկէ և լաթով մը կապէ, այսպէս թող
մնայ 1-2 օր. վէրքը հասունցած կ'ըլլայ և պա-
րունակած թարախը կրնայ հեռացուիլ :

Պ Ա Տ Մ Ա Կ Ա Ն

ՄԱՐԴԱՍՊԱՆ ՅՈՎՍԷՓ

«Սրբիդ հոգորդութեանը իւր
իւրեւ», Երեմի Խթ, 16 :

Յովսէփի հայրը արհեստով գլխարկ շինող
էր և կրօնքով եռանդուն Քաթողիկ, սակայն
երբ Աւետ. օրիորդ մը իր գիւղին հարս գայլով
Քաթողիկ կրօնքը պիտի ընդունէր, նա ըսաւ.
«Կրօնքիդ հաւատարիմ կեցիր. հօրդ կրօնքը
ի՞նչ ունի» : Այսպէս մի կողմանէ ծայրահեղ
աւելորդապաշտութիւն և միւս կողմանէ ող-
ջամիտ տեսութիւններ այս ընտանեաց մէջ
խառն ի խուռն կը մշակուէին :

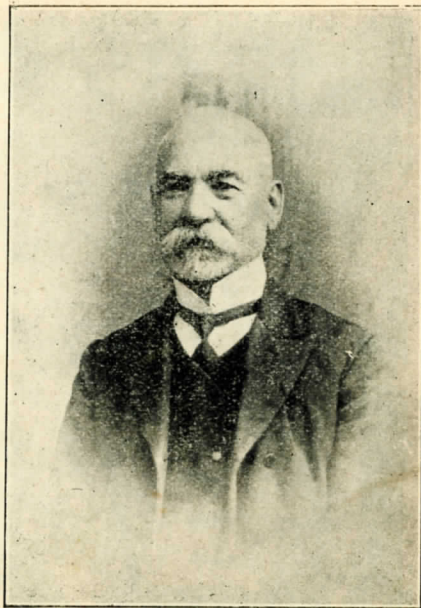
Յովսէփի պատանեկութեան վրայ մեծ ազ-
դեցութիւն ունեցաւ դէպք մը : Աւետ. հովիւն
սապէս կը պատմէր Յովսէփի — «Մեր դրացին

մեռաւ և թաղուեցաւ. օր մը անտառէն
մարդ մը ահ ու դողով վազելով եկաւ և
պատմեց թէ հանգուցեալը իրեն պատահեր և
իր հետ խօսակցութեան է սկսեր : Կերպ մը
գտնելով սարսափելով հեռացեր է անոր քո-
վէն : Երեկոյին մեռեալը յանկարծ վառարանին
քով բազմեր է : Մտան զանի ախոռը տեսեր
է. մերթ հոս, մերթ հոն կ'երեւնայ եղեր այդ
մեռեալ, թաղեալ և յարուցեալ մարդը.
անոր առջեւէն դռներ ինքնին կը բացուէին,
աթոռներ կը շարժէին և շուներ ողբաձայն
կուլային : Այս լուրը կայծակի նման բոլոր այն
կողմերն տարածուեցաւ. «Ծերունի Մայէր յա-
րութիւն է առեր, տեսանք զնա» կ'ըսէին ա-
մէնքը : Ամէնքն ալ հաւատացին թէ Մայէր
ողջ է և տասներկու ժամ հեռու տեղէ մը
կախարդ ճգնաւոր մը բերել տուին, որ մեծա-
ծախ հանդէսներով և արարողութիւններով
Մայէրի հոգին գիւղէն արտաքսէ. ճգնաւորը
երբեմն երբեմն կուգար տեսնելու թէ արդեօք
ամէն բան ի կարգին է :

Ուրիշ անգամ մը Յովսէփ ստէպ կը պատ-
մէր. «Ուրիշ մի դրացի հպարտ և հարուստ
մարդ մ'էր. սա ալ կախարդի մը պէտք ունե-
ցաւ, զի գինեմոլութեան դեւը զինք գերի էր

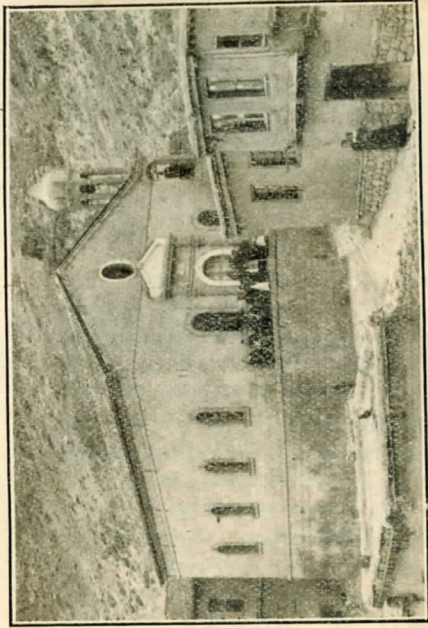
ըրաճ: Գրինետուն երթալ և պլոց հետ արբե-
նալ իր պատուդն չէր ձգեր. սակայն երբ
պատեհ առիթ ներկայանար անոր, Բազոսի
առատ զոհ կը բերէր: Անտանեկան ուրախալի
կամ տրամալի ո՛րեւէ դէպք, աշխարհային
կամ կրօնական ո՛րեւէ տօն, առանց արբե-
նալու չէր անցնէր. մանաւանդ ուխտագնա-
ցութեան տտեն, նա արբենալու մէջ յետին
աստիճան առաջ կ'անցնէր»:

«Առաջին անգամ հօրս հետ ես ալ ուխ-
տագնացութեան մասնակցեցայ. գիշերը ուշ
ատեն տուն եկանք, և էն ետեւէն հարուստ
դրացին, արբեալ, գոռայով, պոռայով, գլտո-
րելով և իյնալով մեզ կը հետեւէր օղիին լե-
ցուն սրուակն միշտ ծոցը դրած: Ամեն սրբոց
պատկերներու առջին կանգնելով կ'աղօթէինք
մենք. իսկ նա մէկ կողմ քաշուելով կը խմէր.
գիւղին մուտքին մօտ Միքայէլ հրեշտակապե-
տին արձանը կար. մենք ողջունելով զնա ա-
ռաջ անցանք, իսկ նա կը պոռար. «Կեցէ՛ք.
քիչ մ'ալ խմեմ»: Հայրս անոր մօտենալով
ըսաւ. «Դրացի, գոնէ սպասեցէ՛ք որ մենք
անցնինք»: «Ինչո՞ւ պիտի սպասեմ.» գօչեց
գինեմօլը. «սյդ արձանէ՞ն քաշուիմ. թող
ան ալ խմէ.» և արձանին մօտենալով գօչեց.

ՎԵՐ. Հ. ՕՏԵԱՆ

Հովիւ Աւետ. Հայոց (Սքանօզ)

Մրանոլի Հայ Ա.Է.Տ. Եկեղեցին

«խնամի, խմեցէ՛ք.» և շիշը նետեց արձանին գլխուն: Ահ ու սարսափ լեցուց միւս ուխտաւորներուն սրտերն. գինեմոլը սահեցաւ, կրունակին վրայ գետինը ինկաւ և հոն մնաց, պօռալով և հառաջելով, օղիի շիշին կտորներուն վրայ, թրջած, արիւնհաթաթախ, անձայն արձանին ոտից տակ: Խոր լուծիւն կը տիրէր գիշերուան մթութեան մէջ. ի վերջոյ դողդոջուն ձեռքերով բռնեցին գինեմոլը և տուն տարին: Ես ալ ահով դողով անոնց կը հետեւէի, և կը գիտէի սառած, պաղած, անձայն, անկենդան գիակին իր անկողինին վրայ տարածուած: Կը լսէի ձիուն պայտերուն ձայնը քարերուն վրայ, երբ մին բժիշկին կը խրկուէր, և հետեւեալ առաւօտ իմացայ որ մէջքի ոսկորներն ջարդուբուրդ են եղած: Թշուաւը այլևս ինքզինք չգտաւ. քանի մ'օրէն վէրքը տարածուեցաւ և նա մեռաւ անդգայ վիճակի մէջ: Այս գիպուածը ազդեցութիւն բրաւ իմ վերաս, հոն Աստուծոյ դատաստան կրտեսնէի. կրօնական զգացումներս զօրացան. քարոզներուն ուշի ուշով մտիկ կ'ընէի, սակայն շատ չանցած իմ բնկերներուս մոլեռանդ կրօնասիրութենէն նշոյլ իսկ չմնաց

վրաս, եւ սկսայ տարակուսանաց տեղի տալ:

Հօրս արհեստն որդեգրելով գլխարկ շինող եղայ. զինուորագրութեան ատեն եկած բլլալով ստիպուեցայ, առաջին անգամ ըլլալով, բաժնուիլ ծնողացս տունէն, ասի շատ դժուար եկաւ. քիչ տտենէն զինուորի համազգեստով սկսայ փողոցներն շրջիլ: Տեսակ տեսակ փորձութիւններ դէմս ելան. ուրոնց դէմ նախ յաղթող գտնուեցայ: Ընկերներս սկսան սրտէս հեռացնել կրօնի ամէն զգացում. սակայն դեռ աւետ. եկեղեցին կը յաճախէի: Զինուորական ծառայութեան 3 տարիներն անցան, սակայն ես, սիրելով այդ վիճակ, շարունակեցի և ենթասպայ եղայ: Հաւատարմութեամբ և չար ընկերներու թելադրութեանց դիմադրելով անբասիր կեանք կը վարէի, որով իմ տեսուչներուս վստահութեան արժանացայ, և ինձ համակրեցան. դեռ քարոզներու կը յաճախէի, բայց ունայնամտութեան սատանան սկսաւ զիս իր ձեռաց մէջ առնել. երբ բանտերու հսկողութիւն ինձ յանձնուէր ինքզինքս բանտարկելոց հետ բաղդատելով կ'ըսէի. Ինչպէս կրնայ մարդ մը այս աստիճան նուաստանալ, քանի որ ա-

սոնք մարդ են և ոչ թէ վայրի կենդանի. ուստի զիս անոնցմէ վեր դասելով սկսայ հպարտանալ:

Անգամ մը ռազմափորձերու առթիւ Յովսէփ պահակ պէտք էր կենար. առաւօտեան դէմ իր երկու ընկերներն եկան և զինք կանչեցին, երկուքն ալ գունաթափ էին եղած վախէ, քանզի մացառներուն մէջ կնոջ մը ջախջախուած և արիւնաթաթախ դիակն տեսած էին. Յովսէփը հոն տարին, որ երբ տեսաւ ահռելի դիակն, սարսափեցաւ և սպանիչին դէմ կատաղի խօսքեր խօսեցաւ: Ասկէ քիչ ետք Աստուածային արդարութեան մի ահռելի ազդեցութիւն ստացաւ: Իր գունդը մարզանք կը կատարէր քաղաքին դրան մօտ. սարսափելի փոթորիկ մը փրթաւ. և ճիշդ երբ զօրապետը շարուած գունդին առջին հասաւ, տեղատարափ անձրեւ մը սկսաւ և զինուորներն անհանգիստ եղան: Զօրապետը հայհոյելով գոչեց. երբ ես անշարժ կեցէք հրամայեմ՝ ալ ոչ Աստուած և ոչ սատանայ կրնան միջամտել. անկէ յետոյ այլեւս երկինքի հետ գործ չունիք. այժմ ես եմ հրամայողն: Առանկ գոչելով ձին քառասմբակ վազցնել սկսաւ. սակայն թացութենէն ձի-

ուն առջեւի ոտքերն սահելով՝ զորսպետը անոր գլխուն վրայէն կռնակի վրայ գետինը նետուեցաւ և անշարժ հոն տարածուեցաւ: Սպաներ յառաջ նետուելով վերցուցին զնա. թէև չէր փնասուած, բայց վախէն դունաթափ էր եղած: Յայնժամ սկսաւ նա մեղմ՝ ձայնով գոչել, «Տղայք, նա որ վերը կը նստի, կը միջամտէ եղեր. այս անգամ անփնաս անցուցինք»։ Հրամանատարութիւնը սպայի մը յանձնելով, կամաց կամաց քաղաք բռնեց ձին:

Ոչ թէ Յովսէփի այլ նաև բոլոր միւս զինուորներուն վրայ մեծ ազդեցութիւն բրաւ այս միջադէպը: Սակայն կրօնքը իր սրտին հետ ո՛րևէ դորժ չունէր. ուստի այս արկածին ազդեցութիւնը շատ չտեսեց: Երկար ատեն զինուորներուն զխաւոր փորձութեան — անբարոյականութեան դէմ մտքաուեցաւ, սակայն իր ունայնասիրութիւնը զինքը պարասորահներ կը մղէր: Անդ դեռատի մի օրհորդի հետ ծանօթացաւ, որոյ հետ ապօրէն յարաբերութիւն հաստատեց, որոյ արդիւնք եղաւ մի մանկան ծնունդ: Իր խոր անկման վրայ ամօթահար ինքզինք ատել սկսաւ: Եկեղեցւոյն մէջ գլուխ գետին կախած կը նստէր, առաջ կը կարծէր թէ իր բարեպաշտութեան

համար ամենուն աչք իրեն էին ուղեալ, այժմ կը կարծէր թէ իւրաքանչիւրը զինքը կը դատապարտէր. քարոզչին մէն մի բառը իրեն մի յանդիմանութիւն կը թուէր. իրր ապաշխարող, մեղաւոր, Աստուծոյ առջեւ չէր խոնարհէր, իրր յոգնած և ծանրարեւեակ չէր փնտռեր խոստացեալ հանդիստը: Օրինաց մուրճն ու կռանը կը ջախջախէին իր խեղճը. այս վիճակը անտանելի էր իրեն. ուստի սկսաւ Աստուծոյ տուն չյաճախել:

Իր զաւկին մօրը պարտ էր իրեն ապրուստի համար բաւական դրամ վճարել, որով յետին աստիճան խնայողութեամբ ապրել պարտաւորուած էր:

Յովսէփ իր պիղծ զուարճութեանց մէջ թաղուեցաւ, որով դրամի կարօտութիւնը աւելցաւ. պարտք պարտքի վրայ դիզուեցան, աղջկը սպառնաց իր հօր բողբոքել եթէ իր պարտաւորութիւններն զանց ընէ: Անգամ մը իրեն բարեկամ մի ընտանեաց տունն էր. սենեակին մէջ առանձին գտնուած ատեն գլորոցն բացաւ քսակ մը դրամ առաւ ու ծոցը պահեց: Տունէն հեռացած ատեն ճամբուն վրայ այս դրամը ծանր բեռ մ'էր եղած իրեն, Գո՛ղես, գողես, կրուէր ինքնիրեն, ետ դարձիր եւ

դրամը տեղը տուր, կրէր ներքին ձայն մը —
անհնար բան՝ Տազնապան երթալով սաստ-
կացաւ. զօրանոցին անցքին մէջ պահարանին
տակը նետեց:

Օրեր անցան տազնապալից, յուզեալ: Ա-
ռանց որոշման գալու թէ ինչ պիտի ընէ
դրամը: Գիշեր մը, մահուան սարսափով ան-
կողինէն ցատկեց ծածկած գանձն առնելու.
առանց պատճառը գիտնալու, ճիշդ այն պա-
հուռն անցքը աւլող զինուորը քսակը պահա-
րանին տակէն դուրս էր քաշած, նա զայն
սպային բերաւ. շուարած, յուզուած Յովսէփ
իր խուցը քաշուեցաւ: Արդէն դրամին տէ-
րերն անոր վրայ կասկած ունէին. բանը յայտ-
նուեցաւ և Յովսէփ բերդարգելութեան դա-
տապարտուեցաւ:

Պատիժը աւարտելէ ետեւ ամօթահար էր
եղած, բայց ոչ թէ ապաշխարած. միայն
կը ցաւէր որ զինուորական պատիւն կորսըն-
ցուցած էր: Քաղաք դառնալով սկսաւ իր
նախկին արհեստին պարապիլ և գլխարկ շի-
նողի մը քով մտաւ. այլևս սկսաւ մեղաց
ծառայել: Գիւղ դարձաւ կարծելով թէ հոն
ամէն բան լաւ պիտի ըլլար. քաղաքին փոր-
ձու թիւններէն թէ և խոյս տուած էր, սակայն

իր չար սիրտը զանոնք հետը կը կրէր: Որոշեց
ժրաջան աշխատիլ և բարւոքել ինքզինք,
բայց կարճ կեանք ունէր այս որոշում: Մեղ-
սակից կնոջ նամակներն մերթ աղերսագին,
մերթ գանդատող և մերթ սպառնական կը-
լային, եթէ իրեն դրամ չըրկէր. ուստի
գիւղէն փախչիլ որոշեց: Ծնողքէն հրաժեշտ
առաւ այլևս զանոնք չտեսնելու պայմանաւ:
Քաղաք հասնելուն ամէն տեսակ զուարճու-
թեանց, մոլութեանց և արբեցութեանց մէջ
նետուեցաւ. արհեստը ձգեց, ցերեկներն ա-
մենածանր աշխատանաց կը հետեւէր, կը
բաւէր որ շատ դրամ վաստկէր, և ինչ որ
դառն աշխատանօք ձեռք ձգէր, անբարո-
յական կեանքով կը փճացնէր գիշերները: Ե-
կեղեցի երթալ մտքէն իսկ չէր անցնէր: Թէ և
կ'ողբար ծանր յանցանաց և մեղաց վրայ, օգ-
նութիւն կը փնտռէր, սակայն զղջում չէր
այս, ոչ ալ նոր կենաց որոշում. մոլութիւնք
զինք կուրացուցին և չէ թէ միայն Աստու-
ծոյ ձայնին բողբոլին խուլ և անզգայ եղաւ,
այլ նաեւ մարդկային բարեկամական ազդա-
բարութիւնն. դարչելի մարդիկներու ընկեր
եղաւ յայտնի համարձակ, և անոնց ստորնա-
գոյն նկարագիրն որդեգրեց և իւրացուց: Բնա-

կարանի և կերակուրի համար ըրած մեծկակ պարտք մը կը նեղէր զինքը. աշխատութեամբ չէր կրնար այդ պարտքը վճարել, և փոխառութիւն ալ ընել անհնար էր. պէտք էր ստեղծել ստակ ճարելու կէրպ մը գտնել : Դըրամ, միայն դրամ. այս էր իրեն միակ կարօտութիւն, իղձ եւ փափաք :

Իր չարաչար լքած կնոջ եղբայրը քաղաքին գործարաններուն մէկուն դռնապանը եւ ծառան էր : Յովսէփ, անոր քեռայրը, համարձակ կը վարուէր անոր հետ և արտօնեալ էր իր քով գիշերել, քանզի պարտքի համար այլ եւս իր բնակարանը չէր համարձակեր երթալ : Յովսէփ գիտէր որ իր հիւրընկալը սենեակին մէջի սնտուկը պահած դրամ ունէր : Յոյս չուներ որ փոխ ստակ ստանար, ուստի ուրիշ միջոց խորհեցաւ դրամը ձեռք անցընելու :

Բոլոր գիշեր աթոռի մը վրայ նստած անցուց Յովսէփ, իւր խորհուրդը և աչքը շարունակ սեւեռած այն տեղին վրայ ուր որ դրամը պահած էր : Անհանգիստ երազներ կը վրդովէին զինքը, պէտք էր սպաննել և տիրանալ քնացողին դրամին, ուրիշ ճար չկար : Բայց ի՞նչպէս. գէնք մը կը փնտռէր, մինչ ինք ածելիէ մը զատ բան չուներ : Շուտ մը ձեռ-

քը առաւ զայս, կամաց մը անկողինին մօտեցաւ, քնացողին կողորդը կարելու վրայ էր երբ յանկարծ խորհուրդ մը սարսափով լեցուց իր սիրտը : Ի՞նչ ահռելի բան պիտի ըլլար, եթէ թշուառը արթննար և աչքերը բանար : Իողդրալով ետ քաշուեցաւ : Նորէն ածելին վերցուց, նորէն ձեռքը առաջ չքնաց կատարել ահռելի գործը : Կուզէր աւարտել գործը, բայց չկարողացաւ : Այսպէս ահռելի պայքար մը տեղի ունեցաւ սրտին մէջ, մէկ ամբողջ ժամ : Ի վերջոյ նետեց ածելին. ո՛չ, չես կարող, կրտէր սրտին խորերէն : Յայնժամ հանգիստ շունչ առաւ : Այս վայրկենիս լուսինը ամպերուն ետեւէն ելլելով սենեակը լուսաւորեց : Տեսաւ որ անկիւնը կացինն մը կայ, երկայն կոթով : Առ այդ կացինը. կրտէր ձայն մը ի ներքուստ. հարկ չէ մարդուն մօտենալ, գիւրաւ կրհամնիս նըպատակիդ : Կատաղի մի ոտու մնով կացինին վրայ ցատկեց անձայն, յափշտակեց զայն, և առանց ուրիշ բան մը խորհելու իջեցուց զայն քնացողին գլխուն : Սոսկալի աղեկաուր մի հառաջ և ապա խոր լուութիւն : Կացինը գետինը նետեց մարդասպանը, ինքն ալ աթոռին վրայ ինկաւ :

Գործատուներն դրանք զանգակին հնչիւնը զինք իր անզգայութենէն զարթուց, պէտք էր ելլել. գործարանի աշխատաւորը ներս պէտք է մտնէին: Իր ահուելի գործը այժմ կենդանի կերպով աչաց ներկայացաւ, պէտք էր բանալին տալ, դիակին վրայէն ծռելով ձեռքը երկնցուց պատուհանէն և սպասող գործաւորներուն տուաւ բանալին, մարդիկ դէմքը չտեսան և կարծեցին թէ դռնապանն է բանալին տուողը և իրենց գործին գացին: Նորէն զգայազիրկ գետին ինկաւ Յովսէփ. ի վերջոյ դժուարաւ ոտքի ելաւ. արշալոյսն արդէն ծաքերը գնաց, սնտուկը բացաւ, առաւ դրամը և կամացուկ մը տունէն հեռացաւ:

Սպանութիւնը յայտնի եղաւ և Յովսէփը այն օր իսկ ձերբակալուեցաւ. խոստովանեցաւ ոճիրը և իր միակ փափաքն էր որ ամէն բան շուտ անցնի: Սակայն ամիսներ անցան մինչև որ քննութիւնը աւարտելով վճիռ տրուեցաւ և վաւերացուեցաւ: Սոյն միջոցին իր մէջ Աստուծոյ ողորմութեան մի փափաք արթնցաւ. մարմնաւոր կենաց համար հոգը չէր, մեռնիլ կ'ուզէր, սակայն սկսաւ իր հոգւոյն համար հոգ ընել և փրկութեան ճամբան փնտռել:

Ատենօք լսած Աւետ. քարոզներէն Յիսուսի ձայնը ապաշխարութիւն կը յանձնարարէր իրեն, յաւիտենական կենաց յոյսը կը յիշէր: Ուստի բանտին Աւետ. քարոզին յայտնեց իր սրտին փափաքը և արտօնութիւն ստացաւ Աւետ. քարոզութեանց մասնակցիլ: Շաբաթը քանի մը ժամ ալ Աւետ. քարոզիչի մը հետ իր խուցին մէջ խօսակցութեամբ կ'անցնէր: Յովսէփ սկսաւ աշխոյժիւ կարգալ Ս. գիրք, և անոր մէջ միխթարութիւն փնտռել: Քարոզիչին ազդեցութիւնը բերաւ զինքը ճանչման իր մեղաց նաև զղջման, և Աստուծոյ ողորմութեան և շնորհաց վստահութեան: Ի սկզբան կ'ողբար իւր դժբաղդութիւնը, բայց շուտ սկսաւ իր յիմարութիւնը և կուրութիւնը տեսնել և ի վերջոյ ճանաչեց որ Աստուծոյ հեռանալն էր պատճառը իր խոր անկման և կործանման: Շղթայակապ Յովսէփ շատ անգամ կը վայելէր Աւետ. քարոզիչին այցելութիւնը իր սենեակին մէջ. այս միակ խուցն էր բանտին մէջ, ուր Աւետարանի պայծառ ճառագայթք ազատ մուտք կը գտնէին. հոս մտացաւ բանտարկեալն իր արտաքին վիճակը և բոլոր հոգւով կը խորհէր կենաց ջուրէն խմել և անցնել իր հոգւոյն

ծարաւը Լարցնելով և ունկնդրելով թողուց Յովսէփ որ շնորհաց արեւը ծագի իր հոգւոյն վրայ. ի վերջոյ դաւանեցաւ իր հաւատքը և յոյսը «Տէր քարոզիչ» կ'ըսէր նա իր գլխատու մէն քիչ առաջ, «Աւետ. վարդապետութիւնը ամէն ուրիշներէ վեհ և գեր ի վերոյ է, յիշաւի նա է զօրութիւն աստուածային. երբ արտում, ախուր ըլլամ և լալ սկսիմ երեք սիրելի համարներ ունիմ Սուրբ զրոց մէջ, Աստուծոյ ողորմութեան նկատմամբ, որոնցմով կը միտթարուիմ: Ես. 1. 18. Եթէ մեղքերնիդ արեան նման կարմիր ըլլան, ձիւնի նման ճերմակ պիտի ըլլան, Յով. 21. 15. երբ Յիսուսը զինք երէտ անձամբ «բարոյ» Պետրոսին կ'ըսէ. արածէ՛ ոչխարներս, արածէ՛ դառնուկներս, առանց անոր ուրացումը յիշելու և նկատողութեան առնելու: Երբորդն է այն թանկագին և անգին խօսքը, զոր Յիսուս ըսաւ խաչին վրայէ «—ազգի, որ էր քոնոյ արձանի պարտի՞ւր քոնոյ», «Այսօր իմ հետս գրախտին մէջ պիտի ըլլաս»: Յիսուս իր խոստումը բռնեց անշուշտ, և զնա դժոխք չիբիկեց. ուստի երբ հասնի իմ ժամս, բոլոր զօրութեամբս խաչեալ փրկչին պատիկերն հոգւոյս առջին պիտի բռնեմ և մոռնամ ամէն ուրիշ բան, և գո-

չեմ անոր. ո՛հ, ողորմէ՛ ինձ. յայնժամ — կը յուսամ — թէ նա զիս չի պիտի մերժէ. եթէ այս մնայ իմ վերջին միակ խորհուրդս, չեմ կրնար կորսուիլ»:

Այս խօսքերէն յետոյ Յովսէփ վերցուց իր շղթայակապ ծանր ձեռքը և զայն գունաթափ, բայց զուարթ երեսին տանելով սրբեց արցունքները, ծանր շղթան գետինը կը քուէր: Մահուան վճռագիրն, որուն ակնկառոյց կ'սպասէր, հասաւ. ինք մեծ անդորուութեամբ լսեց վճիռը և խնդրեց որ Աւետ. քարոզիչը մինչև վերջը քով կենայ. այն վերջին գիշերը դատապարտեալին հետ անցուց մահուան պատրաստելով զնա. զխառաման վայրն երթալէ քիչ առաջ նորէն դաւանեցաւ իր հաւատքը և յոյսը պարզ խօսքերով, և հարցուց քարոզչին թէ կրնա՞յ այս դաւանութեամբ երջանիկ մեռնիլ: Հաստատ կերպով ապահովցուց քարոզիչն թէ նա վստահ կրնայ ըլլայ Աստուծոյ շնորհաց:

Յովսէփ զխառուեցաւ անգորր խաղաղութեամբ: Անոր կեանքը Յակ. Ա. գլուխ և 15րդ համարի ահագելի մի բացատրութիւնն է. «Յանկութիւն յղանալով մեղք կը ծնանի և մեղքը որ կը կատարուի մահ կը ծնանի». սա-

կայն անոր մահն ալ հաստատ ապացոյց է սա՛ խօսքերուն. «Նա որ ինձ կը հաւատայ. թէև մեռնի պիտի ապրի»:

Գ Ի Տ Ա Կ Ա Ն

Ա Ս Տ Ո Ւ Ա Մ Ա Շ Ո Ւ Ն Զ

Աստուածաշունչ մատեանն գրուած է իբր յիսու՛ն հեղինակներէ:

Ունի Հին Կտակարանը 39, Նորն 27, ամբողջ 66 գիրք:

Ունի Հին Կտակարանը 929, Նորն 260, ամբողջ 1181 գլուխ:

Ունի Հին Կտակարանը 23,214, Նորն 7959, ամբողջ 31,173 համար:

Ամենէն կարճ գլուխն է ձժԻ, և երկարագոյնն ձժԹՍաղմոսը:

Դ. Թագ. ԺԹ գլուխը և Եսայ. ԼԶ գլուխը ճիշդ նման են:

Եզր. Բ. գլուխը և Նեէմ. Լ գլուխը ճիշտ նման են:

Բ. Մնաց. նոյն երկու համարով կը վերջանայ որով կը սկսի Եզրասայ գիրքը:

ձԻ. Սաղմոսին 8, 15, 21 և 31 համարները ճիշտ կրկնուած են:

«Աղջիկ» (սչ դուստր) Հին Կտակարանին մէջ միայն երկու անգամ յիշուած է, Յով. Գ. 3: և Զաք. Ը. 5: Երկարագոյն համարն է Եսթ. Ը. 9 և կարճագոյնն Յովհ. ԺԱ. 31:

Ինն գրքեր և մէկ սաղմոս յիշուած է Ի Ս. Գիրս, որ այժմ կորսուած են, որք են.

Ուղիղին գիրքը, տես Յես. Ժ. 13, և Բ. Թագ. Ա. 18:

Ագգով տեսնողին գիրքը, տես Բ. Մնաց. Թ. 29, և Բ. Մնաց. ԻԲ. 15:

Նաթան մարգարէին գիրքը, տես Բ. Մնաց. Թ. 29:

Սիւօնացի Աքիայի մարգարէութիւնը, տես Բ. Մնաց. Թ. 29:

Սիմայի մարգարէին գիրքը, տես Բ. Մնաց. ԺԲ: 15:

Յէուլին պատմութիւնը, տես Բ. Մնաց. Ի. 34:

Սողմոնի Բնագիտութիւնը, տես Գ. Թագ. Գ. 33:

Ենովքի մարգարէութիւնը, տես Յուգ. 14:

Տէրովը պատերազմաց գիրքը, տես Թուոց. ԻԱ. 14:

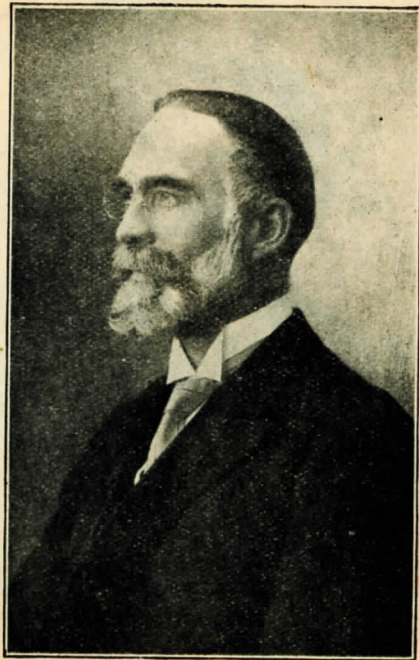
Շատ տեղեր յիշուած է այն սաղմոսը որ պարտիմք համարիլ ՃՄԱ.:

Անկանոն գրքերը 14 հատ են, որ կը պարունակեն 183 գլ. կամ 15,081 համար:

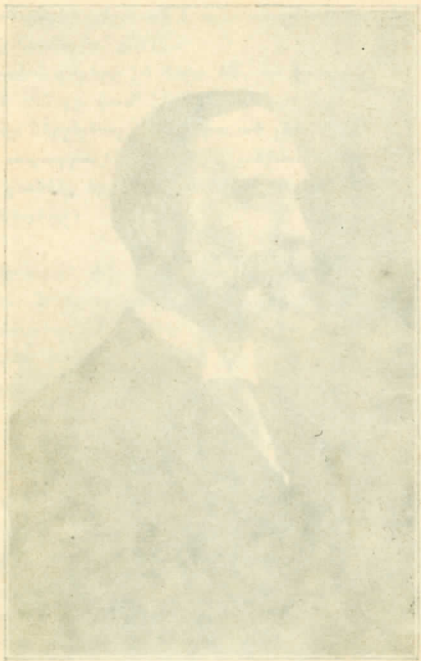
Ասոնք ներշնչեալ համարուած չեն թէպէտ հին ապագրութեանց մէջ, անջատ գրուած կը գտնենք երբեմն Հին և Նոր կտակարանաց մէջտեղը:

—

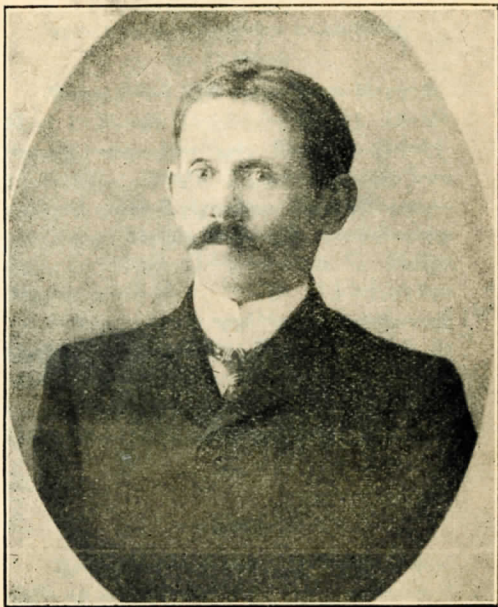
Քրիստոսէ ժլ. դար առաջուան ժամանակներուն վերաբերող արձանագրութիւններէ հաստատուած է թէ Նեղոս գետը այն ատեն եօթը տարի շարունակ չէ յորդեր եւ երկրին պտղաբերութիւնն ալ դադրած է այդ միջոցին, որուն հետեւանքով երկարատեւ ու սոսկալի սով մը տիրած է Եգիպտոսի մէջ: Դիտողներ կան թէ Մենգոց գիւրքին մէջ յիշուած «եօթ ոսկի տարիներու» սկիզբն է այդ: Այս արձանագրութեան գիւտով պատմական իրողութիւն մը կը դառնայ Աստուածաշունչին մէջ յիշուած այդ պատմութիւնը: Նեղոս գետին ցամքելուն եւ ատկէ յառաջ եկած երկարատեւ սովին նկարագրութիւնը եղած է կարգ մը մեհենագրոշմներու վրայ, զորս Պրուկչպէյ յաջողած է լուծել ու կարդալ:

Վ. ԵՐ. ԶՕՐԶ ԲԸՐԲԻՆՍ ՆԱԺ

ՓՈՒՆ ԲԱՐՈՒՄՆԱԿ ԿՆՈՒՆ ԿՈՒՆ

Վ.ԵՐ. ՄԲ. ՓԱՐՔՐԻՆ

ՍԵՐՎԻՈՑ ԱՐՔԵՍԱԿԱՆ ԸՆՏԱՆԻՔԸ

ԵՒ 13 ԹԻՒՆ

Պետութեան հիմնադիրն Գարակէօրկովինչ ծնած է 1804ին (1+8+0+4=13) . 1813ին Թուրքը ստիպուեցաւ լքել Սերվիան (1+8+1+3=13) . 1840ին (1+8+1+3=13) Գարածօրճի որդին Ազեքսանդր, Սերպ թագաւորին հայրը, Սերվիոյ բանակին հրամանատար կըլլայ . 1903ին (1+9+0+3=13) Բէթըր Սերվիոյ գահն կելէ, 1912ին (1+9+1+2=13) Բէթըր իր երկու որդիներով պատերազմի կերթայ և կը յաղթէ Թրքաց, ուստի կը հետեւի թէ Սերվիոյ Գարակէօրկովինչ գերդաստանի յաջորդ նշանաւոր դէպքը 1921ին (1+9+2+1=13) պիտի պատահի:

Ե Օ Թ Ն

Արարչագործութեան մէջ եօթը օր կայ, եօթը օր շաբաթուան մէջ, եօթը բաժանում՝ Տերունական ազօթքին մէջ: Մարդուն տարիքը եօթը շրջան ունի, լուսինը եօթը երեւելոյթ, արդարը օրը եօթը անգամ իյնայ՝ պիտի կանգնի չրէական եօթը տարւոյն մէկը

շարաթ էր, եօթն անգամ եօթը Յորելեան կը բերէր, իւրաքանչիւր տօն եօթը օր կը տեւէր: Ա. և Բ. տօներու միջոցը եօթը շաբաթ էր. Ղեւտական մարութիւնը եօթը օր էր: Ասիոյ մէջ կար եօթը եկեղեցի: Եօթը հոգիներ կան Աստուծոյ գահուն ասջեւը, եօթը երէցներ: Գառնուկը ունի եօթը աշքեր. Յովհաննէս տեսաւ եօթը աշտանակ, եօթը աստղ, եօթը հրեշտակ, եօթը փող, եօթը հարուած, եօթը եղջիւր: Փարսուն երազեց միշտ եօթը. սով և առատութիւնը տեւեցին եօթը տարի: Եօթն անգամ տասը հոգի Եգիպտոս գացին, հոն եօթն անգամ տասը տարի պատուոյ մէջ մնացին, որոյ կրկինն տարի դառն զերութիւն կրեցին: Եօթն անգամ տասը ծերեր դատեցին Իսրայէլը: Յիսուս ըսաւ եօթն անգամ եօթանասուն պէտք է ներել եղբօրը:

Եօթն էին հրաշայիք աշխարհի — Եգիպտական Բուրգերը, Բաբելոնի աւկախ պարտեզները, Արտեմիսի Տաճարը Եփեսոսի մէջ, Լուսնթագի Արձանը յՈղիմպոս, Մոսողոսի Շիրիմը Գարիոյ մէջ, Հասդոսի վիթխարի Անգրին, Ազեքսանդրիոյ Փարոսը:

Եօթն էին Յօն Իմաստունը — Թաղէս Ա-

թինացի, որոյ նշանաբանն էր «Ծանիր զքեզ» Սողոն Սպարթացի — «Վախճանը մտածէ». Շիլլօ Մելիտէցի — «Երաշխաւորութիւնը ատողը ապահով կըլլայ», Պիաս Փրիէնցի — «Մարգոց շատը չար են». Կղէսպողոս Լինտոսցի — «Ոսկեղէն միջինը», կամ «Փախիւր ծայրահեղութենէ». Փիտագոս Միտիլէնցի — «Ժամանակը բռնէ ճակատին վարսէն». Փէրիանտէր Կորնթացի — «Ոչինչ անկարելի է աշխատողին»:

Եօթն էին Գործք բարի — Հիւանդը խընամել, Անօթին կերակրել, Ծարաւին խմցընել, Մերկը հագուեցնել, Տնանկը պատրուպարել, Որբին, այրւոյն այցելել, Մեռեալը թաղել:

Եօթն էին մեղք մահացու — Հպարտութիւն, Բարկութիւն, Նախանձ, Յանկութիւն. Որկրամոլութիւն, Ագահութիւն, Ծուլութիւն:

Եօթն են առաքինութիւնք — Հաւատք, Յոյս, Աէր, Խոհեմութիւն, Արդարութիւն, Քաջութիւն, Ժուժկալութիւն և Առաջին երեքը կը կոչուին նաեւ Սրբազան առաքինութիւնք:

Յովսէփ Հայկազն

Զուրբ ջուր եղած ատեն 100⁰ ջերմու-
թեամբ եռալ կը սկսի:

Աղբվ լի (աղի) եղած ատեն 109⁰ ջերմու-
թեամբ եռալ կը սկսի:

Զուրբ մետաղէ ամանի մէջ 100⁰ ջերմու-
թեամբ եռալ կը սկսի:

Զուրբ ապակեայ ամանի մէջ 101⁰ ջեր-
մութեամբ եռալ կը սկսի:

Զուրբ ծովու վրայ 100⁰ ջերմութեամբ
եռալ կը սկսի:

Զուրբ բարձր լեռան վրայ 84⁰ ջերմու-
թեամբ եռալ կը սկսի:

**Պատճառը՝ ծովու վրայ օդի ճնշման շատ,
և լեռան վրայ օդի ճնշման քիչ ըլլալն է:**

ԹՈՉՆՈՑ ԱՆՈՐԺԱՎՐ

Թռչնոց ախորժակը եթէ մարդու ախոր-
ժակին հետ համեմատենք՝ զմարդ շատ ետ կը
գտնենք: Սարեակն («փնփն») մէկ անգամէն
կրնայ մեծ խղունջ մը կլլել: Այս համեմա-
տութեամբ մարդ մը պէտք էր մէկ անգամէն
եզան մէկ ազդրն լսփել: Կարմիրկատարն
(«փփ») ալ արտաքոյ կարգի շատակեր է: Հաշ-
ուած են՝ որ կարմիրկատար մը մէկ օրուան

մէջ կրնայ այնչափ ուտել՝ որ կերածն 14 ոտք
երկայն երկրամայրի հաւասարի: Մարդն այս
համեմատութեամբ պէտք էր մէկ օրուան մէջ
27 ոտք երկայն խողի երջիկ ուտել: Ասկէ կըր-
նայ չափուիլ որ ճճեկեր թռչնիկներն մէկ օր-
ուան մէջ քանի մը հազար որդ և ճճի կը մաք-
րեն մեր պտղատու ծառերու վրայէն:

ՄԱՆՐ ԳԻՏԵԼԻՔ

Նորահնար մեքենաներու միջոցաւ այժմ՝
1,500 ուղաի բեռ կամ 200,000 քաշ
ծանրութիւնը տղայ մը իսկ կրնայ վերցնել:

Ամերիկայի Ուաշինկթըն քաղաքի ա-
ռողջապահական քննիչը, էն շատ ճանճ ըս-
պաննողին 50 սակի խոտացաւ. Լէյթմն ա-
նուն մանչ մը 82,000 սպաննելով մրցանակն
ընդունեց:

Թոմիոյի մէջ 800 հանրային բաղնիք
կայ, որով առաջինն է աշխարհի մէջ, 2.ը
Պոլիս, 3.ը Բեթրսպուրկ:

Սէյլանի մէջ Վէտա կոչուած ցեղ մը կայ, որ բնաւ չեն խնդար անոր պատկանողները, քանզի — կ'ըսեն թէ աշխարհի մէջ ծիծաղի արժան բան չկայ: Յաւոց ձոր է աշխարհ անոնց համար:

Նաւերէն ոմանք մեծցնելու համար մէջտեղէն կը կտրեն և երկու կտորներուն մէջ նոր կտոր մը կ'աւելցնեն:

Գերմանիոյ մէջ կինը ծեծող ամուսինները Շաբաթ երեկոյ և կիրակի օր կը բանտարկեն, միւս օրերը կը թողուն որ գործի երթան:

Վիճակագրութիւնը կը հաստատէ թէ ամուսնացելոց միայն 18 ոճրագործ կ'ըլլայ, մինչ ամուսիններուն 38: Կարեւոր պատճառ է այս ամուսնանալու:

Մարդս իբր 30,000 մազ ունի գլխուն վրայ, կնոջ մէկ հատիկ մազը 78 կրամ ծանրութիւն կրնայ տանել, հետեւապէս բոլոր մազերն ի միասին հինգ թօնօէ աւելի:

Աղջկանց մազը մանչերուն մազերէն երկու անգամ աւելի կարճ միջոցի մէջ կաճին:

Միացեալ Նահանգաց մէջ տարին 126 միլեառ 600 միլիոն նամակ, թերթ և այլն կը դրկուի: Իւրաքանչիւր անհատ տարին 161 նամակ կամ թերթ կը ստանայ: Գերմանիոյ մէջ 145, Զուիցերիոյ մէջ 124, Անգղիա 117, Ֆրանսա 78, Իտալիա 44, Մէքսիկո 13, Ռուսիա 12, Թուրքիա մէկ և $\frac{1}{10}$:

Անգղիոյ ձորճ թագաւորը Հնդկաստանի մէջ թագադրութեան հանդէսին առթիւ կը շնորհակցաւ իր ծանրութեամբ 40,000 Անգլոսակի բաժնուեցաւ ժողովրդեան:

Ապագային զրահաւորները պիտի ունենան մէյմէկ պալօն, որ վեր բարձրանալով անթել հեռագրով խուզարկու թեանց արդիւնքը հաղորդեն:

Աստուածաբանի ընկերութեան հարիւրամեակին, 1904ին Սուրբ մատենի գրոց թարգմանութիւնը 358 էր, 1912ին 560ի հասած է սոյն թարգմանութեանց թիւը: Մարդ-

կային համօրէն գրականութեան մէջ
Սուրբ Գիրք եզական վեհ գիրք մը կը բռնէ:
Ոչ մի գիրք այնքան լեզուներու թարգման-
ուած է: Ոչ մի գիրք այս աստիճան տարած-
ուած է, ինչպէս Սուրբ Գիրք:

Ամերիկա մտնելու համար փաստօրթ
պէտք չէ, միայն 35 տալէս պէտք է գտնուի
գրպանդ և ծանր ոճիրի համար պատժուած
ըլլալու չէք: Անձնական գործածութեան յա-
տուկ գոյքերն ալ մնքսէ զերծ են: Նաև ար-
տազերծ աչք — պայման է կարեւոր:

Մարդու հասակը կը կարճնայ 50րդ
տարիէն. 90ին $3\frac{3}{4}$ սանթիմէթը կարճցած է:

Երկրագնիս վրայ բոպէն 67 մահ և 70
ծնուդ կը պատահի:

Մանկանց խլութեան մեծագոյն մասը
ապտակներէ յառաջ կուգայ:

Աջ ձեռքը աւելի զգայուն է, քան ձա-
խը, մանաւանդ ցուրտի և պաղի համար:

Մասներուց եղունգներն տարին 4 սան-
թիմէթը կ'աճին, աւելի ամառը կ'աճին քան
ձմեռը. միայն թէ մարմնոյ սննդառութիւնը
կանոնաւոր և առողջական վիճակը լաւ պէտք
է ըլլայ:

Ամուրիներուց կեանքը կարճ կ'ըլլայ,
ամուսնացեալներունը երկար:

Յգիպոսացիք այսօր արհեստական ջեր-
մութեամբ հաւկիթէն ձագ հանել զիտեն.
30—60,000 հաւկիթ թխուելու համար, աղ-
իւտէ շինուած անազին փուռեր կը շինեն:
100 ին 65—70 հաւկիթ կը յաջողի: 1911 ին
124,000 ոսկիի 84 միլիոն հաւկիթ արտա-
ծած են:

Հովանոցը 1712 Օգոստոս 12 ին ճօն
Հանուէր Անգղիացին հնարած է, Պալէնայի
ակաաներով շինուած և վրան մովթ անց-
ուած էր, ծանրութիւնն ալ իբր 4 քաշ էր:

Մեղուն 40—80 ծաղիկէ կաթիլ մը
մեղր կը հաւաքէ 200—400 ծաղիկէն 5 կա-
թիլ. ուստի մէկ մեղուն քիլօ մը մեղր շինելու

համար քանի մը տարի կարօտ է. տաք օր մը 20,000 մեղու 100,000 ծաղիկներէ մեղր կը քամեն:

Չարլս Տիֆորն վայրաշարժը 22 տարի շարունակ գործելով 3,380,000 քիլօմէթրօ ճամբորդած է. ամէն օր Լոնտօնէն Մանչէսթր բանելով 28,000 թօնօ ածուխ և 207,000 թօնօ ջուր շոգիի վերածած է:

Տարօրինակ Ամերիկացիք. — Ութօրի մէջ ա՛ն որ շարաթը մէկ անգամ բազնիք չերթար ծանր տուգանք կը վճարէ: — Թէքուասի մէջ հեռաձայնի միջոցով հայհոյողը կը պատժուի, — նաև հոն գինեմոլներն 5 տուլար տուրք կը վճարեն: — Նիւփօրթի մէջ օթօմօպիլ վարողները 10,000 տուլար երաշխաւորութիւն պէտք է տան իրենց զոհ գացողներուն ի նպաստ:

Աւստրալիա վրայ այժմ 2750 տարբեր լեզուներ կան:

Սւրոպական Ռուսիոյ մէջ կայ 69,712 քիլօմէթր երկաթուղի, **Վերմանիա** 58,070,

Գաղղիա 39,980, **Աւստրիա** 22,638, **Հունկարիա** 20,125, **Իտալիա** 13,160:

Զիֆալոյի մէկ դատաւորը անկարող ըլլալով արգիլել որ սուտ դեղերու արտօնութիւն չտրուին մազ բուսցնելու, նոր դեղի մը փորձը նախ ընել տուաւ իր մէկ պաշտօնեային վրայ, որոյ գլուխ կնատակ — տալ — էր:

Անգղիոյ մէջ զրպարտել, անուանարկել գրեթէ անհնար է, քանզի այնպիսի ծանր տուգանք կը վճարէ զրպարտիչը որ իր կործանման պատճառ կ'ըլլայ:

Ֆալիփօրցիայի մէջ ծառ մը կայ 90 մէթրօ բարձր, 27 մէթրօ շրջապատով:

Բանամայի ջրանցքին բացումովը Եւրոպայէ Սան Ֆրանչիսքօի ճամբան 6,200 մղոն կը կարճնայ, Անգլիոյ և Նոր Զելանտայի ճամբան 1,600 մղոն, Նիւ Եօքքի և Աւստրալիոյ ճամբան 2,400 մղոն:

Սղունգներուն արագ աճումը նշան է քաջառողջութեան:

համար քանի մը տարի կարօտ է. տաք օր մը 20,000 մեղու 100,000 ծաղիկներէ մեղր կը քամեն:

Չարլս Տիֆորն վայրաշարժը 22 տարի շարունակ գործելով 3,380,000 քիլօմէթրօ ճամբորդած է. ամէն օր Լոնտրայէն Մանչէսթր բանելով 28,000 թօնօ ածուխ և 207,000 թօնօ ջուր շոգիի վերածած է:

Տարօրինակ Ամերիկացիք. — Ութտարի մէջ ա՛ն որ շարաթը մէկ անգամ բազնիք չերթար ծանր տուգանք կը վճարէ: — Թէքուասի մէջ հեռաձայնի միջոցով հայհոյողը կը պատժուի, — նաև հոն գինեմոլներն 5 տուար տուրք կը վճարեն: — Նիւփօրթի մէջ օթօմօպիլ վարողները 10,000 տուար երաշխաւորութիւն պէտք է տան իրենց զո՛հ գացողներուն ի նպաստ:

Աւստրալիա վրայ այժմ 2750 տարբեր լեզուներ կան:

Սուրոպական Ռուսիոյ մէջ կայ 69,712 քիլօմէթր երկաթուղի, **Վերմանիա** 58,070,

Գաղղիա 39,980, **Աւստրիա** 22,638, **Հունկարիա** 20,125, **Իտալիա** 13,160:

Զիֆալոյի մէկ դատաւորը անկարող ըլլալով արգիլել որ սուտ գեղերու արտօնութիւն չարուին մազ բուսցնելու, նոր գեղի մը փորձը նախ ընել տուաւ իր մէկ պաշտօնեային վրայ, որոյ գլուխ կնտակ — տաղ — էր:

Անգղիոյ մէջ զրպարտել, անուանարկել գրեթէ անհնար է, քանզի այնպիսի ծանր տուգանք կը վճարէ զրպարտիչը որ իր կործանման պատճառ կ'ըլլայ:

Քալիֆօրնիայի մէջ ծառ մը կայ 90 մէթրօ բարձր, 27 մէթրօ շրջապատով:

Ռանամայի ջրանցքին բացումովը Եւրոպայէ Սան Ֆրանչիսքօի ճամբան 6,200 մղոն կը կարճնայ, **Անգլիոյ և Նոր Զելանտայի ճամբան** 1,600 մղոն, **Նիւ Եօրքի և Աւստրալիոյ ճամբան** 2,400 մղոն:

Սղունգներուն արագ աճումը նշան է քաջաւորութեան:

Մարդոց կենաց միջին տեւողութիւնը
Ներկայիս 40 տարի է:

Սիամի մէջ 166,293 վանական և մայրապետ կայ:

Նիւճաունուսի մէջ օձ, գորտ և կրիայ դեռ չէ տեսնուած:

Այժմ Չինու մէջ փոխանակ զխատելու քլորոֆորմով անզգայ կ'ընեն ոճրագործը և ապա այս վիճակին մէջ զնտակահար կ'ընեն:

Տէրպիլէնի — Անգղիոյ — մէջ 1912ին հորթ մը ծնաւ որ ունէր 2 գլուխ, 2 քիթ, 4 աչք և 2 ականջ:

Արաբիոյ մէջ բոյս մը կայ որ երբ չորցնելով քիչ մը կուլ տան, ատեն մը կը խընդացնէ, ցատկել և խաղալ կուտայ, յետոյ քուն կը բերէ զայն առնողին վրայ:

Չմբան ցուրտ եղանակին էն անդարար օրական ուտելիքն է չամիչը, որ 80%⁰ անուցիչ նիւթ կը պարունակէ. պէտք չէ սակայն չա-

փաղանց ուտել: Ո եւ է կերպով եփած կամ հում կրնայ ուտուիլ:

Ս. Գիրքը 450 լեզուի և դաւառարաւբառի թարգմանուած՝ 7,899,562 օրինակ տպուած է:

Նանքի մէջ — Գաղիա — յիմարանոցը կը գտնուի պատասպարեալ մը որ թէև կարգալ և գրել չգիտէր սակայն սքանչելի հաշուագէտ է. հարցուեցաւ թէ 1000 միլիոն երկվայրկեան ապրող մէկ մը քանի՞ տարեկան կ'ըլլայ, ճշտիւ պատասխանեց 48 երկվայրկեան խորհելէ ետև: Միայն 28 երկվայրկեանի պէտք եղաւ պատասխանելու թէ քանի՞ երկվայրկեան կայ 39 տարուան, 3 ամսուան և 12 ժամուան մէջ: Եւ ուրիշ ասոր նման հարցումներ:

Ափրիկեցիները երբէք չեն փոնգտար մինչև իսկ անոնց սերունդը եթէ Ափրիկէէ դուրս տեղեր գաղթած են: Շատ տարօրինակ իրողութիւն մ'է այս:

Պէրլինի Ունդրը տէն Լինտըն կոչուած փոշոցը 65 մէթր լայն է, Վիէննայի Բինկ սթրասէ

փողոցը 57, Փարիզի Կրան պուլվարը 37 և Պուտարեշթի Անարաշի փողոցը 47:

Գրքերը միջատներէն վնասուելէ ազատ պահելու համար տարին մէկ անգամ 3 մաս պաղլեղի և 1 մաս ճերմակ պղպեղի փոշիի խառնուրդ մը ցանէ թերթերուն մէջ:

Հոսովմէական ֆաթաբոմպներն — գերեզմաններն — 930 քիլոմէթր երկայն են և 15 միլիօն մարդիկ հոն իրենց վերջին քունը կը քնանան:

ՀԱՆՐԱԳԻՏԱԿԱՆ ՆՕԹԵՐ

Աշխարհիս մէջ ամենամեծ սրբնթաց շոգենաւն է անգլիական համանուն «Սուիֆթ» թորփիլահայածը, «Թրբպին» աւոր (նորագիւտ մեքենական ձեւ մը) մարտանաւը: Ունի 1,800 թոնօ տարողութիւն և ժամը 37¹/₂ հանգոյց = 43 մղոն արագութիւն: Արագութեան մասին մօտ գաղափար մը տալու համար Կ. Պոլսէն մինչև Գարդանէլ 3¹/₄ ժամէն, մինչև Իզմիր 6³/₄ ժամէն, մինչև Քէօսթէնճէ 4¹/₂ ժամէն և Տրապիզոն 12¹/₄ ժամէն կը հասնի: Իսկ

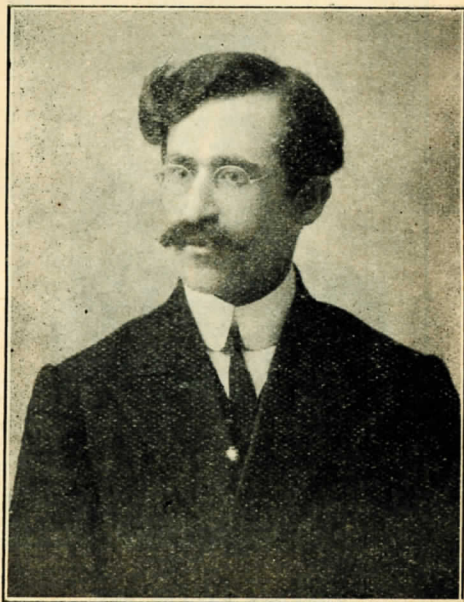
ամէնէն սրբնթաց երկաթուղիի գիծն է առաջին՝ Մ. Նահանգաց «Միշրկըն Սէնթրալ» ընկերութեան Նիակարա-Ֆօլս-Ուինտոր գիծը, որ ժամ 71 մղոն = 114.24 քիլոմեդր արագութեամբ կը սուրայ: Այս երկու քաղաքներուն իրարմէ հեռաւորութիւնն է 225 մղոն, որ երեք ժամէն կը կտրէ: Երկրորդն է Եւրոպիոյ մէջ անգլ. «Կրէյդ Ուէսթըրն» ընդ մէջ Լոնտոնի և Բլիմնութի գիծը, որ ժամը 63¹/₂ մղոն = 101.17 քիլոմեդր արագութեամբ կը սուրայ: Այս երկու քաղաքներուն իրարմէ հեռաւորութիւնն է 240 մղոն, որ 4 ժամէն կը կտրէ: Ասոնցմէ աւելի արագ երկաթուղիի գիծեր կան բայց կարճ հեռաւորութեան մը վրայ շինուած են, զոր օրինակ Մ. Նահանգաց Ֆլիմինկէն—Ճաքսընվիլ գիծը ժամը 120 մղոն = 193 քիլոմեդր արագութեամբ կը սուրայ և միայն 5 մղոն երկայնութիւն ունի, 2¹/₂ վայրկեանէն կը հասնի, կամ Հայտար Փաշայէն մինչև Նիկոսիթիա 40 վայրկեանէն: Մ. Սէրալայստիան

Ծանօթ մասնագէտ մը, թուանշաններու յայտնի իրողութիւններ ցոյց տալով, կը հաստատէր թէ Ֆրանսայի ժողովուրդը՝ ֆիզիքապէս և նիւթապէս անհաշուելի ահագին

փնասի մը ենթարկուած է՝ այն օրէն ի վեր,
երբ ճերմակ հացին (պիրա, ֆրանճէլա) յարգ
տալով, դադրած է սովորական պարզ հացը
ուտելէ:

Ալիւրին մէջ սնունդ եղողը, կեանք տու-
ողը միայն բնոստղն է, թեփերը հանուած ճեր-
մակ ալիւրին մէջ բնոստղ չկայ, այդ ալիւրը
երբեք սնունդ չի պարունակեր, ուստի այդ
ալիւրով շինուած հացը ուտողը չի սնանիր, և
այդ հացին համար տրուած գրամը պարզապէս
կորուստ մըն է, կ'ըսէր յօդուածագիրը ու
կ'եղրակացներ թէ Ծրանայի ժողովուրդը թէ՛
սնունդի կողմէ և թէ՛ գրամի տեսակէտով
չափազանց մեծ փնաս մը բրած է ու կը շարու-
նակէ ընել ճերմակ հաց ուտելով:

Հետեւեալ ցուցակէն կ'երեւի որ վեց
մեծ պետութիւնք ի պատերազմին նաւային զին-
ւորներն ալ հաշուելով քսան միլիոն քաջա-
վարժ զինւոր կրնան իրարու դէմ կռիւի մղել
ծովէն, ցամաքէն և օդին բարձրերէն. բիւրաւոր
թնթանօթներն ալ գոռալով, հուր կը ժայթ-
քեցնեն և մի քանի միլիոն մարդիկ դետին կը
փռեն մեռեալ կամ վիրաւոր:

ՊԱՏ. Ա. Կ. ԹԻԻԹԻՆՃԵԱՆ

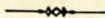

ՊԱՏ. ՅՈՎ.ՍԷՓ ԷԱՅԿԱՉՆ
Քարոզիչ-Ուսուցիչ Աւես. Հայոց (Պիլենիկ)

1914 թ.
Ե Ի Ր Ո Պ Ա Կ Ա Ն Մ Ե Մ Պ Ա Տ Ե Ր Ա Ջ Մ Ը

Ե ր կ ի ր	Բնակչութիւն	Չմուտք ի կազմով	Չմուտք ի պատերազմ	Չբնակուող
Ռուսիա	166 000,000	1,290,000	5,500,000	430
Գերմանիա	65,000,000	870 000	5,200,000	150
Մեծն Բրիտանիա	45,000,000	254,000	730,000	570
Աւստրո Հունգարիա	57 000,000	390 000	2,000,000	190
Ֆրանսա	39,000,000	720,000	4,000,000	450
Իտալիա	35,000,000	250,000	1,200,000	270
Համագումար	407,000,000	3,774,000	18,630,000	2050

Կ Ի Յ Ա Կ Ա Ն

ԱՌՏԵՆԻՆ ՏՆՏԵՍԱԳԻՏՈՒԹԵԱՆ ԴԱՍԸ
ՄԵՐ ԱՂՋԿԱՆՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆԱՅ ՄԷՋ

Երկու սեռերուն համար ալ՝ տնտեսագիտական սևամանց գործնական անհրաժեշտութիւնը բացայայտ է արդէն: Իսկ մասնաւորապէս մեր իգական սեռին համար, այդ անհրաժեշտութիւնն՝ աւելի քան ակնմիջակա՛նն է: Զի՛նտիս որ՝ գաւառացի իգական սեռը մանաւանդ, գրեթէ չորս պատի մէջ փակուած, իսպառ զուրկ է շփուակէ՛ տնտեսականաեւտրական աշխարհին հետ, բր գեթ աստիճան մը կը թրծէ արական սեռը՝ գործնական — փորձառական տնտեսագիտութեան տարրական սկզբունքներով. իգական սեռը զ՛ւրկ է ասոնցմէ ալ: Ներքին գաւառներու մէջ, ուր կը գտնուի արդէն հոծ հայրութիւնը, կիներու շուկայ ելնելը՝ գնումներ ընելու, քրէական օճիւր մը պիտի նկատուէր, ինչ որ կը տեսնուի ծովեզերեայ մասերու մէջ

աւելի: Կինը՝ հոն՝ իսպառ կզգիացած է աեւտրական-գրամական աշխարհէն: Եւ նո՛յն ատեն, կինը կը գտնուի ա՛յնպիսի դերի մը մէջ, ուր նո՛յնքան պէտք ունի տնտեսագիտական գիտակցութեան, որքան՝ այրը: Զի՛ այլն է վաստկողը՝ իբրև աշխատուոր և կիներն է սպառողը՝ իբրև տանտիկին: Ահա՛ թէ ինչո՛ւ համար աւելի քան անմիջական է տնտեսագիտական ծանօթութեանց պիտի տնտեսական աշխարհէն կզգիացած և միեւնոյն ատեն, առանին տնտեսութեան պարտականութիւնը՝ որքան անխուսափելիօրէն, նո՛յնքան անգիտակցօրէն իրենց ուսերուն առած՝ մեր կիներուն համար:

Այս կենսական պէտքին անյետաձգելի գոհացումն ի նպատ, ո՛չ մէկ մէթոտիկ շարժում կայ մեր օրուան գրականութեան մէջ: Հազուադէպ օվասիս մը դարձած է «Էանրագիտական Օբացոյցը», որ այլ ևս ամէն հայ ընտանեկարկի անբաժանելի մտերիմը նկատուելու վրայ է, որքան իր բազմապիսի և գործնական ծանօթութեանց խտացումով, նո՛յնքան իր «Ընտանեկան» բաժինով, որ աւելի ճոխանալու արժանի է:

Այս տարեկան օվասիսէն դուրս, գրեթէ

ո՛չ մէկ կանոնաւոր բաժին՝ մեր օրաթերթե-
րուն և պարբերականներուն մէջ, ուր անտե-
սագիրտութիւնը ժողովրդականացնելու որոշ
ճիգեր նշմարուէին: Ա՛յ մէկ բաժին, նոյնպէս
մեր լսարաններուն մէջ, ուր տեղ արուէր՝
մեր իգական սեռի օրուան կեանքին իսկ հետ
սերա առնչութիւն ունեցող այսպիսի ծանօ-
թութեանց և առաջքն առնուէր տնտեսագ-
տութեամբերու և կործանութեան: Այս օր-
ուան համար, իրերն այսպէս կ'ընթանան,
ի վնաս հանրութեան:

Կը մտայ գարոցը, որմէ պիտի սպասէինք
հիմնականը, ի նպատակէ լազուան իգա-
կան սերունդին: Ե՛կ, տե՛ս, որ այս հիմնականն
ալ շա՛տ խաբուս է, որուն չի վստահուիր
վաղուան որ և է կառուցում: Տնտեսագի-
տութիւնը՝ մինչդեռ իսպա՛ն կը բացակայի
մեր արական նախակրթարաններէն, ուր մի-
ջին կարգերէն իսկ կարելի և հարկ էր սկսիլ,
մտաշելի աստիճանաւորութեան, ասդին՝
Առանձին տնտեսագիտութեան դասն ալ բո-
լորովին անուանական է՝ մեր աղջկանց վար-
ժարանաց մէջ, զուրկ առարկայական մե-
թոտէ և պարզապէս թութակորէն աւանդ-
ւող: Առ այժմ այսքան:

Քոյի

Լեւոն Մրապեան

ՏՈՒՆՆ ՈՒ ԴՊՐՈՑԸ

Հսուած ու գրուած է, և այսօր ամէն ոք
իր բացարձակ ճշմարտութիւն կ'ընդունի
թէ մանկան՝ ասնը մէջի կեանքն է աւելի
նկատառելի և ուղղելի քան դպրոցականը,
որովհետև աղան իր լեզուի ու բարքի առաջին
վանկերը ասնը մէջն է որ կը սովորի և ոչ
դպրոցին: Կ'արժէ ուրեմն, այդ խիստ կենսա-
կան ու փափուկ հարցին վրայ դրե՛լ, դրե՛լ
միշտ, մինչև որ սերունդը սկսի իր սխալը
ձանձնալ և զայն դարմանել:

Հայր չունենալը կը նշանակէ մէկը՝ որ
գրկուած է զինքը պահող և զգուշացնող ոյժէ
մը. և այսօր աշխարհի վրայ միլիոններով են
հայր չունեցողները, որոնք արգիւնք են մարդ-
կային ցանկութեան յագուրդին, և որոնք իյ-
նալով անարգ ճակատագրի մը ձեռքը այսօր
մարդկութեան ստորնագոյն խաւը կը կազմեն:

Հայր չունի նաև այն զուակը, որի ծնող-
քը զուրկ են զուակ դաստիարակելու գի-
տակցութեան և ընդունակութեան. այ՛ո՛,

այդ թժշուաւն ալ եթէ չերթայ աւելնալու այն ստորնագոյն խաւին վրայ, անոնցմէ մեծ տարբերութիւն մըն ալ չպիտի ունենայ ապահովարար.

Ես գիտեմ եւ ամէն օր կը տեսնեմ մարդիկ որոնք իրենց փոքրիկներու հայհոյանքին վրայ կ'ուրախանան, և կը թելադրեն տղուն որ, իրենց այդ հաճոյքը (?) քիչ մըն ալ երկարելու համար, մի քանի անգամ ալ հայհոյէ: Ես տեսած եմ եւ գիտեմ մարդիկ, որոնք իրենց փոքրերու սուտին հանդէպ կ'ուրախանան ա'յնչափ՝ որչափ անոնց ծնունդին. — մարդու ծնունդը սուտի ծնունդը . . . :

Մարմնոյ ծնունդը անմիջապէս, իր հետ անբաժանելիօրէն կը բերէ նաև հոգւոյ ծնունդը, և տղու մը տառաջին անգամուան լացը պէտք է ծնողքին յուշարարը ըլլայ թէ նա արդէն հոգի մը և ապագայ մը ունի և ոչ թէ լոկ միս և սկորտ: Աւրեմն մանկան ծննդեհան հետ անմիջապէս պէտք է զուգընթաց մշակել անոր մարմինն ու հոգին.

Թմիւկները մանկան օրոցքին վրայ վայ-

րահակ մօրը կը թելադրեն որոշնայ ժամանակ միայն կար ջայ և ոչ թէ երբ տղան կուլայ. և քանի որ լիմ նիւթէն դուրս է ասոր օգուտն ու ֆլաւոր պատկերացնել, ես այդ պատուէրը իբր մէկը կը նկատեմ ա'յն ճանապարհներէն ու միջոցներէն, որոնք տղու հոգին կը թելու կոչուեն ունին: Թէ ի'նչպէս:

Ձղան որոշ ժամանակ երբ կը սովբի քաղց զգալ, այդ կը դառնայ կանոն, ու այդ կանոնը իր ետեւէն կը բերէ կանոնաւորութիւն, և փոքրութենէն կանոնաւորութեան վարժուած մէկը կանոնապահ, հետեւարար և օրինապահ, ուրեմն և իր վայրագ կիրքերը լռեցնելու, համբերելու ընդունակ մարդ կը դառնայ. ասոնք յաջորդաբար և իրարու ետեւէն երթացող իրականութիւններ են:

Սախաօսուրի ցն ու ճշդախօսութիւնը ասնր — ծնողաց — նուէրներն են տղուն. դպրոցը մեծ դեր մը չունի հաստ:

Փոքրիկին բնաւորութիւնն է ուզել միշտ և գիտնալ նիւթին ինչէն, ինչպէս և ինչու: Արդ, երբ տղան կ'ուզէ, անշուշտ որ

նա աւելի քան համարձակ է իր ծնողքին հետ, ուրեմն աննոցմէ կ'ուզէ շատ անգամներ, և հայրն ու մայրը պէտք է գիտնան տղուն այդ և ոչ բնելը և իրենց բտածը չփոխել ու է գնով :

Ո՞վ բնաւ որ ուսուցչին պատուէրը աւելի շատ կ'ազդէ տղուն վրայ քան հօրը, և հետեւաբար դպրոցին՝ քան ասն. տղան եթէ կ'ենթարկուի ուսուցչին, պատճառը սա է որ նա կը հաւատայ ու գիտէ թէ իր հայրը կը յարգէ իր վարժապետը, այլապէս նա ստահակ մը կը դառնայ :

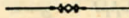
Ուսուցիչը կը պատուիրէ տղուն չհայհոյել, չծիւկել, չխմել, խօսելով ասոնց փեսաներուն վրայ, ու տղան երբ տուն կ'երթայ, կը լսէ իր հօրը, մօրը, և այլն հայհոյութիւնները, ուսուցչին խօսքերը անմիջապէս օդը կը ցընդին, հայրը տալով իր սիկարը տղուն, « Քե՛զ մատաղ, կպցուր սիկարա » երբ կ'ըսէ, նա արդէն լաւ ծխող մը դարձաւ. և այդպէս դեռ շատ օրինակներ ու գործեր : Ի՞նչ եղաւ արդիւնքը — դպրոցը՝ գրական և տունը՝ ժխտական, մինչդեռ այդ երկուքը իրարու լրացուցիչներ պէտք էին ըլլալ. և քանի որ մենք գի-

տենք թէ « մարդիկ ի մանկութենէ հաստատեալ կան ի խնամս չարին, » ապա ուրեմն, չարը պիտի յաղթանակէ, ժխտականը պիտի յառաջանայ, և ահա լաւ անձ մ'ունենալու տեղ, ծխող, արեւցող, հայհոյող դպրոցական մը կ'ունենանք :

Ես չեմ մեղադրեր երբէք դպրոցը տղուն այս կամայն յոռի վարմունքին համար, որի միակ պատասխանատուն ՏՈՒՆՆ է եւ ոչ դպրոցը, և քանի որ տունը չէ դաստիարակուած ու կը մնայ իր ներկայ ինկած վիճակին մէջ, դպրոցը ապահովարար մեծ դեր չկրնար կատարել :

Լաւ կրթուած զուակ ունենալ ցանկացողը իր տղան դպրոց դնելէ առաջ իր տունը դպրոց կը դարձնէ, ստեղծելով հոն կանոնաւարականութիւն, բացարձակութիւն, հաւատք, որոնցմով միայն կարելի է բաղձացուած արդիւնքին հասնիլ :

Քղի-Թէմրան ՍԻՍԱԿ ՆԱԼԱՆԴԵԱՆ

ՄԵՐ ԵՐԱԽԱՆՆԵՐԸ

809. Մ. Ս. ԳԱՐՐԻԷԼԵԱՆ

1. Մանուկներուն հարիւրին յիսունը հինգ տարեկան չեղած կը մեռնին, ուստի

2. Մաքուր պահէ երախան, թըջած շորը փոխէ, օրն անգամ մը տաքուկ ջրով լոգցուր, սասիճանաբար ջուրին ջերմութիւնը նուազեցնելով որքան մեծնայ երախան, սենեակ և ամէն բան մաքուր և փոշիէ զերծ:

3. Որչափ կարելի է քիչ դպչէ երախային և փափկօրէն դպչէ. նորածինը շատ փափուկ է, թող պառկի միշտ, ուրիշ գերքի մէջ բռնել, վեր առնել, վար դնել պէտք չէ, որանին մէջ նա աւելի հանգիստ է քան քու բազկացդ մէջ:

4. Առաջին քանի մը ամիսներուն մէջ երախային հետը շատ խօսելու հարկ չկայ, ատով ուղեղը կը դրգուի:

5. Առողջ երախան չի ճչեր երբեք բայց եթէ երբ ծարաւէ, անօթ ութենէ նեղուի:

6. Երախան խիթ ու ցաւ չունենար եթէ կերածը լու մորսէ:

7. Լաւ սնանող երախան չի հիւանդանար, բայց միայն տարափոխիկ հիւանդութիւններով:

8. Երախան լաթերով, կապերով, զգեստներով մի ծանրաբեռներ, պորաը իյնալէն շարաթ մը վերջն ալ պորտին վրայ կապ պահելու պէտք չկայ:

9. Յուրտ եղանակին կակուղ բրդեղէն, շտպիկ մը և պարեգօտ, Տաք եղանակին կտուակէն կամ մետաքսեղէն, բայց ոչ գուլպա, ոչ կօշիկ, ոչ գդակ կամ գլխանոց:

10. Քնացած ատեն լծեթեւ ծածկոց մը կը բաւէ, թանցր ֆանէլաներ, վերմակներ չափազանց կը տաքցնեն երախան, կը քրտնեցնեն, կը խռովեն, մարտդու լծիւնը կը խանգարեն ու զինքը պաղասու թեան ընդունակ կ'ընեն:

Այս տառնաբանեան մանուսանդ դեռատի մայրիկներու ու շարու լծեան կը յանձնենք:

ԵՐԵՆԱՅԻՆ ԱՄԵՆԱԼԱՒ ՍՆՈՒՆԻԿ

1. Առաջին 12 ամիսներուն մէջ մօրը կաթն է ամենալու սնունդը:

2. Եթէ կաթը բաւական առատ չէ վը-

հատելու և կարեւորութենէ դատրելու չէ, որ քան զօր կառատանայ կաթը:

3. Մայրը ինքը կ'օգտուի անձամբ սնուցանելով իր զաւակը, առողջութիւնը կը վերահաստատուի ու փոփոկ անզօր կ'ընեն կը զօրանան և հիւանդ մայրեր կը բժշկուին, կուժողան կաթ տալով և յետոյ գերազանց առողջութիւն մը կը վայելեն:

4. Նիւ Եօրքի մէջ 1912ին 3392 երախաներ մէկ տարեկան չեղած մեռան աղիքի հիւանդութենէ, և ասոնց 10էն 9ը շիշի միջոցով:

5. Նոյն քաղաքին մէջ 1912ին մեռնող բոլոր առաջին տարին չբոլորած երախաներն 14289 հաս են, որոնց մէկ երրորդը մեռան մէկ ամսուան չեղած, ասոնց մեծ մասը պիտի ապրէին եթէ մայրերնին զերեքը սնուցած ըլլային:

6. Մօրը կաթով սնանող երախաներն հազիւ երբեք աղիքի խանգարում կ'ունենան. մինչ շիշով կերակրուողներն հազիւ երբեք զերծ կը մնան այդպիսի խանգարումէ մը մանաւանդ տաք եղանակին:

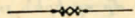
7. Մայրատուն երախաներն շատ կը զարգանան, անոնց ակուաներն ժամանակին կը

բուսնին, միս և ոսկոր ուժով կ'ըլլան ու անյապաղ տաքի կ'ելլեն:

8. Մօր կաթով սնուցուած երախան թոքատապի, կապոյտ հազի ու ուրիշ ախտի ենթակայ իսկ ըլլայ շատ աւելի շուտ կը բուժուի մինչ շիշով կերակրուածներն սովորաբար կը մեռնին:

9. Ենեղէն 3 ժամ յետոյ երբ մայրը ու երախան հանգստացած են առաջին գիեցում կրնայ տեղի ունենալ, դադջ ջրով մանկան շրթուքն ու մօրը ստինքին պտուղը լուսւով, կաթ տալէ առաջ. եթէ աւելի ժամեր սպասուի կրնայ ստինքը կաթով լեցուիլ և պնդանալ որով երախան դժուարաւ կրնայ պտուկը բռնել:

10. Երախան ծնելէն ետեւ շաքար ջուր տալ գէշ սովորութիւն է, մանկիկը սնունդի կարօտ չէ այդ ժամանակ, պէտք է հանգիստ պառկի ու քնանայ: Ուրիշ բան երբ մայրը չափէն աւելի յոգնած է. ան տոեն մէկ կամ երկու անգամ շաքար ջուրի մէջ քանի մը կաթիլ կովու կաթ խառնելու և շիշով, ոչ թէ դգալով, տալու է սր ծծէ:

ՄՏԻՒ ԱՌՈՂՋՈՒԹԻԱՆ

ՀԲԱԶԳԻԱՆ

1. Միայն միտքով և մարմնով առողջներն ամուսնանալու են:

2. Արեւնակիցներու ամուսնութիւնը արգիւելու է:

3. Անժուժկալ ծնողաց զաւակներն տըրմար և լուսնոտ ըլլալու տրամագիր են:

4. Նմանը զնմանը կ'արտագրէ, տկարամիտ, լուսնոտ հայր կամ մայր իրենց նման զաւակ կուսնան, փոխանցումի օրէնքով:

5. Միտքի և մարմնի մաքրութեան վարժեցուր զաւակներդ, հասարակաց գաւաթներէ, անձեռոցներէ և չն. հեռութող կենան ինչպէս չար ու վարակիչ հիւանդութիւն ունեցող ընկերներէ կ'զգուշանան:

6. Վարժեցուր զաւակդ կանոնաւոր պահերու միջոցին միայն ուտել լաւ եփուած սննդարար կերակուրներ:

7. Թող զաւակներդ վարժուին բացօդեայ թարմ օդի մէջ ապրիլ և քնանալ օրը ինն ժամ մինչև 12րդ տարին անցնեն:

8. Կրթէ զաւակդ որ կանոնաւոր գործով մը զբաղի, գործ մը որ իրեն յարմար և սիրելի

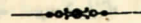
է, խոյս տալով չափազանց յոգնութենէ:

9. Ապառնիին թող չապաւինին զաւակներդ, անցեալն ալ թող խոր թաղեն և սպրին միմիայն ներկային մէջ, այն ալ արթուն, լուրջ և աշխոյժ:

10. Հնազանդութեան վարժեցուր զաւակդ. կրթէ զայն օրինակովդ ամէն բարի, աւաքինի և օգտակար բաներու մէջ:

* * *

Հանրութիւնը գքեզ պիտի չափէ ո՛չ թէ այնքան դպրոցի մէջ առած «ութիւններէդ, որքան բարոյական հանգամանքներէդ, որոնցմով գլխաւորաբար պատիւ պիտի կրնաս բերել այն կրթական հաստատութեան, որ գքեզ սնուց իր կուրծքին վրայ: Ուրեմն, կրթնածքու հմտութիւններու պաշարիդ, երբէք յաւակնոտ, դռուղ ու սնամիտ մի ըլլար. — հոգ չէ թէ այլք ագէտ ու բամբակ ըլլան, — հեղութեամբ ու անուշութեամբ վարուէ, յարգէ ամէնուն իրաւունքները, ճանչցիր քու պարտականութիւններդ, բարեւէր, լուրջ ու համեստ եղիր բոլոր յարաբերութիւններու մէջ, և անոնք պիտի հիւսէն քու ճակատիդ ամենէն մաքուր փառապսակը:

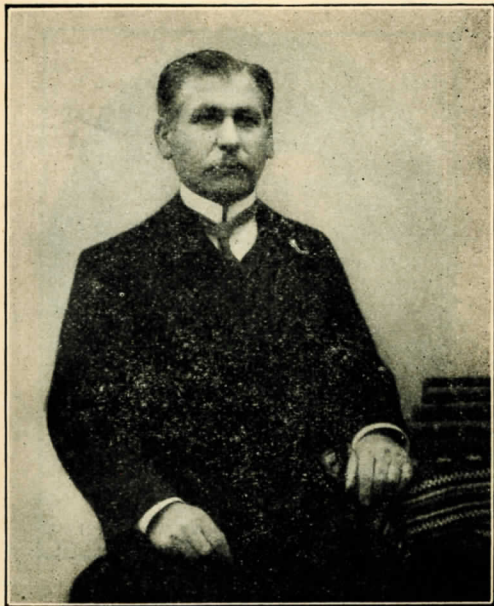
Ի Մ Ա Ս Տ Ա Ս Ի Ր Ա Կ Ա Ն

ԲԱՆՔ Ի Մ Ա Ս Տ Ե ՈՅ

Հանդերձին համեմատ մէկը մի՛ դա-
տէք, Աստուած ստեղծեց մարդը, իսկ հան-
դերձը դերձակը կը շինէ: Ո՛չ որ դատեցէք
իր ընտանեացը համեմատ, կայէն լաւ ընտա-
նիքէ մը սերած էր: Ո՛չ որ դատեցէք իր
հարստութեան համեմատ, շատերը այն առ-
տիճան համեստ և խղճահար են որ չեն կրք-
նար հարստանալ: Ո՛չ որ դատեցէք իր ընտ-
կարանին համեմատ, մուկեր և միջատներ
պալատներուն մէջ ալ կը դանուին: «Մի
դատէք որ չդատուիք»:

Միօս ուրախ, զուարթ. էն գեղեցիկ
դէմք, ժանտ և կրքատ դէմքով կ'աւարուի-
քաղցր խօսք մեզի ծախք չպատճառեր, և
շատ թանկագին է:

Օտարականին վրայ մի խնդաք, մի
ծաղրէք, հեռը մ'իյնաք, օր մը դուն եւս

ՎԵՐ. Չ. Ե ԳՐԳԵԱՆԱՐԵԱՆ
Հովիւ Աւես. Հայոց (Կարին)

ՎԵՐ. Ա. ՆԻԿՈՂՈՍԵԱՆ
Հովիւ Աւետ. Հայոց (Բերրի)

օտարութեան մէջ կ'ըլլաս, և նոյն փորձա-
ւութեան կ'ենթարկուիս:

Մանչ մը կրթելը անհաստ մը կրթել է,
իսկ աղջիկ մը կրթելը տան մը սերունդը կըր-
թել է:

Ծնողքներ թող իմաստուն ընտրութիւն
ընեն դպրոցներու մասին, գիտնալով որ իր
պաշտօնին անգիտակից ձեռքերու մէջ շուտ
կը մեռնին իրենց նորարաց ծաղիկները:

Կրօնը վանելով բարոյականութիւնով
գոհանալը, կը նմանի անոր, որ ընկոյզին մի-
ջուկը նետելով կեղեւով կը բաւականանայ:
Բարոյականութիւնը կրօնի արտաքին փայլն է:

Սուլրաս կ'ըսէ մայր մեղուն է տան տի-
կինը. ուր որ գանուի հոն է փեթակը: Եթէ
հեռանայ մեղուները կը ցրուին, բջիջները կը
խանդարուին, մեղրն անգամ կը կորսնցնէ իր
հոտն ու համը:

Բանասեղծը կ'ըսէ, թող շտեմեմ
տունը առանց մանուկի, և դարունը առանց
ծաղիկի:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՊՈՍՏՈՒԼՈՍՆԵՐԻ ՄԵՆՏՆԵՐԸ
(ՎԻՃԻԿ) ԳՐԱՆԻՍՏՐԱՏՈՒՄ ԱՍՏՎԱԾ

Եստ ասողանդներ կը ծլին, բայց դեռ չըացուած կը թառամին, զի միջավայրը նըպաստուոր չէ:

Հարսութիւնը եթէ կորուսի, բան մը կորսուած չէ, երբ առողջութիւնը կորուսի բան մը կորսուած է, երբ նկարագիրը կորուսի, ամէն բան կորսուած է:

Աւիասութիւնը մարդու գրամարկղ մը կը պարգեւէ, և չափաւորութիւնը այդ արկղին բանալին կ'ըլլայ:

Ճօն Լօֆ, անուանի գիտնականը կ'ըսէր, թէ իր գիտութիւնը երկու բանի կը պարտի, նախ՝ բնաւ չէր ամաչեր հարցնելէ և տեղեկութիւն ստանալ. և ապա ամէն տեսակ մարդոց հետ կը խօսակցէր այն նիւթերուն վրայ, որ անոնց կոչման կը վերաբերէին:

Համեսութեամբ հարստացիր, առատակեանութեամբ հարստութիւնդ գործածէ:

Ներկայացուածին նման, ոչ ոք չար է, ոչ ոք այնքան լաւ, որբան պարտի ըլլալ:

Փոքրիկ մտլութեան՝ դուռդ մի բանար, որ մի գուցէ մեծ մտլութիւն մը մուտ գտնէ:

Գիտութիւնը կը խնարհեցնէ, ագիտութիւնը կը հպարտացնէ, գիտութիւնը կամաց կը խօսի, ագիտութիւնը պոռալով, գիտութիւնը համեստ, զգոյշ և խոհուն կ'ընէ, ագիտութիւնը պարծենկոտ, յանդուգն և անձնավստահ:

Երբ նոր փորձ մը կ'ըլլայ առաջինը դու մի ըլլար, ոչ ալ վերջինը՝ երբ հինը դուրս կը նետեն:

Հիւանդութիւնք պատիժ են զանցառութեանց. հոգ տար սոքիդ և զլուխդ հազիւ քնաս պիտի կրէ:

Անօրութիւնը ամենալաւ դարման է հիւանդութեանց:

Մաքրասիրութեան վարձքը առողջութիւն է:

Չափաւորութիւնը մեծ ապահովութիւն է:

Ինչ որ մէկուն հաճելի կերակուր է,
սւրիչի մը փաստակար թոյն է:

Դպրացն ատողը միշտ յիմար կը մնայ:

Ջգոյց եղեր որ ցանկիբք փաստակար
բոյսի սերմեր չըլլայ:

Ս.մենագեղեցիկ թ ոչունը չկրնար եր-
գել, այոպիս ամենագեղեցիկ կին մը առա-
քինութենէ զուրկ կրնայ ըլլալ:

Թող յոյս ըլլայ մեր ծառան և հաւատք
մեր գաւազան:

Միայն զիրքերը չուսումնասիրենք, այլ
նաև զմարդիկ, մանաւանդ զմեզ:

Երկրորդ փորձը շատ հեղ կը յաջողի,
երկրորդ խորհուրդը շատ հեղ լուսագոյնն է:

Ս.մէն վէրքի սպեղանի չգտնուիր:

Ին աննշան համարուած բաներն մեզի
լաւ դատ կու տան:

Ջանա՛ ամէն բանէ դատ մը տանել:

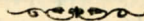
Դիտելը էն լաւ դասատուն է, ուստի
ուշագրութիւն ըրէ:

Փոքրիկ սկզբնաւորութիւնք կրնան մեծ
վախճան ունենալ:

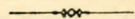
Ս.աանց յարատեւական ջանքի գիւտ
մը չէ եղած:

Թէյամանէն ելած շողին գիտելով
շողեշարժ մեքենային ծնունդ արուեցաւ:

Նա որ գժբախտութեան չէ կարող
տանիլ իրօք թ շուտա է:

ՉՕՐԱԻՈՐ ՄԱՐԴԻԿ

Միլօն արտաքոյ կարգի զօրութիւն ու-
նէր և 4 անգամ յաղթող հանդիսացաւ Ո-

դիմպիտական խաղերու մէջ : Երկու մտաներով
բաւած նուա մը ոչ ոք կրնար ձեռքէն առնել ,
իր ճակարը պատած չուանը դերձանի պէս
կը փրցնէր . եզ մը կ'առնէր ուսին վրայ ու
արագ արագ քալելով շրջան մը կ'ընէր , յե-
տոյ բաւանցի մէկ հարուածով կենդանին կ'ըս-
պաններ և կը նստէր կ'ուտէր :

Յօլիթամաս յարձակեցաւ ահաբիտ առ-
իւծի մը վրայ և սպաննեց զայն , երկու ձի
լծուած կառք մը մէկ ձեռքովը կը կեցնէր ,
ծառի մը բունը կը կտորէր դիւրաւ , ինչպէս
մենք գաւազան մը կը կտորենք : Դարեհ թա-
գաւորը զայն իր առջին բերել տուաւ . ներս
մտած ատեն երեք հուժկու զինուորները
ձեռքի մէյմէկ հարուածով գետինը փռեց .
ուրիշներուն ալ ատանկ կատակներ պիտի
ընէր , բայց Դարեհ ըսաւ , ալ կը բաւէ . այն
ատեն ցուլի մը ստբէն բռնելով կեցուց զայն ,
կենդանին կատիւելով կ'աքացէր , բայց չկրցաւ
ազատիլ անոր ձեռքէն :

Սալվիս Հաովմայ մէջ 100 քիլօ ուսե-
րուն և 100 քիլօ ալ ստբերուն վրայ դնելով
դիւրութեամբ սանդուխներէն վեր կ'ելէր :

Թէոֆիլէս որ Ապոզոնի նման գեղեցիկ
և Հերակլիտի շափալ զօրաւոր էր , 1400 պսակ
ընդունեց մարզական կրթութեանց մէջ :

Լուի օր Պուզլէր ձեռքովը երկաթէ
գաւազան մը կը կտորէր . էն զօրաւոր մարդը
անոր ցուցամտան ու բթամատին մէջ սեղ-
մուած գնդակ մը չէր կարող խլել : Գետնի
վրայ կը կանգնէր , և 4 հուժկու զինուոր չէին
կարող զինքը տեղէն շարժել : Իր ձին ուսե-
րուն վրայ կ'առնէր ու հրապարակին մէջ կը
շրջէր , և առանց ստբը ասպանդակը դնելու
ձիուն վրայ կը ցատկէր :

Քիտօր Սբանիացին կը խորտակէր ամե-
նէն ամուր շղթաներն սրով իր ձեռքերն կը
կապէին . բազուկները կուրծքին վրայ կը դնէր
խաչածակ և 10 մարդ չուաններով քաշելով
չէին կրնար զանոնք տեղերնուն շարժել :

Մօրիս կոմսը օր մը ձիուն սաքերուն
պայտ զարնել տալու համար պայտարի մը
խանութը մտաւ . պայտարին տուած պայ-
տերը մի առ մի փշրեց մտաներովը բսելով .
« Ես պայտերը շատ անպիտան բաներ են ,

բարեկամ, ասոնք կապար են» Աւ Ժպտելով վեց ֆրանքնոց մը նեւեց պայտարին, այս ալ հուժկու մէկն ըլլալով երկու կտոր ըրաւ վեց ֆրանքնոցն և ըսաւ. «Տէր իմ, ձեր դրամն ալ իմ պայտերէս տարրերու թիւն չունին» Ամսը լաւ վարձատրու թիւն մը ընելով այս իր արտոյեանին, զայն իր քով առաւ: Նոյն կոմսը լանտոն ճամբորդութեան տատն 6 կոփամարտիկ ուղեցին անոր ճամբան գոցել: Ինք սակայն վեցն ալ մի առ մի բռնելով գնդակի մը նման աղբի սայլի մը մէջ նեւեց:

Պարսապա հազարապետը օր մը 250 քիլօնոց սալ մը առաւ և իր վերարկուին տակ պահէց: Թնթանօթով հրացանի կրթութիւն կ'ընէր, էն խոշոր անատուններու ոսկորները մատներովը կը փշրէր: Օր մը կը պատահի մեծ բազմութեան մը, ուր մարդ մը վիժխարի արջ մը կը խաղցնէր. կ'առաջարկէ արջին հետ կռուել: Քանի մը անգամ դետինը կը փռէ արջը, յետոյ մէկ հարսւածով կ'սպաննէ զայն և ուսն առած ժողովրդեան կը ներկայանայ, փռուած ծափահարութիւն խլելով:

Օր մը տեսաւ որ իր գունդին սպաներն պաշարուած են ժողովուրդէն, վազեց և աջ

ու ձախ գետինը փռեց շատերը, ժողովուրդը կատաղելով վրան յարձակեցաւ. ինքն ալ էն հսկայ մարդիկներէն երկուքը յափշտակելով զանոնք իրր խարազան գործածեց ամբողջ ցրուելու համար: Ասորոնացի մը զինքը մեծ նամարտի հրաւիրեց, Պարսապաս լուծիւն պահէր. Ասորոնացին իր հրաւերը երկրորդեց և երրորդեց, «Շատ լաւ, ըսաւ Պարսապաս, «ես ձեռքս բռնեցէք» Ասորոնացին հազիւ թէ ձեռքը դրած էր անոր ձեռաց մէջ, զարհուրելի ճիչ մը արձակեց. ձեռքը կտոր կտոր, ջարդ ու փշուր էր եղած անոր ձեռաց մէջ:

Տօրօթ մայրապետ, Պարսապասի քոյրը, իր եղբոր նման զօրաւօր էր, օր մը վանքը գողեր էին մտած. ստիկուժ էր տիրած բոլոր մայրապետներուն վրայ, որք իրենց խուցերն մտած դռներն փակած էին: Տօրօթ է դէպքը իմանալուն պէս, գողերուն վրայ կը յարձակի ու դիմացը ելլողը բռնելով պատուհանէն վար կը նետէ պարտէզը. բայց դանակի հարուածով մէջքէն կը վիրաւորուի: Տեսնելով արեան հոսիլը, փրցուց մտառին սիւներէն մին և այս ահագին գաւազանով հալածեց գողերը,

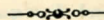
սպաննեց մի քանին և միւսներն փոխցուց: Տօրօթէ պատուական սիրտ մ'ուռնէր բայց շարժուածները կոշտ ու զարհուրելի էին. օր մը երկու ընկերներու հետ զբօսած ասանը անդիտաբար անոնցմէ մին խեղդեց և միւսին թեւն կտարեց, ուստի վանքէն արտաքսուեցաւ:

Օգոստոս Բ. Լեհաստանի թագաւորը մասնեքով կտոր կտոր կ'ընէր ձիու պայտերը և մէկ ձեռքին վրայ մարդ մը առած կը տանէր:

Ռուսի ելլարք նշանաւոր զօրութեան օրինակներ կ'ուռտան: Անդրանիկ եղբայրը 40 ստնաչափ բարձր տեղէ մը վար կը ցտակէր 25 քիլօ ծանր բեռ մը սուրին վրայ և նոյնքան ու իւրաքանչիւր ձեռաց վրայ ունենալով: Աթոսի մը վրայ գլխի վար կը կանգնէր և ակաւներովը գետնէն կը վերցնէր 250 քիլօնոց բեռ մը:

Էֆէմպէրի գարբինը 4250 քիլօնոց թընթանօթ մը վերցուց: Ձեռքը բռնած գաւազան մը չէին կրնար երկու հուժկու մարդիկ ձեռքէն խլել:

Կ Ե Ն Ս Ա Գ Ր Ա Կ Ա Ն

Վարդան Բախանայ Արալանեան.
Ծնած է 1863, Ակնայ գաւառին Բինկեան գիւղին մէջ: Հայրն է Կարապետ Արալանեան, նահատակուած 1896 Սեպտ. 7, Ակնայ ջարդի միջոցին: Մայրը ողջ է, եղբայրն է Գեորգ Մ. Վ. Արալանեանի:

Ընթացաւորտ եղած է 1880ին Բինկեանի նախակրթարանէն: Հետեւած է 3 տարիներ գեղագործութեան: 1884ին Պոլսոյ մէջ հիմնած է գրալաճառանոց մը: 1889ին պտրտած է Եւրոպա և այցելած է Փարիզի արուեստահանդէսը, հոնկէ դարձին Կ. Պոլսոյ մէջ հիմնած է Ֆանէլայի և գուլպայի հիւսուածագործարան մը (առաջինը բոլոր Թուրքիոյ մէջ): Իր գործարանին արտադրութեանցը հաւնուած է ու պատուուած պետութեանէն Մէծիտիէի Ե. կարգի պատուանշանով: 1892ին իր գործարանը դադարեցուցած ու վերագործած է հայրենիքը, ուր դասախօսի պաշտօն վարած է մայր վարժարանին մէջ:

1897ին Տիվրիկի գաւառին Չիմառա գիւղին քահանայ ընտրուած և Սերաստիոյ Պետրոս Եպիսկոպոսէն ձեռնադրուած է: 12 տարի հոն պաշտօնավարած և ապա Խարբերգու Ս. Կարապետի Թաղին հովիւ է և կ'ուսուցանէ անդ Կեգ. վարժարանին և նոր Սմբատեան ձեմարանին աղջկանց դպրոցին մէջ: Իր գրական գործերն բաղմաթիւ են:

ԱՇՈՒՐ ԷՃ. ՍՈՒՍՈՒՃ. Գրագէտ, քերթող, հրապարակագիր և ուսուցիչ: Աշուր էֆ. Եւսուէֆ, ազգով Խարբերգի Բող. Ասորինբէն է, ծնած 1858ին: Ողբացեալ Վեր. Ս. Կ. Պետիկեան և ինքը քրոջ ու եղբոր Թոռներ են:

Աշուր էֆ. Կեգ. Թուրքիոյ գօլէճին մէջ երեք տարուան աշակերտական փայլուն շրջան մը բոլորելէ ետք դասատուութեան կ'երթայ նախ Ամասիա ու յետոյ Զմիւռնիոյ Ամերիկեան Վարժարանը:

Զմիւռնիոյ մէջ ուսուցչութիւնը ձգելէն վերջ Ասորիններու իրր միսիննար պատրաստուելու համար Պոլսոյ մէջ Մր. Քըրթիզ անուն Կանոնիկոսին կը դիմէ, որը կը խոստանայ իր նպատակը յաջողցնել: Երկու վարիչներ

Անդլիաէն ճամբայ կ'ելլեն և մինչև Հալէպ կուգան, սակայն ջարդը և Կաթողիկոսին մահը իրարու յաջորդելով գործը կը վիժի:

Խարբերգէն գուրս զանազան տեղերու մէջ ուսուցչութիւն քրած է, Մէարիֆի պաշտօնէութիւնը «Տէրէճէի Ալա» աստիճան կրող ուսուցչի վկայագիր մը յանձնած է իրեն: 95 թուականէն վերջ Եփրատի Տեսչութեան կուուելով մինչև այսօր կը մնայ հան, սիրուած ու յարգուած գէմք մը: Միշտ վեհանձն և հեզահամբոյր, անյիշաչար ու ներող եւ օգնելու պատրաստակամ:

Է. ԷՆՈՒ ՍՐԱՊԿԵԱՆՈՒ, ուսուցիչ և հրապարակագիր, աշխատակից «Արեւելք»ի, «Սուրհանդակ»ի, «Ար. Մամուլ»ի, «Բիւրակն»ի, «Ծաղիկ»ի և «Հանրագիտակ»ի: Հեղինակ գրական երկու հատորներու (հրատարակելի) Բառագիրք «Քղիի գաւառաբարբառ»ին: Ծնած է Քղի, 1880 Դեկտ. 28ին: Ուսուցչական, գրական սերունդէ, հայրն է Հ. Մ. Ընկ. արդի անօրէններէն մէկը: Նախնական ուսումն առած է նախորդ Հ. Մ. Ընկ. Քղիի Բարձր. Նախակրթարանին մէջ եւ ապա կատարելագործած հօրը ձեռքին ներքեւ և ինք-

նաշխատութեամբ: Շատ կանուխէն սկսելով
 ուսուցչական պաշտօններ վարած է Խարբերդ,
 Տիգրանակերտ, Քղի և Կարին 17 տարիէ ի
 վեր, որոնց առաջին տարիները 96ի ընդհանուր
 կոտորածներէ յետոյ հաւաքուած 40 որբերու
 ուսուցչութիւնն ընելով, Խարբերդի Որբանոցին
 մէջ հոգեբուզիս խանդաղատանքով բաժ-
 նելով յիշատակներն ու կոկիծներն այդ ան-
 որոյն թռչնիկներուն:

ՈՂՋ ԵՐԹ ԷԻՆ ՏԱՐԻՈՅՆ

Կ'անցնի՛ս հին տարի լուռ ու ցաւագին
 Վերջալուսիդ մէջ յոյսերս կ'այրին,
 Կ'անցնի՛ս արամօրէն և շուտ կ'անհետիս
 Ինչպէս որ անցան երազներն անգին
 Ծաղիկ իմ կեանքիս:
 Կ'անցնի՛ս հին տարի սարէն հովիտէն
 Համբոյրներ տալով քաղցր, մեղմօրէն
 Թօշնած ծաղիկին, վարդին, շուշանին,
 Որոնք նորածագ արփուոյն շողքերէն
 Կեանքին կը հային:
 Կ'անցնի՛ս հին տարի հայրենի երկրէն
 Պատմելով սրտի ցաւերս պեսպէս
 Քաղցրիկ մայրիկիս, որուն կարօտէն

Օտար աստղերու ներքին վշտակէզ:
 Ա՛խ դեռ կ'արտասուեմ:
 Գնա՛ հին տարի լուռ ու ցաւագին
 Թաղուիլ առ յաւէտ գիրկը ոչինչին
 Տարտամ, անորոշ, արիւն ցոլքերէդ
 Վերջ, թող շուտ ծագի այգը կենսաւէտ
 Յեղիս մեծ փառքին:
 Գահիրէ ԳՈՎՍԷՓ Է. ԹԼԴԸՐԵԱՆ

Յ. Է. Թըզըրեան. Երեսասարգ բա-
 նաստեղծ, ծնած է Եալօվայի Քարձի գիւղին
 մէջ: 17 տարեկան հասակին Գոնեայի Ճէնան-
 եան գօլէճին աշակերտ է եղած: Երկու տարի
 վերջ Իզմիրի Ամերիկեան գօլէճն և անկէ մէկ
 տարի վերջ ալ զինուոր եղած է Օսմ. Հայրե-
 նիքին և գրագիր տասնապետի աստիճան ստա-
 ցած: Հիմա կը գտնուի Գահիրէ, ուր կը պաշ-
 տօնավարէ հաստատութեան մը մէջ: Քար-
 տուղարն է նաև Գահիրէի Հայ Ե. Ք. Ընկե-
 րակցութեան: Հեղինակն է «Այգալոյսի Շի-
 թեր» անուն բանաստեղծական սիրուն ու
 քաղցրիկ գրքոյկի մը:

Տիկին Ծուգան, Հռիփսիմէ Ծմաւոնեան
ծնած է 1843ին ի Տիգրանակերտ, Հայրը մե-
ռած է գօլէրայէ և քառասուն օր ետքը մայրը:
Հռիփսիմէ վեց տարեկան հասակին մէջ եղ-
բօրը Վեր. Թովմաս Պոյաճեանին ինամբին
մնացած է:

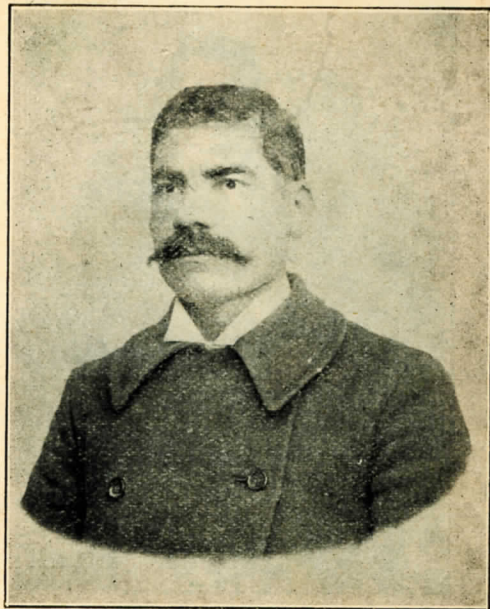
1852ին Ամերիկեան դպրոցը կը մտնէ ի
Պոլիս: Հինգ տարի ուսանելէ ետքը 1857ին
Տիգրանակերտ վերադարձաւ Պ. Մարտիրոս
Ծմաւոնեանի հետ որոյ խօսեցեալն էր:

Հոն հասնելուն պէս առաջին իգական
դպրոցը բացուեցաւ, ուր սկսաւ ուսուցանել:
Հետեւեալ տարին իր խօսեցեալը եկաւ Խար-
բերդէն ուր կը պաշտօնավարէր իբրև քարոզիչ
ուսուցիչ, ամուսնացան և Խարբերդի դաշ-
տին մէջ գործել սկսան:

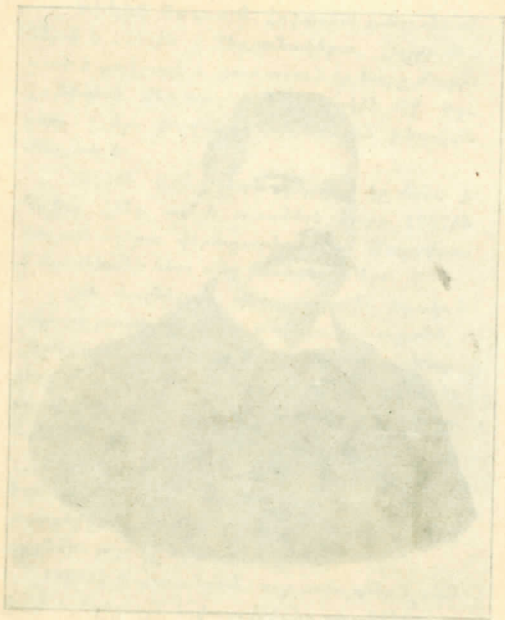
Տիկին Ծմաւոնեան ամէն տեղ իր ամուս-
նոյն կը գործակցէր և անոր հետ ճամբորդելով
Խարբերդու դաշտին զիւղերը և շրջակայ քա-
ղաքները լոյս կը սփռէր:

1887ին Պոլիս անցան, ուր ամուսինը Լան-
կայի եկեղեցւոյն հովուութիւնը ստանձնեց:

Հոն սկսաւ գրիչը օգտակար կերպով գոր-
ծածել, Թարգմանելով «Խաչ Տանողը» և
«Սիրոյ Խրատ»ները Անգլիերէնէ, և Տոր. կու-

Վ. Տ. Պ. Մ. ԿԱՐԱՊԵՏՅԱՆ
Տեաւոյ Գերմ. Որբանոցի (Խարբերդ)

ՎԵՐ. Ե. Յ. ԳՈՍՍԵՊՈՒՆԵԱՆ
(ընդունելի փոխարկ)

ՎԵՐ. Ե. Յ. ԳՈՍՍԵՊՈՒՆԵԱՆ
Հովիտ ԱԼԵՏ. Հայոց (Ամասիա)

տէլի քարոզները Տաճկերէնէ Հայերէնի թարգմանելով: Իր թարգմանած և հեղինակած երգերէն ոմանք կը գտնուին հոգեւոր երգարանին մէջ, ինչպէս նաև ոտանաւորներ և յօդուածներ «Աւետարեք»ի մէջ:

Կարապետ վարժապետ Լիւլէնեան,
Ծնած է 1834 Խարբերդի մէջ: Թաղի դպրոցը աւանդուած կրթութիւնը լրացնելէ վերջ հօրը կ'օգնէ թաղիքի գործին մէջ:

Կարապետ վարժ. կը դնէ աշխարհաբար Ս. Գիրքէն օրինակ մը և հակառակ իր ծնողացը ու ազգականներուն ընդդիմութեան ինք Աւետարանի ճշմարտութեանց կը հետեւի և 1860ին, օգնական ուսուցչի պաշտօն կը ստանձնէ: 1865ին Աստուածաբանութիւն կ'ուսանի և տարի մը Հապուսի դիւղին մէջ ուսուցիչ քարոզիչ կ'ըլլայ, Խարբերդ կը դառնայ իր օգնական ուսուցիչ, ետքը կ'ըլլայ տեսուչ Աւետ. դպրոցին:

1888ին Եփրատ մանկադասնի տեսչութիւնը վարեց մինչև 1911: Սարկաւազի պաշտօն ևս վարելով մինչև 20 Յուլիս 1914 նա մասու իր հանգիստը:

Կարապետ վարժ. 51 տարի երեք սերունդներ դաստիարակած ու ազգին 10,000 մօտ զաւակները կրթած է:

Սարգիս Յ. ԹԵԼԻՔԷԿԱՆԸ, Ծնած է կե-
սարիս, 1866 Յունի. 6ին, և տեղւոյն Բարձր-
Վարժարանի աշակերտելէ ետեւ 17 տարեկան
եղած ատեն կ. Պոլիս եկած, ուր հօրը գորգա-
վաճառատան մէջ 7 տարի աշխատած է: 1891
ին Ամերիկա երթալով մինչև իր մահ հոն, ի
Նիւ Եորք բնակած և գորգավաճառութեամբ
զբաղած է: 1897 Սեպտ. 6ին ամուսնացած է
Ազնաւորեան բարեհամբաւ Ամիրայի զաւակ-
ներէն Օր. Ազաւնի Ազնաւորեանի հետ: 1914
Յունուար 21ին 48 տարեկան ծաղիկ հասակի
մէջ իր յաւիտենական հանգիստն է մտած:
Ահա ամբողջ կենսագրականը այս բարեբար
անձնաւորութեան:

Հանգուցեալ Սարգիս էֆ. Թելիքէեան
կտակած է Թուրքիոյ բարձրագոյն վարժարա-
նաց և գօլէճներու ու եկեղեցիներու 20,000
Անգլ. ոսկի: Արեւելեան Որբանոցը սոյն կտա-
կին մէջ ո՛ր և է բաժին չունի թէև, այսու հան-
դերձ վստահ ենք թէ Հանգուցեային Ազնիւ
Տիկինն ու Պարագայք ուրիշ կերպով կար-
գադրած են, որ հանգուցեային յիշատակը
անջինջ մնայ նաև Արեւել. Որբանոցի սանուհի-
եաց սրտերուն մէջ:

ՈՂՋԵՐԹ ՍԵՐԵՏԵԱՆ, ՄՕՐԵՂ, ԲՕՐՍ

Սարգիս էՖ. ԹԵԼԻՔԷԿԱՆԻ

Քու դամբանին ծաղկեպսակներն արցունքով
Հիւսեցինք, ով դու համակ սէր, գորով,
Ինչ որ վերին մեծ հրաւերին հնազանդ
Այսպէս յանկարծ թողուցիր մեզ, թռա՛ր
անդ

Մեր արցունքով քո վեհ ճակտին արժանի
Դափնինք մենք հիւսեցինք. զի Անհունի
Ծրագրին համաձայն այս կեանքն անհարթ
Գիտցար ապրիլ իբր ճշմարիտ անկեղծ մարդ:

Արցունքով կը յիշենք յոյժ սիրելի
Անունըդ որ, քաղցր յուշերով լի ու լի
Ազնուութեան, վեհանձնութեան, բարու-
թեան

Հոմանիշ մը դարձան կարծես յաւիտեան:

Յիշատակդ ալ սուրբ, անթառամ արցունքով
Ոսկեղօծած պիտի պահենք միշտ մեր քով
Մեր սրտին էն նուիրական խորշին մէջ
Ուր մօտենան յարգանք ու զուտ սէր անչէջ:

Տե՛ս ս՛վ խոնարհ ու վեհ հոգի, ջերմագին
Արցունքներով այժմ կ'ուխտենք քեզ քո
կեանքին
Բարձր ու ազնիւ հանդամանքներն մեզ համար
Ներշնչումի հուր մը պահել մըշտովաւ:

Եւ սակայն դու մի վշտանար, մեծ հոգի,
Քեզ նուիրուած այս կաթիլներն արցունքի
Նիւթապաշտին արտասուքին չեն նման
Ողջ երթ մ'են լոկ պահուող բաժանման:

ՄԱՐԻ ՊԱՇՊԱՋԻՐԿԵԱՆ

Տոգր. Երուանդ ձեկիգեան, Ա. Հան-
գուցեայը երրորդ գուտակն էր բարեյիշատակ
Վեր. Աղէքսանդր ձէճիգեանի, և ծնած էր
1868ին: Նախ կ'աւարտէ 1885ին Պարտիզակի
Բարձր. Վարժարանի ընթացքը: 1889ին ալ
կ'աւարտէ Բոսթանի գոյճի ընթացքը և 4
տարի «Աւետարներ»ի օգնական խմբագրի պաշ-
տօն վարելէ ետեւ Լյաինպուրկի կ'երթայ բժշ-
կութիւն ուսանելու: Հօն ալ համալսարանի
ընթացքը կ'աւարտէ, 1899ին ստանալով իր
մրցանակ կարեւոր գումար մը և 4 առաջին
կարգի մէտալ և 20է աւելի վկայագիր:

Ընթացքը աւարտելէ յետոյ Անգլիոյ մէջ

իր արհեստը ի գործ դրաւ: 1900ի սկիզբը հայ-
րենիք վերագարծաւ և մինչև իր մահուան օրն
բժշկութիւն բրաւ: 1913 Գեկտ. 12ին թորա-
տ սպէ բռնուած անկողին ինկաւ և 14ին կիր.
օր իր հանգիստը մտաւ, հանգարտ և խաղաղ
մահուամբ մը:

Ատարագարի մէջ 12 տարի բժշկութիւն
է բրած, բայց ոչ թէ դրամ շահելու այլ բա-
րեգործելու նպատակաւ: «Իմ արուեստս ի
գործ պիտի դնեմ իմ ազգակիցներու և ըն-
կեր արարածներու օգտին համար,» այս էր
իր նշանաբան, «ողորմելի է այն մարդը որ
դրամ չունի, բայց շատ աւելի ողորմելի է այն
անձը որ միայն դրամ ունի» կ'ըսէր հանգուց-
եալ անզուգական Հայ բժիշկը:

Իբր 10 տարի Հայուհետց Վարժանանի
Խնամակալ է եղած: Լյաինպուրկի մէջ զբոս-
նուած ատենը Ե. Ք. ընկերակցութեան մը
նախագահ է ընտրուած, պատիւ և պաշտօն
մը որ հազուադէպ է օտարամերժ Անգլիացի-
ներու համար տալ օտարագրի մը: Բայց ա-
մենէն վեր և աւելի, ինքը հաւատոյ մարդ էր.
կրօնք և անդրչիրիմեան կեանքը միայն խօք
չէին իրեն համար: Կրօնաէր և բարեպաշտ էր,
և իր ոսկորներուն մինչև ծուծը ամբողջովին

մարդ էր իր Աստուծոյն հետ շարունակ յարարերութեան մէջ ապրելով, աղօթքով և Ա. Գրոց ընթերցումով: Այս տեսակ կեանք մ'էր որ վերջացաւ, և յուզարկաւորութեան տխուր հանդէսին գրեթէ ամբողջ քաղաքը մասնակցեցաւ, հակառակ տեղացոյ յորդահոս անձրեւին:

ՄԱՀՏ. ՓԻԼԻՊՊՈՍ ԷՅՑ. ԵԱԳՈՒՊԵԱՆ

1847—1914

Եզիպտոսի և Թուրքիոյ Հայ Աւետարանականներու ամենէն հարուստ գերդաստանին երէց մէկ անդամն էր Փիլիպպոս ԷՅ. զոր մահը մէկ երկու ժամէն զգեանէց յանկարծակօրէն, 67 տարեկան հասակին մէջ:

Ողբացեալը բնիկ Արարկիրցի, պատանի հասակին մէջ իր հօրը հետ Եզիպտոս մեկնած և հետզհետէ բարձր դիրքի և բաղդի տիրացած էր իր երկու եղբայրներուն հետ:

Բարձր կրթութեան տէր մէկը չլլալով մէկտեղ իր զաւակներուն դաստիարակութեանը համար մասնաւոր ինամք ունեցած է:

Կեանքով միշտ պարզ և անփառունակ ապրած է, միշտ համակրող մը և ս.ս.ատօրէն

նպաստող մը եղած է Արեւիկ. Որբանոցին: Իրենց Արարկիրի մէջ ունեցած կալուածները տեղւոյն եկեղեցւոյն նուիրած են:

Իր անունը միշտ անբաժան կը մնայ Գահիրէի Հայ Աւետարանական եկեղեցւոյ կազմակերպութեան պատմութեան հետ:

Իր ետեւ կը թողու այրի մը, 5 մանչ և 2 աղջիկ զաւակներ:

Ակիւլիճէ

Միս Մէլյի Իլէ «Մայր վարժուհին», ինչպէս կը կոչուէր հանգուցեալը, ծնած էր 1841ին և իր հանգիստը մտաւ 72 տարեկան ի Պէյրութ: Իր քոյրը միս Շարլօթ, որ ծնած է 1839ին դեռ կ'ապրի և կը գործէ ի Պիթլիս, ուր 45 տարի շարունակ աշխատած են այս անդուգական զոյգ քոյրերը հայ իգական սեռին դաստիարակութեան համար: Երկու քոյրերը Ամերիկեան Մասնութ շօլօք ձեմարանը ուսած և սպա ի Գերմանիա կատարելագործած են իրենց ուսում: Երբ Գերմանիայէ Ամերիկայ կը վերադառնան նաևուն վրայ կը հանդիպին Պիթլիսի միսիոնարներէն ոմանց որոնք Պիթլիսի կրթական և կրօնական գործերուն յարմար վարիչներու պէտքը կը յայտնեն, երկու քոյ-

բերը կ'ըսեն «պիտի ջանանք յարմար վարժուհի գտնել»։ Ամերիկա հասնելէ ետեւ կ'աշխատին յարմար օրիորդներ գտնել, բայց ոչ մին կ'ուզէ թուրքիա գալ, ուստի երկու քոյրերը կ'որոշեն իրենք գալ և ստանձնել Պիթլիսի կրթական գործը, և իրօք 186-ին գալով աղջկանց առաջին վարժարանը կը բանան և զայն կը կոչեն «Մաունթ Զօլեօք»։

Հանգուցեալին 45 ամեայ արգիւնաշատ կեանքն և գործունէութիւնը չենք կրնար Օրացոյցիս անձուկ էջերուն մէջ նկարագրել, ստուար առանձին հատոր մը պէտք է սոյն արգիւնաշատ կենսագրութեան համար։

Հակառակ իր յառաջացած տարիքին հանգուցեալը ամենայն եռանդով և կորովով գործեց մինչեւ այն օրը, երբ բժշկին հրահանգով մեկնեցաւ քաղաքէն և գնաց Մարտին սպարքինման համար, հոն 5 ամիս մնաց և օդը աննպաստ գտնելով գնաց Պէրուլթ ուր և հանգչեցաւ իր գործերէն։

Անոր մահուամբ Մաունթ Զօլեօք վարժարանը կորոյս իր մայր-վարժուհին, որ այժմ կ'ողբայ նման անմխիթար որբի իր անդարմանելի կորուստը։ Ո՛ր գտնել անոր նման կատարեալ, անձնուէր, ճշմարիտ կրթիչ և դաս-

տիարակ. նա ուսանողներուն միտքն ու հոգին և մարմինը ներգաշնակօրէն կրթելով և միջավայրին պահանջն նկատողութեան առնելով զանոնք ներկային և ապագային համար կը կրթէր։ Միս Մէյի էր նաև տիպար Աւետարանիչ։ Իր աշակերտուհիներն հետն առած գիւղերը կ'երթար, ցոյց տալով գիւղացւոց մէջ գործելու պէտքը, և կը խրատէր որ չմեծեն գիւղերն երթալ երբ ընդունին հրաւեր հոն գործելու։ Միս Մէյի վերջապէս բարեսիրտ, գթած և աղքատասէր էր։ 1895ին արևնտ թուականին ինք և իր քոյրը 50—60 որբուհիներ իրենց խնամոց առարկայ ըրին։ Բունապետութեան սեւ օրերը ինք կը մուրար իր արտասահմանի բարեկամներէն և աղքատներուն թշուառութիւնը կը մեղմէր։ Ծուլութիւնը աններելի մահացու մեղք կը նկատէր։ Ո՛վ բազմաշխատ մայր, դու հանգիստի կը կարօտէիր, հանգչէ այժմ, դու չես մեռած այլ ճշմարիտ, իրական կենաց փոխուեցար և ստացար պսակն փառաց։

Շ. Մ.

Պետրոս Սէմերեան, Ծնած է 2 Ապրիլ 1883 և մեռած 16 Յուլիս 1912 ի Գոնեա, ուր ճէնանեան վարժարանի աշակերտելէ ետև

վաճառականութեամբ կը զբաղէր: Բնաւորութեամբ քաղցրաբարոյ, կեանքով մաքուր, բոլոր զինքը ճանչցողներուն համակրանքին արժանացած էր, որոյ վերջին ապացոյցն էր յուզարկաւորութեան հանդիսին հոժ բազմութեան մը ներկայութիւնը: Հակառակ իր վաճառականական գործերուն իր պատկանած ժողովրդեան եկեղեցական և կրթական զարգացման կ'օգնէր. իր վերջին սոսկալի ցաւերն իսկ չանջատեցին զինքը Աստուծոյ սէրէն և անոր կամաց հպատակելէ:

Միայն 29 դարուններ վայելեց հանգուցեալը և երգեց .

Երա՛զ, աւազ կեանքս էր երազ
 Հաճոյքն անոր փրփուր, աւազ,
 Քսան և ինն գարունք անցան
 Բոլոր ոսկի յոյսերս կորան,
 Այժմ սկսի կեանք իրական
 Երբ ժամանէ հրեշտակն մահուան:

Քոյր Պոպիլ, Մշտլ պահապան հրեշտակն է այս օրհորդ Նորվեկիացի, որ 1907է ի վեր Մշտլ քաղաքին և գաշտին մէջ կեանք և լէյս կը սփռէ և սփոփանք ու խրախոյս, իբր բժիշկ, գայեակ, դեղագործ, հիւանդապահուհի

ուսուցիչ ու քարոզիչ: Աստուած օրհնէ այս շնաշխարհիկ օրհորդը, լիառատ վարձատրէ. հաստատ և անսասան պահէ և երկար կեանք պարգեւէ որ զայն նուիրէ նաև յայսմհետէ թշուառին, անկեալին, Հայուն ու Քուրդին, մեծի ու փոքրի, սյր և կին մարդու, իսլամի և քրիստոնէի: Հայ օրհորդները շէն հաճիր գոնէ մասամբ մը ընդօրինակել այս ազնիւ օրհորդն ու հետեւիլ անոր շաւղղներուն:

Վ. ԵՐ Գ. Օսեան, Բնիկ Իսթանպուլի ըլլալով 1851ին ծնած է: Նախնական կրթութիւնը առած է ծննդավայրին մէջ: 15—17 հասակին օգնական վարժապետ և Հայ. եկեղեցւոյն ձայնաւորն է եղած: 1869ին Պրուսա ղրկուեցաւ Նախապատրաստական դպրոցը, հոն շուրջ երեք տարի ուսանելէ վերջ 1873ին Մարսուան ղրկուեցաւ. ճեմարանին ուսմանց և Աստուածաբանական դասընթացքը աւարտելով 1877ին Իսթանպուլ հրաւիրուեցաւ իբր քարոզիչ: 1879ին կեդ. միութիւնը զինքը հովիւ ձեռնադրեց և քիչ յետոյ ամուսնացաւ: 1880ին Անգլիա ուղեւորեցաւ, հոն 3 1/2 տարի մնալով ի կլասսո Ծրիչբըջ օլէճին աստուածաբանական դասընթացքին հետեւեցաւ:

Վարդանցներուն եկեղեցիներու և կրթական շէնքերու պէտքը շեշտելով և 1000 ոսկիի մօտ գումար մը ձեռք ձգելով վերագարձաւ Իսթանուղ: Անմիջապէս Գերմանի գործին ձեռնարկեց, Անգլ. դեսպանին (Լորտ Տըֆրիին) շնորհիւ մէկ շարտաթէն Գերմանը ելաւ: 1885 Մայիս 5ին եկեղեցւոյն հիմնարկէքի պաշտօնը կատարեցին. եկեղեցին և դպրոցը 1800 ոսկի ծախքով շինուեցաւ առանց պարտքի, որուն 1000 ոսկին Անգլիայէն, 500ը ժողովուրդէն և մնացեալը Ամերիկայի Պորտէն, և եկեղեցասէր անհատներէ հաւաքուած է: Եկեղեցին տաշեալ քարով շինուած է, երեք վերնատունով և 2000էն աւելի ունկնդիրներ կը պարունակէ: Ունի 200 քաշնոց գեղեցիկ զանգակ մը նուիրեալ Անգլիացի տիկինէ մը: 1887ին կեդր. Միութիւնը նորաշէն եկեղեցին Աստուծոյ նուիրեց: Ունեցած է 150 տունի մօտ ժողովուրդ, 250ի չափ եկեղեցւոյ կենդանի անդամներ, վարժարան մը ուրկէ ելած աշակերտք Մարտուանի և Գօնեսայի գօլէճներուն ֆրեշմէն կարգը կ'ընդունուին: 1894ին 16 տարուան բազմաշարչար պաշտօնավարութենէ ետեւ թողուց եկեղեցին, (Իսթանուղի) ու միւս կիրակին Էնկուրիի բեմը ստանձնեց մինչև 1905:

15 տնաւոր լքեալ ժողովուրդ մը որուն 350 ոսկինոց Աղօթարանը գրուուած էր նախկին քարոզիչ Մ. Վարդանեանէ, կրօնափոխ (Մուհամէտ Գէյրի) ըլլալով: Վարձու տան մէջ կը պաշտօնավարէր մինչև որ իր ջանքով բազում բարերարաց և եկեղեցեաց և այլ նպաստներով 800 ոսկինոց ներկայ Աղօթարանն ու երեցատունը շինուեցաւ: ժողովուրդը 35 տան բարձրացաւ: 1905ին ի Պիլէճիկ մէկ տարի, և յետոյ շուրջ 6 տարի ալ ի Միխայիճ էր: 1912 ին դարձեալ Իսթանուղ հրաւուրելով անկէ ի վեր հոն կ'աշխատի:

Ճորն Փրբիինս Նէփ, Ծնած է Թուրքիա 1863 ի Բաղէշ, 1872ին ծնողաց հետ Վան գնաց, հոն ճորճ երկյարկ տան մը տանիքէն իյնալով և իր գանկը ճեղքուելով մահէն մազապուր ազատեցաւ: 1877ին Ամերիկա անցաւ և 13 տարի ուսման հետեւեցաւ վարժարաններու մէջ: 1890ին միսինար եղաւ և ամուսնացաւ, նոյն տարուան մէջ Պիթլիզ եկաւ: 1895ին հայրը մեռաւ. Սանոյ կտորածներուն նպաստներ բաշխեց անձամբ Սասուն երթալով: 1895ին Պիթլիզի մէջ եւս կտորած տեղի ունեցաւ և այդ առթիւ զինք սպաննելու փոր-

ձը տեսնելով ամուսնան մը չափ ստիպուեցաւ փակուած մնալ իր տան մէջ և ինքնապաշտպանութեան միջոցներու դիմել, որով կ'ամբաստանուէր իբրև ոճրագործ և խռովարար Ասանկ ստայօղ լուրեր մղեաւանդ և տգէտ շրջանակներու մէջ տարածուելով բնաւ չէր կրնար տունէն դուրս ելլել բանտարկեալի մը պէս: 1896 Մարտին խիստ ձմեռուան եղանակին Փասփորթ տունն իրեն յայտարարելով որ անմիջապէս մեկնի:

Ամերիկեան «Մարպէլ-Չէտ» զրահաւորը զինքը Իպէնտէրուէ Կ. Պոլիս բերաւ: 18 տարիս հոն կենալէ ետքը Պերլին գնաց: 1897ին Գերմանիաէն Ամերիկայ անցաւ, յետոյ զըրկուեցաւ Խարբերդ 1899ին Որբանոցի գործին հսկելու համար: Քանի մը տարիներ մտաւորապէս 1400 որբեր և որբուհիներ շնորհիւ իր կազմած բնկերակցութեան ստացան թէ կըրթութիւն և թէ արհեստ: Ասկէ զատ Եփրատ Գօլէճի և Աստուածարանական ճեմարանի մէջ դասեր կուտար: 1909ին Ամերիկա վերադարձաւ իր գործը շարունակելու համար: Վ. Եր. Նէփի կենսագրութիւնը ստուար հատոր մը կ'ըլլայ և խիստ շահեկան գիրք մը:

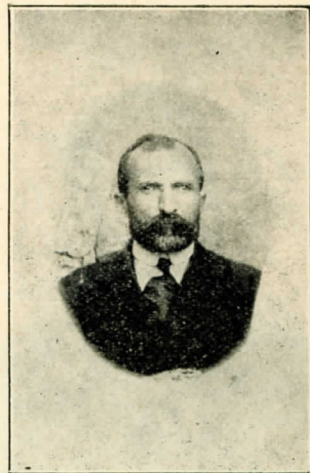
—

Վ. Եր. Մր. Փարբրին, Ծնած է 1870ին, 1895ին Գօլէճի և 1898ին Աստուածարանական ճեմարանի ընթացքը աւարտելէ ետեւ 1900ին Թուրքիա եկաւ և հաստատուեցաւ Սերաստիա, ուր կըրթական գործին բարեկարգիչն, այս՛, ստեղծիչը եղաւ: «Ուսուցչանոց» մը կը պակսէր այս երկրի համար, որ զայն ստեղծեց Մր. Փարթրիճ 7 տարուան դասընթացքով. հոն կ'ուսուցուին լեզուներ, գիտութիւններ և մանկավարժական այլեւայլ ճիւղերը գործնական վարժութիւններով: Երեք համալսարանական, չորս գօլէճական և ուրիշ դասատուներ ունի: Նոր շէնքը քաղաքին բարձր վայրին վրայ է կառուցեալ:

Արցակ Կ. Թիւրիւնեան. Ծնած է հաւանականաբար 1878ին Երզնկայի մէջ: 1896ին Երզնկայի Եզնիկեան ուսումնարանի Բարձրագոյն կարգը լրացուց որմէ վերջ վեց տարի ուսուցչութեամբ զբաղեցաւ, առաջին երեք տարիները հայրենիքին և Քէմաիի իսկ, վերջին երեք տարին ալ, Կարնոյ Ամերիկեան Բարձր վարժարանին մէջ: Յետոյ եօթը տարի քարոզչութիւն ըրաւ Ինուսի մէջ: 1907—1909ին արմատիքի տարապայման սղութեան ատեն քա-

րողած տեղերը հասց ալ կը բաժնէր: Յընթացս աշակերտութեան Սիմ Հաճի գիւղի այցելութարողութեան պաշտօնն ալ միասին կը վարէ: 1903էն սկսեալ բաղձաթիւ յօդուածներ, արձակ կամ ոտանաւոր, — կրօնաչառնչ — գրած է, «Աւետարեր»ի և Փրոֆ. Նէճիգեանի խմբագրած «Բիւրակն»ի մէջ: Աշխատակցած է նաև օրաթերթ «Արեւելք»ին: Այժմ կ'աշխատակցի «Տաճար» և «Բողոք» հանդէսներուն: Ա. Սէրուէի ծածկանունով: Անգրաանիկ հեղինակութիւնն է Պատմական Յիսուս Գրիսոսը որ ջախջախիչ փաստերով կ'ապացուցանէ Գրիսոսոսի պատմականութիւնը:

Պատ. Յովսէփ Հայկազն, Մնած է Պարտիզակ 1866ին, քիչ մը ատեն աշակերտած է Պարտիզակի Բարձր. Վարժարանը: Իր նախնական տարիներուն մէջ հետեւած է շատ մը արհեստներու, բայց 18 տարեկան հասակին մէջ ուսուցչութեան կը հրաւիրուի Պոլիս Աշակերտաց Միսիոնարական դպրոցը, երեք տարի յետոյ Արեւ. Որբանոցը, մէկ տարի, որմէ վերջ Մենդազայրին մէջ կը գործէ անընդհատ 20 տարի: Վերջին եօթը տարիները կը գործէր իւր փոխ միսիոնար «Աշակերտաց» Ամբիկեան

Վ.ՆՐ Պ. ԳԱՆԱՑՃԵԱՆ

Հովիւ Աւետ. Հայոց (Գրի-Գասապա)

ՎԵՐ. Ա. Յ. ԳԼՈՐԳԵԱՆ
Հովիւ ԱԼԵՏ. Հայոց (Թոգաս)

ՎԵՐ. Վ. Պ. ԱՄԻՐԻՆՆԵԱՆ
Հովիւ Աւես. Հայոց (Խարբերդ)

ընկերութեան՝ մինչև անոր գործունէութեան վերջանալը թուրքիոյ մէջ: Երկու տարուան արձակուրդով կը մեկնի Պէյրութ, Երուսաղէմ և այլն: Պարտիզակէն կը հրաւիրուի իբր քարոզիչ և ուսուցիչ, չորս տարուան խիստ արդիւնաւոր շրջան մը կը բոլորէ որուն միջոցին սիրելի կը դառնայ տեղւոյն Աւետ. և Լուս. հասարակութեանց: Անկէ վերջ իբր քարոզիչ կը պաշտօնավարէ Էջմիածնի մէջ: Այժմ կը պաշտօնավարէ Պիլեճիկի մէջ:

Պատ. Հայկազնի անձին նկարագրականք ընէ: անկարելի է այս սուղ տողերուն մէջ: Ան եղած է եռանդուն, հաւատարիմ և անկեղծ պաշտօնեայ մը իր պաշտօնավարած վայրերուն մէջ: Իր երեսնամեայ ուսուցչական շրջանին մէջ ունեցած է 2000է աւելի աշակերտներ և ջերմեռանդ քարոզներուն ազդեցութեամբ 100է աւելի հոգիններ առաջնորդած է եկեղեցիին:

Վ. Ե. Գ. Պ. Գրգեաւարեան, Ծընած ի Հաճին 1866ին, Նախնական վարժութիւնը առած է ծննդավայրին սովորական և Նախապարաստական դպրոցներու մէջ: 1883ին Այնթապի Կ. Թ. գօլէճը մտաւ, տարի մը

Հաճնոյ Երկրորդ եկեղեցւոյ մէջ քարոզչի պաշտօն կատարելով: 1889ին զօլէճը լմնցուց ու նոյն տարին Մարաշի Աստուածաբանական ճեմարանը գնաց: 1892ին աւարտելով առաջին պաշտօնավարութիւնը եղած է Մալաթիա 1892—1896ի, Հոս այն 1895ի ահաբեկի դէպքը պատահելով թէև մահէն ազատեցաւ, բայց բռնակալ կառավարութեան ձեռքէն չկրնալով ազատիլ ջարդէն անմիջապէս ետքը բանտարկուեցաւ 3¹/₂ ամիս: 1896—1898 Մէրսին, 1898—1903 Հաճըն, ծննդավայրը, 1903—1904 Ադիզիլէ, 1904—1907 Նէվշէհէր, 1907—1912 Խոթանօղ և 1912 Նոյ. մէկին կարնոյ եկեղեցին պաշտօնավարութեան սկսած և նոյն եկեղեցւոյն մէջ 1913 Յունիս 9/22 հովիւ ձեռնադրուեցաւ, ցարդ կը շարունակէ գործը այս եկեղեցւոյն մէջ:

Վ. Եր. Ա. Նիկողոսեան, Բնիկ Խարբերդի Խուլա գիւղէն է. 18 տարեկան հասակին մէջ Եփրատ Գօլէճը զրկուած է: Վարժարանի ընթացքը աւարտելէ յետոյ վարժապետութեան զրկուեցաւ Տիգրանակերտ եւ Բալու, ուր 4 տարի մնալէ ետեւ Գօլէճ դարձաւ: Երկու տարի եւս ուսանելէ ետեւ դարձեալ զր-

կուեցաւ Արարկիր իբր տնօրէն վարժապետ ու մնաց երեք տարի բեմն ալ հոգալով: 1885 ին գնաց Գահիրէ առուտուրի գործով ու երբեմն ալ քարոզելով: 4 տարի յետոյ դառնալով Խարբերդ մտաւ Աստուածաբանական դպրոց: 1893 ին ընթացքը աւարտելով քարոզչական արտօնագիր առած Բերրի գնաց. 1896 ին եկեղեցւոյն հովիւ ձեռնադրուեցաւ, ձեռնադրուելէն 8 ամիս վերջը իբր յեղափոխական Հայ գայմագամ մուավիինը սպաննել տուող մը ամբաստանուելով բանտարկուեցաւ, երեք ամիս Բերրիի մէջ, երկու ամիս Խօզլաթ ու 15 ամիս Խարբերդ. վերջապէս անպարտ արձակուելով դարձաւ իր պաշտօնին 1898 ուր կը շարունակէ իր հովուական գործը:

Վ. Եր. Պ. Ս. Կարապետեան, Երնած է Խարբերդու Փէրչէնճ գիւղին մէջ 1865 ին: Շրջանաւարտ եղած է Խարբերդու Եփրատ Գօլէճէն 1884 ին եւ Խարբերդու Աստուածաբանական ճեմարանէն 1886 ին: Ամբրիկա գացած է 1887 ին և վերագարձած է 1891 ին: Այդ ժամանակէն մինչեւ 1895, 4 տարի Փէրչէնճի մէջ գործած է իբր քարոզիչ: 1896-1897 Ամբրիկեան եւ Գերման միախնարաց կողմէն

այցելած է Խարբերդի, Բալուի, Չժշկածակի, Չնքուշի եւ Չերմուկի գիւղերն կարօտելոց նպատակաւ բաշխելու եւ անոք որբեր հաւաքելու։ 1897-1914 տարիներէ ի վեր Գերման որբանոցներու եւ դպրոցին մէջ կը ծառայէ իբր երեց եւ ուսուցիչ։ Այս հաստատութիւններն ունին իրենց մէջ իբր 700 մանչ եւ աղջիկ որբեր։ Անին վարժապետանոց մը, ուր կը դաստիարակուին երիտասարդներն ու օրհորդներն, որոնք կը փափաքին երկրին մէջ իբր ուսուցիչ կամ քարոզիչ ծառայել իրենց կենաց մէջ։

Ունին 28 ուսուցիչներ եւ ուսուցչուհիներ եւ երկու փրօֆէսորներ այն բոլոր դպրոցներուն համար։

Պատ. Յ. Կ. Գասապպաեան. Մնած է 1880 ին ի Աերաստիա, նախնական ուսումը առած է ծննդավայրին մէջ. ժամանակ մը հետեւած է օրէնսգիտութեան ճիւղին, ապա երկու տարուոյ չափ ըէժիի մէջ պաշտօնավարած է յԵւգոկիտ։ 1901 ին Մարզուան 5 տարի թէ Գօլէճի եւ թէ Աստուածարանական ճեմարանի դասերուն հետեւեցաւ. ընթացքը աւարտեց 1906 ին։ Առաջին գործունէութիւնը Շապին Գարահիսարը եղաւ. հսն 6 տարի

գործեց 12 անգամէ բազկացեալ նորակազմ եկեղեցւոյն մէջ։ Ունեցաւ նաև երկսեռ վարժարան մը։ Նոր դպրոցին մէջ այր եւ կին և ուրիշ օգնականներով երկու տարիի չափ շարունակեց, յետ այնու Ամասիա փոխադրուեցաւ, ուր Հայ-Աւետ. եկեղեցւոյն մէջ կը գործէ։

Վ.Ե. Պաղասասար Գալայեան.

Մնած է Խարբերդի Սարը Գամըշ գիւղը 1865 ին։ Ինքնօգնութեամբ գրել կարգաւ սորվելէ ետեւ 17 տարեկան եղած առէն ուսուցչութիւն բրած է 10 տարի ձրիարար իր գիւղին մէջ։ Երկու զաւակի հայր էր երբ Խարբերդ գնաց ուսումը կատարելագործելու։ 1894-1898 դաշտի գիւղերու քարոզչութիւնը ստանձնեց. 1900 ին 3 տարի Աստուածաշնչական դպրոցի հետեւեցաւ. 1903 ին ձեռնադրուեցաւ Իլձէի եկեղեցւոյն հովիւ, ուր 12 տարի պաշտօնավարելէ ետեւ Քրի-Գասապայի եկեղեցիին մէջ կը գործէ։

Վ.Ե. Պ. Գալայճեան պահած է իր գործունէութեան վիճակացոյցը — բան մը որ շատ քարոզիչներու յանձնարարելի է յոյժ։ Ահաւասիկ. 465 քարոզ խօսած, զորս գրելով պա-

հած է. 105 պսակ օրհնած. 62 թաղում, 50 մկրտութիւն, 57 Տէրունական ընթրիք եւ 9 անգամ հովուական շրջան է կատարած:

Վ. Եր. Աւետիս Գեորգեան, Ծնած է Տիվրիկ. 1885—1889 ուսանող Սերաստիոյ Ամերիկեան Վարժարանը. 1889ին շրջանաւարտ եղած նոյն վարժարանէն. 1889—1891 վարժապետ Տիվրիկի Բող. դպրոցին. 1891—1896 արհեստով եւ առեւտրով զբաղած, ապա 1896—1900 կրկին Տիվրիկի Բող. վարժապետ-քարոզիչ. 1900—1903 ուսանող Աւստուածարանական ճեմարանին ի Մարզուան և շրջանաւարտ: 1903—1907 Սու Շէհրի Էնտրիէս դիւզաքաղաքին մէջ 4 տարի քարոզած, 1907ին Թոգատի եկեղեցիին հրաւերովը Թոգատ եկած և 1910 Նոյեմբեր 6ին ձեռնադրուած սոյն եկեղեցիին մէջ ուր մինչև հիմա կը գործէ:

Տօգ. Կ. Գ. Մէլիիբեան. Ծնած է ի Նոյեմ. 22 Արարկիլի մէջ, հոն Հայ Աւետ. դպրոցին մէջ իր նախնական կրթութիւնն աւսած, 1897ին Խարբերք Եփրատ գօլէճը կ'երթայ: 1902ին Եփրատ գօլէճին շրջանն աւարտելէ վերջ, մէկ տարի ալ ծննդավայրին մէջ

ուսուցչական պաշտօն կը վարէ: 1903ին շատ մը դժուարութիւններով անցագիր մը ձեռք ձգելով Պէյրութ կ'երթայ, հոն Ամերիկեան բժշկական վարժարանը կարգաւում: 1907ին Պէյրութի Բժշկ. Համալսարանէն վկայական կ'առնէ: 1908ին Թաղապետական բժիշկ կը կարգուի, 1 1/2 տարի նոյն պաշտօնը վարելէ վերջ կը հրաժարի ու Խարբերք գալով հոն կը հաստատուի: Քիչ մը ատեն քնայէ վերջ 1910 ին Քղիի Թաղապետական բժիշկ կը կարգուի: 1910—1913 Պալգանեան պատերազմին իբր հարիւրապետ բժիշկ կը ծառայէ, պատերազմէն վերջ իր պաշտօնին Քղի կը վերադառնայ ու հիմա հոն կը ծառայէ իբր Թաղապետական բժիշկ: Իր «Կրօնք և Երկարակեցութիւն» յօդուածը յաջորդ տարի յուսանք հրատարակել:

Վ. Եր. Սեփան. Յ. Չորիկեան, Ծընած է 1847 ին Նիկոսիոյ Օփաճըք գիւղին մէջ: 14 տարեկան հասակին մէջ թէ մօրմէ և թէ հօրմէ որբացած է: 1866 ին կ'առաջնորդուի Վ. Եր. Մր. Բիչըրասընի նախակրթարանը ի Պրուսա: Յետոյ կը զրկուի Մարզուան: 1872 ին շրջանաւարտ կ'ելլէ: Հետեւեալ տարին

Պարտիզակ ուսուցիչ եւ քարոզիչ կ'ըլլայ մինչև 1878: Ինքը պատճառ եղած է Ամերիկեան Բարձր. Վարժարանին հոն հաստատմանը: 1879-1880 Պրուսայի եկեղեցիին մէջ պաշտօնավարած է, 1881 ին Պայպլ Հաուսի մատրան մէջ թուրքերէն լեզուաւ քարոզելու համար կը հրաւիրուի, և իրեն կը յանձնուի նաև միսիոնարաց բացած դպրոցը, եւ կը հիմնէ կիրակնօրեայ դպրոց մ'ալ, որ մինչև ցարդ կը շարունակուի Աւստրիական Ամերիկեան վարժարանին մէջ: 1902 ին Խասգիւղի քարոզչական պաշտօնին կը հրաւիրուի, հոս ալ արդիւնաւոր գործունէութիւն մը ունեցաւ մինչև իր մահուան օրը: Ունի բաւական թարգմանութիւններ որոնց մէջ «ՎՎ տունդ որ ես դու ի բարձունս» երգը: Ունի նաև կտորներ «Քնար»ի և «Քնար Սրբազան»ի մէջ Յովհաննէս ստորագրութեամբ: Հանգեաւ ի Տէր ի Կ. Պոլիս, 19 3 Հոկտեմբեր 3:

Վ.Ե. Գրիգոր Էօմիւրեան, Հանգուցեալը ծնած է 1833ին ի Մուշուսուս, ուր նաև կնքած է իր մահականացուն ի 10 Յուլիս 1914: Մինչև իր 25րդ տարիքը դպրոցներու մէջ քիչ շատ ուսում առնելէ ետև վաճա-

ռականութեան է հետեւած: Յետոյ 1860 իր Ծննդավայրի մէջ ուսուցիչ է եղած: 1864ին Մարզուանի Աստուածարանական վարժարանը մտնելով 18-8ին ընթացաւարտ կ'ըլլայ: Տարի մը ետքը Մուշուսուսի նորակազմ եկեղեցիին հովիւ կը ձեռնադրուի. հոն կը պաշտօնավարէ մինչև 1875, երբ կ'մէրէք կը հրաւիրուի, ուր 2 տարի պաշտօն վարելէ ետև վերստին իր ծննդավայրը կը գառնայ մինչև 1884 հոն կ'աշխատի, 2 տարի ալ Նիկաէ, ետքը կը վերադառնայ Մուշուսուս և կը գործէ մինչև 1900: Ծերութեան պատճառաւ կը քաշուի գործէ, 1914 Յուլիս 10ին իր հանգիստը կը մտնէ:

Յուզարկաւորութիւնը «Ազգային Միութեան» մի նմոյշ կը ներկայացնէ: Հայ Լուս., Հայ Կաթողիկ և Հայ Աւետ. համայնքներու եկեղեցեաց զանգակներ կը հնչեն: Նախ Հայ Լուս. եկեղեցւոյ մէջ կը կատարուի մեռելական պաշտօն Տէր Պետրոս հօր նախագահութեամբ, ապա շարականներու երգեցողութեամբ դադարը Հայ Աւետ. եկեղեցիին կ'աւանջնորդուի, ուր կը շարունակուի պաշտամունք, ի վերջոյ դադար գերեզման կ'առաջնորդուի շարականներու երգեցողութեամբ,

ուր Հայկազուն էֆ. Եղազուպեանի վերջին դամբանականէն ետեւ հորը կը յանձնուի հողին, Տէր Պետրոս հօր աղօթքով:

Վ. Եր. Պ. Վ. Ամիրխանեան, Գիւրտիսթանի Ռնտուան գիւղին մէջ ծնած է 1870 ին: Կրթասէր եւ բարեպաշտ ծնողքը կը զրկեն զինք 1887ին Եփրատ Գօլէճ ուրկէ կ'ելնէ 1894. Մարաշի Աստուածաբանականէն 1902: Ամուսնացաւ ու ձեռնագրուեցաւ Խարբերդի մէջ 1903: Ուսուցչութիւն բրած է Մալաթիոյ մէջ մէկ տարի, Խարբերդի մէջ երկու տարի, Տիարպէքիւրի մէջ երեք տարի, նորէն Խարբերդի մէջ չորս տարի: Երեցութիւն բրած է Ֆարգինի մէջ 1 տարի (կառավարութենէն կ'արգիլուի) Տիարպէքիւրի մէջ 7 տարի, Խարբերդի մէջ 4 տարի, ուր վերի թաղի երեքն է եւ կ'ուսուցանէ գօլէճին եւ Աստուածաբանական ճեմարանին մէջ: Կր սիրէ իր հայրենիքը, անմահ հոգիները եւ իր Աստուածը:

**ԳԻՒՐՏԻՍԹԱՆԻ ԱՒԵՏ. ԳՈՐԾԻՆ
ՅԱՆՁՆԱԽՈՒՄԱՐ**

Ծնունդը. Խարբերդի Միութեան ծոցին մէջ գրեթէ կէս դար առաջ, Շմաւոնեան Պապային եւ այլոց ջանքով:

Անուամբ. Այս գործին շուրջ միացան ու գործակցեցան Տաճկաստանի Աւետ. գրեթէ բոլոր Միութիւններն ու եկեղեցիները: Խարբերդի, Մարտինի, Այնթապի եւ Մարաշի եկեղեցիներուն հոգածութեամբ Գիւրտիսթանցի երիտասարդներ կը կրթուին Խարբերդի մէջ ու կը վերագառնան հայրենիք: Սելվանի, Պլեւրիի, Պարավայի, Ղարլանի եւ Աբբգանի մէջ հոգեկան ու կրթական ջանքերու իբրև արդիւնք մեծ արթննութիւն մը յառաջ կուգայ: Աւելի քան 12 տեղերու մէջ քարոզիչներ եւ քարոզիչ ուսուցիչներ կը գործէին: Եկեղեցիները կը գօտեպնդուին եւ 200 լիւրայի կը բարձրանայ Գիւրտիսթանի Առաքելական գործին պատճէն:

Անկումը. Համիտեան ջարդերը արդիւնքին ամէն բան: Վ. Եր. Մ. Շմաւոնեան շատոնց հեռացած էր գործին կեդրոնէն, Խարբերդէն: Հին աշխատաւորները մեռան, նորերը հեռացան եկեղեցիները ազգատացան, գործը ինկաւ:

Վ. Երականցնումը. Երեք տարի առաջ Վ. Եր. Գ. Ապրահատեանի եւ այլոց ջանքերով Խարբերդի Միութիւնը գործը ձեռք առաւ 100 լիւրայի պիւտճէ մը յատկացնելով անոր:

Գործին դաշտը զրկուեցան երէց, վարժուհի,
 քարոզիչ և ուսուցիչ : Խարբերդի եկեղեցի-
 ներուն մէկ մասը անհոգ գտնուեցաւ. Տաճ-
 կաստանի Աւետ. մի.ս. Միութիւնները չգոր-
 ծակեցեցան : Ամերիկայի Հայ-Աւետ. Միու-
 թիւնը ու Հայ-Աւետ. եկեղեցիներէն սմանք
 գովելի նախանձախնդրութեամբ մը իրենց
 հնչուն համակրութիւնը յայտնեցին Քիւրտիս-
 թանի թշուառ արենակիցներուն : Ֆրեզնոյի,
 Նիւ Եորքի և Պոսթընի եկեղեցիները քաջալե-
 բեցին մեզ : Խարբերդի Միութիւնը 100 լիբայի
 բարձրացուց պիւտճէն : Պէտք եղած օգնու-
 թիւնները չհասան, պարտք դոյսցաւ. Խար-
 բերդի Միութիւնը գոցեց զայն :

Ի Երկայն քաջալերական չէ, բայց գործը
 աւելի ստիպողական է այսօր քան երբեք : Օգ-
 նողներ ալ կան դեռ, ու խոստումներ ալ
 կ'ըլլան : Ֆրեզնոյի Երեցական եկեղեցիներն
 քոյրերը Աւետարանիչ մը կը պահեն Քիւր-
 տիսթանի մէջ. Ժողովական եկեղեցին ալ
 քոյրերը կը յուսադրեն մեզ : Պոսթընի կիր-
 Իպրոցը իր նուէրները կը զրկէ հետզհետէ ա-
 ւելցնելով ու յուսադրելով Տեսէք, կարօ-
 տութիւնը որբան մեծ է Քրդախօս Հայերուն.

	գիւղ	սուն	մարդ	մնյ.	բգյ.
Սիլվան ունի	46	1,549	10,000	21	3
Պշերի ունի	34	658	5,000	15	—
Պարավա ունի	9	227	2,000	—	—
Ղարղան ունի	14	650	6,000	5	—
Արբզան ունի	6	195	1,000	2	1
	109	3,279	24, 00	43	4

Մեր անկակալութիւնը մեր ջանքերուն հա-
 մեմատական ըլլալու է :

Մեր ջանքերը պէտքին ռւ մեր պարտքին
 համեմատական ըլլալու են :

Մեր հայրերուն պատիւը, հօգիններուն փըր-
 կութիւնը ու Աստուծոյ փառքը կը պահանջեն
 որ վեր վերցնենք Քիւրտիսթանի Առաքելական
 գործը :
 Վ. Պ. Ամիրխանեան

ՔՐԴԱՅԱՆ ՊԱՏՄԻՅԻՆՆԵՐՈՎ,
 ԱՌԱՅՆՆԵՐ

Ո՞ք,

Տօ շը պար բազ'

Իրօ բըշդա մըն պը գա'գ,

Նա', նա ազ :

— Աղքատ մարդ մը որ ոչխարներ կ'արա-
 ծեր տտեն մը, այլ բախտը բերաւ որ յետոյ
 լաւագոյն գործ մը կը գտնայ և կը մտնայ աղէկ

գիւրքի մը մէջ. օր մը ինքզինքին գալով անցեալ
ու նոր կեանքը բաղդատելով կը նայի իր հա-
գուստին ու կապուստին վրայ ուշագրաւ,
կ'ընէ վերոյիշեալ հարցումք. այսինքն,

Ե՞ս եմ՝ այս

Երէկ ոչխարներու առջեւ՝ այսօր մէջքս
մետաքսեայ գօտի՛,

Ո՛չ, ես չեմ՝:

Ըօ՛ւրսս նաճար,

Ռասպս ռազի ռաւսա նարճար,

Տաշիչ եսիս, տարկան հազար:

— Թագաւորին մէկը իր երկրին շատ կա-
րող և վարպետ նաճարի մը խիստ ծանր պա-
հանջ մը կ'ընէ, հակառակ պարագային յաջորդ
օրը վարպետին գլուխը պիտի կտրել տար, այդ
գիշեր վարպետը ծայր աստիճան յուսահատա-
կան տխրութեան մէջ ընկղմնած՝ իր կիներ իրեն
վերոյիշեալ քաջալերականը կը խօսի. այսինքն,

Վարպետ նաճար,

Ելիր քնացիր ամէն ատենուայ պէս,

Յոյսը մէկ է, դուռներ հազար:

Առաւօտուն երբ կ'ելլեն, կը լսեն որ թա-

գաւորը մեռած է:

Նսնէ կակը՛ւմ նա քը նանա,

Նսնէ ճահի՛ն նիսի նանա,

Նսնէ կըլիկը նաւ գոշրա, նաւ մնորա,

Հաւ յափե շառէ ռորա:

— Երկու ընկերներ կը ճամբորդեն, եր-
կուքն ալ անգէն, այլ մին ցորենէ հաց առած
իր հետը, միւսը կորիկէ հաց: Աւագակներու
յանգիպելով ցորենէ հաց ուտողը կը փախչի,
իսկ կորիկէ հաց ուտողը քաջարար կը կուռի,
կը յաղթէ. յետոյ կ'երթայ կը հասնի փախս-
տական ընկերօջ՝ կ'ըսէ յիշեալ խօսքը փորձա-
ռական. այսինքն,

Յորենէ հացը երբէք հաց չէ,

Գարիէ հացը կէս հաց է,

Կորիկէ հացը թէ կերակուր է, թէ պա-
շար,

Եւ թէ տկօղ մանչին զէնքն է:

Տիգրանակերտու և Պիթիխու կուսակա-
լութեանց մէջ 3 նշանաւոր հնադարեան շէն-
քեր կան.

Ա. Պատմանու գետին վրայ կամուրջ
մը կայ քարաշէն, շատ բարձր և խիստ հաս-
տատուն՝ գարեբէի վեր կը մնայ, որու 2 ոտ-
քերու մէջ 2 փառատեսիլ սենեակներ կան:

Բ. Բնավանու կալերու մէջ գեանի տակ,
 շատ հաստատուն քարերէ և նիւթերէ շին-
 ուած ջաղացք մը կը մնայ ցայսօր, որու վրայ
 հասարակաց պողոտան է, օտարական ճամ-
 բորդ մը չի կրնար հասկնալ թէ իր տակը ջա-
 ղացք է:

Գ. Բնավանէն քիչ հեռու՝ Աղէրթու
 ճամբու վրայ գիւղ մը կայ. Քէլքէլան անու-
 նով, որուն մզկիթն այլ դարերէ ի վեր հաս-
 տատուն կը մնայ և կը գործածուի այսօր:

Այս երեք տեղերու վրայ սա առածը
 կ'ըսուի.

Փշրու Պարմանէ,

Աշէ Բնսվանէ,

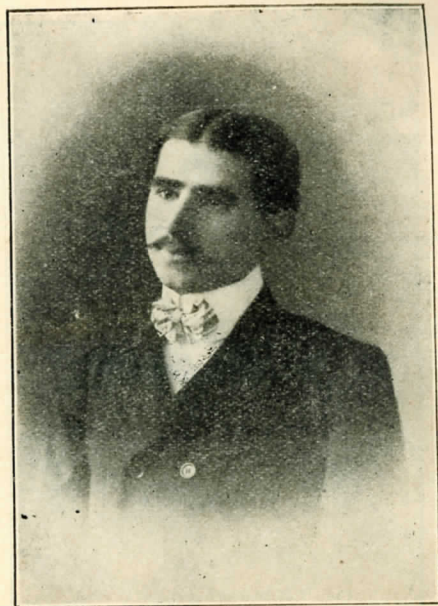
Մրզկափրա Քալֆալանէ

Խըրու Լնայրն հարրա ախրզամանէ,

— Պաթմանու կամուրջը, Բնավանու ջրանց-
 քը, Քէլքէլանու մզկիթը շեն աւրեր մինչ ի
 կատարածն աշխարհի:

Ծանօթ. — Գնեցէք Գահիրէի Հայ Երես.
 Քրիստ. Բնկերակցութեան հրատարակած Եր-
 գարանը, կրօնական և ազգային: Գինն է 4 զշ.
 Կեդրոնատեղի Յ. ՄԱՏԹԷՈՍԵԱՆ վաճա-
 րատունը:

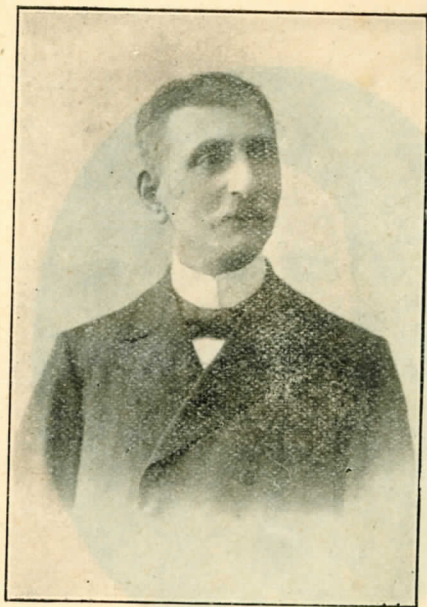
ՏՈԳ. Կ. Գ. ՄԵԼԻՔԵԱՆ

Քղի

Wm. H. D. ...

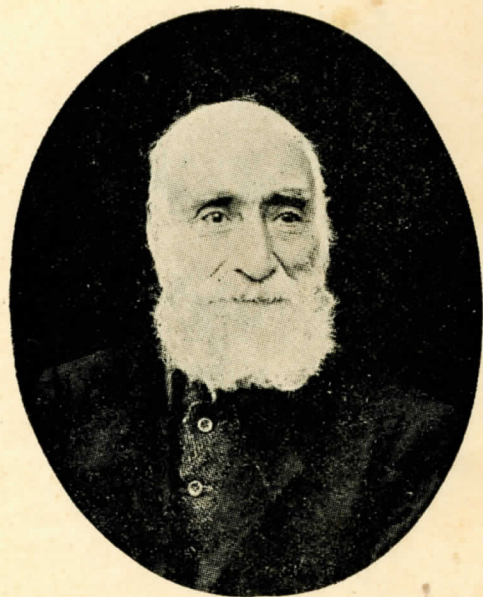
1897

Wm. H. D. ...

DR. H. S. S. S.

DR. H. S. S. S.

